Raftul Denisei

Jesús Díaz

Spune-mi ceva despre Cuba

roman

HUMANITAS fiction

Raftul Denisei

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

JESÚS DÍAZ

Spune-mi ceva despre Cuba

Traducere din spaniolă și note de
ILEANA SCIPIONE

HUMANITAS
fiction

Coperta colecției de
GABI DUMITRU

Redactor
RALUCA POPESCU

JESÚS DÍAZ
DIME ALGO SOBRE CUBA

Published by arrangement with Dr. Ray-Güde Mertin,
Literarische Agentur, Bad-Homburg, Germany

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/317 18 19, fax 021/317 18 24
www.humanitas.ro
Comenzi CARTE PRIN POȘTĂ: tel. 021/311 23 30,
fax 021/313 50 35, C.P.C.E. — CP 14, București
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.librariilehumanitas.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DÍAZ, JESÚS
Spune-mi ceva despre Cuba / Jesús Díaz; trad.: Ileana
Scipione. – București: Humanitas, 2007
ISBN 978-973-50-1531-2

I. Scipione, Ileana (trad.)

821.134.2-31=135.1

1998

Prietenii mei Fernando Trueba și José Luis García Sánchez voiau să facă un film despre Cuba, au așternut o idee pe hârtie, s-au dus pe insulă, iar acolo praful s-a ales de proiect. La întoarcerea în Spania, mi-au propus să le dezvolt ideea într-un scenariu de film. Invitația mi s-a părut nespus de atrăgătoare, am început să lucrez și încă de la început m-am simțit ca peștele în apă. Grupului nostru i s-a alăturat și Rafael Azcona, cel mai mare autor hispanic de scenarii cinematografice, după părerea mea. În decursul câtorva luni, ne-am întâlnit cam o dată la două săptămâni într-un restaurant din Madrid. Eu le povesteam ce scrisesem, ei comentau și ne distram pe cinste. Am tot ținut-o așa, până am terminat scenariul, fără să renunț, însă, la temă. M-am gândit că ar fi fost trăsnet să scriu un roman inspirat liber din acel scenariu. Din diferite motive, filmul nu s-a putut încă face. Dar acesta e romanul și îl dedic, în ordinea apariției, lui:

José Luis García Sánchez
Fernando Trueba
și Rafael Azcona,
care m-au însoțit în călătorie.

...examinându-i actele
și privindu-i prin ochelari certificatul
care dovedește că s-a născut foarte micuț,
îi fac un semn, vine
și îl îmbrățișez emoționat.
Ce mai? Emoționat, emoționat.

VALLEJO

Miercuri 22

Martínez admira profilul estompat al zgârie-norilor care se zăreau dincolo de stâlpii balustradei și-și mângâia barba, întrebându-se dacă era treaz ori acel oraș straniu era un vis. A înțeles brusc că se deșteptase în zori la Miami și a izbucnit într-un râs nervos, conștient că delirul abia începuse și naiba știa cum mama dracului se va sfârși totul. Atunci de ce râdea în hohote? S-a oprit, întrebându-se dacă nu cumva înnebunea, și și-a prelins privirile pe balustrada țarcului pe care fratele lui îl construise cu atâta râvnă într-un capăt al terasei de pe acoperiș. Dar l-a înțepat vezica, s-a ridicat din patul de campanie pe care dormise și s-a dus în capătul țarcului, acolo unde curgea în grădină țeava în care n-avea voie să urineze. Și-a descheiat prohabul cu stânga, căci avea dreapta în ghips, și a început să se ușureze, amintindu-și ce se mai șucărise frate-său cu o zi în urmă, când îl văzuse apărând ca o fantomă în ușa casei, ce săpuneală îi trăsese și cum îl bombănise când îi venise ideea năstrușnică și, după el, salvatoare de a construi țarcul, a-i rupe hainele și a-l închide acolo, ca pe un prizonier cu aer de cerșetor.

Să nu uite, îi spusese frate-său, că intrase ilegal în Statele Unite, venind dintr-o terță țară, nu din Cuba. Dacă dădeau de el, pentru obținerea permiselor de rezidență și de muncă avea nevoie, în cel mai bun caz, de un an și o lună, treisprezece luni în care trebuia să fie întreținut de familie sau să depindă de mila anglicanilor ori baptiștilor, dârdâind de frig într-un lagăr din nord ori din *mid west*, unde nici salata nu vorbea spaniolește. Frate-său îi spusese că prima soluție nu

era acceptabilă și că la a doua nici nu trebuia să se gândească. Ca atare, ca să iasă din încurcătură, făcuse un plan în vederea căruia șederea lui pe terasă trebuia să fie absolut clandestină. Nu putea să iasă din țarc și cu atât mai puțin să coboare în casă pe timpul zilei. Nici un membru al familiei, prieten, musafir, încasator ori vânzător nu trebuia să-l vadă ori să știe de existența lui, nici chiar Jeff, nepotul său, care avea vreo cinci ani, se născuse la Miami și, drept urmare, nu-și cunoștea unchiul cubanez. Îi părea rău că lucrurile stăteau astfel, căci familia era nespus de importantă, dar nu putea să riște ca Jeff să-i povestească vreunui prieten că un unchi de-al lui, recent sosit din Cuba prin Mexic, se ascundea pe terasa de pe acoperiș. La Miami, lumea era foarte bârfitoare; toți, *anglos*[1], evrei, *hispanos*[2] și negri, îi urau pe cubanezi, fiindcă le invidiau succesele, și, odată dusă vestea, nimic n-o mai putea opri, iar el ajungea drept la poliție. Drept care, n-avea voie să coboare în casă decât în zori, la toaletă, și chiar atunci, de cum ieșea din țarc, trebuia să meargă în patru labe, sub nivelul parapetului terasei, până la scara în spirală, pe unde se ajungea în curtea din spate, ca să nu poată fi văzut în nici un caz de pe clădirile din jur. Jos, dădea de un grilaj de fier prins în perete, a cărui cheie stătea sub covorașul pe care scria *Welcome*, amănunt pe care nu trebuia să-l afle nimeni, fiindcă Miami era plin de hoți. Cu ajutorul cheii intra în bucătărie, unde lumina avea să fie tot timpul aprinsă; de acolo, printr-un hol în formă de L, care trecea chiar prin fața camerei lui Jeff, ajungea la baia copilului, fapt pentru care trebuia, unu, să umble desculț și pe vârfuri, și doi, să nu tragă apa cu ușa deschisă, ca să nu-l trezească pe Jeff, care avea somnul ușor și se scăpa în pat din pricina unor coșmaruri pe care le avusese în ultima vreme; trebuise să-l consulte un specialist în tulburări psihice

1 În *spanglish* (spgl.), jargon anglo-spaniol vorbit în SUA, anglo-saxoni.

2 Latino-americani (spgl.).

infantile, serviciu care, nefiind acoperit de *social security*, costase atât de mult, că încă mai plăteau creditul. De aceea, trebuia să revină pe terasă tot în tăcere și, odată ajuns sus, să meargă iar în patru labe, până în paradis. Pentru că acolo, în țarc, n-avea alte obligații decât să facă plajă, să se ude de trei ori pe zi cu apa de mare din rezervorul de tablă așezat la un capăt al terasei, să strângă cureaua, ca să nu simtă prea tare foamea și setea, și să aștepte liniștit.

„Să aștepte liniștit", a repetat ironic Martínez, ușurându-se în scurgere. S-a încheiat la prohab, a făcut doi pași la întâmplare și s-a oprit brusc, fără să știe nici el de ce. Se simțea la fel de neajutorat ca în copilărie, când frate-său o ștergea să joace baseball cu prietenii mai mari, iar el o gonea pe sora lor mai mică, preferând să stea ascuns pe balconaș, în apartamentul părinților, și să-și închipuie amănunțit cum avea să-i moară fratele. Acum însă, sentimentele îi erau mai degrabă amestecate. Își ura fratele, fiindcă îl exilase în țarc ca pe un criminal și nu era dispus să-l întrețină timp de treisprezece luni, dar îi era și recunoscător fiindcă nu pusese pe tapet răfuieli vechi, își asuma riscul de a-l ține ascuns și, mai ales, găsise cum să rezolve într-o săptămână încurcătura în care el, Martínez, se băgase singur-singurel. Oricum ar fi fost, aia era cea mai bună soluție; fiindcă n-ar fi suportat să trăiască treisprezece luni pe socoteala fratelui său. A scuipat, cu meschina satisfacție de a-și trimite saliva drept în țeava unde urinase mai înainte. I se făcuse gura pungă și ar fi dat oricât numai să și-o poată curăța, să ia un mic dejun ca la carte și apoi să se spele pe dinți, deoarece, fiind stomatolog de profesie, îl obseda igiena bucală. În Cuba se dezobișnuise de ața dentară, ce situație!, dar credea din tot sufletul că nu era sărăcie mai mare decât să n-ai periuță, pastă de dinți și un firicel de apă cu care să-ți clătești gura, iar pe terasă n-avea decât blestematul ăla de rezervor cu apă de mare, în care își spălase urdorile ca pisica.

A simțit un cuțit în stomac și a început să dea ocol balustradei improvizate care îi delimita lumea, ca și cum cu

asemenea joc își putea înșela foamea. „Uuu, uuu!“ a imitat în gura mare fluieratul unei locomotive și s-a uitat peste stâlpi în cele patru puncte cardinale ale orașului. La răsărit, a văzut una dintre arterele lungi, drepte și fără nici un haz din Miami, mărginită de clădiri prea scunde pentru lățimea străzii, care, privite de unde stătea, dădeau orașului aerul năucitor al unei sume de suburbii fără centru. „Deși Miami are un centru, firește“, și-a zis, purtându-și trenul închipuit spre miazănoapte, traversând rezervorul cu apă de mare, exclamând „Uuu, uuu!“ și înfruntând linia ireală a zgârie-norilor din *downtown*, ale căror acoperișuri pluteau în văzduhul strălucitor al dimineții ca un miraj. S-a sucit spre apus și s-a lovit de imaginea amețitoare a unui *expressway*, străbătut de sute de automobile, aidoma unor șiruri de furnici metalice multicolore. S-a întors spre miazăzi; a zărit o adunătură de acoperișuri, câteva grădini și a avut, mai ales, dureroasa certitudine că dincolo de orizont era Cuba, drept care a strigat și mai abitir „Uuu, uuu!“, complăcându-se în iluzia că trenul inexistent îl ducea acasă. „Nu vreau să mă întorc“, și-a zis înfrânt, a îndreptat trenul spre centrul terasei, exclamând „Piii, piii, piii!“, și s-a întins cu fața în sus pe patul pliant, cu convingerea că nimerise în neant.

Atunci a hotărât să reconstruiască până la ultimul detaliu suma încâlcită a întâmplărilor care îl duseseră acolo, poate izbutea astfel să priceapă soarta și mai ales să se înțeleagă pe sine, și pe nepusă masă i-a venit în minte chipul lui Pepe, bătrânul ventilator Westinghouse. Se purtase într-adevăr urât cu Pepe, atât de urât, că insolația care începea să-i irite pielea i se părea o pedeapsă binemeritată. Pepe fusese un soi de prieten metalic, care îi alinase vipia de nestins din Havana timp de o mie și una de nopți, fix până când stătuse, deșteptându-l și lăsându-l să vadă prima verigă din lanțul întâmplărilor care duceau în țarcul unde acum depăna amintiri, ca un pușcăriaș în celulă. Și-a amintit de W-ul desenat pe plăcuța frontală a lui Pepe, care i se păruse întotdeauna simbolul unui hohot de râs. Ah, de l-ar fi avut aici,

pe terasă, bunul de Pepe l-ar fi ajutat să înfrunte și arșița din Miami! S-a înduioșat cu gândul la bătrânul ventilator pierdut și a bănuit că, dacă izbutea să emită un soi de bâzâit răgușit, aidoma celui pe care îl scotea Pepe noaptea, avea să mai ostoiască arșița umedă ca ochii de sobol. A început să zumzăie și a imitat pe rând o albină, un țânțar, un bâzoi și un bărzăun, până când miracolul i-a reușit. Da, Pepe bâzâia ca un bărzăun bătrân care, deși avea accese bruște de tuse, putea să pună în mișcare chiar și aerul de plumb din sudul Floridei. S-a sucit în pat, a închis ochii, imitând zumzetul ventilatorului, și l-a invadat iluzia răcorii. Dar l-a asaltat și amintirea clipei fatale când aripile și zumzetul lui Pepe stătuseră în loc, iluzia s-a destrămat dintr-odată, iar subita sufocare l-a trimis iar în Cuba, în zorii zilei când începuse delirul care avea să culmineze cu catastrofa.

În acea zi, se trezise între cearșafuri ude, întrebându-se dacă iar făcuse în pat, ca în copilărie. Din fericire, lichidul nu era urină, ci sudoare; din nefericire, Pepe se oprise. O clipă, sperase că ventilatorul nu era stricat și-și zisese că nu funcționa pur și simplu fiindcă opriseră iar lumina în oraș, din lipsă de petrol. Apăsase pe comutatorul lămpiței de pe noptieră, ca să-și verifice ipoteza, dar flama îl obligase să închidă ochii. „Avem curent, Pepe", bodogănise, împleticindu-se în drum spre aparat, „dar, atunci, care-i problema, bătrâne?" Îi mângâiase motorul, căruia îi spunea îndeobște cap, conform obiceiului de a-i atribui lui Pepe trăsături omenești, iar aparatul începuse iar să tușească și să vânture aerul, iar el se întorsese în pat și stinsese lampa de pe noptieră. Dar nici nu pusese bine capul pe pernă, că Pepe iar se oprise.

„Iar?" întrebase ușor sarcastic. Se dusese din nou la Pepe, îl plesnise delicat peste față, adică peste carcasa sferică din zăbrele metalice, care ascundea paletele, iar ventilatorul reîncepuse pe loc să funcționeze. Totuși, Martínez se întorsese fără grabă în pat, temându-se că gluma aceea foarte proastă avea să se repete, ca și zăduful care îl copleșea acum, pe terasă. Se așezase pe marginea patului și se uitase la Pepe,

care continua să zumzăie arţăgos, aşa cum făcuse ani de-a rândul, abia vizibil în lumina tulbure a felinarului, care se filtra din stradă printre obloanele stricate ale singurei ferestre din odaie. Era, fără îndoială, un ventilator magnific. Un aparat solid, metalic, construit ca să dureze, ca automobilele, frigiderele şi televizoarele pe care le făceau americanii în de mult apuşii ani '40 şi '50, şi care continuau să funcţioneze şi acum, după patru ori cinci decenii, ca şi cum Cuba era un gigantic muzeu viu. Încrezător şi mort de oboseală, se culcase iar; dar nici nu închisese bine ochii, că Pepe se oprise din nou.

Ajunsese dintr-un salt lângă ventilator, îl pălmuise furios şi continuase să dea în el, deşi Pepe reîncepuse să funcţioneze încă de la prima lovitură. „Doar n-o să te ung cu ulei, pramatie!" exclamase. „Aici cine nu munceşte nu mănâncă!", şi rămăsese cu ochii pe umanoidul ciudat, care îi inspirase siguranţă, dar începea să-i trezească un amestec straniu de pică şi teamă. Pepe stătea pe un soclu metalic mare, negru şi rotund, căruia Martínez îi spunea picioare, din care creştea unul singur, solid ca un picior de cal, pe a cărui parte superioară din spate se sprijinea motorul ori capul, în vreme ce pe cea din faţă se sprijineau paletele ori braţele, închise în reţeaua carcasei, sfera protectoare ori faţa cavalerului medieval, în centrul căreia strălucea plăcuţa ori gura, pe care stătea un „W", scris ca un hohot de râs.

„Să nu râzi de mine, puşlama parşivă!" ţipase, ameninţându-l cu arătătorul şi nevenindu-i să creadă că Pepe prinsese viaţă şi începea pe cont propriu un joc nesfârşit. „Mâine am de lucru, bătrâne", adăugase la iuţeală, parcă pentru a-şi învinge ranchiuna, a-şi exorciza teama, a compensa în oarecare măsură loviturile şi ofensele şi a câştiga urgent complicitatea lui Pepe. „Ştiu că mă înţelegi, frate", şoptise, „tu îi vii de hac căldurii şi ştii că-i a naibii şi n-o suport". Se îndreptase spre pat, copleşit de un soi de nelinişte şi, fără să-i întoarcă spatele lui Pepe, se aşezase, cu faţa la el, cu părul fluturând şi pleoapele tot mai grele. Nu reuşise să stea treaz

și căzuse pe spate, mort de somn, dar sărise ca ars de cum simțise că Pepe se oprise iar. „Asta-i bună, fecior de lele!" exclamase, și se repezise la el. Îl luase pe Pepe de ceafă, care în imaginația lui era imediat sub sfera cu gratii ori fața, și începuse să-l scuture, strigând: „Pe mine trebuie să mă respecți!"

Auzise tușind bătrânul motor al automobilului oprit exact în poarta casei. Renunțase să-l sugrume pe Pepe și se dusese la geam, întrebându-se dacă fusese cineva atât de amabil încât s-o aducă acasă pe Idalys, căreia în zorii acelei zile îi venise rândul la al doilea *show*. Și, în caz că da, cine și, mai ales, de ce? Ghemuit lângă obloanele stricate, încercase să vadă fără să fie văzut. Felinarul din colț lumina un Chevrolet venerabil, din '48, a cărui culoare vânătă indica apartenența la Asociația Națională a Șoferilor Revoluționari de Închiriat. Idalys vorbea însuflețit cu șoferul, iar Martínez se întrebase cine era tipul și ce voia. „Fundul nevesti-mii, firește", își dăduse tot el răspuns, simțind în mațe un gol acid ca neantul produs de foamea care începuse să i le încleșteze și acum, pe terasă. Tocmai atunci îi văzuse sărutându-se, dar din pricina distanței nu putuse distinge dacă pe obraz ori pe gură, politicos ori lasciv. Ea coborâse din automobil, iar el se băgase în pat și făcuse pe mortu-n păpușoi. N-avea chef de scene. Idalys nu le suporta, iar el era îndrăgostit până peste cap și nici n-avea date suficiente ca s-o acuze. Deși avea, într-adevăr, motive de îndoială cu privire la intențiile șoferului care tocmai apăsa pe acceleratorul bătrânului Chevrolet și pleca, lăsându-l pe Martínez s-o spioneze pe Idalys cu coada ochiului.

Ea intrase în odaie cu pantofii în mână. Pe el îl înduioșase faptul că-i respecta somnul, dar se întrebase dacă nu cumva pramatia încerca să se strecoare pe șest, ca să nu afle el că venise însoțită. Idalys își scosese rochia dintr-o mișcare, cu eleganța pisicii și farmecul dansatoarei de la cabaretul Tropicana, și el nu putuse decât să o admire cu toată ființa lui. Doar sângele corcit, de negru, alb și chinez, care îi curgea prin vine mulatrei putea da naștere mișcărilor sinuoase cu care își scotea sutienul, căscând. Ca să se apere,

își zisese că Idalys nu era perfectă, că țâțele îi erau prea mari și picioarele o idee prea subțiri; dar nu izbutise să uite nici cei cincisprezece ani care îi despărțeau, nici pielea ei de culoarea ciocolatei cu lapte, pe fondul căreia clipea întunecat o patină de departe, care amintea în beznă de luciul mat al aurului vechi. Da, era însurat cu o regină, își zisese, simțind un amestec complicat de orgoliu și gelozie. Yemayá în persoană, zeița *yoruba*[1] a apelor, în carne și oase și în direct, cum o alinta el pe plajă, când ieșea din mare plină de nuri, înnebunindu-l cu șovăiala ei creolă între fecioara nevinovată și curva înnăscută. Plin de abnegație, își plimbase privirile peste fesele pline și rotunde ca portocalele și peste talia făcută pentru dans și bucuriile iubirii, așa cum ea însăși obișnuia să spună când în cartier se dezlănțuia vreo petrecere în cinstea lui Yemayá, sfânta ei protectoare, și în cele din urmă îi spionase ochii mari, codați, de culoarea alunei, strălucind în beznă ca ai unei pantere.

Tocmai atunci, Idalys își dăduse seama că ventilatorul era oprit, îi dăduse un ghiont cu șoldul, iar Pepe începuse să funcționeze pe loc.

— Asta-i culmea! urlase, blestemându-se că nu se putuse stăpâni și, mai ales, că nu-l spânzurase pe Pepe la vreme.

— Te-am deșteptat, iubitule? îl întrebase, cu o nevinovăție atât de bine jucată, că lui i se păruse perfect falsă. Iartă-mă.

— Asta-i culmea, repetase, aprinzând lampa de pe noptieră, conștient că se lăsa în voia plăcerii obscure de a face pe victima.

Ea se băgase în pat, gata să se scuze, comițând astfel greșeala de a-i accepta implicit rolul de victimă.

— Iartă-mă, zisese, trecându-și palma dreaptă peste labele picioarelor, cu gestul pe care îl făcea mașinal ori de câte

1 Populația africană *yoruba* este răspândită pe teritoriul actual al Nigeriei. Din cauza comerțului cu sclavi, populația neagră a Cubei are și strămoși *yoruba*.

ori mergea desculță. N-am vrut să fac zgomot. Mi-am scos chiar și pantofii. Dar, adăugase, privindu-și picioarele goale, am, într-adevăr, nevoie de pantofi.

Martínez simțise că stratagema de a reduce chestiunea la o simplă imprudență îl scotea din sărite. În plus, când se așezase, neobrăzata calculase să-și legene țâțele doar la câțiva centimetri de buzele lui, probabil cu intenția precisă de a-i sugera să i le sărute, uitând de toate. Fusese gata să cadă în capcană, ajunsese chiar să-și țuguieze buzele și să sugă ca un copil, dar chiar atunci și-l închipuise pe șoferul Chevroletului sugând același sfârc în aceeași noapte, iar gestul lui copilăresc se transformase într-o strâmbătură.

— Ce-i, iubitule ? întrebase ea, cu o voce dulce și mirată totodată, tot făcând pe mironosița.

Se întrebase dacă trebuia să deschidă caneaua reproșurilor, dar n-o făcuse, de frică să n-aibă dreptate, și preferase să accepte orice pretext.

— Păi, Pepe nu merge.

Nelămurită, își mângâiase pletele lungi, răsfirate de zefirul trimis de ventilator.

— Dar merge perfect.

Martínez se simțise ca un idiot, intrase într-o fundătură din care nu mai putea ieși decât luând taurul de coarne.

— Fiindcă ai venit tu, replicase, înainte să se prindă că, de fapt, nu ale taurului erau coarnele, ci ale lui. Dar adăugase: Și n-ai venit singură.

— A, asta era. Se trăsese ușor înapoi, luându-i țâțele din față, și începuse să înșire explicații: Am venit cu Jesús, e taximetrist, s-a mutat în vecini, ia turiști la sfârșit de *show*, e foarte amabil și s-a oferit să mă aducă pe gratis. Făcuse o pauză înainte de a da lovitura de grație: Mai bine decât să vin singură, când se crapă de ziuă, nu crezi ?

Întrebarea era o invitație la pace, oferită odată cu posibilitatea unei retrageri onorabile. Iar el se gândise că spunând da totul se rezolva, așa că zisese:

— Nu.

Ea își pusese în funcțiune arma cea mai bună: zâmbetul deconcertat. Martínez își blestemase zilele că zisese nu, când ar fi trebuit să spună da, și-și îngăduise plăcerea de a-și aminti că o cunoscuse în scaunul lui de dentist, într-o după-amiază când ea venise să-și trateze o carie neînsemnată la o măsea, iar el se simțise îndrăgostit pe veci de incisivii ei ușor distanțați și un pic împinși înainte, care i se păreau provocatori ca ai unei iepuroaice în călduri. Poate că, dacă ar fi îndrăznit să-și treacă limba peste ei, încordarea ar fi dispărut. Dar n-o făcuse, fiindcă ei i se părea ridicolă deformarea lui profesională; niciodată nu izbutise să priceapă cum de-l excita atât de mult o simplă dantură. Deci încordarea plutea în aer, dar ea se ridicase în picioare, își dusese mâinile la ceafă și-i dăduse o lovitură plină de căldură cu șoldul.

— Vrei să facem șuapi-șuapi ? întrebase.

Expresia făcea parte din dicționarul privat al familiei. Lui Idalys „a face dragoste“ i se părea tare caraghios, kitsch până în pânzele albe, iar expresiile directe i se păreau foarte mitocănești; așa că-și inventase o *jitanjáfora*[1] personală, capabilă să evoce sonor actul sexual. Martínez era nebun după șuapi-șuapi, dar ea făcuse greșeala de a băga în joc unul dintre personajele lui preferate, balerina rea de muscă, al cărei desfrâu îl scosese din minți, nu doar pentru că îl excita, ci și pentru că îi trezea gelozia, și care, în plus, acum i-l adusese iar în minte pe taximetrist. Așa că, pentru a doua oară, voise să zică da și spusese:

— Nu.

Cum nu-i trecea prin minte să renunțe, ea se dezbrăcase cât ai clipi și începuse să cânte și să danseze *Pe morminte rumbe sfinte*. Închisese ochii, ca să nu se dea bătut, dar n-avusese curajul să-și astupe urechile și-și îngăduise slăbiciunea de a-i asculta vocea gravă și senzuală ca pielea tobei, cântând:

1 *Jitanjáfora*, cuvânt inventat de umanistul mexican Alfonso Reyes (1889-1959), denumește un enunț fără nici un sens, dar care urmărește obținerea de rezultate eufonice.

„Groparule, te implor, cântă mult, pentru binele meu, / Când zici adio trupului celei ce mi-a fost toate iubirile". Nu îndrăznise s-o privească, știa ce era ea pentru el, dar era incapabil să alunge gândul că în fiecare noapte făcea la fel pentru zeci de turiști cărora le curgeau balele și care, numai pentru că plăteau în dolari, își permiteau luxul de a o mânca din ochi, ascultând sunetul vocii ei dulci ca o acadea. Sigur că la cabaret Idalys nu dansa goală, ci purta peste sex un triunghi mititel, iar peste țâțe două steluțe sclipitoare din lamé; dar nu era mai puțin adevărat că stătea cu fesele în vânt, abia despărțite la cumpăna lor de o brazdă de ață dentară, sfidare greu de suportat pentru un dentist, nefericit că nevastă-sa dansa la cabaret.

Brusc, simțise că ea se cocoța pe el cântând refrenul. „N-o plânge, n-o plânge, / că a fost mare farmazoană, groparule, n-o plânge", și sângele îi zvâcnise în mădular, sculându-i-l. Idalys repetase versul, iar Martínez se încordase, gândindu-se că ironia întrecea măsura. Cine, dacă nu ea, era marea farmazoană? Cine, dacă nu el, fusese gata să plângă? Încercase s-o respingă, dar ea începuse să-și frece trupul de al lui ca o pisică, iar el nu avusese putere să se despartă de pielea ei asudată, care emana un miros ușor acru, tulbure și încântător, ca rumba pe care continua să i-o murmure la ureche. Se întrebase de ce trebuia plânsă, când ea însăși îi cerea să n-o facă, de ce nu se lăsa în voia ei, dacă ea își luneca sexul deschis, reavăn și arzător pe pulpa lui și-i căuta buzele, făcându-l să-i mângâie dinții cu limba și s-o penetreze, simțind că din frecarea sexelor se năștea, în cele din urmă, micuța rumbă sfântă, șuapi-șuapi.

„Idaaalyyys!" a exclamat, sărind din pat, întorcându-se spre miazăzi, spre Cuba inaccesibilă, și dându-și seama că mădularul i s-a sculat iar, ca în acea noapte, ultima când făcuse șuapi-șuapi cu Idalys, un deliciu de care nu se mai putea bucura niciodată, fiindcă ea nu-i mai era soție și nici el n-avea să se mai întoarcă vreodată pe insulă. Picioarele au început să-i tremure și s-a urcat iar în pat, vrând să se

masturbeze, dar, de cum s-a întins, a renunțat; știa că n-avea puterea să înfrunte cu pieptul gol umilința singurătății. A privit soarele, ajuns deja la zenit, a strâns din ochi și a încercat să se creadă pe plaja de la Varadero, prăjindu-se de plăcere, cu un cocteil *cubalibre* în mână. A început să cânte *Lacrimi negre* și a tăcut brusc, săgetat de teama că cineva îl putea asculta și turna. Și-a adus deodată aminte că era momentul să se ude cu apă sărată, așa că, ridicându-se din pat, fericit să aibă cel puțin o îndatorire de îndeplinit, s-a oprit în fața rezervorului plin cu cincizeci și cinci de galoane de apă de mare, a privit suprafața lucioasă a lichidului, și-a băgat capul în acesta și subit s-a gândit ce fantastic ar fi să nu-l mai scoată niciodată.

Dar l-a scos pe loc, îngrozit de atracția sinuciderii, și a privit stupefiat în zare zgârie-norii din *downtown*, în vreme ce apa îi șiroia din păr și din barbă, răcorindu-l. Umezeala l-a făcut să-și treacă limba peste buze, care imediat au început să miroasă a sare; s-a întrebat câte zile va putea să suporte, fără să delireze, setea chinuitoare. S-a întors pe patul de campanie, gândindu-se că izbutise cel puțin să contracareze căldura, hotărât să reia firul istoriei, care avea să-l facă, probabil, să-și uite de sete și să-și afle cheile nebuniei. Dar, amintindu-și cum adormise imediat după șuapi-șuapi, a început să picotească și s-a lăsat în voia somnului, sperând că avea să se trezească în alt loc și alt timp.

Dar s-a trezit în același loc, abia câteva ore mai târziu, arzând ca și cum ar fi dormit în mijlocul deșertului. Ce altceva putea face pe terasă? „Să-mi amintesc", și-a zis. „Juri să-ți amintești, doar să-ți amintești și numai să-ți amintești?" s-a întrebat, conștient că adormise, gândindu-se la celălalt somn, din care ieșise la suprafață în zori, mort de oboseală, în sunetul deșteptătorului. Idalys dormea lângă el ca un îngeraș și avea să doarmă întreaga dimineață, că doar de-asta lucra de noapte. Dar el era un simplu muritor, un dentist, șefei lui n-avea să-i pese că se trezise când se crăpase de ziuă din pricina lui Pepe, că stătuse treaz din gelozie, că se bu-

curase făcând șuapi-șuapi și, cu atât mai puțin, că rămăsese treaz după aceea, cu gândul la Idalys și taximetristul ei. Trebuia să se spele, să se îmbrace în goana mare, s-o ia pe Fredesvinda, plicticoasa bicicletă chinezească, și să iasă fără zgomot, ca să n-o deștepte pe Idalys. Și, colac peste pupăză, nu-și putea lua micul dejun, pentru că în cămară era un gol aproape la fel de mare ca în stomacul lui; abia de mai rămăseseră un codru de pâine și un pic de lapte, păstrate pentru Idalys, care la cabaret consuma mult mai multă energie decât el la cabinet.

Și-a mângâiat burta, spunându-și că acum, pe terasa de pe acoperiș, îi era tot atât de foame ca atunci, dar cel puțin nu trebuia să iasă din casă cu trusa de dentist legată de grătarul Fredesvindei, bicicleta leneșă și instabilă pe care o călărea doar cu două săptămâni în urmă, când locuia în Casablanca, un cătun de lângă golful Havanei, pe ale cărui ulițe distruse și de neuitat pedala acum din nou în amintire. Ajunsese în piața debarcaderului, având, ca în fiecare zi, intenția de a prinde șalupa de șapte; dar tocmai în acea dimineață întârziase câteva minute, din cauza insomniei de după șuapi-șuapi, șalupa era pe plecate, iar trenul electric de Hershey se apropia ca o matahală din rugină, foarte periculoasă. Dacă bicicleta ar fi fost mai ușoară, ar fi putut traversa la timp șinele, dar blestemata de Fredesvinda era atât de grea, că nu se simțea în stare să încerce și lăsase trenul să treacă printre el și șalupă și nu mai avusese vreme s-o ajungă.

Privind acum contururile străine ale orașului Miami, s-a întrebat dacă întârzierea avusese sau nu vreo influență asupra destinului său. N-a știut ce să-și spună, a închis ochii și a privit golful Havanei de pe debarcaderul din Casablanca. Avea forma unui sex de femeie, o intrare îngustă și un șenal adânc și desfătător, brusc deschis într-un port întins, cald și sigur ca un uter, dar care tocmai în acea seară avea să devină incubatorul nefericirii lui. „Dar în momentul ăsta al poveștii încă mai sunt cel dintotdeauna“, și-a zis, amintindu-și

de Havana, un oraş infinit mai frumos ca Miami, i-a trecut prin minte. Savurând iar parfumul lumii pierdute, a oftat, fredonând minunatul *son* în care Los Van Van proclamau adevărul vieţii cotidiene de pe insulă, „Nu-i uşor. Nu-i uşor să poţi trăi. Nu-i uşor". Îl auzise la magnetofonul lui Wilber, chelnerul de la braseria Viitorul Luminos, chiar de lângă debarcader, unde intrase cu Fredesvinda după el, făcându-şi iluzii că o să îmbuce ceva cald.

— Bună ziua de dimineaţă, zisese. Ce-avem azi de băut şi de mestecat?

— Un ceai special, din coji de banane, răspunsese Wilber, un negru ştirb, cu părul ca bumbacul.

— Ceai din ce?

— Din ce-ai auzit, spusese Wilber, împungând cu arătătorul spre tavan. Indicăţii de sus.

Martínez nu întrebase cine dăduse „indicăţiile", nici ce se făcuse cu bananele ale căror coji zăceau grămadă pe tejghea. Ştiind că era inutil să se enerveze, acceptase grozăvia. Wilber se aplecase să piseze cojile, survolate de un nor de muşte, lămurindu-l ghiduş că laptele, cafeaua, pâinea şi untul erau rămăşiţele trecutului, pe care socialismul le aruncase, din fericire, la lada de gunoi a istoriei. Martínez zâmbise, dar chiar atunci îşi auzise numele întâia oară în acea zi cu ghinion.

— Stalin!

Se întorsese dintr-un salt, de parcă se curentase la ceafă, şi dăduse nas în nas cu Pipi Blestematul, care tocmai intrase în braserie. Tipul era blond, aproape albinos, atât de scund că l-ai fi crezut pitic, dacă n-ar fi avut capul încoronat cu o şapcă New York Yankees, ca un pepene galben; purta ochelari de soare mari şi negri şi-şi înghesuise toracele lat într-un pulover bordo, cu o motocicletă galbenă desenată atât de agresiv, că părea gata să-i sară de pe piept.

— Nu-mi spune aşa, Blestematule, şoptise. Ştii că nu-mi place.

— Ei, haide, haide! Te cheamă ori nu Stalin Martínez?

Își băgase capul între umeri, blestemându-și tatăl în gând. Dar imediat se simțise al naibii de prost fiindcă cedase acelei porniri și îl binecuvântase. Esteban Martínez fusese un tată trăsnet. Născut în Chantada, în Galicia spaniolă, emigrase în Cuba de copil și muncise ca un ocnaș, cu pasiunea nemăsurată pe care o punea în toate faptele importante din viață. Își iubea meleagul natal de departe, voia să se integreze pe insula făgăduinței, să-și protejeze soția, să-și educe copiii și să-și apere cu înflăcărare ideile comuniste, la care aderase în Cuba, în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, și în onoarea cărora își botezase copiii Lenin, Stalin și Stalina.

— Așa mă cheamă, recunoscuse, neîndrăznind să ridice nici glasul, nici capul, dar nu-mi place.

— Ascultă, măi, ascultă! îl strigase Blestematul pe Wilber, care punea la fiert cojile abia pisate. În școala primară, profu' striga catalogul: „Stalin Martínez!“, și ăsta: „Prezent!“, iar noi: „Stalin e măgar, rusul poponar!“

Wilber izbucnise în râs, secondat imediat de Blestemat, iar Martínez simțise un amestec confuz de furie și rușine. Niciodată nu-i plăcuse numele lui, nici în primii ani ai revoluției, când chiar și frate-său era mândru că-l cheamă Lenin. Deși atunci, cel puțin, situația era relativ suportabilă. Dar, la mijlocul anilor '70, când intrase la Universitate, deși încă se mai considera revoluționar, nu-și mai putea opri tresăririle când auzea vorbindu-se pe la colțuri de crimele lui Stalin. În deceniul următor fusese și mai rău, fiindcă, spre surprinderea tuturor, Lenin ceruse azil la ambasada peruană și o ștersese la Miami pe podul de la Mariel. Cu toate acestea, Martínez rămăsese în Cuba, pentru că tocmai se îndrăgostise de Idalys, care pe atunci era tare tinerică; și tot atunci unii dintre tovarășii lui începuseră să spună că acea relație era crima lui Stalin Martínez.

Din fericire, Blestematul nu terminase nici măcar școala primară și nu știa nimic despre celălalt Stalin, cu crimele lui

cu tot. Martínez, în schimb, știa o grămadă de lucruri despre tizul lui, pe care îl urau toți. Nu se născuse în Rusia, ci în Osetia, îl chema în realitate Iosif Visarionovici Djugașvili, răspunsese la pseudonimele Soso și Koba, înainte de a se opri la durul Stalin[1], nume care urma să desemneze un oraș de departe și o bătălie, și avea să ajungă la zenit în aceeași zi și aceeași lună în care el, Martínez, vedea lumina zilei la Havana, zece ani mai târziu.

Decisese să nu-i dea nici o atenție Blestematului, convins că acesta spusese deja tot ce știa despre celălalt Stalin și avea să se simtă obligat să schimbe vorba, așa cum și făcuse, întorcându-se și spunându-i lui Wilber:

— Ai aici chestia aia pentru mine?

Wilber încercase să-și ascundă teama, făcându-se că nu aude, dar Martínez înțelesese că era ceva putred în întrebare.

— Arat-o, cumetre, insistase Blestematul, scoțând un teanc de dolari din buzunarul drept al pantalonilor lui, Levi's 501. Stalin e om de nădejde și mi-e prieten.

La vederea purcoiului de bani, ochii lui Wilber ieșiseră atât de tare din orbite, că lui Martínez îi zburase gândul la servitorii negri din filmele americane vechi pe care le dădeau la televizor. Cum nici el nu mai văzuse atâția verzișori la un loc, crezuse că avea ochii cât talerul, dar îi deschisese și mai abitir la vederea unei pulpe întregi făcută jambon, pe care Wilber o scosese de sub tejghea.

— Babană, spusese Blestematul, admirând-o. Pă bune, Stalin!

Martínez voise să privească demn în altă parte, dar nu putuse rezista tentației de a se apropia de pulpă, s-o miroasă, s-o privească și s-o pipăie, în timp ce un șarpe i se răsucea printre mațe.

— Nu-ți vărsa balele pe ea, cumetre! îl certase pe Martínez, împingându-l cu mâna.

---

1 În rusă, *stal'* înseamnă „oțel".

Dându-se mai încolo, Martínez își înghițise umilit firul de salivă dintre buza de jos și jambon, care rămăsese spânzurat în aer.

— Ceaiul meu, Wilber, ceruse, imitând inconștient afectarea nobililor englezi din filme.

Chelnerul nu-i dăduse nici cea mai mică atenție. Martínez simțise că apărarea lui copilărească nu mai funcționa. Blestematul lua bani din grămadă și punea pe tejghea bancnote de zece dolari.

— Patruzeci de parai, spusese.

Cât ai zice pește, Wilber pitise banii în buzunar și împinsese jambonul spre Blestemat. Abia atunci catadicsise să umple o cană scofâlcită din aluminiu cu ceai din coji de banană. Martínez o luase de toartă, suflase, ca să răcească lichidul, îi zâmbise de sus Blestematului și dăduse pe gât o dușcă de zeamă.

— Excelent, exclamase, simțind cum i se chirceau mațele.

— Stalin, fir-aș al naibii, suspinase Blestematul cu o urmă de nostalgie, ești varză.

Martínez se așezase cu spatele la tejghea, parcă pentru a-și ascunde trupul de ceilalți. Era și mai rău, căci se întorsese cu fața la o oglindă voalată de praf și de vreme, care îi trimitea înapoi propria-i imagine: slab, încovoiat, cu pungi sub ochi, cu părul și barba cărunte. Purta un halat alb, ieftin și mototolit, pe al cărui buzunar din stânga sus se putea citi „Doctor Martínez“, cu litere brodate de maică-sa cu un fir de ață de un galben-pui ridicol. Oftase, gândindu-se că părea cel puțin cu zece ani mai bătrân decât în realitate.

— Păi, azi-noapte n-am dormit bine, zisese. Ventilatorul ba pornea, ba se oprea.

— Îți vând eu unul stereo, propusese pe loc Blestematul. Două sute cincizeci de dolari bucata.

Wilber hohotise, arătându-și fără rușine gingiile știrbe.

— Un ventilator stereo, râsese. Meserie!

— Cum stereo, frate? întrebase Martínez.

Pipi se uitase la ei, făcând pe ofensatul, se depărtase cu doi pași de tejghea și își încrucișase brațele boante.

— Stereo și gata, spusese și își rotise mâna stângă, scoțând un sunet surd și gutural: Brbrbrbrbrbrbr... Se oprise, făcuse cu ochiul și îi informase: Aer cald pe-o parte. Fără să-și oprească mâna stângă, își rotise dreapta în sens contrar, scoțând un soi de fluierat: Siiiiii... Aer rece pe cealaltă. Zâmbise, mijindu-și ochii, și adăugase: Fericire între ele.

Wilber izbucnise iar în râs și de astă dată Martínez îl secondase, uimit de comicul sec al trupului care continua să dea din mâini, gata parcă să-și ia zborul. Da, Blestematul era un comic înnăscut, ca atâția alți cubanezi în stare să facă haz de necaz. Numai că nu era un nefericit, ci o pramatie cu buzunarele doldora de dolari, o lipitoare simpatică, în stare să stoarcă bani din nenorocirea altuia.

— Stai să văd, murmurase Martínez. Două sute cincizeci sunt prea mulți dolari pentru unul singur.

— Mai du-te-n pălărie cu ideile tale, spusese Pipi, dând din umeri.

Martínez socotise că la treizeci de *pesos* dolarul, 250 de parai însemnau 7500 de *pesos*, adică, salariul lui pe doi ani și jumătate. La ce naiba mai trăsese targa pe uscat, ca să se facă dentist, dacă până și un analfabet ca Blestematul, care nu știa nici măcar cine fusese celălalt Stalin, o ducea de treizeci de ori mai bine decât el din bișniță? „O viață de căcat", se gândise.

— Cât îți datorez? întrebase.

— O piatră prețioasă, răspunsese Wilber.

„Douăzeci și cinci", tradusese imediat Martínez, pe care îl încânta ghicitoarea, un joc al întâmplării, care le îngăduia cubanezilor să exprime simbolic numerele de la unu la treizeci și șase. Scosese un *peso* din buzunar și se gândise: „Unu, un cal".

— Păstrează restul, spusese.

— La ce-i servește așa rahat? întrebase Blestematul, privind bancnota cu dispreț. Zi, Stalin, dar cu ventilatorul cum rămâne?

Martínez se îndreptase spre ușă, ținând-o pe Fredesvinda de ghidon.

— Las-o baltă, zisese, privind ultima oară jambonul, m-am cărat.

Acum, în arșița terasei de pe acoperiș, amintindu-și acele vorbe, a simțit împunsătura dorului în piept, s-a răsucit în patul de campanie și a rămas cu fața la cer, unde i s-a părut că vedea un nor mare și cenușiu, în formă de caiman. A, și ce-i mai plăcea să vorbească în cubaneză! Să spună las-o baltă pentru uită, m-am cărat pentru m-am dus, și-a zis, strângând din ochi și încercând să uite ce umilit se simțise întâlnindu-se cu Blestematul, pe care îl disprețuise încă din copilărie, fiindcă era mocofan, vagabond și escroc, doar ca să sfârșească, la maturitate, prin a-l invidia pentru îndrăcita îndemânare de a scoate dolari din piatră seacă. S-a întrebat dacă invidia îi marcase în vreun fel pașii. Și-a spus că nu, că da, că numai Dumnezeu știe, că lui îi era dat doar să se întrebe și să-și amintească. De pildă, călătoria de rutină cu șalupa care, în acea zi fatală, îl dusese la Havana și îl lăsase la debarcaderul de pe *Avenida* del Puerto, făcându-și reproșuri că ajungea târziu la spital. „Două sute cincizeci de dolari", își spusese, începând să pedaleze pe Malecón[1] în sus, „șapte mii cinci sute de *pesos*", calculase, amintindu-și mirosul ceaiului din coji de banană, „doi ani și jumătate de muncă", adunase, trecând prin fața Parcului Îndrăgostiților, „câte obturații, extracții, detartraje, punți, tratamente de canal ar trebui să fac ca să pot să-mi cumpăr un simplu ventilator japonez și să-l pensionez pe dragul de Pepe?" se întrebase, traversând *Avenida* de las Misiones și înfruntând profilul nepereche al orașului care se întindea cu fața la Atlantic.

1 Celebrul dig al Havanei, loc de întâlnire al îndrăgostiților.

„Dar începând de azi totul va fi altfel!" exclamase, zâmbind și amintindu-și că tocmai în acea seară inaugurau în casa mamei Tocănița Cubaneză, un restaurant creol pentru turiști, care urma să funcționeze doar în dolari. Cu ceva vreme în urmă, când guvernul legalizase circulația acestei valute și autorizase crearea de mici restaurante private, pe care lumea le poreclise imediat „cerul gurii" sora lui, Stalina, propusese să deschidă împreună unul în care ea și mama urmau să se ocupe de bucătărie, Martínez de salon, iar Idalys de atragerea clienților. El fusese împotrivă, argumentând că nu ajunsese dentist ca să facă pe chelnerul, și se lansase într-o discuție violentă cu Idalys, care sprijinea cu înflăcărare ideea Stalinei.

— Mai bine chelner cu dolari, decât dentist fără biștari, hotărâse Idalys, apoi adăugase: Crevetele-adormit turistul l-a-nghițit.

El se opusese vehement logicii ei, pe care o numise chiar mercenară, iar Idalys pusese punct disputei, aruncându-i în față ceea ce gândea despre el cu adevărat.

— Capul plecat sabia îl taie... pentru consumul național.

Martínez pricepuse că, dacă nu accepta să facă pe chelnerul, până la urmă avea s-o piardă pe Idalys, iar a doua zi se predase. Dar pusese condiția ca Tocănița Cubaneză să funcționeze doar noaptea, pentru ca ziua să poată continua să lucreze la spital. Odată ce acceptase, posibilitatea de a câștiga dolari îl entuziasmase și, când totul fusese gata, nu se întrebase decât câți clienți aveau să frecventeze Tocănița și câți bani puteau câștiga. Ajunsese gâfâind în Parcul Maceo și se depărtase de Malecón, pedalând în sus pe San Lázaro. La jumătatea urcușului, își pierduse răsuflarea, picioarele începuseră să-i tremure și trebuise să descalece de pe Fredesvinda, simțind că nu-i putea ține piept, că o ura și că nicicând n-avea s-o iubească la fel ca pe Pepe. Nu avusese încotro și o apucase de ghidon, dar întâi îi trăsese un șut și o blestemase. De ce naiba dispăruseră aproape toate hârburile de autobuze din țară? Vehiculele publice

comune, cu care puteai să călătorești ca oamenii și să ajungi la serviciu la vreme, liniștit și nu tremurând și ud de sudoare cum era el acum. Ah, dacă și-ar putea cumpăra cu dolarii pe care avea să-i câștige cu restaurantul o bicicletă nouă, ușoară și frumoasă ca o gazelă, în loc de un ventilator! Deși, dacă se gândea bine, de ce nu și una, și alta? Asta-i, amândouă! Și dacă, pe lângă bicicletă și ventilator, ar cumpăra și o casă, una ca lumea, pentru Idalys? Cine nu putea câștiga dolari pe alte căi, punea la dispoziția străinilor bogați adevărate chilipiruri, mici palate, inclusiv cu piscină. Firește, el nu era străin. Și ce dacă? Oare cubanezii nu erau oameni? N-aveau drepturi? N-aveau, ăsta era adevărul; nu în Cuba, cel puțin. Dar, în fond, nu asta era problema, fiindcă existau tot soiul de șmecherii ca să ocolești legea. Pentru o șpagă bună, Blestematul îl putea ajuta să facă rost și de casă și de mașină.

O mașină! Cum de nu-i trecuse mai de mult prin minte? Bicicletă, ventilator, casă și mașină! Tot tacâmul! Dar câți dolari ar trebui să câștige, ca să le poată plăti pe toate? se întrebase, dând colțul și luând-o în sus, spre Universitate. O găleată, un purcoi, o cârcă de dolari, nici vorbă. Nu cerea prea mult? De ce prea mult, ia să vedem, de ce? Oare nu le aveau pe toate colegii străini de la al doilea Congres Latino-american de Parodonție, care se ținuse la Havana cu un an în urmă? Oare un stomatolog, un profesionist cu cincisprezece ani de practică, n-avea dreptul la o viață ca lumea? Da, firește, desigur; totuși, nu judeca bine. Pierduse trenul. Un stomatolog cubanez nu era ca toți ceilalți, ca atare, cu trei sute de *pesos*, salariul lunar, nu putea cumpăra nici bicicletă, nici ventilator, nici casă, nici mașină. Toate trebuiau să-i vină de la Tocănița Cubaneză. Era, oare, posibil? De ce nu, că doar maică-sa era zeița bucătăriei. Turiștii aveau să se lingă pe degete, el avea să-i răsfețe, în plus, ca pe copii, și aveau să-i dea bacșișuri grase.

Dar turiștii aveau, oare, să vină? se întrebase, oprindu-se să-și tragă sufletul la capătul costișei. Se ștersese pe frunte

și pe gât cu o batistă udă de sudoare și neagră de jeg, încălecase iar pe Fredesvinda și o luase la vale și mai entuziast. Sigur că aveau să vină! Cu grația și farmecul ei, Idalys avea să-i cucerească la cabaret, și în scurtă vreme Tocănița Cubaneză avea să fie primul „cer al gurii" din țară. Se vor îmbogăți! Nu numai că-și vor cumpăra biciclete, ventilatoare, case și mașini, ci și iahturi și excursii în străinătate! Dar guvernul avea să le permită să iasă din țară? Nu, desigur. Dar nu trebuia să-și facă inimă rea din pricina asta, își spusese, trecând pe la poalele lui Castillo del Principe și continuând să pedaleze spre strada Zapata. Cuba era o insulă mare, necunoscută pentru el, care abia dacă ieșise din Havana, pentru că era teoretic imposibil să găsești mijloace de transport, cazare ori masă pe insulă, dacă nu plăteai în dolari. Foarte bine, în loc să-și cheltuiască valuta la Cancún ori Miami, are să se ducă la Varadero, Cienfuegos, Viñales ori Yumuri, și o să fie câștigat, fiindcă nici un loc din lume nu se putea compara cu acelea din iubita și frumoasa lui insulă, Cuba.

„Uau!" strigase, luând curba pe lângă Cimitirul Colón, entuziasmat de certitudinea că în curând n-are să mai fie un simplu indigen și are să ajungă asemenea unui străin. Se oprise sub lumina roșie a semaforului de lângă Poarta Paz de los Sepulcros, privise sculptura tristă care o încorona și zâmbise, citind indicatorul care semnala direcția de trafic spre principalul loc de acces în cimitir: „Numai pentru pietoni". Se ștersese iar de sudoare; batista era atât de jegoasă, că fusese gata s-o arunce. Dar n-o făcuse, fiindcă n-avea alta și nici n-avea cum să facă rost de una. De cum se pusese verde, demarase în direcția Străzii 23, cu toate că începuseră să i se pună cârcei la trigemeni. Dar dacă unul, doi sau zece turiști blestemați se luau de Idalys? Dacă voiau să i-o pună? Nici în ruptul capului, își spusese, cu nici un preț. Era intangibilă; o fi ea balerină, dar nu arzoaică pentru străini. O luase pe marele pod de pe râul Almendares și intrase pe *Avenida* 41. Chiar în fața la Tropical, i se pusese

la piciorul stâng un cârcel dureros ca o lovitură de pumnal, și-și pierduse echilibrul.

Căzuse jos, blestemându-și ceasul când se născuse. Numai gândul la dolarii pe care avea să-i scoată din Tocăniță îl oprise să nu plângă de furie. N-avea să mai suporte multă vreme mizeria, își zisese, sărind într-un picior până pe trotuar, unde se trântise pe o bancă și-și masase piciorul. Dar parșiva de Fredesvinda cântărea cât o căsnicie nereușită. Ca a lui, poate? Nu, Idalys și el erau fericiți, chiar dacă, era adevărat, nu mâncau potârnichi. Dar mizeria avea să ia sfârșit chiar de mâine, datorită Tocăniței. Și Jesús, taximetristul? se întrebase, încălecând iar pe Fredesvinda și reluându-și drumul încet, atent la tremurul trigemenilor. N-avea nici un motiv să-și facă griji din pricina lui. Idalys îi explicase că era un prieten marfă, un vecin bun. Poate că, după ce-or să ajungă bogați, are să-l angajeze șofer. Nu, asta nu. De ce? De-aia. Și de ce nu? Păi, fiindcă așa i se sculase lui. „*Vade retro*, Jesús! Pleacă de lângă Idalys, terchea-berchea!“ exclamase, zărind spitalul. Nu mai era mult. Nu trebuia să se piardă cu firea. Începuse să cânte „O carapace pentru broasca țestoasă, / pentru ăl de merge încet natura a avut o bună idee“, un *tumbaito*[1] care îl liniștise, ajutându-l să ajungă în parcarea spitalului. Scosese un lanț și un lacăt din trusa de dentist, o legase pe Fredesvinda de stâlpul pentru biciclete și intrase în clădire, cu speranța că nu-și va întâlni șefa.

O întâlnise. Doctor Bárbara Cifuentes, scundă, grasă, slută și cu gâtul scurt, părea că-l aștepta lângă ceasul unde pontau, la intrare.

— Doctore Stalin! Nu-mi vine să cred. Ar trebui, cel puțin, să faci cinste numelui pe care îl porți. Cel adevărat era întotdeauna punctual.

— E adevărat, acceptase Martínez, oftând, dar el nu trebuia să ia șalupa, nici să traverseze orașul pe bicicletă.

---

1 Dans ritmat, asemănător congăi.

Încercase să-și vadă de drum, dar Cifuentes îl oprise, tăindu-i calea.

— Și când te bărbierești? Nu-i indicat ca stomatologii să poarte barbă.

— Păi...

Martínez băgase capul între umeri, fără cea mai mică intenție de a o lămuri că avea pielea aspră foarte sensibilă, barba foarte aspră, lamele bune se vindeau pe dolari și că, decât să se radă cu una proastă, mai bine și-o smulgea.

— Deci, când? insistase Cifuentes, dând moralizator din mâna dreaptă; avea degetele groase cât cârnații.

— Zilele astea, dar nu uitați că adevăratul Stalin avea mustăți.

Era încântat că i-o zisese harpiei; dar se strâmbase de scârbă, pentru că trebuise să spună că celălalt Stalin era adevărat, ca și cum el, Martínez, ar fi fost fals, și adăugase, hotărât să scape definitiv din ghearele șefei, că se ducea să se spele pe mâini.

S-a simțit brusc îmboldit s-o facă, s-a ridicat de pe patul de campanie și s-a dus să-și cufunde în rezervorul de tinichea cu apă de mare capul și mâna stângă, ca să nu-și ude ghipsul de pe dreapta. Și-a dat seama pe loc că răcoarea pe care o simțea era iluzorie ca speranța de a fi vreodată fericit. Apa se evapora, dar sarea îi rămânea pe piele, ca o amintire urâtă, pe care soarele își lua misiunea s-o transforme în răni. S-a întors pe pat, a strâns din ochi și, într-un soi de visare, și-a amintit gura căscată a primei paciente pe care o tratase după ce își lăsase șefa în drum. Deși relativ tânără, femeia avea gura distrusă, fiindcă nu fusese tratată. O durea îngrozitor un canin, pe care i l-ar fi putut scoate fără mari mustrări de cuget, dar hotărâse să-l salveze din grijă pentru ea, aplicându-i un tratament de canal, deși procedeul era complicat. Operația cerea o adevărată artă, iar el o avea, s-a gândit, rememorând cu un orgoliu ușor copilăresc clipa când o anesteziase, instalase aspiratorul de salivă și începuse tratamentul. A zâmbit, îi făcea bine să-și aducă aminte de munca lui. Doar greutățile stimulează, și-a

zis, întrebându-se când va putea să se stabilească legal la Miami, să-și echivaleze titlul și să strângă destui bani pentru a fonda Marea Clinică Stomatologică Martínez. Cum ar suna asta în engleză ? Și dacă, în locul numelui său, ar scrie simplu Marti ? Da, suna mai bine, mai americănește, s-a gândit, amintindu-și că deschisese dintele, curățase zona bolnavă și depărtase gingia, astfel că nervul pe care trebuia să-l omoare rămăsese în aer ca un viermișor minuscul și negru.

— Anestezie, ceruse.

— Nu mai avem, i-o trântise Fermina, asistenta, o negresă mică, slabă, cu capul mic, gura mare și vocea ca un fluier.

Pacienta făcuse ochii mari și urmărise cu privirea cum pendula căpșorul Ferminei, căreia îi făcea o plăcere ciudată să-și sublinieze fără preget refuzul. Martínez gâfâia. Era primul caz din acea zi și nu era cu putință ca rezerva de anestezic să fie doar de o fiolă.

— Cum adică nu mai avem ?

— Păi, s-a terminat, zisese Fermina, dând acum din cap de sus în jos.

Înspăimântată, pacienta își înfipsese degetele în brațele fotoliului, amenințând să se ridice, și scosese niște sunete de neînțeles.

— Cumiiinteee, spusese el, pe tonul grav și în ritmul lent cu care își hipnotiza de obicei pacienții. Calmăăă. Nu te doare deloooc.

Femeia se relaxase treptat, iar el începuse să lucreze mai iute. În cel mai bun caz, efectul anesteziei ieftine putea dura încă cinci minute; dacă nu reușea să termine până atunci, de durere, biata femeie avea să vadă nu numai stele, ci și planete, sori și întregi constelații verzi. Chestia se complica și mai abitir, căci pacientei îi curgeau râuri de salivă, pe care nici Dumnezeu nu le putea seca. Și pentru ca tacâmul să fie complet, emițătorul de aer cald se stricase și n-aveau vată, fapt pentru care trebuia să lucreze cu cârpe vag sterilizate. Atinsese un ritm destul de bun, când sistemul integrat

de muzică oprise transmisia *Cavaleriei rusticane*, lăsând să se audă vocea aseptică a secretarei de la centru.

— Doctor Martínez, doctorul Stalin Martínez să se prezinte urgent la direcție. Doctor Martínez, doctorul Martínez, vă rog.

— Nu pot, îi spusese Ferminei, nedezlipindu-și privirile de pe gura pacientei, care îl privea rugător. Du-te și spune că nu pot.

Fără nici un chef, Fermina întrerupsese lectura ziarului *Granma* și pornise spre ușă. Martínez adăugase:

— Și roagă-i să nu-mi mai spună Stalin, dacă ești amabilă.

Își reluase lucrul. Șuvoiul de salivă al pacientei era tot mai abundent, iar el era gata să-și piardă răbdarea.

— Scuipă, poruncise, scoțându-i provizoriu aspiratorul.

Femeia îl ascultase, speriată ca o mielușea. *Cavaleria rusticană* își reluase galopul, iar el își spusese că trebuia să mențină ritmul, ca să câștige întrecerea cu durerea, când muzica se întrerupsese din nou.

— Doctor Martínez, doctorul Stalin Martínez să se prezinte la direcție. Doctor Martínez, doctorul Stalin Martínez, vă rog.

Hotărât să nu țină seama că îi pomeniseră iar numele mic, reinstalase extractorul de salivă și își continuase treaba. Nu se întorsese nici măcar când auzise că ușa cabinetului se deschide.

— Păi, zice șefa să veniți imediat, fără nici o scuză sau pretext, îl informase Fermina, vorbind autoritar, pe un ton nespus de ridicol pentru vocea ei dulce. E un caz special.

Iritat, Martínez se întorsese spre ea.

— Spune-i că nu pot.

Fermina îi făcuse semn cu arătătorul de la mâna dreaptă să vină spre ea, cu un aer complice atât de expresiv, că el cedase tentației de a se apropia.

— Un turist, suflase ea. Du-te, că-i în stare să-ți plătească în verzișori.

— Dar... Și cazul ăsta?

— Șefa zice că se ocupă ea, spusese Fermina, scăpându-l de răspundere.

Oare chiar așa era? s-a întrebat acum, sucindu-se în patul de campanie, chinuit de sete și foame. Ori pur și simplu se purtase ca un ticălos, lăsând-o baltă pe biata femeie cu gura căscată, cu efectul anesteziei aproape sfârșit și nervul caninului viu în aer, ca s-o ia la goană după dolarii unui străin? A încercat să uite întrebarea și faptul că-l considerase pe străin nu un pacient, nici o persoană care avea să-l plătească direct în dolari, ci un potențial client pentru Tocănița Cubaneză.

Încălcase, oare, etica profesională, purtându-se ca un bișnițar și nu ca un dentist? A simțit brusc nevoia de a fugi de sine și a luat-o la goană de-a lungul balustradei, așa cum făcuse pe străzile Havanei ambulanța cu care plecase din spital ca un câine care dădea din coadă. A scos un soi de hăulit și imediat a tăcut, amintindu-și că ambulanței uzate nu-i funcționau nici sirena, nici girofarul, că bicicliștii care inundau străzile se dădeau la o parte din drumul lui doar fiindcă Paco, șoferul, făcea un tărăboi fără pereche, lovind cu palma în caroserie, și că el se simțise al dracului de bine și de important atunci, deoarece urma să îndeplinească o misiune urgentă. În plus, îi plăcea Havana, s-a gândit acum, retrăind plăcerea de a privi străzile, casele, parcurile din oraș dintr-o ambulanță pe care toți o respectau din instinct. Intuia că memoria lui ștergea urmele deteriorării orașului, care creșteau ca lepra, și favoriza amintirea roșie a florilor care împodobeau arbuștii de *parkisonia* și *flamboyán*, amintirea siena a reședințelor din cartierul Vedado și mai ales amintirea mării, care i se ivise pe neașteptate în față, când ambulanța ajunsese la colțul străzilor 23 și L. Cu siguranță că atunci se șucărise, uitându-se la măgăoaia înaltă și dreptunghiulară a hotelului Habana Hilton[1], care pe vremea tinereții lui revoluționare se numise cu mândrie Habana

1 În spaniolă, numele Havanei este La Habana.

Libre și mai târziu, concomitent cu dispariția propriilor lui iluzii, trecuse în administrarea unei firme străine, dar acum prefera să se recreeze, amintindu-și atunci Atlanticul, negru-verzui pe mal, albastru cobalt până la înălțimea primului grind, indigo intens pe unde trecea Curentul Golfului.

Imaginea durase puțin, pentru că Paco hurducase ambulanța, dăduse colțul neregulamentar și o luase la stânga, pe Strada L, astfel că ambulanța fusese gata să dea peste un biciclist. Tipul, un negru zdravăn ca un boxer, trebuise să urce cu bicicleta pe trotuarul Radioului Național și de acolo le strigase „Idioților!", ridicând acuzator arătătorul și degetul mic. Martínez auzise insulta, privise prin oglinda retrovizoare degetele negre ca de drac, simțise un gol în stomac la gândul că bronzatul avea dreptate, că Jesús, taximetristul, se dădea la Idalys și imediat se străduise să se convingă că așa ceva nu era cu putință. De nervos ce era îi făcuse bronzatului ciuciu cu degetele de la mână și se pusese pe râs. Paco îl imitase și așa se putuse păcăli, crezând că nu era idiot, ci supărat din gelozie. Dar acum, la Miami, știa perfect că Idalys îl înșelase și că, în plus, fugise cu Jesús pentru totdeauna.

Și-a întrerupt cursa lipsită de sens și s-a întors în pat, a simțit că îi ardea pielea și a încercat să ghicească cum îi sorbea soarele picurii de sudoare de pe față. „Am să mă fac jumări", și-a zis, „și, când Lenin o să mă caute, o să dea doar de un pârâiaș de sudoare". Ideea l-a înveselit; în copilărie, își dorise de nenumărate ori să moară, pur și simplu numai pentru ca Lenin să sufere, iar acum dorea ca soarele să-i sece sudoarea, iar Lenin să nu mai găsească nimic când o să urce. „Și nici Idalys", a exclamat, „nimeni!" Brusc, subita satisfacție a răzbunării s-a topit, lăsându-l pustiu ca un balon dezumflat. Voia să stea la răcoare, așa că trebuia să mute patul lângă balustradă, unde după-amiaza nu bătea soarele. N-a îndrăznit, de teamă să nu-și calce cuvântul dat lui Lenin, și a încercat să se răcorească, amintindu-și cum avansa ambulanța pe sub dublul rând de palmieri care împodobeau intrarea hotelului Nacional, unde trăsese turistul tentant.

Răcoarea resimțită când coborâse din mașină, cu trusa în mână, îl reconfortase într-atât, încât uitase gestul insultător pe care abia i-l făcuse negrul cu aer de boxer.

— Ei, tu!

Martínez se întorsese speriat. Portarul hotelului, împopoțonat cu o uniformă roșie țipătoare întindea acuzator spre el degetul arătător:

— Unde te duci? Ești cubanez, nu? Unde mergi?

— La hotel. Sunt dentist, îl lămurise umil, arătându-i vorbele „Dr. Martínez" brodate pe halat. M-au chemat pentru o urgență, un străin.

— Oricine își poate pune câteva vorbulițe în frunte, țipase tipul, bombându-și pieptul și potrivindu-și jacheta uniformei. Deschide trusa.

Martínez se supusese, ca un militar chemat la ordine de un superior. Portarul, un mulatru cu ochii bulbucați, a controlat conștiincios autoclava portabilă, cleștii, seringa pentru injecții subcutanate și fiolele pentru anestezii speciale, pe care Cifuentes i le dăduse pentru turist.

— Foarte bine, spusese. Dar, înainte de a urca, treci pe la recepție, să-ți dea un permis. Am să fiu, uite... A lăsat fraza în aer și a împuns cu arătătorul spre ochiul stâng.

Martínez intrase în holul mare, cuprins de o teamă insuportabilă, iar portarul îl urmărise insistent cu privirea. Nobilul edificiu al hotelului, care se înălța pe un promontoriu cu panta lină, cu fața spre mare, fusese scrupulos renovat de o firmă franceză; intrând, Martínez avusese impresia paradoxală că nimerise în altă lume, care aparținea și trecutului, și prezentului. Mobilele din esențe scumpe, lampadarele creole și cei câțiva *bellboys* în uniforme de culoarea teracotei, ca ale soldaților englezi de pe timpuri, făceau direct, pe viu și pe loc aluzie la un trecut precis și luxos, cel din filmul *Plec la Havana*, de Carmen Miranda, turnat chiar aici, la sfârșitul anilor '40, recent reluat la televiziune. În schimb, turiștii neglijenți, care umblau în șort prin hol, satisfacția sigură și provocatoare cu care își cărau camerele

video sugerau viitorul, un soi de bunăstare sportivă la fel de departe de viața cubanezului obișnuit ca și planeta Jupiter.

— Fii amabilă, tovarășă, zisese, adresându-se recepționerei, care își ridicase întrebător privirile spre el. Sunt doctorul Martínez și vin pentru...

— Stalin Martínez ? îl întrerupsese femeia, lovind cu unghia într-un cartonaș de pe tejgheaua lustruită din marmură.

— Da, am venit pentru Carlos Vidal, un turist.

— Nu Carlos, ci Carles, don Carles Vidal, îl corectase imediat, dându-i cartonașul, e la șase unu doi. Asta-i permisul, mi-l înapoiați la plecare. Și grăbiți-vă, e urgent.

— Da, da, da, zisese, îndreptându-se spre ascensor. Imediat, imediat.

De ce răspunsese ca un servitor ? s-a întrebat acum, întorcându-se în pat, pentru ca soarele, care deja îi prăjise suficient pieptul, să-l bată și în spate. A rămas cu fața la dușumeaua murdară a terasei și a descoperit două șopârle care se făcuseră una cu umbra verzuie proiectată de prelata patului. S-a gândit să le prindă și să inventeze un joc cu ele, ca să se amuze, dar o nouă avalanșă de întrebări l-a obligat să amâne punerea în practică a ideii. Ce forță drăcească îl determinase să facă plecăciuni în fața recepționerei ? De ce se simțise atât de rușinat strecurându-se printre turiști spre ascensor ? Cum era cu putință să-și dorească să dispară, să devină invizibil, ca autorul unui delict ? Ah, de-ar putea explica vreodată cuiva umilința exasperantă de a fi cubanez în Cuba, s-a gândit, evocând respectul reverențios pe care i-l treziseră oglinzile și alămurile strălucitoare din ascensorul cu manetă, în care a intrat sub privirea inchizitorială a liftierului, un mulatru tânăr, cu pielea de culoarea hârtiei de ambalaj, care imediat și-a dat seama că era localnic și i-a cerut permisul. S-a supus docil, refugiindu-se în certitudinea că acel cartonaș îi dădea dreptul să urce și admirând capacitatea schizofrenică a mulatrului de a-l controla neîncrezător, aruncând, în același timp, o privire pe jumătate sexy, pe jumătate

reverențioasă unui cuplu de străini care urcase la etajul cinci. Coborâse la șase, ușurat că putea parcurge un coridor pustiu.

Bătuse la ușă și îi deschisese un cvadragenar burtos, pe a cărui față se citea spaima celui chinuit o noapte întreagă de o durere de măsele.

— Doctore! exclamase pe loc, întinzând mâna. Bună ziua. Sunt Carles.

— Martínez, răspunsese, strângându-i mâna plinuță, rece și asudată.

— Bine ați venit! exclamase Carles, deschizând larg ușa. Intrați, intrați!

Martínez zâmbise recunoscător; cineva îl trata, în fine, ca pe un om, un profesionist; intrase în încăpere înaintea lui Carles, care se îndreptase spre baie și bătuse în ușă.

— Iubire, spusese blând, a sosit dentistul, îmbracă-te, ca să ieși.

Martínez uitase de recunoștință și se încordase, simțind că începea să-l urască pe maimuțoiul blond și că era dispus să-l facă să plătească în brutale monede de durere sexul ieftin de care venise să se bucure în Cuba.

— Spuneți-mi ce-ați pățit, întrebase. Era conștient că iritarea îi putea trăda furia și fusese mai reținut când adăugase: Vă rog.

Carles se trântise într-un fotoliu, cu picioarele desfăcute și mâna pe obrazul stâng. Purta șlapi, șort de culoare mov cardinal și cămașă verde cu motive tropicale; era atât de gras, că abia îi deosebea gleznele, picioarele și pulpele late ca șuncile, acoperite de perișori scurți și blonzi, și burta atât de umflată, că îndoise elasticul de la șort și i se revărsa prin poalele cămășii descheiate.

— Vai, doctore, doctore! Luase o sticlă de Chivas Regal de pe noptieră și umpluse un pahar pe jumătate. Luați loc. Beți cu mine?

— Nu, refuzase Martínez cam brusc, rămânând în picioare, cu trusa în mână. Mulțumesc.

Și de ce, ia să vedem, s-a întrebat acum, sorbind lacom o picătură de sudoare care-i luneca pe buze, de ce îndrăznise să-l bruscheze pe Carles și nu pe portar ori pe recepționeră? Din sentimente patriotice, s-a gândit. Fraza i-a produs o subită hilaritate. Patria nu-i adusese decât nefericiri și se putea duce dracului, și-a zis, recunoscând totuși că atunci simțise cu siguranță o indignare surdă contra străinului care folosea Cuba ca pe un bordel, fără să observe că portarul, recepționera, curva și chiar el, dentistul, erau în slujba lui; și erau la fel de vinovați, ce mi-era Tanda, ce mi-era Manda.

— Poate niște vin?

— Nu beau.

Carles golise paharul dintr-un foc, îl pusese pe noptieră și arătase spre cutia cu trabucuri, de lângă sticla de Chivas.

— O havană?

— Nu fumez.

— Sunteți casătorit?

Și-a amintit că întrebarea surprinzătoare îl lăsase perplex o secundă și îl făcuse să zâmbească apoi, fără voia lui.

— Da, răspunsese.

Atunci încă mai putea crede că o avea pe Idalys, cu toate că, probabil, deja nu mai era adevărat. Ținând seama cum evoluaseră lucrurile, pe atunci ea probabil că-l înșela deja cu Jesús; numai că el nu aflase încă.

— Vreți să luați o gustare? Jambon, pâine *tumaca*?

— Nu. Am luat deja micul dejun.

S-a supărat pe sine, fiindcă fusese atât de imbecil, că-l refuzase. Îi era aproape foame ca acum, pe terasă, și a simțit un cuțit în burtă la amintirea feliilor de pâine proaspătă, unse cu ulei de măsline, sare și roșii, de pe tăvița pusă pe masa din mijlocul odăii, lângă Carles, pe care le refuzase de năuc, de furios, ori din demnitatea prostească a cubanezului flămând.

— Nu puteți mânca acum, zisese, răzbunându-se parcă, de cum l-a văzut pe Carles dând să muște dintr-o bucată de *tumaca*. Spuneți-mi ce-ați pățit.

Carles rămăsese cu gura căscată câteva secunde, apoi pusese încetișor pâinea la loc pe tavă.

— Dentistul meu m-a avertizat la Barcelona, spusese, umplând iar paharul cu whisky, să nu plec fără să-mi scot dintele ăsta supranumerar, care mă doare al naibii de tare, fiindcă apasă pe nerv. Desigur, nu i-am dat atenție, fiindcă voiajul era foarte urgent.

— Nu-i adevărat, băiete! exclamase batjocoritor o voce de soprană.

Martínez tresărise și, când se întoarse, drept în fața lui se ivise un negru tânăr, înalt, cu pielea lucioasă, care ieșise din baie înfășurat într-un halat galben țipător, și îi întinsese mâna, prezentându-se:

— Umberto.

Tot uluit, acceptase salutul cu un amestec confuz de duioșie și rușine, descoperind că nimic nu era cum își închipuise la intrare. Când homosexualii fuseseră exmatriculați din Universitate, se simțise în taină solidar cu ei, dar nu avusese îndrăzneala să-i apere în public, ca să nu fie exmatriculat și el, deși era convins că persecutarea lor era o crimă. S-a așezat pe patul de campanie, zâmbind trist, amintindu-și că unii dintre cei implicați bombăniseră pe coridoare că procesul era pur și simplu stalinist, așa că se simțise personal vinovat de barbarie. Dar niciodată nu ridicase glasul în apărarea lor, și-a zis, recunoscând că își apăra convingerile doar când nu mergeau contra curentului. S-a gândit că orice cubanez i-ar fi spus că-i un păduche și și-a amintit de gluma potrivit căreia Fidel Castro mai rămânea la putere pentru că i se oploșiseră în barbă zece mii de păduchi. Dar nici măcar n-a zâmbit. S-a refugiat în amintirile despre Carles și Umberto, cu care știuse să se poarte prietenește, ca și cum așa se revanșa măcar în parte pentru tăcerea vinovată din trecut. Nu-i fusese greu; Umberto i se păruse extraordinar de simpatic chiar din clipa când spusese, dând din mâini ca o morișcă mai potolită:

— Zi-i adevărul, Charli, nu ți l-ai scos de frică. Asta-i, doctore, e fricos.

Martínez se gândise că și el era fricos și acesta a fost alt motiv pentru care se simțise apropiat de catalan.

— Pot să mă duc la baie? întrebase.

— Firește! exclamase Carles.

— Vrei să câștigi timp, doctore, observase Umberto.

Martínez străbătuse camera și intrase în baia splendidă pe care acum o revedea în minte. Aburul dușului recent făcut de Umberto o învăluia într-un soi de ceață; în mijlocul oglinzii mari de deasupra chiuvetei, scria *I ♥ Carles*. Martínez și-a amintit că zâmbise în fața acelei efuziuni sentimentale și s-a întrebat de ce intrase în baie cu trusa în mână. Poate fiindcă n-o lăsase din mână de când venise? Sau, mai curând, fiindcă încă de la început avusese intenția de a fura ceva? Nici azi nu era în stare să spună adevărul adevărat, în schimb îi era rușine să-și amintească hotărârea și iuțeala cu care, după ce urinase, băgase în trusă o sticluță cu șampon, alta cu gel, un săpunel, câteva șervețele, un pieptăn mic și chiar sulul de hârtie igienică de rezervă. Nici Carles, nici Umberto n-aveau să sufere fără ele, ci pur și simplu aveau să ceară altele cameristei; în schimb, Idalys avea să fie încântată.

Se întorsese în odaie cu mâinile curate, fericit și hotărât.

— Unde găsesc o sursă? întrebase.

— O priză, doctore, spaniolii ăștia zic priză, îl corectase Umberto; apoi i se adresase lui Carles: Ți-am zis spaniol, oftică-te. Și îi explicase lui Martínez: Oftică-te înseamnă fă-ți sânge rău.

El nu înțelesese de ce trebuia Carles să-și facă sânge rău, dacă i se spunea spaniol, dar nici nu întrebase. Umberto îi arătase priza, iar Martínez își conectase imediat autoclava pe care o scosese din trusă, având grijă să nu vadă ceilalți ceea ce tocmai furase din baie, și se întorsese spre Carles.

— Deschideți gura și spuneți-mi unde vă doare.

Carles se albise la față, trăsese o dușcă zdravănă de whisky înainte de a-i da ascultare și a-i arăta, tremurând, dintele supranumerar. Martínez oftase satisfăcut; era un caz limpede și simplu, ca de manual; un molar în plus luase din spațiul cuvenit fraților lui și apăsa pe unul dintre ei. În realitate, ar fi trebuit extras de mult, dar, evident, lui Carles îi era atât de frică de dentist, că-l lăsase.

— Trebuie extras, spusese.

Carles închisese gura și strânsese imediat din buze.

— Ce belea! exclamase Umberto, încântat și dându-și o palmă sonoră peste picioare.

Martínez scosese seringa subcutanată din autoclavă și începuse s-o umple. Atunci, și-a amintit, se uitase încă o dată la Carles și se gândise că, dacă voia ca toată povestea să iasă bine, trebuia să pună totul la bătaie. Tipul, palid ca un mort, aparținea categoriei de pacienți pe care stomatologii cubanezi îi numeau lași de profesie, a căror frică de dentist era absolut infantilă și irațională, așa că mai mereu era bine să-i iei prin surprindere. Palma trebuia, totuși, să fie atât de perfectă, încât să-l facă K.O., pe catalan, pentru că, dacă un laș de profesie avea timp să tragă primul urlet, nu-l mai puteai stăpâni. Cu lașii cubanezi n-avea probleme, puteau urla cât voiau, dar Carles era străin și, dacă făcea scandal, Martínez trebuia să dea socoteală în fața Bárbarei Cifuentes care, pe lângă un stomatolog de prima mână, era și-o curvă a-ntâia, în stare să-i facă dosar pentru incompetență. Putea să se inhibe în fața cazului, firește, dar asta ar fi însemnat să-și recunoască neputința și să piardă doi posibili clienți pentru Tocănița Cubaneză.

Oftând, s-a ridicat din pat, a privit cerul ars de lumina roșiatică și strălucitoare a amurgului și a recunoscut că da, se băgase în chestia cu Carles și din orgoliu profesional, și din rațiuni comerciale. S-a dus încet spre rezervorul de tablă și a început să-și arunce pe el apă cu mâna stângă, de frică să nu se moaie ghipsul scârbos care îi acoperea dreapta. Oare au să-i arate bine degetele, când au să-i scoată

ghipsul? Combinația ciudată între sensibilitatea de pianist și forța brută, care îl umplea de orgoliu profesional, o să se păstreze? S-a străduit să uite întrebările insuportabile și și-a udat iar pieptul, spatele și capul cu apă de mare. Știa că răcoarea de acum era trecătoare, că expunerea la soare avea s-o transforme în tortură, înfigându-i cristalele strălucitoare de sare în piele, ca pe niște picături fierbinți de unt; dar era dispus să plătească prețul, numai să-și poată aminti cu mintea limpede ce minunat se comportase în acea zi.

„O să lucrez ca un magician", își zisese, băgând iar seringa în autoclavă, în fața ochilor recunoscători ai lui Carles, care își descleștase imediat fălcile. Martínez oftase, privind prin ușa-fereastră grădinile mari ale hotelului.

— Uitați-vă la tunuri, îl sfătuise. (Carles întorsese capul spre tunurile enorme montate de guvernul spaniol pe promontoriu, la sfârșitul secolului al XIX-lea, când hotelul nici nu exista.) Nu s-a tras niciodată cu ele.

— Nici nu mă mir, comentase Carles, foarte interesat de tema care îi îngăduia să-și uite obsesia. Madridul face prost absolut totul.

— Serviți cremă catalană! strigase Umberto, plesnindu-se iar vesel peste picioare.

Folosind tehnica elementară a unui magician, Martínez profitase că pacientul privea tot în cealaltă parte, ca să scoată din trusă cleștele și să-l ascundă la spate cât ai clipi. Umberto observase, deschisese gura, uimit, rămăsese așa preț de câteva clipe, pregătindu-se parcă să-l avertizeze pe Carles, și o închisese la loc, nezicând nici pâs.

— Vă place Havana? îl întrebase Martínez pe Carles, aruncându-i o privire complice lui Umberto.

— Firește. Carles privea orașul prin ușa-fereastră, încântat, evident, de cursul neprevăzut pe care îl luase conversația. Îmi amintește de Barcelona.

Momentul adevărului era aproape. Martínez își răsucise încheietura mâinii drepte, pe care o ținea ascunsă la spa-

te. Știa că avea o mână de boxer, mică, dar puternică, și că de ea depindea succesul operației.

— Deschideți gura, zisese, oprindu-se în fața lui Carles, care întorsese capul și îl privise neconsolat, speriat ca un copil. Doar ca să controlez, să văd dacă pot să evit și extracția și durerea. Nu vă fac nimic.

Carles umpluse paharul cu whisky până sus și băuse dintr-o suflare. Umberto se oprise în spatele lui și în fața lui Martínez, care își răsucise a doua oară încheietura, convins că excesul de whisky avea să funcționeze cam ca un anestezic. Aștepta momentul prielnic să opereze, gata s-o facă inteligent, iute și cu precizia cu care pisica se repede asupra prăzii. În fine, Carles pusese paharul gol pe măsuță, se hotărâse să caște gura și, exact cum prevăzuse Martínez, închisese ochii. Umberto, care aștepta probabil reacția instantanee a lui Martínez, clipise uimit în fața mâinilor imobile ale medicului, care se mărginise să-și îndoaie ușor trunchiul, ca să se apropie de gura lui Carles și să verifice poziția exactă a blestematului de dinte supranumerar. Știa că sosise clipa adevărului și simțise un soi de beție, de hotărâre intuitivă și fericită, comparabilă cu privirea lucidă a muzicanților orbi când scot nota unică; luase mâna dreaptă de la spate, prinsese molarul direct cu cleștele, dăduse cu încheietura mâinii două lovituri experte, cum dă toboșarul în *tumbadora* în punctul culminant al unui *son*, scosese dintele curat și îl arătase în aer, cu bucuria unui vânător.

„Fir-aș al dracului! Sunt un dentist dat în mă-sa!" a exclamat, ridicând brațele spre cerul orașului Miami, ca un apucat; și-a privit mâna în ghips, iar bucuria furioasă s-a transformat în descurajare, la întrebarea dacă și în viitor avea să fie la fel de bun în profesie ca în trecut. S-a întors pe pat, dispus să-și uite nefericirea prezentă și să retrăiască iar și iar cele cinci minute de glorie, care acum i se păreau la fel de departe ca și Cuba. Și-a spus că avea destulă vreme să sufere și s-a așezat pe burtă, încercând să-și amintească amestecul de stupefacție și neîncredere ivit pe chipul grăsuliu al

lui Carles, când hotărâse să deschidă ochii și văzuse micul molar în vârful cleștelui.

— Ce frumos! exclamase Umberto, privind buimac dintele, ale cărui rădăcini sângerau ușor. Dar e o bijuterie! Doctore, fă-mi-l cadou, să mi-l pun în ureche ca pe un cercel!

Umberto pusese palma sub cleşte, iar Martínez lăsase molarul să cadă în ea, fericit că putea dărui ceva valoros.

— Gata? întrebase Carles, nevenindu-i parcă să creadă că se sfârşise.

— Da, zisese Martínez cu demnitatea actorului gata să iasă din scenă.

— Cât îți datorez, doctore? Carles zâmbea, uimit ca un copil în fața unui magician.

Tăiase o bucățică de pansament.

— Nimic. În țara noastră, asistența medicală e gratuită.

Dar nu se hotăra să pună pansamentul pe tăietură; asta l-ar fi apropiat primejdios de final și mai înainte trebuia să-și înfrângă sfiala care-i punea un nod în gât, împiedicându-l să invite perechea la Tocănița Cubaneză. Carles băgase mâna în buzunarul șortului, scosese un portofel gros și îi întinsese patru bancnote de douăzeci de dolari.

— Vă rog.

— Nici vorbă, nici vorbă, protestase Martínez. Deschideți gura, vă rog.

Carles lăsase banii și portofelul pe noptieră, lângă sticla cu whisky, și se supusese.

— Ia paraii, băiete, zisese Umberto, bășcălios. Nu fi prost.

Martínez pusese bucata de pansament pe tăietură.

— Mușcați tare, ceruse, cedând tentației de a băga dolarii în buzunar atât de iute, de parcă îi fura.

Carles îi dăduse ascultare, cu un soi de seriozitate deconcertată, în spatele căreia se ghicea surâsul de mulțumire, îl chemase pe Umberto cu un gest și îi spusese ceva la ureche, o frază de neînțeles pentru Martínez, care își punea instrumentele în trusă, ca să sublinieze că spectacolul luase sfârșit. Trebuia s-o șteargă imediat de acolo, să fugă de disprețul

de sine pe care i-l trezeau furtul săpunelelor, primirea dolarilor și neputința de a fi bun negustor, convingând un pacient să viziteze Tocănița.

— Păi, murmurase la iuțeală, astă-seară nu puteți mânca decât supă ori piure, adică lucruri moi. Eu trebuie să plec.

— O clipă, doctore, spusese Umberto, stând pe un braț al fotoliului uriaș și mângâind ușor obrazul lui Carles, vrem să vă invităm să cinați astă-seară cu noi. Puteți ?

— Nu. Adică da; adică... Martínez făcuse o pauză, buimac. Păi... astă-seară se inaugurează „cerul gurii“ mamei mele și, dacă vreți... înțelegeți ?

Firește că voiseră, s-a gândit, simțind că excesul de soare din timpul zilei îi muiase creierii. N-a avut forță să-și amintească dubla umilință suferită în acea noapte la Tocănița, nici insolita aventură în care fusese antrenat mai târziu, când muzicanții deturnaseră șalupa de Casablanca, dar l-a luat o amețeală de nesuportat, amintindu-și fără să vrea cum pusese panica stăpânire pe el, când se întâlnise cu portarul, la ieșirea din hotel. Numai când se văzuse în fața tipului își dăduse seama că fleacurile furate din baia lui Carles erau în trusa lui și se întrebase ce avea să facă, dacă îi poruncea s-o deschidă, cum făcuse la intrare, și dezvăluia, proclama și dovedea, dându-l pe mâinile poliției economice, că el nu era dentist, ci un banal hoț de săpunele. Inima a început să-i bată iar la fel de tare, amintindu-și cum se oprise în fața neobrăzatului, asudând rece, amețit de frică, cu capul gata să-i plesnească și ochii sticloși, convins că imediat avea să se acopere de rușine.

— De ce stai și transpiri aici ? îl întrebase portarul. Ce-i cu tine ?

— Am amețeli. Mă simt foarte rău.

Tipul îl apucase de încheietura mâinii și îi luase pulsul.

— Sunt medic, spusese apoi. Iar tu ești pe punctul de a leșina, ești în pragul unei crize de nervi, ca femeile din filme. Ai minima de o sută optzeci. Se întorsese spre Paco,

care aştepta în umbră, rezemat de o coloană, şi adăugase: Şeful tău a bulit-o, adu ambulanţa şi du-l la spital.

Nu fusese nevoie, fiindcă, de cum scăpase, tensiunea începuse să-i scadă, iar migrena care îi găurea creierii făcuse loc unei nesfârşite slăbiciuni. Un medic portar, s-a gândit, lua-l-ar toţi dracii. Dar, oare, el, şi-a zis, unul dintre primii stomatologi din promoţia lui, nu-şi inaugurase cariera de chelner în aceeaşi seară? Copleşit de evidenţă, şi-a trecut limba peste buzele crăpate şi s-a răsucit iar în patul de campanie. Până când va putea, oare, să suporte setea, singurătatea, foamea şi amintirile pe această terasă? Să stea acolo, pe jumătate dezbrăcat şi singur, cu capul şi pielea fierbând, nu era, oare, mult mai greu decât să fie dentist şi chelner în acelaşi timp? De ce să nu se predea, să coboare în stradă, să se ducă la un poliţist şi să-i spună: „Uite, *mister*, eu sunt cubanez şi vreau să mă întorc în Cuba" ? Dar cum naiba să se întoarcă, doar în Cuba era considerat dezertor şi nu mai avea nici soţie, nici slujbă, nici ventilator, nici bicicletă? În schimb, de cum avea să-şi legalizeze situaţia aici, în Miami, convingându-i pe yankei că sosise cu pluta, urma să primească permisul de rezidenţă şi de muncă, pregătindu-se pentru recunoaşterea titlului, să deschidă Marea Clinică Stomatologică Marti, să-şi cumpere o casă cu piscină şi o maşină, să le aducă pe maică-sa, pe Stalina şi pe nepoata Carmencita şi să-i facă să moară de invidie pe curva de Idalys şi pramatia de Jesús. Mai trebuia să îndure doar şase zile. Da, era adevărat că pielea îi ardea şi mâncărimea de sub ghips îl înnebunea, dar sacrificiul era minuscul, la urma urmelor, în comparaţie cu cel de a petrece treisprezece luni ca un păduche lipit de frate-său, ori într-un lagăr administrat de călugări, sau de a trăi tragedia plutaşilor. Statul pe terasă era chinuitor, dar cel puţin nu era în pericol să fie mâncat de rechini; ştia perfect că n-ar fi avut nicicând curajul să se lanseze pe ocean cocoţat pe un cauciuc ori pe câteva lemne. Mai bine o săptămână pe terasă decât trei zile în strâmtoarea Florida, înfruntând forţa brutală a Curentului Golfului; mai

bine să facă insolație acum și să reapară apoi călare pe patru scânduri pe coasta de la Cayo Hueso[1], ars de soare, deshidratat și flămând ca un plutaș pe care yankeii aveau să-l accepte pe loc; mult mai bine să-și ofere plăcerea de a-i păcăli, așa cum îl înșelase mai înainte și pe Fidel Castro. Dar exaltarea feroce care îl cuprinsese n-a durat mult; analizând strădaniile care-i mai rămâneau de făcut, oboseala a pus iar stăpânire pe el, pleoapele inflamate de excesul de căldură i s-au închis și a început să simtă cum cădea fără drept de apel în fundul unei gropi, neagră ca gura pacientei părăsite.

1 În roman, acest toponim apare și în engleză: Key West.

Joi 23

Lovind tribordul șalupei, un val uriaș o făcea să se încline, iar timonierul le striga pasagerilor să vină lângă el și să se țină de balustradă, ca s-o echilibreze, că de nu se duceau naibii cu toții cât ai zice pește. Martínez o lua pe Fredesvinda de ghidon și încerca să-i dea ascultare cârmaciului, dar podeaua șalupei era plină cu noroi, iar bicicleta atât de grea, că nu se putea clinti. Ceilalți pasageri formau un lanț, înfruntând împreună loviturile apei și vântului și izbutind să avanseze puțin câte puțin. Martínez îi întindea ultimului mâna în ghips; când pasagerul i-o lua, simțea în degetele rupte o durere atât de intensă, că-i dădea drumul, urlând, și cădea peste balustrada de la babord ca un sac cu cartofi. Credea că șalupa o să se scufunde din vina lui, îi dădea drumul Fredesvindei, ca unui balast, se străduia să se ridice și să echilibreze șalupa, care se înălța ca un munte, deși ceilalți călători ajungeau la balustrada de la tribord și-i strigau din răsputeri să vină lângă ei.

Printre șuvoaie de apă, întrezărea chipurile deznădăjduite ale tinerilor muzicanți care însuflețiseră atmosfera până îi surprinsese uraganul. Lângă ei plângea femeia însărcinată, care reușise să ajungă lângă balustradă, în pofida burții enorme. Femeii avea să i se rupă apa în toiul ciclonului, iar el ar fi trebuit să se apropie de ea, să echilibreze șalupa și s-o ajute să nască; îi striga să-l aștepte, că vine imediat. Strângea din dinți și făcea doi pași înainte, înfruntând rafalele furioase ale vântului, dar un val îl lovea în piept, dând cu el de-a azvârlita când ici, când colo, apoi de pământ, de parcă

era o marionetă. Se ridica, scuipând apă, cu dureri în tot trupul, tocmai bine ca să vadă cum alt val se năpustea, se prăbușea zgomotos peste șalupă și se retrăgea imediat, înghițind lanțul pasagerilor și ducându-l pe fundul apei într-o clipită, așa cum prezisese timonierul. „Ajutor, Yemayá!" exclama Martínez, înspăimântat de groaza pe care o citise în ochii naufragiaților. „Scapă-mă, zeiță!"

Un fulger foarte puternic sfâșia negura și Martínez cădea în genunchi. În fața privirilor lui uluite, Yemayá se arăta din fundul mării și se oprea în văzduh, deasupra șalupei, cu un nimb luminos în jurul capului. „Iubito!" exclama, văzând că intuise corect. Yemayá avea chipul, trupul și privirea lui Idalys. Îndrepta brațele spre ea și zicea: „Sfânto!", tremurând de bucurie. Dar zeița rămânea neclintită, distantă, intangibilă, deși vântul urla din nou și marea lovea iar și iar cu sete, răsucind șalupa și trăgând-o în abis, în vreme ce Idalys zâmbea încântată, iar el simțea că umilința indiferenței cu care ea îl lăsa în voia sorții se adăuga fricii de naufragiu. „Iubito, nu mă părăsi", țipa în zadar, convins că zeița îl părăsise și că, strigând-o, putea doar să înghită apă și să cadă pe veci în bezna ca lumina neagră din iad.

S-a trezit urlând jurăminte de iubire, gesticulând, speriat de coșmar, cu barba udă de lacrimi. Când a fost pe deplin conștient că era tot pe terasă, mort de frică, foame, singurătate și sete, i-a mulțumit Domnului că era în viață. S-a așezat pe pat, încercând să evite soarele, ca să nu-i rănească pupilele, și a înțeles că fulgerul negru întrezărit în vise era pandantul luminii orbitoare care îl făcea jumări. S-a îndreptat molcom spre țeava de scurgere și a urinat, zicându-și că nu trebuia să-l mai obsedeze Idalys, dacă nu voia să înnebunească. Și-a spus că o s-o alunge din viața lui, așa cum și ea îl alungase dintr-a ei, și s-a întrebat când o să aibă, oare, nevoie să coboare la baie, căci o asocia mereu pe Idalys cu rahatul. Azi nu, fără îndoială; din fericire, burta îi era pe atât de goală și calmă pe cât îi era capul de plin și disperat. Calmul din pântece nu era ciudat, încă de mic mama îl

obișnuise să-și facă nevoile exclusiv la closetul de acasă, așa că pentru el călătoria și constipația erau sinonime. S-a felicitat pentru succes și s-a dus la rezervorul abluțiunilor; nu-i făcea nici cea mai mică plăcere să coboare clandestin la baie, ca un ciumat. Deși, până la urmă, trebuia s-o facă și, fără îndoială, când urma s-o facă, avea să profite, încălcând regulile impuse de Lenin, să fure mâncare și să bea zece litri de apă dintr-un foc, pentru că foamea și setea îl doborau. Când s-a aplecat peste rezervor și și-a văzut chipul mizerabil reflectat în apa tulbure, a simțit iar pornirea insuportabilă de a se sinucide. S-ar fi cufundat în apă de bunăvoie, ca să nu mai iasă, fiindcă în viața lui era tot atâta murdărie ca și la suprafața apei în care își băga acum capul.

L-a scos după douăzeci de secunde, a început să ia apă în căușul mâinii stângi și să-și ude trunchiul și picioarele, îndeplinind altă condiție pusă de Lenin, aceea de a se prăji la soare ca un om care a petrecut câteva zile în largul mării. Răcoarea l-a făcut să se resemneze pentru scurtă vreme cu situația și a început să se legene, închipuindu-și că rombulile mici și roșii de pe pardoseala terasei se legănau ca marea. Imediat, l-a luat amețeala de foame și s-a dus să se întindă pe pat, hotărât să-și amintească mâncarea de la Tocănița Cubaneză. Rosa, maică-sa, era o adevărată regină a cuptorului; cu ajutorul proviziilor făcute de Stalina, pregătise un adevărat banchet pentru clienți și, cel puțin în prima noapte, și pentru ei. De unde luase soră-sa dolari ca să cumpere carne, pește, ulei, verdețuri și zarzavaturi? „Trăiește bucuria, dar n-o cerceta“, îi spusese Stalina, lăsându-l cu o convingere secretă, care îl hărțuia iar acum, pe terasă: surioara lui iubită se culcase pe bani cu cine știe ce turist, ca o curvă. Stalina era și fusese mereu o tipă atrăgătoare, de când devenise femeie, la cincisprezece ani, iar acum, la treizeci, era superbă, nurlie ca un mango în pârg. Oricine ar fi dat bani ca s-o aibă la așternut, chiar și el visase o dată așa ceva. În plus, era caldă și căpoasă, nu degeaba rămăsese însărcinată fără să se mărite și refuzase să le dezvăluie cine era tatăl copilului.

Martínez o apărase atunci de furiile mamei, dar acum, pe terasă, și-a zis că libertatea era una și curvăsăria cu totul altceva. Atunci de ce n-o presase pe Stalina, obligând-o să spună adevărul și să dea înapoi dolarii? De ce acceptase și alimentele și acel „n-o cerceta" și chiar o mințise pe mama cu privire la proveniența lor? „Și eu sunt o curvă", și-a zis. Cel puțin Stalina nu era o boarfă oarecare, făcuse așa ceva doar ca să obțină banii cu care să deschidă restaurantul, ca să poată trăi ca oamenii. A, și ce bine debutase Tocănița Cubaneză! Casa părintească era mare, avea o sufragerie frumoasă și destul de bine păstrată, în pofida degradării generale a orașului; mama făcuse rost de trei mese de mărime mijlocie, pusese fețele de masă din pânză de in, vesela de porțelan și tacâmurile de argint, pe care le păstra ca pe niște talismane de la nuntă, și își invitase cei trei veri, Pancho, Jacinto și José, să cânte vechi *sones* pe gustul turiștilor. Așa că Tocănița era de vis în noaptea când avea să înceapă nefericirea lui Martínez. Carles și Umberto intraseră în salon, iar trioul Bătrânii atacase *Nuntă neagră*, un cântec atât de crud, că era comic, iar el, cu un pantalon cenușiu oarecare și o cămașă veche cu guler alb, de la tatăl său și pe care mama o cârpise, spălase și călcase pentru acea ocazie, își făcuse debutul de chelner, explicându-le meniul catalanului și prietenului său.

Tostones, i-a lămurit, erau felii de banană verde ușor rumenite, învelite în hârtie de împachetat, bătute cu pumnul și apoi bine prăjite; așa trebuiau mâncate, proaspăt prăjite, fierbinți să-ți ardă gura, crocante, ca „biscuiții paradisului". *Ajiaco* era o minune pe care Cuba le-o datora sclavilor africani, o supă deasă, care te scula din morți, dulce și cremoasă, recomandată mai ales celor care, ca și Carles, abia își scoseseră o măsea; mai gros ca supa și mai subțire ca piureul, *ajiaco* conținea toate legumele de pe insulă – *yuca*, igname, *boniato*, dovleac, banane de toate soiurile, cartofi dulci și *quimbombó* – fierte împreună, la foc mic și claie peste grămadă, dar distincte, la fel ca negrii, albii și chine-

zii din Cuba. Obiceiul amestecurilor era tipic bucătăriei cubaneze; de pildă, „mauri și creștini", un mod de a găti la un loc, în untură de porc, orez alb și fasole neagră uscată; dacă, așa cum se întâmpla atunci, ultima stătuse o noapte la rece, îi spuneau „fasole ațipită"; în acest ghiveci savuros și metis, ca amestecul dintre rasele cele mai răspândite de pe insulă, orezul alb, decorticat, rămânea bob cu bob, iar boabele negre de fasole, păstoase, se lipeau, într-o mâncare delicioasă, asemenea Cubei. Aveau și porc la proțap, fript chiar de maică-sa în acea după-amiază în grădină, pe frigări din lemn de guava, ceea ce dădea cărnii și șoriciului savoarea profundă a copacilor de pe insulă. La desert le puteau oferi pulpă de tamarind, limba confiată a unui fruct care avea culoarea cărnii și un gust dulce-acrișor, ca dragostea de mulatră. De băut, alte amestecuri, primul pur și simplu din rom, gheață și coca-cola, numit *cubalibre*; al doilea, cunoscut sub numele de *mojito*, se obținea amestecând rom, apă, zahăr, *limoncito criollo*[1], un fruct mititel, verde-închis, al cărui suc are o acreală extraordinară, pe care n-o poți găsi în Europa și, în fine, mentă, care adăuga băuturii parfumul unic al nopților cubaneze.

Martínez repetase discursul întreaga după-amiază și fusese mândru de el, până pomenise de dragostea de mulatră; căci se gândise la nevastă-sa și simțise un gust amar, de parcă expresia îl făcea să prevadă purtarea lui Idalys. Carles întrebase dacă n-aveau pui, pește ori fructe de mare, iar Martínez se simțise jignit și-și uitase pe moment de toate temerile.

— Păi, avem de toate, ripostase.

— Foarte bine, atunci adu-ne, doctore... Carles tăcuse, ca și cum ar fi spus ceva foarte nepotrivit; repede, adăugase: Iartă-mă dacă-s indiscret, dar cum e posibil ca un profesionist de talia ta să fie chelner într-un birt ca ăsta?

---

1 Lămâie verde de mici dimensiuni.

— Fiindcă aici e plătit în dolari, băiete, explicase Umberto, adresându-i lui Martínez o privire complice. Turiștii ăștia nu pricep nimic.

Martínez zâmbise forțat, dăduse din cap și se dusese la bucătărie cu capul plecat, supărat că pentru Carles Tocănița era un birt, dar convins că tipul avea dreptate când nu înțelegea de ce mama naibii făcea el pe chelnerul acolo, în loc să stea la locul lui; adică, la cursul seral dedicat aplicațiilor tehnologiilor laser în chirurgia maxilo-facială, ținut de Bárbara Cifuentes, de pildă. Se gândise și că absența lui era floare la ureche față de faptul scandalos că soră-sa, care era și doctor în pedagogie, pe deasupra, curvăsărise ca să câștige paraii cu care să deschidă „cerul gurii" în care familia își punea atâtea speranțe. Dar, de cum intrase în bucătărie și le văzuse pe maică-sa și pe soră-sa muncind cu râvnă, își zisese că și Carles și nelămuririle lui se puteau duce la dracu'. Tocănița Cubaneză avea să le aducă dolari cu care să trăiască bine, ca oamenii, și asta era mai mult decât suficient. El trebuia să surâdă, ca un chelner bun.

Ce arome mai domneau în bucătărie, Doamne Dumnezeule! și-a zis acum, mergând spre vestul balustradei și oprindu-se să privească mașinile care treceau ca glonțul prin *expressway*. Oare are să poată vreodată să șofeze în ritmul ăsta îndrăcit și să se orienteze în pânza de păianjen a viaductelor și trecerilor la nivel, și, mai ales, să se înțeleagă, până la urmă, cu preaiubitul său frate, pe care îl ura? Era conștient că se pierdea printre propriile-i întrebări, tot mai confuz în labirintul îndoielilor de tot soiul, dar nu putea să nu se întrebe ce-ar zice Lenin aflând că, pentru bani, Stalina intrase în patul unui străin. Frații lui se iubiseră mult unul pe altul în trecut; Lenin, cel mai mare, o protejase pe mezina Stalina și avusese mereu grijă de ea. Ani în șir fuseseră o familie unită, trăiseră cu pasiune revoluționară, dar Lenin făcuse rahatul praf, strecurându-se în ambasada peruană și fugind la Miami pe podul de la Mariel.

În urmă cu mulți ani, el și Stalina arseseră scrisoarea trimisă de Lenin din Statele Unite, nu-i pomeniseră de ea mamei și juraseră solemn că de atunci înainte aveau să fie numai doi frați, că Rosa și Esteban n-avuseseră decât doi fii, doi revoluționari. Amintindu-și de acea hotărâre, care acum i se părea o crimă, Martínez a tras un șut în balustradă, ca și cum așa putea exorciza bucuria sălbatică pe care o simțise crezând că, în sfârșit, izbutise să-l omoare pe Lenin. Din acel moment, se simțise eliberat de prezența fratelui mai mare, care obișnuia să-l chinuie în tinerețe, explicându-i amănunțit că adevăratul șef și far al Revoluției din Octombrie fusese Lenin, iar Stalin nu fusese decât un venetic mediocru, un pungaș și un asasin. Da, fratele lui promitea să aibă totul în viață, să devină avocat, secretar de partid și director general în Ministerul Justiției, fapt pentru care primise un apartament în cartierul Vedado și o mașină cu șofer, în vreme ce el, Stalin, se mulțumise doar cu mutarea în căsuța lui Idalys din Casablanca și mersul pe bicicletă, fiindcă abia de era un biet dentist, un membru mediocru al Comitetului de Apărare a Revoluției[1] de pe strada lui. Probabil că de aceea o și obligase pe Stalina să respecte vechiul jurământ; pentru ei, Lenin murise de cum trădase revoluția și-și părăsise patria.

A scuipat peste balustradă, de parcă saliva putea spăla sentimentul copleșitor de vinovăție și dor care amenința să-l înnebunească; și-a trecut limba peste buzele crăpate și s-a întors în pat tremurând, căci nu se putea ține pe picioare. Soarele se apropia de zenit, în curând pielea avea să-i fie arsă ca șoriciul porcului la proțap pe care Stalina îl tranșa în seara când el intrase în bucătărie, fredonând în șoaptă finalul melodiei *Nuntă neagră*, pe care o cântau Bătrânii: „A dus mireasa în patul moale, nupțial, / și, înamorat de ea, alături s-a lungit / și-a adormit pe veci, / ținând în brațe leșu-i neclintit".

---

1 Organizație civică a cubanezilor care nu sunt membri de partid.

— Ce cântec oribil, spune-le să cânte altceva, comentase mama, care rumenea o tranșă de *tostones*, și adăugase: Cine-s turturelele?

Și-a amintit-o cu drag, a dus mâna streașină la ochi, încercând să evite lumina care îi ardea pupilele, și a implorat cerul să i-o aducă lângă el. Mama ar ști să-i ogoiască arșița, setea, foamea, singurătatea și vinovăția, așa cum știuse să-i aline și astmul, frica de neant și coșmarurile teribile care îl chinuiseră în copilărie. Bătrâna Rosa îl preferase mereu pe el lui Lenin și Stalinei, fiindcă știa că el nu era unicul său fiu, nici unica fiică, nici cel mai mare, nici cel mai mic, ci doar mijlociul, cel mai slab și mai lipsit de apărare; crezuse în revoluție ca nimeni alta, își îngropase soțul, își pierduse un fiu în exil și suportase fără să crâcnească vicisitudinile socialismului; avea șaptezeci de ani, dar muncea din zori până în noapte, bombănind, dar fără să dea, nici să ceară cuiva vreun răgaz, și mai era și singurul om de pe lume care îl putea salva.

— Spune, cine-s? insistase Rosa, punând vraful de *tostones* rumeniți pe hârtia de împachetat de pe servantă.

Martínez o privise pe îndelete înainte de a spune ceva; avea părul complet alb și era slabă și smochinită; oare de unde avea atâta putere?

— Clienți, mamă.

— Clienți pe dracu'! sărise Rosa cu gura, dând un pumn sonor unui *tostón*. Poponari! Și nu-mi plac poponarii în casa mea!

— Ei, mamă, intervenise Stalina, împăciuitoare, dar că aia de-a intrat chiar acum cu un italian e o curvă se vede de la o poștă.

Martínez se întorsese spre sora lui, care începuse să taie ceapă pe o măsuță, gândindu-se că aluzia la curvăsărie o acuza.

— Nu-i același lucru! sărise Rosa, dând alt pumn. Ori da! Ori nu știu! Dar, dacă i-ar vedea taică-tău, ar mai muri o dată!

— Stai calmă, mamă, o liniștise, intenționând să schimbe vorba și să uite de vina Stalinei. Astea-s vremurile, au dolari.

Rosa, care pregătea alt pumn pentru alt *tostón*, se întorsese spre el cu pumnul ridicat.

— Uite ce-i, Stalinito...!

— Nu-i spune așa, mamă, îi luase apărarea subtil Stalina, căreia îi curgeau lacrimile din pricina usturimii cepelor, știi doar că nu-i place.

Atrasă de zgomot, Carmencita, fiica Stalinei, intrase cu degetul pe buze și se rezemase de ușa care dădea în *patio,* uitându-se la bunică-sa, care era furioasă la culme.

— Eu le spun copiilor mei cum i-a botezat tatăl lor! Celui din Miami Lenin, ție Stalina și ăstuia Stalin!

Amintindu-și, Martínez a simțit un junghi în capul pieptului și și-a zis că, dacă ieșea cu bine din încurcătura în care intrase și se stabilea legal la Miami, avea să-și schimbe numele, deși era sigur că maică-sa n-avea să-l ierte nicicând. Mai încercase o dată, în Cuba, cu ajutorul unui prieten avocat, care îl întrebase cum voia să-și spună. Martínez a simțit că i se făcea părul măciucă, amintindu-și ce emoționat fusese, descoperind că o schimbare de nume era mult mai mult decât o recombinare a literelor la întâmplare și implica, de fapt, o renaștere. După ce se gândise îndelung, hotărâse să-și zică Elvis, dar, când prietenul avocat îi explicase că următorul pas în vederea schimbării numelui consta în a-și acuza părinții de „o gravă eroare", nu se mai aventurase s-o facă și continuase să se numească, împotriva voinței lui, Stalin, așa cum îi amintise maică-sa, chiar înainte de a arunca în tigaie altă tranșă de *tostones*, care făcuseră uleiul să sfârâie.

— Nu-mi place să-mi intre în casă poponari și boarfe! declarase Rosa, apucând tigaia de coadă și agitând-o în aer.

— Adică cum boarfe și poponari? întrebase Carmencita, tot din ușă.

Stalina sărise, parcă friptă cu ulei încins, și-i spusese Rosei:

— Vezi ce faci ? Și se întorsese către fiică-sa: Adică... turiști, dragă.

Fata repetase expresia în șoaptă, de parcă o înregistra.

— Pot să dau drumul sunetului de la televizor ? întrebase brusc, hotărâtă să plece.

— Nu, draga mamii, răspunsese Stalina, cu o răbdare îngerească. Ți-am mai explicat, începând de azi casa noastră-i „cerul gurii". Nu poți cânta, nici da drumul sunetului la televizor, pentru că deranjezi turiștii.

— Boarfele și poponarii ?

Martínez râsese, atunci ca și acum, de naivitatea nepoatei, o fetiță slabă, foarte înaltă pentru cei cinci ani ai ei, șmecheră, inteligentă și iute ca argintul-viu, pe care o iubea și o răsfăța ca pe propria-i fiică, pentru că Idalys era hotărâtă să n-aibă copii, ca să-și păstreze silueta de balerină. Deodată, și-a dat seama că, dacă izbutea să se stabilească la Miami, n-avea s-o mai vadă pe Carmencita, iar ochii i s-au umplut de lacrimi ca de la usturimea provocată atunci de cepele tocmai tăiate de Stalina.

— Chiar așa, frumoaso ! Boarfe și poponari ! exclamase Rosa, agitând câțiva *tostones* în tigaie și răsturnându-i într-o farfurie adâncă pe care i-o întinsese lui Martínez. Măcar de-ar avea dolari, că de nu...

Luase farfuria, gata să-și facă datoria ca un profesionist, servind cu mult stil. În sala de mese, simțise că totul merge bine, deși, fără îndoială, era o crimă că statul autoriza funcționarea restaurantelor particulare doar cu douăsprezece scaune și salariați membri ai familiei, pentru că la Tocănița Cubaneză aveau spațiu, ambiție și curaj pentru o afacere mult mai mare. În orice caz, era absolut preferabil să respecte legea, oricât de absurdă, și să nu enerveze guvernul, fiindcă, dacă voia, acesta îi desființa cât ai clipi. Da, și-a zis acum, plimbându-și privirea pe balustrada tristă, lucrurile păreau să meargă bine în seara când începuse nenorocirea lui. Patru din cele douăsprezece scaune erau deja ocupate, cu toate că Idalys nu adusese încă turiștii pe care

îi promisese, trioul Bătrânii cânta *Flori negre*, iar el ducea farfuria cu *tostones* la masa unde stăteau Carles și Umberto, care păreau să fi căzut într-un soi de puț al tristeții.

— E o nebunie, Carles, zisese Umberto, care purta o foarte elegantă cămașă din mătase neagră, care părea să-i prelungească luciul pielii. Nu te poți muta în Cuba. Trebuie să te gândești la soție, la copii, la afaceri.

Martínez lăsase farfuria cu *tostones* pe masă și se retrăsese tăcut gândindu-se că un chelner nu putea să bârfească, fiindcă nu putea auzi niciodată o poveste până la capăt. Se îndrepta spre masa unde stăteau italianul și curva lui, spunându-și că în cazul unui dentist era și mai rău, căci în scaunul lui oamenii abia vorbeau, înspăimântați la vederea seringilor, cleștilor și frezelor, când o zărise pe Idalys în ușa de la intrare, însoțită de doi străini și de Jesús, taximetristul. Deși ea îl înșelase deja atunci, Martínez mai avea unele îndoieli, pe care avea să i le confirme doar trădarea, așa că le ieșise înainte lui Idalys și prietenilor ei, netezindu-și barba, dispus să-i primească cu salutul ritual inventat de el special pentru afacere.

— Fiți bine veniți la Tocănița Cubaneză.

Idalys zâmbise încântată; purta o rochie roșu-aprins, foarte scurtă, ca să i se vadă bine picioarele, iar din decolteul uriaș i se zărea începutul sânilor.

— Soțul meu, doctorul Martínez, spusese, sărutându-l scurt pe obraz. Juan, Mariana și Jesús, niște prieteni.

— Încântat, mințise, strângându-le pe rând mâinile. Pe aici, vă rog.

Îi condusese la masă și-i invitase să ia loc, măsurându-și rivalul, pe Jesús. Era mai tânăr, mai înalt, mai puternic ca el; dar și mai grosolan. În comparație cu oricare alt client al Tocăniței (inclusiv cu Umberto care, cu eleganța-i de mătase, părea un soi de negru italian), se vedea de la o poștă că Jesús era cubanez și taximetrist; avea smocuri de păr în urechi și purta un lanț insultător de uriaș, de care atârna o medalie pe care era gravată Fecioara de la Caridad del Cobre.

Cum naiba se putea încurca Idalys cu asemenea tip? s-a întrebat, plimbându-și privirile peste romburile roșii de pe dușumeaua terasei, murdare ca și amintirile lui. S-a întors, privindu-și pieptul și brațele care, udate cu apă sărată, prinseseră treptat un bronz de plajă, fals sănătos și ironic atrăgător. A, dacă i-ar fi putut vedea pielea, poate că Idalys nu l-ar fi trădat! Dar cum ar fi putut atinge un ton atât de turistic în lumina artificială a cabinetului stomatologic? Cum, dacă niciodată nu se ducea la plajă, pentru că nu exista nici un mijloc de transport? Și, în orice caz, cine îi garanta că Idalys...? Nimeni. Nimeni nu-i putea garanta nimic, s-a gândit, evocând calmul cu care pușlamaua stătea în acea noapte față în față cu amantul și soțul.

— Poți veni o clipă? o întrebase.

— Da, sigur, spusese, și se întorsese către însoțitorii ei: Vin imediat.

Martínez pornise la întâmplare. Nu putea nici să rămână în salon, sub privirile tuturor, nici să se ducă la bucătărie, să se certe în fața mamei, care n-o acceptase niciodată pe Idalys, așa că se oprise în micul vestibul din fața băii. Tocmai atunci, Bătrânii începuseră *Lacrimi negre.* Lovit brusc de o mâncărime furioasă pe sub ghips, Martínez s-a așezat pe patul de campanie, și-a băgat arătătorul dedesubt și a început să se scarpine, amintindu-și că toate cântecele pe care le interpretase trioul în acea noapte – *Nuntă neagră*, *Flori negre* și *Lacrimi negre* – aveau culoarea destinului ce-i fusese rezervat.

— De ce l-ai adus aici?

— Pe cine? întrebase Idalys cu o ingenuitate care îl făcuse să se simtă dublu insultat.

— Nu face pe proasta, zisese, mușcându-și buzele, ca să nu strige. Pe prietenul tău.

Ea încercase să se fofileze, nedând importanță chestiunii.

— Păi, el ne-a adus pe noi. Nu știi că-i taximetrist?

— Taximetristul tău particular, firește, precizase, tăindu-i retragerea.

Idalys ridicase capul, hotărâtă să atace.

— Uite ce-i, Stalin...

Martínez simțise că-i înfipsese o *banderilla*[1] în ceafă, ca ori de câte ori voia să-l pună în inferioritate și să-l scoată din sărite, și încercase să se stăpânească, dar nu putuse și o întrerupsese, conștient că nimerise în cursă și trebuia să-și încerce puterile.

— Nu-mi spune Stalin, știi că nu-mi place!

— Nici mie nu-mi plac scenele astea de groază, Stalin!

Ea ridicase vocea și, cu toate că era conștient că Tocănița era locul cel mai nepotrivit de pe lume, iar noaptea inaugurării momentul cel mai prost ales pentru o ceartă cu Idalys, Martínez nu-și putuse stăpâni furia.

— Nu suport să-mi spui Stalin!

— Nici eu nu-ți suport gelozia, așa că suntem chit!

Stăteau față în față. Ea îl țintuise cu privirea atât de hotărât, că el începuse să se uite crucis, era conștient că nu-i putea ține piept și lăsase capul în jos. Prinzându-i mesajul, ea avusese delicatețea parșivă de a nu-și proclama încă victoria; scosese un pachet de Camel din geanta de lamé și nu se grăbise să aprindă o țigară până nu simțise că încordarea slăbea.

— Asta-i pentru că-i aduc clienți maică-tii, replicase, făcând pe victima.

De câte ori se certaseră așa? s-a întrebat Martínez, gâfâind; s-a ridicat de pe patul de campanie și s-a dus să-și ude capul, poate că așa își mai ogoia furia îndrăcită pe care i-o provoca amintirea nenumăratelor certuri în care pierdea mereu, mereu, mereu. Și, ce era mai rău, s-a gândit trăgând aer în piept, înainte de a-și cufunda capul în rezervor, ea aranja mereu, mereu, mereu să-i întindă altă cursă. Atunci, de pildă, jucase rolul victimei atât de convingător, că el se simțise vinovat.

---

1 Sulițe de mici dimensiuni pe care le folosesc toreadorii.

— Iartă-mă, spusese, trăgând-o spre el. Te iubesc atât de mult, că...

Chiar atunci, Carles ieșise din toaletă și se oprise în fața lor, tușind discret.

— Îmi permiteți, doctore ?

— Desigur, asta mai lipsea, răspunsese el, depărtându-se imediat de Idalys și înclinându-se în fața lui Carles. Poftiți, vă rog, poftiți.

„De ce oare, de ce se înclinase ca un servitor ?" s-a întrebat, scoțând capul din apa care mirosea vag a rugină. „Pentru că asta eram, fir-aș să fiu", și-a zis, expirând aerul zgomotos și furios. Nu cumva condiția lui demnă de dispreț o făcuse pe Idalys să-l părăsească ? Nu, firește, sigur că nu; fiindcă nu exista activitate mai dependentă ca a taximetristului. Și doar asta era Jesús tot timpul, pe când el, Martínez, era dentist ziua și chelner numai noaptea.

— Trebuie să mă întorc la masă, îi explicase ea după plecarea lui Carles. Te trezesc când vin ?

— Cum ? întrebase, nevenindu-i să-și creadă urechilor. Nu pleci cu mine ?

— Nu pot, azi fac al doilea *show*, spusese, întorcându-se în salonul-sufragerie.

Înlemnise în micul vestibul, convins că ea îi răsucise iar cuțitul în inimă și voia să se culce cu Jesús înainte de a ajunge acasă. Peste două minute, o văzuse pe Stalina, care venea la el foc și pară, dar nu fusese în stare să vadă legătura între marea ei indignare și faptul că el, singurul chelner al Tocăniței, orchestrase o ceartă și încremenise acolo, ca un imbecil, fără să-și închipuie măcar că unii clienți se duseseră să se plângă la bucătărie. Când Stalina îl făcuse prost și tâmpit, se simțise umilit ca și acum, când s-a trântit pe pat, evocând încântat suferința bolnăvicioasă cu care primise bătaia tobelor ce prelungeau finalul *Lacrimilor negre*: „Grădinarul iubirii / Seamănă o floare și pleacă; / Altul vine și-o crește. / Dintre ei doi, a cui va fi ea ?"

A rămas, desigur, cu gândul la taximetrist, deşi simţea că i se lipeau pleoapele, nu putea, nici nu voia să le ţină deschise şi era conştient că luneca în neantul înspăimântător al unui coşmar pricinuit de insolaţie. Preţ de câteva secunde, a ştiut că podişul fără sfârşit care îl înconjura nu era real, că încă mai zăcea în patul de campanie de pe terasă, dar puţin câte puţin balanţa ambelor senzaţii s-a înclinat în favoarea visului şi s-a convins că era, efectiv, într-un iad aidoma celui văzut cândva într-un film a cărui acţiune se petrecea după un război atomic. Zăcea într-un pat absurd, la răscrucea unor bulevarde, în mijlocul unui oraş mare, populat de păianjeni şi scorpioni. Se visa captiv acolo, se topea de sete şi sudoare şi începea să-şi irosească puterile, străduindu-se să fugă de arahnidele otrăvitoare şi traversând târâş-grăpiş deşertul uriaş şi orbitor care înconjura oraşul, acoperit de dune, unde trebuia să urce până la înălţimi de foc, doar pentru a se duce de-a rostogolul într-un soi de prăpastie, pe fundul căreia reîncepea podişul blocat de un zid ciudat, alcătuit din zgârie-nori gigantici, fără ferestre şi fără uşi. Ajungea jos pentru a nu mai ştiu câta oară şi se pregătea să urce iar în van, când auzea o frază ininteligibilă, spusă de sus de o voce ca de pasăre cântătoare. „E un miracol", se gândea, simţind că vocea îl salva de la moarte, alinându-l ca o pală de aer proaspăt, şi se încredea în iluzie, când a simţit un parfum dulce şi totodată uşor amar, ca de migdale, care acoperea izul de rânced.

— *Hello*, a susurat vocea binecuvântată.

Deşi o învăţase în şcoala primară, Martínez nu vorbea engleza. Dar vechile rudimente i-au fost suficiente pentru a înţelege că fusese salutat şi acest simplu amănunt i-a pricinuit o fericire inefabilă. A zâmbit, simţind pe umăr o mângâiere uşoară ca atingerea unei aripi de fluture, şi a îndrăznit să deschidă ochii, nădăjduind să vadă miracolul.

Prin vălul somnului şi foamei, a izbutit să întrezărească o tânără cu o aură curată şi limpede. În mâna dreaptă ţinea un coş de răchită, ca în poveşti, şi, ca în basme, avea

dinții albi, egali, mai curând mici, părul lung și negru ca nopțile fără curent electric din Havana; ochii ei verzi, ca speranța că s-a trezit în altă dimensiune, l-au zguduit pe Martínez, făcându-l să se salte stângaci pe marginea patului.

— *I'm Miriam.*

— Martínez.

— *Great!* Miriam s-a așezat turcește pe dușumea, fără să-și facă griji că și-ar fi putut murdări pantalonii strâmți, din doc, și și-a pus coșul în poală. *How are you?*

A înțeles atât de repede că ea voia să afle ce mai face, că s-a întrebat dacă nu cumva se deșteptase într-adevăr într-o dimensiune în care cunoștea engleza. Ori poate că murise, iar faptele lui bune meritaseră raiul, a cărui limbă naturală era engleza, ca la cinema. Dar nu, cu tot entuziasmul pe care i-l trezea prezența surprinzătoare și inexplicabilă a lui Miriam, continua să fie mort de foame, ars de sete și soare, închis în țarcul unei terase blestemate din Miami. Nici măcar n-a fost nevoie să se vadă, ca să-l copleșească rușinea. Grație ideii geniale a fratelui său, lăsase sacoul și cravata în casă, avea cămașa hărtănită și cracii pantalonilor rupți aiurea (stângul sub genunchi, dreptul la jumătatea coapsei), așa că pulpele slabe și păroase îi rămâneau descoperite. Ridicolul a devenit și mai insuportabil când rușinea l-a obligat să lase privirile în jos. Izmenele, care fuseseră gri și avuseseră un elastic bun cândva, cădeau acum moi și jegoase, ca pantalonii lui Chaplin. Colac peste pupăză, mâna lui dreaptă era prizoniera unui ghips scârbos. Arăta probabil ca un cerșetor ori, mai rău, ca o sperietoare de ciori. Miriam, în schimb, era ca o păsăruică prietenoasă pe care, desigur, n-o speriase și căreia nici nu-i făcuse silă.

— Ai em okey, a răspuns, străduindu-se să vorbească pe îndelete, amabil, ca eroul pozitiv dintr-un *western*, când se adresează unei albe.

— Ți-e sete, *right*? a întrebat ea.

Și-a trecut automat limba peste buzele crăpate. Îi era la fel de sete ca în vis, dar nu a uitat că una dintre principalele lui îndatoriri pe terasă era să se deshidrateze.

— Ies, a zis, scotocind printre amintiri și scoțând vorbe dezlânate, ca un copil, pero ai can't... A făcut o pauză, incapabil să-și aducă aminte cum se zicea a bea și a hotărât să încheie la nimereală: Apă nau.

Ea a izbucnit în râs, Martínez s-a prins că, oricum, el era indianul și a simțit că-i luau foc obrajii.

— *Oh, you're so sweet*, a spus ea imediat.

Vechile lecții de engleză depuseseră în mintea lui Martínez un soi de zaț, din care a scos că *sweet* voia să zică dulce, iar *you're* tu ești. A zâmbit, încântat ca un cățel, iar Miriam a scos din coș un termos și a turnat un degetar de lichid în capacul care servea și de pahar.

— *Tea*, a spus.

El a deschis gura ca un porumbel. Ea i-a umezit ușor buzele, iar el a oftat, simțind că răcoarea binecuvântată a ceaiului îl împăca iar cu lumea.

— Încă.

Ea a umplut paharul, înainte de a i-l întinde. Fiindcă avea dreapta în ghips, l-a luat cu stânga și l-a ținut câteva clipe, savurând certitudinea că, în sfârșit, putea să-și potolească setea; brusc, l-a dat tot pe gât.

— *What's wrong with your hand?*

„Hand", s-a gândit, simțind că vorba îi suna cunoscut, și, brusc, i-au venit în minte vorbele unui cântec pe care îl dansase cândva, cu Idalys în brațe: „Put iur hand on mai șulder". „Mână!", a exclamat în gând și i-a arătat lui Miriam falangele murdare care abia de-i ieșeau din ghips.

— Degiute ropteus.

— *What?*

Îl privea sașiu, ca în desenele animate. Scociorând în memorie, și-a amintit alt cântec, un vechi truc cu care copiii învățau să numere în engleză.

— Uan, tu, tri... Tri! a exclamat. Tri degiute ropteus!

Miriam a dat din umeri și a zâmbit, arătând că nu pricepea, a scos un sandviș din coș, iar el i l-a smuls din mâini și l-a hăpăit, ca și cum foamea i-ar fi anihilat orice urmă de bună-cuviință.

— Senchiu. Nu terminase de înghițit, dar a simțit că se purta ca un sălbatic și a adăugat: Perdoun.

— *What?*

„De ce nu înțelege?" s-a întrebat, convins că întâi spusese degete rupte, și acum pardon într-o engleză clară. Ori poate că nu? Și-a repetat vocabularul sărac, până a găsit ceva care i s-a părut salvator.

— Eschiuze muá.

— *What?*

A înțeles pe loc că vorbise un soi de *patois*[1], moștenirea cursului scurt de franceză urmat cu mulți ani în urmă, și-a recunoscut înfrângerea și a încercat să-i zică ce simțea, făcând unul dintre rarele gesturi la care se pricepea: a dat din urechi ca paiața. Încântată, ea a izbucnit în râs – pe fiecare obraz i s-a ivit o gropiță – și a încrucișat brațele, relaxată, parcă pregătindu-se să asculte o poveste lungă.

— *Tell me something about Cuba,* a zis.

După câteva clipe, a priceput că-i cerea să-i spună ceva despre Cuba, dar nu-i putea împlini dorința cu nici un chip. Nu știa cum să înceapă, ca să nu mai vorbim că în engleză nu putea încerca, așa că a privit-o dând din cap.

— *Please.*

Rugămintea era dulce ca amintirile care s-au năpustit brusc asupra lui, biciuindu-l cu un dor instantaneu.

— Cuba, a suspinat. Ce mult aș vrea să fiu acolo, cu soția mea.

Ea a clipit din ochi, străduindu-se din greu, dar inutil să-l înțeleagă. Iar el a căutat mult și bine în cufărul cu vorbe pierdute.

---

1 Dialect (fr.).

— Uaif, a zis, în cele din urmă, unind arătătoarele celor două mâini: Kiuba, mai uaif și io, understan?

— *Oh, yeah!* Ochii verzi ai lui Miriam scânteiau de entuziasm. *Does she love you?*

Martínez a oftat din rărunchi și a rămas uimit. „Lof" era o vorbă foarte limpede, aproape universală; de astă dată o înțelesese pe Miriam la fel de iute și amar pe cât a răspuns.

— Nou, și nou lof mi.

Fata a roșit; poate se rușina că abordase ceva intim. Dar l-a privit în ochi, cu nările fremătând, de parcă nu putea renunța la povestea de iubire.

— *And...* A mai făcut o pauză și brusc s-a lăsat învinsă de curiozitate... *do you love her?*

Fără să vrea, Martínez și-a amintit de Beatles: *And I love her* fusese cântecul poveștii lui de iubire cu Idalys. N-a fost nevoie de nici un efort ca să priceapă întrebarea, dar a hotărât să tacă. La urma urmelor, cine era fata aia care îl privea fără întrerupere, clipind din ochi? Cu ce drept se ivea pe nepusă masă, ca să-l întrebe nici mai mult nici mai puțin decât despre Idalys și pasiunea care îl înnebunise, făcându-l să fugă prin țări necunoscute, și-l închisese pe terasă, cu obligația fermă de a se prăji la soare?

— Ies, a spus și, uimit, s-a auzit șoptind surd, ca pentru sine: Ai lof her o grămadă.

Miriam i-a trecut încetișor arătătorul peste obraz și i-a șters o lacrimă.

— *Please. Don't be sad. Okey?*

— Okey, a acceptat, fără să înțeleagă că *sad* voia să zică trist, cu toate că-l copleșise o tristețe imensă.

— *More tea?* a întrebat, decisă să schimbe vorba. *Yes*, a spus fără să aștepte răspunsul. A umplut paharul și a scos din coș alt sandviș. *And another sandwich.*

I le-a dat pe amândouă. Le-a luat tăcut, dar n-a înghițit nimic, deși foamea și setea îl chinuiau neîncetat. Ea s-a ridicat în picioare, și-a scuturat praful de pe pantaloni, lovindu-se cu palmele peste șolduri și pulpe, iar el a înțeles

că avea să plece imediat și s-a temut că n-avea să mai vină niciodată. Cum s-o roage să nu plece? Și, în orice caz, cum să i-o zică? Și-a dus mâna în ghips la frunte și i-a venit o idee salvatoare. Da, jocul vechi, Monopolly, începea cu gou, iar oamenii avansau trecând prin gou.

— Nou gou, a izbutit să bâiguie, te pliz.

— *It's half past six*, a spus ea, arătându-i cesulețul de la încheietura mâinii. *And I have to go to work right now.*

S-a ridicat în capul oaselor, cu palma mâinii stângi deschisă și întinsă, ca un polițist de la circulație, hotărât s-o oprească, și s-a întrebat ce-i spusese. „Uork", a izbutit să-și spună, a munci, și a lăsat să-i cadă mâna, incapabil să-i explice că zânele din basme nu munceau.

— *I'll come back tomorrow*, l-a liniștit, sărutându-l scurt pe bărbie. *Wait for me, okey?*

— Okey, a acceptat, ca un copil învins.

A umplut cu ceai două păhărele din plastic, i-a mai întins un sandviș, a pus termosul gol în coș și s-a dus spre capătul balustradei.

— *Bye, bye.*

S-a oprit în arcada fără canat a terasei, amintindu-și că îi era strict interzis să treacă în zona deschisă. Ajungând la capătul scării în spirală, ea i-a făcut cu mâna și s-a pierdut pe trepte în jos, iar el a simțit că-l lăsau picioarele. Abia a putut să se întoarcă și să se arunce pe spate în patul de campanie. Poate n-avea s-o mai vadă niciodată. Probabil că Miriam n-avea să mai vină, scârbită de imaginea lui: un soi de sperietoare de ciori care, în plus, începea să miroasă urât, a hoit. După câteva minute, s-a gândit că poate fata nici nu exista. Poate visase. Asta-i, poate era nebun și-și inventase o minune de bunătate și frumusețe, ca să-și aline setea, singurătatea și foamea. Ei bine, poate așa și era. Dar, atunci, de ce inventase o fantomă care vorbea englezește? Un înger păzitor cu care abia de reușea să se înțeleagă? Poate fiindcă murea după filme, după Elvis, Rollings și Beatles. Sau pur și simplu fiindcă era la Miami. Oare chiar o inventase?

Atunci, putea s-o recreeze mereu, ori de câte ori voia. Uan, tu, tri! a zis și a închis ochii, invocând-o, prestou! Nici n-a apucat să simtă mirosul de migdale al fetei, că a și redeschis ochii, știind dinainte că nu răspunsese chemării lui. A, ce n-ar da s-o aibă iar în față și să-i povestească aventura lui! Poate așa izbutea să se înțeleagă pe sine. S-a așezat pe pat și a început să mănânce sandvișul și să soarbă ceaiul, sperând s-o aducă iar, dar n-a obținut nici un rezultat. Așa că s-a hotărât să-și amintească pentru Miriam întâmplările din noaptea când îi ajunsese cuțitul la os, în speranța că avea să afle sensul încâlcitului joc al întâmplării.

Idalys plecase imediat cu Jesús și prietenii turiști, lăsându-l pierdut, ca pe un câine fără stăpân. Deși, după câștig, noaptea inaugurării Tocăniței fusese un adevărat succes, nu reușise nici măcar s-o facă pe Stalina să-l ierte. Așa că plecase acasă cu coada între picioare, presimțind o nenorocire pe care nu se simțea în stare să o deslușească. Până la debarcader, crezuse că nenorocirea, care îi gâfâia în ceafă, avea legătură cu Fredesvinda. Poate voiau să i-o fure. Știa, din experiența neplăcută a unui coleg de serviciu, că hoții de biciclete erau extrem de brutali. Întindeau o frânghie de-a latul străzii întunecoase, la înălțimea roții, a ghidonului ori chiar a grumazului bicicliștilor, după înălțimea acestora. Apoi așteptau ca ei să se împiedice, să cadă în nas ori să-și rupă gâtul. Să fure de la unul cu capul spart ori gâtul rupt era floare la ureche; în fine, dacă victima nu se rănea și nu se lăsa furată, îi veneau definitiv de hac. Era imposibil să le eviți atacurile, fiindcă Havana aproape că nu mai avea iluminat public, iar pe imensa majoritate a străzilor domnea întunericul, ca în gură de hoț.

Când ajunsese, în cele din urmă, la *Avenida* del Puerto, una dintre puținele străzi luminate din oraș, Martínez credea că evitase nenorocirea. În depărtare, șalupa de Casablanca dădea zor să ridice ancora, așa că hotărâse să facă ce-o ști și să o prindă, scutindu-se de orele insuportabile de așteptare pe chei. De unde să știe că tocmai așa avea s-o pățească? s-a

întrebat, terminând sandvișul. A mai luat o gură de ceai și a privit pe cerul în amurg un nor rozalb în formă de vrabie, care se îndrepta molcom spre Cuba. Cum de avusese putere să fugă? E adevărat că mâncase bine la Tocăniță, dar nu era mai puțin adevărat că-și petrecuse seara făcând naveta între bucătărie și salon și că, în zori, când călărea pe Fredesvinda spre șalupă, genunchii începuseră să-i tremure. Nu dăduse, totuși, înapoi, căci nu suporta să piardă chiar în noaptea când Idalys îl trăda, ca și cum de rezultatul cursei depindea ce-i mai rămăsese din orgoliu. Deodată, motorul șalupei, al cărei nume era *Noul Răsărit*, scosese un sunet răgușit, iar apa stătută din golf începuse să miște sub elicea lui. Era la vreo zece metri de navă și simțise că i se tăia răsuflarea, dar tot mai găsise puteri să strige înspăimântat: „Așteptați, ce mama naibii!“ Ghinionul lui fusese că timonierul era cumsecade și-i făcuse favoarea de a-l aștepta.

Și-a amintit de victoria prizărită, care avea să se transforme neîntârziat în eșec, și s-a frecat pe burtă mulțumit, fiindcă era prima oară de când stătea pe terasă că nu simțea nici sete, nici foame. Dar imediat l-a lovit nevoia furioasă de a se spăla pe dinți și și-a zis că mulțumirea nu dura și de multe ori în ea se ascundea germenele nefericirii. Unde ar fi acum, de pildă, fără fatalitatea de a fi oprit *Noul Răsărit*? N-avea nici un sens să-și pună o asemenea întrebare, și-a zis, întinzându-se în pat, cu fața spre cerul cenușiu-roșcat. Ce mai, făcuse imposibilul să prindă șalupa și, în pofida oricărui pronostic, își atinsese țelul, ca și cum așa îi fusese scris. Urcase gâfâind, cu Fredesvinda în spate, și o rezemase la tribord, dar, când se dusese să se așeze, se împiedicase și fusese gata să cadă, fiindcă *Noul Răsărit*, care începuse să se legene iar, plecase imediat. În sfârșit, se așezase pe o banchetă, foarte aproape de timonier și de bicicletă, lângă o adolescentă mulatră, însărcinată și lenevoasă, cu o burtă mare și ascuțită, care părea să aparțină altui trup, și lângă mama ei, o negresă bondoacă, zdravănă ca un trunchi de copac, care făcea pe sfânta, așa că purta numai haine – pantofi, ciorapi,

rochie, basma și șal – de un alb imaculat, care străluceau sub ghirlanda de lumini ce dădea *Noului Răsărit* un vag aer de car alegoric. În fața lor, trei muzicanți tineri cântau *Lacrimi negre*. Era a doua oară în doar câteva ore că Martínez asculta acel soi de imn al bețivilor cubanezi, ceea ce i s-a părut de rău augur, deși știa că era firesc să auzi acel cântec în zorii Havanei. Solistul, un mulatru năsos, înalt și deșirat, cu un glas fonfăit, puternic și ascuțit ca tăișul unui cuțit, atacase refrenul grațios și dezinvolt. Martínez își amintise de Idalys și strofa ingenuă i se înfipsese în inimă. „Vrei să mă părăsești, / Și nu vreau să sufăr; / Cu tine sunt sfântă, / Chiar dacă o să mor."

Era ușor de cântat, se gândise Martínez, iar el era dispus s-o urmeze pe Idalys cu orice preț, deși nu reușea nici măcar să-și închipuie cum s-o facă să vină acasă fără taximetrist. Deoarece cântecul trist, pe care, în mod paradoxal, cubanezii obișnuiau să-l cânte vesel, nu-i dădea nici un răspuns, Martínez își îndreptase atenția spre muzicanți. Păreau beți și, cu toate că tunsoarea trăda militarii din ei, purtau haine civile, fiind probabil în permisie; în orice caz, cântau la instrumente și din voce cu o bucurie care lui i se păruse excesivă, nelalocul ei și plină de încordare. Când ajunseseră la mijlocul șenalului îngust al golfului, chitaristul și cel care agita niște *maracas* lăsaseră instrumentele pe o banchetă și începuseră să danseze; profitând de mișcarea lor, solistul scosese din buzunarul sacoului o daltă pentru spart gheața. Martínez observase întreaga operațiune și pricepuse că acea unealtă era o armă; ar fi avut timp să i-o ia, dar nici măcar nu încercase, fiindcă nu izbutise să înțeleagă imediat ce naiba voia să facă solistul cu țeapa aceea ascuțită ca un pumnal. Dacă i-ar fi intuit intenția de a deturna șalupa, obligând-o să vireze spre Statele Unite, se întreba acum, în fața cerului de nepătruns al nopții care domnea deasupra Floridei, oare ar fi fost în stare să-l lovească scurt în încheietura mâinii, să-i ia arma improvizată, să-l pocnească cu ea și să țipe: „Stați potoliți, ce naiba! Urmează ruta, căpitane, nu s-a întâmplat

nimic!“? Nu, şi-a zis, observând cum lumina tot mai puternică a Căii Lactee înghiţea, în cele din urmă, strălucirea Luceafărului de noapte, chestii de-astea făceau doar tipii ca James Bond ori generalul Arnaldo Ochoa; niciodată unii ca el, care îi privise stupefiat pe cei doi muzicanţi dansând, care se năpustiseră, aparent beţi, asupra grănicerului şi-i luaseră arma automată, fără ca acesta să opună nici cea mai mică rezistenţă, în vreme ce solistul se proptea în cârca timonierului, care continua să supravegheze atent mersul şalupei, nedându-şi seama de adevărata pricină a agitaţiei, îl lua de gât cu braţul stâng şi îi proptea dalta în rinichi.

— Stinge luminile şi ia-o spre State!

În faţa primejdiei, Martínez se ghemuise, iar prin minte îi trecuse doar că, dacă deturnarea *Noului Răsărit* reuşea, n-avea să poată ajunge acasă în zori, când Idalys avea să vină cu Jesús. Dar rămăsese ghemuit, uitându-se ba la unghia foarte lungă şi dată cu ojă cu care chitaristul gâdila trăgaciul armei automate, îndreptată spre pasageri, ba la uimirea timonierului, care deschidea şi închidea gura în tăcere, ca un peşte abia scos din apă.

— M-ai auzit? Solistul îl împungea uşurel drept în rinichi. Ia-o p-acolo pân' beznă spre nord, că nu păţeşti nica!

Tot căscând şi închizând gura, timonierul stinsese puţinele lumini de pe şalupă şi ieşise în larg. Solistul se întorsese către pasageri şi dăduse nas în nas cu gura armei automate.

— Lasă jos jucăria, Tony! ţipase, mirat. Celălalt îi dăduse imediat ascultare, iar solistul dusese mâinile pâlnie la gură, fără să arunce dalta: Ascultaţi bine cu toţii, acilea n-o să fie nica! Ne'cem la Miami şi gata!

— A, nu, io vreau să nasc în Cuba! protestase tânăra însărcinată, îmbrăţişându-şi pântecele.

— Nu fi proastă, Miosotis, nimănui nu-i trece aşa ceva prin minte! o certase maică-sa, aruncând un surâs sfios muzicanţilor şi pasagerilor.

— Sstt! făcuse solistul.

Martínez observase că tipul avea buza de jos groasă și ușor lăsată, de parcă sufla în saxofon, ochii mari și umflați, în care se citea o autoritate de neînfrânt, rod al disperării. Se lăsase o tăcere grea, abia spartă de sforăitul surd, neregulat și neliniștitor al vechiului motor al șalupei, care continua să navigheze prin beznă, în lumina slabă a lunii. Stupefiat, Martínez privise zidul colonial lung al fortăreței La Cabaña, care rămânea în urmă ca în vis, la fel de ireal cum i se profila acum în memorie acel episod. Ce împrejurări trebuiseră să coincidă pentru ca el să urce pe puntea *Noului Răsărit* tocmai în zorii acelei zile? Toate cele pe care le rememorase pe terasă, dar mai ales trădarea lui Idalys. Dacă ar fi plecat împreună de la Tocăniță, n-ar fi putut pedala atât de iute și ar fi ajuns târziu pe chei, așa că ar fi așteptat altă șalupă, și n-ar fi avut nimic de-a face cu deturnarea în virtutea căreia *Noul Răsărit* intra în amintire prin șenalul golfului, iar el privea cum Castillo de los Tres Reyes del Morro se depărta sub privirile lui ca o corabie gigantică, pusă pe uscat, învăluită în lumina ireală a lunii pline.

Brusc, stația radio de pe șalupă fluierase ascuțit. Simțise cum i se înfiora pielea din cap până în picioare și se surprinsese uimit închinându-se, deși niciodată nu fusese catolic practicant.

— Șalupa *Noul Răsărit*, cu destinația Casablanca, spusese o voce seacă, deformată de paraziți. Aici Direcția Generală de Pază a Frontierelor. Informează de ce ai schimbat traseul stabilit. Repet. Informează de ce ai schimbat traseul stabilit. Recepție.

Huruitul enervant al paraziților continuase; Martínez își auzise scrâșnetul insuportabil al dinților, aidoma celui pe care, în copilărie, învățătoarea îl făcea pe tablă, zgâriind tabla cu creta.

— Ce fac? întrebase timonierul, un tip uscățiv, cu pielea închisă la culoare, atacată de sarea mării.

— Răspunde-i. Amețește-l. Spală putina, poruncise solistul.

Și-i făcuse cu ochiul lui Tony, care îndreptase iar arma automată spre pasageri. Femeia însărcinată țipase ascuțit, aidoma stației radio.

— Mamajuana, cred că vine! zisese, întorcându-se spre maică-sa.

— Vai, Miosotis, nu acum!

— Am... o femeie însărcinată la bord, informase timonierul cu voce șovăielnică. Recepție.

— Și ce? Recepție.

Timonierul îl privise rugător pe solist, care ridicase țepușa și desenase în văzduh câteva cercuri concentrice, poruncindu-i astfel să încerce să mai câștige timp.

— Stă să nască. Recepție.

Pe Martínez începuseră să-l doară spatele și încheieturile de ghemuit ce stătea și hotărâse să-și schimbe fără zgomot poziția.

— În larg nu-s spitale. Recepție.

— Așa-i. Recepție.

Solistul îl trăsese pe cârmaci de cămașă, îi băgase vârful daltei în beregată și acoperise vechiul microfon cu cealaltă mână.

— Stăpânește-te, îi șoptise la ureche.

— Ești beat, omule? întrebase, năucit, grănicerul. Recepție.

Fără să slăbească apăsarea țepușei, solistul se holbase și mai abitir, parcă avertizându-l, și clătinase încet și semnificativ capul.

— Nu. Recepție.

Lui Martínez i se păruse că-l băgau de viu într-un film de care îi depindea viața și-și astupase urechile, nemaiputând suporta încordarea de a asculta fluieratul neîntrerupt și insuportabil, paraziții incomozi ai transmisiei și zgomotul ritmic făcut de motorul șalupei, care îi sunau în cap.

— *Noul Răsărit!* țipase hotărât și amenințător altă voce. Sunt maiorul Abel Prieto, de la D.G.P.F. Îți ordon să te întorci imediat în port. Recepție.

Tonul fusese atât de dur, că Martínez auzise, deși își astupase urechile. Lăsase mâinile în jos, începuse să-și trosnească

degetele și să râdă, de nervos ce era, imitând în sinea lui felul cum pronunțase maiorul Prieto acronimul Direcției Generale de Pază a Frontierelor: degepefé, degepefé, degepefé.

— Băieți, vă rog! zisese grănicerul dezarmat, un tip gras și asudat, care părea incapabil să privească pe cineva în față. Întoarceți-vă în patrie, nu pățiți nimic, spuneți că a fost o glumă și nu pățiți nimic! Revoluția noastră e generoasă!

— Da, chiar așa! exclamase Miosotis, parcă trezită din letargie. Uite ce-i, vreau să nasc în Cuba!

— Taci, Miosotica, pentru numele lui Dumnezeu! zisese Mamajuana.

Timonierul privise rugător la solist, care clătinase iar din cap, sigilându-și buzele cu arătătorul. Vocea maiorului Prieto tunase iar.

— *Noul Răsărit*, îndeplinește ordinul ori trimitem imediat o unitate de suprafață în urmărirea voastră! Recepție!

Solistul bătuse de câteva ori cu țepușa în roata cârmei, în ritmul spontan al unei rumbe, și se întorsese spre oamenii lui.

— Deci?

Muzicanții schimbaseră iute priviri între ei. Tony, chitaristul, mângâia arma automată, lăsând o urmă de sudoare pe brunaj.

— Deci... nu? Mă-nțelegeți, nu, Miguelón și Juvencio?

Încordarea amintirii era atât de mare, că Martínez s-a dat jos din pat și a început să se plimbe pe terasă cu mâinile la spate. Cum să explice, cum să-i nuanțeze lui Miriam, de pildă, chiar dacă, să presupunem, ea ar fi vorbit spaniolește, sensul implicit al frazelor lui stângace și fără noimă? Nici Miguelón și nici Juvencio nu-l delegaseră pe Tony, nici acesta pe ei, și nici unul nu spusese nici că da, nici că nu, dar emanau totuși un soi de electricitate în care fremăta hotărârea, concretizată imediat într-un al doilea schimb de priviri. Miguelón, solistul, s-a aplecat spre microfonul vechi, care atârna din tavanul ambarcațiunii la capătul unui cablu lung care fusese cândva negru și acum era cenușiu.

— Miami ori moartea!

Martínez a izbucnit în râs, amintindu-și acele vorbe, și brusc a tras un picior în rezervorul cu apă de mare, furios pe propriile-i hohote. Cum de ieșise din aparenta nepăsare a muzicanților un răspuns atât de cutremurător? Cum să-i deslușească lui Miriam, de pildă, mândria lor stupidă în fața sinuciderii? Era culmea culmii culmilor. Numai că atunci, pe șalupă, n-avusese curajul să zică nici pâs; stătuse ghemuit, încercând să ocupe cât mai puțin spațiu posibil, până când un nou și surprinzător strigăt al femeii gravide îl înspăimântase.

— Iar, Miosotica? Mamajuana își plimbase jur-împrejur privirea neliniștită, cerând parcă ajutor, zărise trusa de pe grătarul bicicletei și literele brodate pe buzunarul de la piept al halatului lui Martínez și-l privise rugător: Ah, ajut-o, doctore, te implor, pentru numele lui Dumnezeu!

De ce acceptase să se implice? s-a întrebat, reluându-și plimbarea pe acoperiș, învăluit în lumina lunii. De ce n-avusese forța, inteligența ori onestitatea de a răspunde direct „îmi pare rău, doamnă, sunt dentist", și basta? Adevărul e că, în adâncul sufletului, își dorise mereu să fie medic, dar n-avusese curajul nici să încerce, de frică să nu dea chix la studii, nici să-și accepte frustrarea și lașitatea. Era atât de fericit când îl confundau cu un medic, că nu se simțea în stare să spună adevărul, chiar dacă pe șalupă, cel puțin, știuse imediat că nimerise în cursa întinsă de propriu-i orgoliu.

— Să vedem, doamnă. Nu promit nimic, zisese și nu-i dăduse prin minte decât să se aplece peste Miosotis, care respira agitat, și să-i pună mâna pe fruntea rece de sudoare.

— Are cumva febră? întrebase Mamajuana.

— Nu, răspunsese. Privise în ochii tinerei gravide, albi și blânzi ca ai unei mielușele, și, într-un acces de disperare, hotărâse s-o hipnotizeze, ca pe unii pacienți: Stai liniștiiită, femeeeie, liniștiiită, calmăăă. Miosotis începuse să se relaxeze. Sub privirile tuturor, Martínez se simțise fericit ca un magician și insistase convins: Liniiiștităăă. Nuuu se întââmplăăă niiimiiic.

Tratamentul improvizat dăduse la iuțeală roade atât de bune, că acum a hotărât să se autohipnotizeze, reducând tensiunea provocată de amintirea deturnării. „Liniiiștiiit, Martiiineeez, nuuu se întââămplăăă niiimiiic", și-a zis. Dar vorbele nu l-au prea ajutat; zgomotul asurzitor și amenințător al navei puse de Direcția Generală de Pază a Frontierelor pe urmele *Noului Răsărit* i-a copleșit amintirile, chinuitor ca un infarct. Degepefé, și de astă dată nici măcar nervos, putea foarte bine să-i ucidă după pofta inimii, ca pe nefericiții care încercaseră cu doar câteva zile înainte să deturneze feribotul *13 Martie*, la fel de vechi și de domol ca *Noul Răsărit*. Martínez știa la perfecție povestea, pe care locuitorii de pe țărmul Casablancăi și-o trecuseră în șoaptă din gură în gură. O navă a Degepefé măturase cu apă dintr-un furtun sub presiune coverta lui *13 Martie*, de pe care autorii deturnării și familiile lor cereau îndurare. Dar nici vorbă. Zeci de bătrâni, femei și copii căzuseră în apă, nava trimisă de Degepefé lovise vechiul feribot chiar pe mijloc, rupându-l în două, iar echipajul ajunsese pe fundul oceanului. Oare aveau să trăiască și ei o asemenea tragedie? se întrebase Martínez, uitând de Miosotis și luând poziția fetală, când auzise motorul vasului răsunând tot mai aproape.

— Atenție, *Noul Răsărit*! răsunase vocea metalică a maiorului Prieto, deformată de vechea stație radio de pe șalupă. Oprește ori te abordăm!

Spaima întunecase chipurile pasagerilor. Grănicerul, a cărui față devenise cenușie, li se adresase muzicanților cu glas tremurător:

— Predați-vă, băieți! Patria are nevoie de cântăreți ca voi!

Rugămintea căzuse în gol. Lui Martínez i se păruse că *Noul Răsărit* naviga sub un clopot pneumatic, în tăcerea alcătuită din fluierături parazite insuportabile.

— Sergent, pregătește mitraliera! ordonase maiorul Prieto. Tragem în ei.

— Nu vă băgați în belea!

— Ce-ai zis, sergent?

Chiar asta zisese, și-a amintit Martínez, un spontan și neîncrezător „nu vă băgați în belea". Dar Prieto repetase întrebarea, tăioasă ca un glonț.

— Ce-ai zis?

— Sunt cubanezi, ca dumneavoastră și ca mine, se scuzase sergentul, uluit. Nu putem trage în ei.

— Cine fuge din patrie nu-i cubanez! proclamase Prieto. Pregătește arma!

Receptorul radio al șalupei transmisese huruitul enorm al instalării mitralierei, iar Martínez ridicase capul, atras de primejdie ca fluturele de lumină. Grănicerul o luase la fugă spre pupa *Noului Răsărit*, de unde se zăreau, încă departe, luminile de poziție ale navei urmăritoare.

— Eu sunt revoluționar! exclamase. (Nu strigase în microfon, iar vocea i se pierduse în vânt.) Mie să nu-mi faceți nimic! Eu sunt revoluționar!

Răsunase prima rafală; gloanțele trasoare sfâșiaseră bezna ca niște flegme mici și galbene, smulgând așchii din catargele subțirele ale *Noului Răsărit*.

— Fir-aș să fiu, asta-i pe bune! exclamase uluit Miguelón, solistul. Pe burtă, mânca-v-aș, pe burtă!

Martínez s-a întins pe dalele încă fierbinți ale terasei, doar ca să retrăiască spaima care îl lovise pe podeaua udă a șalupei și să simtă bucuria de a se ști, totuși, viu. Aproape întinsă pe banchetă, ca și cum nu se putea clinti din cauza primejdiei, Miosotis striga iar și-și desfăcea picioarele.

— Vai, cred că vine! țipase, apucându-și mama de braț.

Mamajuana rămăsese așezată, apărându-și fiica și având grijă să nu-și murdărească hainele albe.

— Nu acum, Miosotica, mai stai nițel! Lăsase privirea în pământ și-l privise rugător pe Martínez: Ajută-mi-o, doctore, de sufletul maică-tii!

Se lăsase pe vine lângă banchetă, își ștersese mâinile pe pantaloni și o apucase pe Miosotis de încheietura mâinii, unde pulsul bătea frenetic.

— Liniştiiităăă, zisese cu glas încordat; îşi simţea gura uscată şi amară. Nuuu se întâăâmplăăă niiimiiic.

Tunetul celei de-a doua rafale îl făcuse să tresară, să se ridice şi să se întindă pe jos, dar cu ochii pe Miosotis, care îl privea tremurând. Din lemnărie săriseră alte aşchii, iar două gloanţe se înfipseseră în carenă, deschizând apei mici căi de acces în *Noul Răsărit.*

— Ne ducem naibii! spusese timonierul.

Pe Martínez îl miraseră cumpătarea cu care tipul vorbea şi faptul că stătea în genunchi la post, păstrând direcţia şalupei. A treia rafală atinsese iar catargul. Deznădăjduită, Mamajuana se ridicase, îşi potrivise şalul alb ca lacrima şi-şi dusese mâinile pâlnie la gură.

— Nu mai trageţi! ţipase, apoi se întorsese spre Miguelón, care stătea întins pe podea, cu ţepuşa în mână. Şi voi, predaţi-vă, mama voastră, că-mi vine nepotul pe lume!

Chiar atunci, motorul navei urmăritoare încetase să se mai audă.

— Ce-i, pilotule? Vocea maiorului Prieto plesnea de disperare. De ce oprim? Ce se întâmplă?

Martínez se săltase în coate, privind cum se depărtau de ei luminile de poziţie ale ambarcaţiunii trimise de Dejepefé.

— S-a stricat motorul, tovarăşe maior!

— Cum s-a stricat, pilotule? Ce-i aia s-a stricat? Trage fără oprire, sergent!

Miosotis urlase din nou, iar Martínez se lăsase pe podea doar cu câteva clipe înainte ca altă rafală de mitralieră să răsune în noapte, ridicând valuri mici la tribordul *Noului Răsărit.*

— Iete-aşa, s-a rupt, tovarăşe maior!

Martínez s-a ridicat de pe podeaua terasei, şi-a trecut mâna stângă peste coatele care îi ardeau uşor şi şi-a netezit barba, reluând plimbarea pe lângă balustradă. Oare motorul navei trimise de Degepefé se stricase cu adevărat ori fusese doar o stratagemă a pilotului, ca să pună capăt urmăririi absurde, aşa cum îi povestiseră când, ca un imbecil ce era, revenise în Cuba, după deturnare? Oare era adevărat că pe

bietul pilot îl executaseră, acuzându-l de trădare de patrie? N-avea cum să afle, căci despre așa ceva presa nu scrie niciodată, iar el n-avea, în orice caz, nici o vină, și treptat i-a revenit senzația tulburătoare de neliniște, neîncredere și bucurie pe care o avusese când *Noul Răsărit* se depărta de ambarcațiunea trimisă de Degepefe.

— Nu mai trag... Cred că i-am băgat în mama mă-sii, zisese Tony, chitaristul, dând să se ridice.

— Ușurel, bătrâne! Juvencio, cel cu *maracas*, îl apucase de-un braț și îl obligase să rămână întins pe jos. Stai cumințel-cumințel, să nu fie o capcană.

Ipoteza plutise vreo două minute peste ei, ca o amenințare, dar, când nava urmăritoare informase baza că avea motorul avariat și era în pană, un oftat colectiv de ușurare izbucnise pe *Noul Răsărit*. Miguelón se ridicase dintr-un salt, fluturând dalta de spart gheața ca pe un stindard.

— Le-am venit de hac! urlase, uluit și parcă nevenindu-i să creadă, imitând vocea naratorului dintr-un roman de aventuri, încropită de un sintetizator. Aprinde luminile, cârmaciule!

Timonierul se ridicase, dând ascultare ordinului. Martínez și-a amintit în bezna de pe terasă că, de cum se aprinsese, ghirlanda șovăielnică de beculețe de pe *Noul Răsărit* îi păruse strălucitoare ca un soare. Un fior de bucurie îi străbătuse pe pasageri, care se ridicaseră, îmbrățișându-se și sărutându-se. Gata să plângă de bucurie, grănicerul le zisese muzicanților:

— Mulțumesc, băieți, mulțumesc! Și le făcuse un gest obscen cu brațul urmăritorilor frustrați. Trăiască libertatea, ticăloșilor! Miami ori moartea!

Martínez și-a netezit iar barba, amintindu-și câtă neîncredere îi trezise convertirea grănicerului, atât de diferită de atitudinea senină a pilotului, care scosese o cutie ruginită din dulăpiorul de lângă cârmă și o dăduse în spate.

— Cineva să scoată apa, zisese.

Chiar atunci, Miosotis urlase iar și el luase recipientul de la pilot, încercând să evite o nouă înfruntare cu propria-i ignoranță, dar Mamajuana îl apucase strâns de braț.

— Doctore, i s-a rupt apa!

Gravida desfăcuse spontan picioarele, contracțiile pântecelui ei erau vizibile și tot mai dese. Martínez pusese cutia jos, își udase mâinile în apa care șiroia, le ștersese de pantaloni și se aplecase asupra ei.

— Liniștiiităăă... Suuunteeem saaalvaaați; nuuu se întââmplăăă niiimiiic.

— Dar... ce, ești prost ori ce? îl luase la rost Mamajuana, stând în picioare lângă el cu mâinile în șolduri. Ești medic sau nu?

— Sunt dentist, doamnă, recunoscuse cu un amestec de umilință și orgoliu, care acum, retrospectiv, i s-a părut pur și simplu ridicol.

Mamajuana îl împinsese și-i luase locul.

— Trebuia să fi spus, mâncător de rahat ce ești!

Era masivă și negricioasă ca un trunchi de copac, îndemânatică și binedispusă ca o infirmieră și, cât ai clipi„ își dezbrăcase fata de la talie în jos.

— Împinge, iubirea mamii.

Amintirea tonului ei duios i-a umezit ochii lui Martínez, care s-a trântit pe pat emoționat și fără putere ca și atunci, când văzuse capul copilului ieșind dintre picioarele lui Miosotis, uitase că doar cu câteva secunde mai înainte Mamajuana îi zisese mâncător de rahat și vrusese să facă ceva ca s-o ajute să nască.

— Așa, iubirea mea, insistase Mamajuana. Nu-ți fie teamă, iubirea mea.

Miosotis îi dăduse ascultare, reconfortată de încrederea pe care i-o trezea vocea Mamajuanei, iar Martínez rămăsese neclintit, privind miracolul, cu încrederea că prezența femeii era prea de ajuns pentru întâmpinarea nepotului. Parcă ajutată de Providență ori în posesia unei științe ancestrale, Mamajuana scosese hotărât și calm nou-născutul, îl

ținuse într-o mână, tăiase cordonul ombilical dintr-o singură mușcătură, își scosese basmaua albă ca neaua de pe cap, ștersese meconiul de pe fața copilului, îi trăsese o pălmuță peste fese și îl privise între pricioare.

— E băiat, fata mamii! E băiat!

Copilul, o stafiduță roz și zbârcită, începuse să plângă. Mamajuana îl învelise delicat în șal și-l arătase muzicanților. Miguelón îl privise buimac, neîndrăznind să-l atingă, și brusc izbucnise entuziast, ridicând mâna dreaptă spre Tony.

— Asta-i! țipase, bătând palma cu prietenul. Cocoș, băiat, bărbățel!

— Băiat și sănătos! îi întărise spusele Juvencio, cel cu *maracas.* Să se știe, să se spună-n gura mare și să se comenteze[1] la Miami și la Havana!

Zâmbind bucuriei molipsitoare a muzicanților, Mamajuana pusese copilul între țâțele tinerei, care tremura, întinsă pe banchetă, se așezase lângă ea, îi ridicase delicat capul, i-l pusese pe picioarele ei și începuse să-i șteargă sudoarea de pe frunte cu batistuța ei albă.

— Dar ce frumos e, Miosotico, exclamase. O minune! Și avem noroc, s-a născut în nord[2].

— Scuzați-mă, doamnă, intervenise Martínez, dar nepotul vi s-a născut în Cuba; suntem în apele Cubei.

Cine îl pusese să se bage în chestia aia cu care n-avea nici în clin, nici în mânecă? s-a întrebat, întinzându-se cu fața în sus în pat, simțind că pleoapele îi atârnau tot mai greu și nevoind nici măcar să se uite la stele.

— Tacă-ți fleanca! Nepotul meu s-a născut la Miami, așa zic eu, Juana Pérez în persoană! Mamajuana luase cutia ruginită de pe jos, o pusese în mâinile lui Martínez și-i poruncise cu dispreț: Hai, scoate apă, scoate apă.

---

1 Fraza parafrazează refrenul comic al unei emisiuni radiofonice satirice de succes, din Cuba: „Que se sepa, / Pero que no se comente“ (Să se știe, / Dar să nu se comenteze).

2 În America de Nord, adică în SUA.

Vineri 24

S-a deșteptat speriat, ca în fața unui pericol iminent, dar, recunoscând balustrada, s-a liniștit treptat. Oare câte ceasuri dormise? Poate tot atâtea cât durase leneșa călătorie a *Noului Răsărit* până la Key West. Avea cârcei la brațul cu care scosese apa în cursul călătoriei din vis. A căscat și s-a dus la țeava de scurgere, dar în fața ei s-a abținut să urineze. Îl înțepa vezica, dar voia să se bucure cât mai mult cu putință de plăcerea morbidă de a suferi de bunăvoie, știind că nimic nu-l împiedica să se ușureze, dacă voia. Înțepătura s-a accentuat, devenind aproape insuportabilă. Atunci s-a tras tot mai tare de barbă, ca să compenseze o durere cu alta. A atins echilibrul perfect, un soi de beatitudine risipită pe loc, dureros, în favoarea înțepăturii în vezică. Dar nu s-a înjosit să urineze imediat. Și-a zis că a ceda fără luptă era o lașitate și, tot trăgându-se de barbă, a început să-și muște buza inferioară. Grație luptei primelor două dureri împotriva celei de-a treia, a atins alt echilibru și a îndrăznit să-și plimbe privirile peste zgârie-norii fantasmagorici din *downtown*, gândindu-se că o plăcere atât de dureroasă ca aceea nu se putea compara decât cu cea pe care trebuia s-o fi simțit însuși Dumnezeu, înainte de a crea universul. Buzele i s-au umezit de sângele din mușcătură, iar surâsul pe care îl schițase a devenit rictus. Îndoit de durere, a dus mâna în ghips la vezică. Încă nu, și-a zis, are să se pișe când are să aibă chef, peste câteva clipe, cinci, a precizat, hotărât să-și facă plăcerea de a număra în sens invers și în engleză, ca în războaie și în marile experimente științifice. „Faif, for,

tri, tu și, acum, pentru că așa vrea mușchii mei și nu de altceva, uan!“

Și-a scos stropitoarea, dar reținuse atâta lichid, că nu l-a putut elimina pe loc. A simțit o arsură foarte puternică pe canalul urinar și, deprimat, s-a cam ofticat, căci știa că marea bătălie, experimentul științific genial, puterea-i divină, obținută cu sacrificii și dureri nenumărate, dăduse greș, ca și el. Într-adevăr, ce puteai spune despre cineva care nu putea nici măcar să se pișe când avea chef? Era logic că asemenea tip nu-și putea păstra nici nevasta, nici țara. Toate i se întâmplau fără ca el să poată controla nici măcar ceva atât de intim și personal, atât de absolut propriu ca urina, care a început să curgă când a vrut, strop după strop, producându-i o arsură atât de rea, că l-a obligat să sară de pe un picior pe altul, până când totul s-a aranjat de la sine, iar lichidul a început să curgă liber, aproape împăcându-l cu lumea.

La sfârșit, a simțit că arsura se mutase între umeri; și-a dat seama că insolația începuse să-i lase răni pe piele și că, cel târziu în două zile, avea să aibă arsuri de gradul al doilea. O să le poată suporta? S-a dus încet spre rezervorul din capătul de nord al balustradei, spunându-și că n-avea altă alegere și nici măcar, din nefericire, un recipient asemenea celui cu care scosese apa, când călătorise cu *Noul Răsărit* până la Key West. Nivelul apei din rezervor scăzuse atât de mult, că-i venea deja greu să se ude, băgând capul drept în el. A făcut-o, totuși, sprijinindu-se de buza lui cu mâna stângă și băgând trunchiul înăuntru. Apa l-a acoperit până la umeri, l-a trezit și l-a răcorit într-atât, că a cochetat iar cu ideea de a rămâne pe veci în acel loc întunecat și plin de lichid ca pântecele maică-sii, răzbunându-se astfel pe Idalys, pe Lenin și pe întreaga lume.

Nu, mai bine să-și poarte crucea, până când pielea are să atingă tonul bronz-plutaș, cu care avea să-i ducă de nas pe yankei, și-a zis, scoțând capul șiroind de apă ca un cașalot. S-a gândit că în Cuba bronzat însemna nebun și a izbucnit în râs. Da, are să sfârșească nebun; poate și e deja.

Deși lucrurile merg ceva mai bine; datorită lui Miriam, nu-i mai e atât de sete și de foame, de pildă. Poate inclusiv să-și facă plăcerea de a se întoarce în pat, ca să-și ia păhărelul cu ceai, golit pe jumătate, lăsat pe podea, la umbra prelatei, și să ia împreună micul dejun fără grabă, ca un adevărat maharajah. Asta da viață, ce mai tura-vura. Nu pierduse oare ani buni chinuindu-se să scape de toate obligațiile? Foarte bine, uite că izbutise. Era absolut liber, atât de liber că, dacă, de pildă, hotăra să facă cinci flotări, uan, tu, tri, for și fai, le făcea fincă așa voia mușchii lui, să-și miște scheletul și să practice un pic engleza pentru când are să vină iar Miriam, și nu pentru că vreo pramatie de profesor de educație fizică l-ar îmboldi. E ca și cum ar face *jogging* de bunăvoie, ca să fie în formă, alergând pe lângă balustradă ca un Carl Lewis ori un Alberto Juantorena; ca și cum, alergând, și-ar aminti de trecut, tocmai ca să-și treacă timpul, evocând vasul *US Coast Guard 211* care îndrumase *Noul Răsărit* până la țărm, în Key West, unde îi așteptase o hărmălaie teribilă.

Pe chei erau foarte mulți cubanezi, care fluturau stegulețe și strigau trăiască libertatea, o grămadă de jurnaliști și o echipă de televiziune, care transmitea în direct. Martínez se pregătise să coboare de pe *Noul Răsărit* în mijlocul babiloniei, preocupat să-și recupereze bicicleta și trusa, să le protejeze și să le apere pe Miosotis și Mamajuana, care continuau să-l trateze cu dispreț. Își îndeplinea concentrat și modest ceea ce considera că era datoria lui, dar, coborând pe uscat, îl uimise emoția nespus de puternică cu care pășise pentru prima oară pe teritoriul Statelor Unite ale Americii, o țară pe care se obișnuise s-o urască în decursul celor treizeci și patru de ani de revoluție pe care îi trăise începând de la vârsta de șase ani, și care îl alimentase totodată cu atâta muzică, filme, cărți și tehnică stomatologică, încât îi trezise o admirație vecină cu idolatria. Impactul sentimentelor contrarii se topise într-o stupoare nu lipsită de oarecare dezamăgire. Marea, aerul, lumina și cimentul de pe cheiul pe care își târa vechea bicicletă chinezească n-aveau

nimic special, dar pielea i se făcuse ca de găină, cu toate acestea, își măsura fiecare gest de parcă juca rolul principal într-un film, pe când bătrâna Mamajuana îi deschidea calea, înaintând radioasă și mândră spre camera de luat vederi, și ținându-și nepotul sus, pe brațele ridicate.

— Iat-o, în sfârșit, alături de noi, *ladies and gentlemen*! exclamase prezentatoarea, o tânără cu un surâs perfect profesional. Sunt Mary Castillo, de la *Dobliu qiu ai em*, canalul *twenty three*, și transmit pentru South Florida o știre excepțională! Aveți pe ecrane imaginea băiețelului născut în drum spre libertate! Cubanez? American? Canalul *twenty three* va afla imediat pentru voi acest amănunt. Întinsese microfonul: Spune-mi, doamnă, unde s-a născut acest copil fericit?

Mamajuana se proțăpise în fața camerei cu copilul în brațe, plină de sine și sigură pe ea, în ciuda încordării în care călătorise.

— Aici, în Miami.

— Nu suntem la Miami, doamnă, ci la Key West, replicase politicos Mary Castillo.

— Tot aia-i, afirmase Mamajuana, fără să-i pese. Nepotul meu s-a născut aici. Chiar azi-dimineață. Când fiica mea, asta de-aici – arătase spre Miosotis, pe care o duceau spre o ambulanță; cameramanul întorsese imediat aparatele în direcția ei și preț de o secundă captase chipul lui Martínez, care zâmbea buimac – a văzut nava cu steagul american, că de-aia a venit! Și-a desfăcut picioarele și nepotul meu a zis iată-mă și pe mine!

Cameramanul întorsese iar aparatele spre Mamajuana și captase iar chipul lui Martínez, care dădea din cap, ascultându-i minciuna gogonată. Din fericire, Mamajuana nici nu remarcase; aștepta răspunsul prezentatoarei, perfect convinsă, absolut sigură de adevărul ei.

— Felicitări, doamnă! *Congratulations, America!* exclamase Mary Castillo, profesional fericită. Și ce nume va purta această făptură fericită?

— Clinton.

— Cum? Mary Castillo fusese atât de uluită de idee, că pentru o secundă își uitase rolul de păpușică și sugerase, ca o femeie în carne și oase: Vrei să spui William.

— Nu mă ameți, fato, că-s nevricoasă, se apărase la iuțeală Mamajuana și începuse să enumere, de parcă recita o lecție bine învățată, ridicând un deget la fiece afirmație: Nepotul meu se numește Clinton ca președintele, Epaminondas ca tatăl lui, iar numele lui de familie e Echemendía.

Încheiase surâzătoare, cu rochia albă unduind în vânt ca un steag, cu arătătorul, mijlociul și inelarul ridicate în semn de victorie, într-o magnifică poză care avea să ocupe a doua zi toată prima pagină a lui *Miami Herald*, deasupra unui titlu perfect: *Happy black cuban grandma in America!* pe care Martínez și l-a amintit acum, iar Mary Castillo îl avansase atunci, exclamând:

— *Congratulations, grandma!*

— Nu, nici o *Granma*[1], reacționase prompt Mamajuana, că ziarul ăsta mă scoate din sărite, fato.

— *Grandma* înseamnă bunicuță, doamnă.

Mamajuana pufnise în râs; Martínez îi admirase dinții albi, zdraveni și capacitatea spontană a ochilor mari și căprui de a sugera uimire și bucurie.

— Bunicuță? Ziarul lui Fidel Castro se cheamă *Bunicuța*?

— Exact. Mary Castillo zâmbise din nou; părea tot mai dezinvoltă, ca și cum spontaneitatea Mamajuanei îi topise scrobeala; dar brusc adoptase un ton pompos, aproape editorial: *Granma*, ziarul lui Castro se numește în realitate *Bunicuța*. Ridicol, ca și dictatorul din a cărui temniță a fugit un nou cetățean american: fericitul Clinton Epaminondas Echemendía!

---

1 *Granma* este numele iahtului cu care Fidel Castro, Ernesto „Che“ Guevara și alți optzeci de revoluționari cubanezi au plecat din Mexic și din care au debarcat pe țărmul răsăritean al Cubei la 2 decembrie 1956, începând *guerrilla* împotriva dictaturii lui F. Batista.

Mamajuana se despărțise de Mary Castillo făcând un gest larg și se îndreptase spre ambulanță, parcă plutind de fericire. Martínez și-a amintit scena, a repetat numele nou-născutului și, uitându-se la *expressway*, l-a pufnit râsul. Da, era ridicol ca pe fiul unei negrese cubaneze să-l cheme Clinton, dar era și mai ridicol ca ziarul Partidului Comunist din Cuba să se numească *Bunicuța*. Deși nici cu el nu-i era rușine; la urma urmelor, era fiul unui spaniol, se născuse la Havana și îl chema Stalin. Da, viața era plină de chestii de-astea și de altele și mai rele, ca întâmplarea al cărui protagonist fusese grănicerul de pe *Noul Răsărit*, care tot încercase să intre în cadru în cursul interviului cu Mamajuana și, până la urmă, izbutise să intre în vorbă.

— Cum te numești? îl întrebase Mary Castillo.

— Segundo Jiménez, spusese grănicerul, privind și mai sașiu ca de obicei, adică Secăn Himenes. Și vreau să spun în gura mare și foarte limpede, exclamase, ridicând moralizator arătătorul, că aici mă simt bine, foarte foarte bine, trăsnet, pă bune, ce mai, că totu-i... fantastic! Pen'că aici e de toate, da' mai ales libertate!

— Ce planuri ai? întrebase, zâmbitoare, Mary Castillo.

— O să cer azil politic, pen'că eram urmărit în Cuba, spusese grănicerul, uitându-se jur-împrejur de parcă cerea sprijin pentru afirmația lui. Nu găsise, dar asta nu păruse să-l afecteze, și șarjase și mai abitir: eram cum nu se poate mai urmărit, ce mai, Securitatea nu mă lăsa să trăiesc.

— *Good luck, mister Second*, spusese Mary Castillo și se întorsese, în căutarea unei noi prăzi.

De ce nu fugise atunci de cameră? s-a întrebat Martínez, întorcându-se cu spatele la *expressway* și îndreptându-se spre pat. De ce n-o făcuse chiar mai înainte? Și-a prins fălcile în mâini și s-a așezat, iar umerii, barba și mâna în ghips au început să-l mănânce. Nu fugise, pentru că în adâncul inimii își dorea nebunește să apară la televiziunea americană, a recunoscut, scărpinându-se ca o maimuță.

— Numele, vă rog?

Întrebarea era atât de elementară, că ar fi trebuit s-o prevadă, dar n-o făcuse, fiindcă stătea ca prostul în fața camerei de luat vederi, iar, când Mary Castillo i-o trântise pe nepregătite, începuse să bâiguie ca un copil.

— P-păi, mă-mă c-c-cheamă Sss... E-e-steban, Esteban Martínez.

Mary Castillo zâmbise telegenic. Se fofilase! Stratagema o făcuse să înghită hapul și asta îl încântase atât de tare, că nici măcar nu prevăzuse următoarea întrebare.

— Ai de gând să ceri azil politic?

Ia să vedem, de ce mama mă-sii nu zisese că da? De ce o feștelise când să-și decline numele adevărat și nu băsnise că, în ciuda numelui purtat, Securitatea statului îl urmărea fără milă? Păi, dacă și-ar fi luat inima în dinți, *Miami Herald* ar fi avut un titlu și mai dat naibii: Stalin cere azil politic în Statele Unite!, iar el n-ar mai sta acum pe terasă, să se facă jumări la soare, ca tâmpitul! Basta! Oare cum ar fi putut să prevadă ce-l aștepta când s-a întors la Havana? N-avea cum să știe, așa că răspunsul lui fusese pe măsura ignoranței.

— Azil politic? Nu, zisese și, în fața uimirii lui Mary Castillo, o lăsase mai moale, încercând perplex să-i spună la ce se gândise în cursul deturnării, poate așa izbutea să se explice: Uite ce-i, nu mă așteptam la așa ceva, eram pe șalupă și deodată...

— Ce planuri ai? îl întrerupsese Mary Castillo, pe care năuceala lui nu părea s-o intereseze nici cât o ceapă degerată.

— Păiiii, spusese, hotărât să lase loc singurei iluzii pe care și-o făcuse în decursul călătoriei. Să dau de frate-meu, care locuiește în Miami, în Hayalía, dar nu-i știu adresa.

Pe chipul lui Mary Castillo răsărise imediat un amestec încâlcit de ațâțare și interes, care prevestea o promisiune.

— *Dobliu qiu ai em*, canalul *twenty three* la dispoziția tuturor, te poate ajuta. Cum se numește fratele?

— Păi... Frate-meu se numește... în Cuba se numea... Lenin, Lenin Martínez.

— Ei bine, mister Lenin Martínez, din Hialeah, acum știi! exclamase Mary Castillo, fără să se mire de asemenea nume și fără să piardă nici un dram de entuziasm. Fratele tău, Esteban, a sosit în țara libertății! Îl poți contacta la Centrul pentru Refugiații Cubanezi din Key West! Adoptase un ton ușor modest, care sugera satisfacția rațională a celui care și-a făcut datoria: Ați urmărit un program adresat comunității *Dobliu qiu ai em*, canalul *twenty three* la dispoziția tuturor, și încheiase cu o sobrietate nu lipsită de cochetărie: A transmis pentru voi Mary Castillo.

Peste câteva clipe, cameramanul stinsese aparatura, iar Mary făcuse un semn de adio cu mâna și se îndreptase spre mașina de lângă unitatea mobilă a canalului 23. Martínez avusese impresia ciudată că cineva stinsese luminile. Nu era adevărat, firește, soarele continua să strălucească deasupra Atlanticului, cu intensitatea argintului-viu. Totuși, finalul transmisiei de televiziune îi lăsase în suflet un gol aidoma întunericului, tot mai intens după ce pasagerii *Noului Răsărit* fuseseră împărțiți în două grupuri. De-o parte, cei șaptesprezece care urmau să ceară azil politic; de cealaltă, cei doi care ceruseră să se întoarcă în Cuba. El rămăsese la mijloc, considerat neclasificabil, căci n-avea de gând să ceară azil, dar își exprimase dorința de a-și vedea fratele.

Cei care cereau azil fuseseră duși la Centrul pentru Refugiați Cubanezi din Cayo Hueso, iar ceilalți fuseseră izolați în birourile Oficiului de Imigrări. Martínez rămăsese singur pe chei un sfert de oră insuportabil. Apoi veniseră doi funcționari; unul îi luase trusa și bicicleta, celălalt îl dusese la Centru, o clădire rustică și modestă, cu un singur cat, construită și finanțată de cubanezii din exil. Acolo îi spuseseră să aștepte pe o băncuță din lemn, foarte aproape de intrare, în fața Zidului Plângerilor, un dreptunghi uriaș din plută, pe care erau prinse în pioneze sute de mesaje. Încercase să-și scoată din cap iminenta întâlnire cu Lenin, al cărei rezultat nu-l putea prevedea, și, ca să-și treacă vremea, începuse să citească mesaje. Toate le trimiseseră în același

an, 1994, rezidenți cubanezi care cereau vești despre tații, mamele, frații ori fiii pierduți, dădeau amănunte despre ziua, ora, tipul de plută și uneori chiar despre punctul precis de pe coasta cubaneză din care rudele lor plecaseră pe mare și se încheiau cu precizarea că de atunci nu mai știau nimic despre ei. Mesajele semănau între ele ca picăturile de apă, din toate răzbăteau aceeași deznădejde, aceeași speranță absurdă, așa că Martínez renunțase să mai citească și se întorsese, deprimat, la băncuță.

Ce mama dracului se întâmpla în Cuba? Cum se explica o asemenea hemoragie? Sigur că se trăia prost, groaznic, nici că se putea mai prost, dar nici măcar lipsurile înfiorătoare nu puteau explica de ce mii și mii și mii de cubanezi de toate condițiile și culorile porneau pe mare pe patru scânduri, cu riscul de a se îneca ori a deveni masa de seară a rechinilor, îndreptățind lozinca „Miami ori moartea", pe care Miguelón, solistul, o improvizase în cursul deturnării. Da, în Cuba se mânca nașpa, și-a spus acum, pe terasă, copleșit de soarele care îi făcea pielea jumări, dar nimeni nu murea încă de foame; lipsea îmbrăcămintea, dar nimeni nu mergea încă gol pușcă. Atunci, cum se putea explica nebunia plutașilor? Cum se explica faptul că și el...? A sărit din pat și a început să gonească în jurul balustradei, îmboldit de propria-i întrebare ca de un tăun.

La a treia tură, s-a oprit, gâfâind asudat. N-avea rost să alerge; nu putea scăpa de întrebarea din el până nu-i dădea răspuns. Oare de ce și el...? S-a refugiat pe fâșia de umbră unde soarele bătea în țepușele balustradei, încercând să gândească cu mai mult calm. S-a ciucit și soarele nu i-a mai bătut drept în cap, dar, cum fâșia de umbră era încă îngustă, a trebuit să stea paralel cu balustrada. De cum s-a lipit de podea, dalele cărămizii, care reflectau lumina, i-au ars fesele și l-au făcut să sară în sus. A urlat furios și neputincios, gata să plângă. Dar imediat s-a lăsat iar pe vine, tremurând încă de supărare. Da, era mișto să scape de soarele care îi bătea în cap și ar fi rămas așa, ciucit, dacă poziția n-ar

fi fost foarte incomodă. Avea să se așeze iar, ce mama dracului, și, dacă vipia îi ardea fundul, avea s-o suporte. Până acum fusese obligat să înghită și lucruri mult, mult mai rele. Și-a proptit palma stângă în podea, a pus o fesă pe podeaua încinsă și a stat așa câteva clipe, apoi și-a retras mâna încetișor și s-a așezat în fund, cu umărul rezemat de balustradă, iar durerea arsurii s-a potolit treptat.

Ce naiba făcea acolo? Oare de ce și el...? „Asta-i bună", și-a zis, hotărât să urmeze firul amintirii, poate izbutea să afle răspunsul. Pe băncuța de la Centrul pentru Refugiați îl asaltaseră întrebări asemănătoare, de care încercase să fugă, ducându-se în curtea interioară centrală. Acolo dăduse de muzicanți, de grănicer și de alți pasageri, care ceruseră azil și mâncau în jurul unei mese rustice uriașe. Îl lovise foamea ca acum și aici, pe fâșia de umbră de pe terasă, unde îl chinuia și setea. Terminase puținele provizii lăsate de Miriam, așa că și-a trecut mâna în ghips peste pântece, întrebându-se dacă fata avea să vină și azi să-i aducă de-ale gurii și să-i țină companie. S-a simțit nespus de trist, mai puțin stăpân pe propria-i soartă decât un orb, și s-a consolat oarecum aducându-și aminte că în curtea Centrului pentru Refugiați se simțise și mai rău; acolo, pe lângă foame, îl chinuise un sentiment insuportabil de vinovăție.

Faptul că nu ceruse azil politic era și în ochii lui ceva ciudat, care nu-l îndrituia să se bucure de ospitalitatea Centrului, căci devenise un soi de dușman al tovarășilor de călătorie care nici măcar nu-l luau în seamă, ocupați cum erau să sărbătorească finalul fericit al aventurii nesăbuite și să mănânce ca lupii, pe de-a moaca. Se apropiase de ei ca din întâmplare și privise mâncarea de casă care lumina din plin întreaga masă. Supă cu fidea, orez alb, banane prăjite și carne gătită cu cartofi dulci. Mai erau și câteva carafe de apă cu gheață și pâine, multă pâine, niște pâini enorme. Observase că pentru a-ți umple farfuria și a înfuleca nu era nevoie nici măcar să stai la coadă, era suficient să te așezi și să te servești. Începuse să saliveze, atinsese spătarul unui

scaun, întrebându-se dacă să-și ia inima în dinți și să stea jos, ca să mănânce ca oricare dintre ei, dar i se păruse că Tony, chitaristul, îl privea cu coada ochiului și renunțase, îndreptându-se spre alt loc din *patio*.

Cele trei plute care zăceau acolo, ca vai de mama lor, îl întorseseră la întrebarea fără răspuns. Cum să explici de ce încearcă cineva să traverseze strâmtoarea Floridei într-o bărcuță, pe patru scânduri ori pe două anvelope de tractor legate cu o frânghie, pe care el cedase tentației de a o mângâia, fără să-și poată spune nici măcar de ce? Făcuse câțiva pași aiurea și se oprise, aproape lovindu-se de o grăsană încă tânără, care luase de pe masă un castron cu resturi de orez.

— Ei, cubanezule, tu nu mănânci?

Stând la umbră acum, a zâmbit, amintindu-și cât de spontan îi zâmbise necunoscuta și cât de iute îi răspunsese el.

— Ba da, ba da.

— Păi, stai jos, că statul în picioare cauzează. Vin imediat.

Și-a întins ușor picioarele, căci fâșia de umbră se mai lărgise puțin, și a salivat iar, aducându-și aminte cum mai hăpăise atunci, fără ca absolut nimeni să-i pună în discuție dreptul de a o face. Nu că ar fi fost foarte toleranți, și-a zis acum, dar pur și simplu nu pricepeau cum de putea cineva să ia hotărârea de a se întoarce de bunăvoie în Cuba și erau convinși că aveau să ceară cu toții azil politic. Dar el nu fusese dispus s-o facă, n-o făcuse, iar acum, pe terasa de pe acoperiș, lovit de soare, sete și foame, se blestema că fusese atât de imbecil. Atunci n-avusese nici cea mai mică îndoială că viitorul lui era în Cuba, alături de Idalys, iar singurul lucru care îl neliniștise era cum avea să-l primească Lenin, când nu se mai văzuseră de zece ani.

Știa perfect că era și el responsabil de ruptură, dar nu era dispus s-o recunoască în fața fratelui său. La urma urmelor, Lenin, care fusese mereu cel mai revoluționar din familie, membru al Partidului Comunist, cu munci de răspundere pe linie de stat, ceruse azil în ambasada peruană și o tăiase spre Miami pe podul Mariel, lăsându-i baltă pe el, pe Stalina și

pe Rosa în fața Comitetului de Apărare a Revoluției. Da, așa e, de furie și ca să scape de posibilele acuzații, participase la adunarea de condamnare a purtării lui Lenin, aruncase cu ouă clocite în casa lui, strigând că era pleava societății și trădător, în aplauzele furioase ale vecinilor. Timpul, care trece implacabil, și-a zis, ca un cântec la modă, nespus de trist, făcuse minciuni din strigătele lui, așa că, întrebat de Mary Castillo în fața camerelor ce planuri avea, nu-i dăsuse prin minte nimic mai bun ca adevărul. Voia să-și vadă fratele. Totuși, odată alinate foamea și setea, se întrebase dacă și Lenin voia să-l vadă, dacă auzise de anunțul lui și îi era, ca și lui, lehamite de trădări, frică și dor.

Cu ochii în pământ, se întorsese pe băncuța de la intrare, din fața Zidului Plângerilor, unde ajunsese vipia, și începuse să picotească la fel ca acum, pe terasă, chinuit de întrebări și vinovăție. N-ar fi putut spune când adormise, nici după câtă vreme intuiția îi deschisese ochii. Fapt e că o făcuse și i se părea că tot mai visa. În fața lui stătea un tip nespus de caraghios, o paiață cu pantofi mari și verzi, pantaloni foarte largi din mătase roșie și o cămașă roșu-închis, largă și lungă, pe dinafară, tot din mătase, pe care erau desenate cu galben semnele zodiacului; omulețul avea buzele pictate vesel, în culoarea căpșunilor, un nas din plastic roz, lung ca al lui Pinocchio, două pete de suliman roșu pe obraji, o lacrimă neagră desenată sub ochiul stâng și o perucă morcovie enormă, pe care și-o scosese imediat.

— Lenin! exclamase Martínez, sărind în sus, și-și îmbrățișase fratele.

— Leo, îi șoptise paiața repezit la ureche, îmbrățișându-l, la rândul ei. Acum mă cheamă Leo.

— Cum?

În loc de orice alt răspuns, Leo izbucnise în râs, punându-și în mișcare toți mușchii feței, apoi salutase exagerat o femeie cu părul vopsit blond, care se oprise să-l privească.

— Vai, vai, dar e chiar Leo! țipase ea, bătând entuziasmată din palme. *I can't believe it!* Se căutase grăbit în

buzunare, scosese o factură de telefon și un pix și i le întinsese. *Please*, Leo, semnează aici, n-am altceva, *excuse me*, e *for my daughter, her name* e Belinda, Belinda Ordóñez.

Leo luase pixul, întorsese factura pe dos și desenase la iuțeală pe Zidul Plângerilor un splendid filigran și o steluță perfectă și scrisese sub ea: „Frumoasei Belinda / *to the beautiful* Belinda / *from her* prieten Leo" și i-o înapoiase, zâmbind, femeii.

— *Oh, thanks!* spusese aceasta, privindu-l extaziată.

Continuând să zâmbească, Leo își trecuse un braț peste umerii lui Martínez, îl trăsese în stradă și îl dusese la un splendid Chrysler Voyager, parcat în fața Centrului, pe a cărui capotă strălucea o firmă multicoloră.

Leo, the best clown in town!

Martínez ar fi dat orice numai să aibă aici, pe terasa de pe acoperiș, aerul condiționat din mașina lui Lenin, care atunci îl făcuse, totuși, să dârdâie de frig. Fratele lui era încordat, firește, iar el era și mai abitir, și nici unul din ei nu știa cum și de unde să reia dialogul întrerupt cu zece ani în urmă. Lenin conducea tăcut, iar Martínez studia interiorul mașinii, la fel de spațioasă ca un microbuz.

— Lenin, murmurase în cele din urmă, incapabil să mai suporte tăcerea.

— Cum naiba ți-a venit să-mi spui Lenin, ia zi! Leo își scosese nasul din plastic și îl aruncase în torpedou. Cum naiba ți-a venit? Nici mai mult nici mai puțin decât la televiziune! S-audă tot Miami!

Intraseră în parcarea unei braserii și opriseră lângă un camion uriaș cu burduf, într-o tăcere insuportabilă ca soarele care încingea asfaltul.

— Iartă-mă, Lenin, n-am vrut.

— Dă-i înainte cu Lenin! Uite ce-i, Stalin, bagă-ți bine în tărtăcuță că pentru un nume ca Lenin poți fi omorât pe oricare stradă din Miami! Aici sunt destui cubanezi nebuni, *you*

know? Destui! Lenin lovise în volan, iar claxonul răsunase, emițând o versiune accelerată a primelor acorduri din *Für Elise*. Bine că te-ai priceput să spui că te cheamă Esteban!

Martínez întorsese capul. Niciodată nu putuse privi vena care pulsa pe gâtul lui Lenin, dar nu putea să nu accepte că fratele lui avea dreptate.

— Dar cum era să știu că aici te cheamă Leo? N-am vorbit de zece ani.

Tocmai atunci, lângă mașină se oprise o tânără cu șepcuță albastră și șorț alb. Leo, care privea concentrat în zare, n-o zărise. Martínez îl bătuse pe umăr, atrăgându-i atenția. Leo se sucise spre el; o lacrimă adevărată îi curgea chiar peste cea desenată sub ochi, întinzându-i sulimanul, iar Martínez fusese tentat să i-o șteargă cu dosul mâinii, dar nu îndrăznise să-l atingă.

— Zece ani, murmurase Leo.

Tânăra bătuse discret cu nodurile degetelor în ferestruică. Leo lăsase geamul în jos și se întorsese spre ea.

— *Oh! You're crying!* exclamase fata.

— *Well, not exactly*, replicase Leo, arătându-l pe Martínez. *He's my boss. I'm working, you know. I can cry...* Mimase tristețea profundă a unei paiațe și, fără nici o trecere, îi zâmbise. *...Or smile.*

— *Oh! It's terrific.* Tânăra fusese atât de impresionată că dăduse să aplaude, dar, răzgândindu-se, preferase să scoată din buzunarul șorțului un carnețel și un pix. *So.*

Leo se întorsese spre Martínez; nici nu plângea, nici nu râdea, dar pe chip avea o expresie dulce-acrișoară.

— Ce vrei?

— Nimic, zisese Martínez, iar replica sunase atât de tăios, că se simțise obligat să se explice: nu mi-e foame, serios, tocmai am mâncat la Centrul pentru Refugiați.

— *Okey, then.* Leo se adresase fetei. *I want a big cuban sandwich, and a big coke, and a lot of potatoes, and two cuban coffees.*

Fata se retrăsese, dând din cap. Leo oftase adânc și se întorsese iar spre el.

— *So, now you are supposed to apply for political asylum.*

Soarele coborâse suficient pentru ca Martínez să poată întinde picioarele de tot, fără să le scoată din fâșia de umbră de pe terasă; a făcut-o pe îndelete, alene, amintindu-și că sintagma inconfundabilă *political asylum* îi îngăduise să înțeleagă sensul frazei.

— Iartă-mă, Leo, spusese atunci și a repetat acum, ca să se tortureze. Dar... n-am să cer azil. Mă întorc în Cuba.

Și-a amintit privirea năucă a lui Leo și felul cum își justificase hotărârea, care fratelui său i se păruse atunci tot atât de prostească pe cât i se părea lui acum. Era îndrăgostit de nevastă-sa, spusese, zgâriind cu unghia bordul splendid al Chrysler-ului, care imita lemnul, iar în Cuba erau bătrâna și Stalina, cineva trebuia să aibă grijă de ele, nu ? Făcuse o pauză, pentru ca adevărul subînțeles în tăcerea lui – că tocmai el, Stalin, avea grijă de familie – să-și facă efectul asupra fratelui său. Adevărul era tare urât, continuase, savurându-și reproșurile ca pe un drog, de aceea era și greu să-l înfrunți, dar asta era: când Lenin se cărase la Miami fără să prevină pe nimeni, bătrâna rămăsese fără nici un ajutor. Acum totul se schimbase, tocmai deschiseseră un restaurant pe valută și, în plus, el, Stalin, încă își mai permitea luxul de a fi profesionist în Cuba, pe când...

— ...Ce ? întrebase agresiv Leo, invitându-l să continue, ca și cum avea nevoie de reproșurile lui ca să-și vindece slăbiciunea de a fi plâns.

— Nimic, mă întorc, zisese, fără să îndrăznească să spună că în exil Leo n-ajunsese decât un clovn.

— Întotdeauna ai mâncat rahat, Stalin. Leo oftase adânc, înainte de a repeta, punând capăt înfruntării: Întotdeauna ai mâncat rahat.

Martínez s-a ridicat brusc și s-a dus ca un somnambul la rezervorul cu apă de mare, hotărât să se ude iar. Avea nevoie

să-și ude capul buimac și încins, deși știa că răcoarea era la fel de trecătoare și nerentabilă ca și plăcerea cu care își moralizase fratele. Pentru că acea partidă, ca toate celelalte jucate în viață, o câștigase tot Lenin. Nu degeaba tocmai el, Stalin, stătea acum ascuns pe terasa de pe acoperișul vilei lui frate-său, cu torsul cufundat în rezervorul cu apă de mare ca într-un coșciug. Și-a scos capul ud și a savurat firicelele de apă care-i șiroiau din păr pe barbă și de pe barbă pe piept și spate. Senzația, nespus de plăcută, avea să devină o tortură de cum o să le usuce soarele, căci cristalele de sare or să-i ardă pielea, ca niște mărunte grăunțe de foc.

Dar nu s-a întors la umbră, s-a întins pe pat, hotărât să mai stea la soare și întrebându-se de ce era rău să fii clovn. În fond, asta era Lenin încă de mic, când făcea toată familia să moară de râs, imitând fasolelile lui Gaby, Fofo și Miliki, marii clovni ai televiziunii. Printr-o minune, imita și clovnii din filme: Charlie Chaplin, Buster Keaton, Tin Tan, Cantinflas, Stan și Bran, pe toți și pe fiecare dintre frații Marx. Pentru tata, talentul lui trebuia, totuși, să rămână acasă, pentru că viața era ceva foarte serios și, dacă purtai numele lui Lenin, nu puteai în nici un caz să fii clovn. Așa că frate-său își reprimase vocația și, cu vremea, hotărâse să se facă avocat; o profesie, spunea taică-său, ideală pentru un revoluționar în toată regula. Și de ce să nu fii clovn ? Într-un anume sens, era o profesie complementară stomatologiei, fiindcă, fără îndoială, cine avea dinți buni râdea mai bine.

A distins pași săltăreți pe scara în spirală și s-a ridicat în capul oaselor.

— Miriam!

Peste doar câteva clipe, ea a apărut, zâmbitoare, în ușa fără canat a balustradei, ducând coșul cu bucate pe braț. El și-a mângâiat barba, tot mai hirsută. Să vedem, de ce, de ce nu putuse măcar să se spele ca să primească îngerul ăla de fată ?

— *How are you ?*

— Ai em... a spus, simțindu-se stângaci ca indigenii din filmele cu Tarzan, ai em okey.

— *You are sweet* a răspuns ea, zâmbind și mai tare, iar două gropițe i-au luminat pomeții. *You always say okey, but you are not.* I-a mângâiat delicat brațul stâng, unde insolația lăsase răni adânci. *You need some help.*

Amintirea Beatles-ilor i-a venit pe loc în ajutor. *Help* însemna ajutor, iar ea voia să-l ajute. S-a simțit fericit, ca și cum promisiunea atingea pe dată insolația și nefericirea.

— *Last night I was thinking of you, you know. It was like a dream, you were free, in Cuba, with your wife.*

A ridicat din umeri, dându-i de înțeles că nu pricepuse, iar ea a repetat vorbele rar, ca o învățătoare. Dar abia a izbutit să-și traducă unele dintre ele și l-a încântat „drim", vis. Oare nu era un vis că îngerul ăla de fată i se arăta iar, ca să-i aducă puțină fericire în toiul nenorocirii? Da, acum savura un vis la fel cum înainte suferise un coșmar. Epuizat, a hotărât să-și perpetueze iluzia, a renunțat să se mai întrebe cine era ea și s-a străduit să înțeleagă blestemata aia de engleză; fără să aibă pretenția și chiar fără să știe, doar după sunet, a reușit să dezlege sensul vorbelor auzite. Ea se gândise la el ca într-un vis, unde el era liber și era în Cuba, cu Idalys.

— *Some tea?*

Miriam i-a întins un păhărel de plastic. Purta un pulover foarte scurt, din bumbac alb, care îi lăsa talia la vedere. Martínez n-a putut rezista și i-a privit buricul, mic și zbârcit ca bobocul de garoafă, și dulcea cumpănă a firicelelor de păr ce se pierdeau sub pantalon. A avut o erecție subită, a întors privirile, rușinat, și a sorbit încetinel din ceai, închipuindu-și că era pe plajă la Varadero cu Idalys și că bea nu ceai, ci *cubalibre*. A izbutit să simtă aproape fără efort savoarea amestecului de rom, gheață și coca-cola, cu care Cuba făcuse, triumfătoare, înconjurul lumii. A, dacă insula lui ar fi cu adevărat liberă de americani și spanioli și chiar de cubanezi, care făcuseră tot ce putuseră ca s-o transforme într-un iad, el n-ar fi la Miami, în țarcul cu balustradă! O clipă, și-a făcut iluzii că savura de-adevăratelea cele patru tonuri de albastru ale mării la Varadero, cristal, azur, indigo și de

Prusia, care îl fascinaseră mereu, ca și cele patru culori ale cărților de joc.

— *Here.* Întinzându-i un sandviș, fata l-a trezit din visare. *Now, tell me something about Cuba*, i-a cerut, ghemuindu-se pe dușumea, cum făcea ori de câte ori îi propunea așa ceva.

A început să mestece încetinel, rememorând noianul de lucruri pe care avea de gând să i le povestească despre insulă; dar, când s-a decis, în sfârșit, n-a izbutit decât să se bâlbâie și a trebuit să accepte iar realitatea că nu dispunea de vorbele prin care să poată comunica cu ea.

— Chiuba e veri frumoasă. Adică, foarte priti, understan?

— *Oh, yes!* a zis, însuflețită, ca ori de câte ori reușea să înțeleagă ceva.

— Gud.

Numai după ce-a vorbit, și-a dat seama că spusese „bine" automat, de parcă vorbea englezește. Și s-a simțit tentat să-i descrie tonurile albastrului de Varadero, dar încercarea a eșuat într-un sunet gutural, iar neputința i-a răbufnit pe buze.

— Rahat!

Ea i-a atins brațul și i-a zâmbit dulce iar, vrând parcă să-l liniștească.

— Chiubanas e frumos? a întrebat, privindu-l drept în ochi, cu un soi de șmecherie ingenuă.

I-a înfruntat privirea. Știa că ea vorbise un soi de *spanglish*, dar l-a umplut de bucurie simplul fapt de a o fi înțeles. Cubanezele erau frumoase? Da, fără îndoială; mai ales cât erau tinere, căci, firește, îmbătrâneau urât, datorită alimentației foarte proaste și spaimelor nesfârșite ale vieții cotidiene. Dar, până pe la vreo treizeci de ani, erau foarte frumoase, ca Idalys, de pildă. Ori ca Miriam însăși, care și ea era foarte frumoasă, deși altfel. Avea părul ondulat, negru ca abanosul; dinții foarte albi, mai curând mici; pielea bronzată, arămie; ochii verzi, strălucitori, transmiteau o hotărâre veselă, ingenuă, intensă. Una peste alta, părea o creolă din secolul al XIX-lea. Nu cumva era cubaneză? Nu, fiindcă în acest caz ar vorbi spaniolește, deși nici yankee nu era, firește.

— Ies, las chiubanas este frumos ca tine, a spus, bucurându-se că se apropiau prin *spanglish*. Yu pari chiuban.

— *Oh, thanks!* a exclamat, entuziasmată. *Thanks a lot!* Ochii i s-au umezit și i-au trimis un fulger intens, negru-verzui, care s-a stins pe loc. *I would like to, you know*. Pupilele i-au devenit cenușii, iar glasul ciudat de opac. A tăcut, plecând capul, și-a șters obrajii cu dosul mâinii, și-a mușcat buza de jos și a adăugat, mărturisind: *Sometimes it's difficult to live here, you know*. L-a privit surprinzător de violent și l-a întrebat: *Who am I?*

S-a simțit ca o gâză, căci nu pricepuse bine; știa că era perfect incapabil să-i răspundă.

— Yu ar veri frumoasă.

L-a privit cu un amestec de oboseală și furie și a început să desfășoare un rechizitoriu deznădăjduit.

— *I'm not cuban*, a spus cu furie surdă, de parcă el era răspunzător de nefericirea ei. *I'm not exactly an american. Those wasps, you know, those jews, those hispanics, those blacks, I'm afraid they hate us. I don't know. Anyway, I ask myself who I am. Can you tell me?* Buza de jos a început să-i tremure, a izbucnit în plâns și și-a îmbrățișat genunchii, tremurând.

Abia de pricepuse câteva vorbe disparate, destule, totuși, ca să afle că ea nu se considera nici cubaneză, nici yankee, și că tremura, neștiind cine era. Dumnezeule, de-ar putea-o liniști măcar! De-ar avea cel puțin vorbele cu care să-i spună că era, în orice caz, o fată de treabă, căreia îi va fi veșnic recunoscător. S-a gândit să i-o spună în spaniolă, socotind că ea avea să înțeleagă cel puțin câteva vorbe, dar și-a dat seama imediat că începuse să-i mângâie părul și a preferat să facă doar asta, în tăcere, de parcă își consola fiica ori o surioară, până când ea a ridicat privirea și i-a surâs printre lacrimi.

— *Sorry*, a zis, ștergându-și obrajii cu un șervețel din hârtie. *I'm a fool, you know*. Și-a privit ceasulețul și s-a ridicat ușor, cu grația unei gimnaste. *Excuse me, but I have to go to work right now*.

A înțeles-o fără efort. Se ducea la lucru, evident, și repeta iar ritualul sandvișurilor și păhărelelor cu ceai, iar el o privea de parcă voia s-o învețe pe de rost. Cine era fata aia, care apăruse din senin, ca să-i facă din coșmar un vis?

— Unde yu uork? Nemulțumit de întrebare, a încercat s-o reformuleze mai limpede: Yu uork unde?

De astă dată, ea a avut nevoie de timp ca să-l înțeleagă.

— *At the Miami aquarium*, a zis, în cele din urmă, zâmbind șovăielnic, parcă nesigură dacă înțelesese corect. *I'm psychologist of dolphins.*

Și-a tradus că ea era psiholog, dar n-a înțeles celălalt cuvânt.

— Dolfins?

A dat să-l lămurească, a ridicat mâna, a coborât-o de parcă o cufunda în apă și a ridicat-o iar, cu indexul și mijlociul deschise, iar degetele păreau să surâdă. Delfini? s-a întrebat, zice că-i psiholog de delfini? Oare există asemenea meserie pe lume? Nu, probabil că n-a priceput bine.

— Hu ar yu? a întrebat-o Martínez atât de neliniștit, că părea agresiv.

— *I'm Miriam*, a răspuns, ușor uimită. *Are you all right?*

Îl privea iremediabil speriată, parcă temându-se că el înnebunise brusc. S-a blestemat că cedase tentației de a o întreba cine era, când se știa total incapabil să-i precizeze că nu era vorba pur și simplu despre numele ei; voia să știe, de pildă, dacă avea 22, 23 ori 24 de ani, ce studiase, unde locuia, dacă era cu adevărat psiholog de delfini ori poate nu înțelesese el bine, dacă avea un prieten, dacă-i plăceau mai mult filmele decât cărțile, mai mult Beatles decât Rollings, ce credea despre Cuba și, mai ales, cum nimerise acolo și de ce venea să-l vadă în fiecare după-masă, ca să-i aline setea, singurătatea și foamea. Dar n-avea cuvinte cu care să spună toate astea, așa că s-a mărginit s-o privească, înfiorat de recunoștință și de teama atroce pe care i-o trezea simplul gând că ea putea hotărî să nu mai vină.

— *Are you all right?* a insistat Miriam, continuând să-l țintuiască cu privirea.

Teama ei era extraordinar de dulce și amabilă. Repetând întrebarea, Martínez a reușit s-o priceapă și să-și stăpânească tremuriciul.

— Ies, a zis, zâmbind; conștient că avea să folosească ceea ce era deja mica lor parolă, a adăugat: Ai em okey.

— *Oh, that's terrific.*

„De ce i s-o fi părând teribil că-s okey?“ și-a zis Martínez, neștiind că *terrific* însemna fantastic. Dar, cum nu putea lămuri neînțelegerea, iar ea era liniștită și surâzătoare, a preferat să lase lucrurile baltă și să se despartă de ea fără să-i arate că deja îl copleșea tristețea. Ea și-a luat coșul, i-a atins barba cu buzele și s-a îndreptat spre casa scării, de unde i-a făcut un semn de adio cu mâna, înainte de a se pierde pe scări în jos.

Sub soarele amurgului, s-a așezat pe pat cu capul plecat. Jumătate din terasă era la umbră, dar depresia nu i-a mai lăsat puteri să-și mute patul acolo. E mai bine, și-a zis, sorbind din ceai, să se prăjească în continuare, iar pe ea s-o lovească mâine mila și să-l atingă iar din zbor cu degetele. De unde ieșise, oare, fata asta atât de veselă și tristă? Cine știa? Un singur lucru era sigur: Miriam era o femeie în carne și oase. Nici nu visa, nici n-o inventase. Poate la întoarcerea din turneu, când avea să urce să-l vadă, Lenin are să-i rezolve enigma. Chiar dacă lui frate-său n-are să-i placă încurcătura. Ar fi mai bine ca el, Esteban Stalin, să țină totul secret. Îi e dator fratelui său, căruia timpul i-a dat dreptate. Dar, și asta va trebui s-o recunoască mereu, Lenin nu-i aruncase în față victoria lui, de parcă exilul și experiența atâtor sfâșieri i-ar fi schimbat caracterul.

După ce luase hotărârea să se facă avocat, în Cuba, Lenin devenise treptat un tip insuportabil de bătăios, dornic să transforme orice dialog într-o înfruntare pe care se simțea obligat s-o câștige cu orice preț. Totuși, când îl reîntâlnise la Cayo Hueso și-i împărtășise hotărârea de a se întoarce

pe insulă, Lenin se mărginise să-i spună că mânca rahat și, în loc să cedeze tentației de a se angrena într-o lungă dezbatere politică, ori de a răspunde surdelor acuzații pe care i le făcuse în discuția încordată din automobil, și îl invitase la un hipermarket, ca să cumpere cadouri pentru toată familia. Ajunși acolo, îi dăduse șase sute de dolari și îl lăsase să aleagă, fără să se amestece. Atunci, Martínez se întrebase cărui fapt se datorau schimbările atât de profunde din firea fratelui său, dar abia acum, sub soarele care apunea dincolo de terasă, a putut înțelege precis, din proprie experiență, că Lenin ispășea vina nestinsă a exilului. Și el începea să sufere de rana aceea de nevindecat. Parfumul mamei, al copilăriei și al limbii materne, rămăsese pe veci în urmă, dar față de ai lui, prizonieri ai lumii lor fără speranță, se simțea trădător. Ce importanță avea dacă-i șmecherea pe yankei, se deghiza în plutaș, obținea permisul de muncă și de rezidență, își echivala titlul, fonda Marea Clinică Stomatologică Marti, ajungea bogat și trimitea în Cuba medicamente și bani ? O să se simtă mereu vinovat din pricina fericirii lui, dacă avea norocul de a o atinge cumva.

Tot așa, acum era sigur de asta, se simțise și fratele lui când intraseră în hipermarket. Martínez, care venea din Havana cu magazine murdare și goale, amuțise în magazinul uriaș, cu lumini strălucitoare, unde se putea cumpăra tot ce vrei și ce nu vrei. Ce să cumpere ? Halatul de casă, splendid, de 4.99 $, pentru mama ? Tacâmurile inox, de 17.50$, pentru Tocănița Cubaneză ? O Barbie, ca o femeie în miniatură, de 22.25 $, pentru Carmencita ? Un combinezon din nailon, transparent, de doar 9.80 $, pentru Idalys ? Cât făceau toate ? Barem dacă Lenin i-ar fi dat un calculator, în locul căruciorului pe care trebuia să-l umple înainte de expirarea timpului de grație acordat de serviciul nord-american de imigrări, ar fi putut socoti la iuțeală. Dar așa, în gând, îi venise foarte greu. Și, culmea, nu-i mai rămăseseră de stat pe teritoriul american decât două ore și patru minute. Să vedem, își zisese, mergând ca un strigoi pe

culoarele acelei cetăți, șase sute de dolari împărțiți între Mama, Idalys, Carmencita și afacere... Da, erau o sută șaptezeci și ceva de dolari de căciulă. Își dăduse imediat seama că o uitase pe Stalina; nu trebuia să împartă la patru, ci la cinci, așa că...

— Hotărăște-te, îl grăbise Leo, arătându-i marele ceas digital care atârna din tavan.

Nu era chiar atât de ușor, s-a gândit acum Martínez, mâncând unul dintre sandvișurile lăsate de Miriam. E simplu să hotărăști doar când n-ai de ales, ca el pe terasă, ori, practic, ca toată lumea din Cuba. În schimb, la hipermarket, în fața infinității de combinații dintre care trebuia să aleagă zece, cincizeci ori o sută, fiecare implicând, în plus, pierderea ori câștigul, economia ori risipa, abilitatea ori prostia, îl apucase pe loc o migrenă. Stalina credea că totul era foarte limpede. Socialismul, obișnuia ea să zică, era o grădină zoologică unde oamenii trăiau în cuști, așteptând ca paznicul să le arunce haleala; pe când capitalismul era codrul în care trebuia să ieși zilnic la vânătoare.

„Adevărata problemă e că vânătoarea implică luarea unei decizii", se gândise Martínez, buimac în mijlocul magazinului. Merita, oare, să dea, de pildă, 449 $ pe splendidul congelator Carrier, în care puteau păstra alimente la Tocănița Cubaneză? Desigur că aveau nevoie de așa ceva, deși, dacă se gândea bine, aveau nevoie de tot ce se vindea aici. Și, dacă tot se gândise la bucătărie, de ce să nu cumpere, pentru doar 128.80 $, aragazul electric cu patru ochiuri? Ideea nu era rea, ținând seama că la Havana gazele se opreau mai mereu. Numai că lumina se oprea și mai des. Deși, firește, soluția pentru lipsa luminii electrice era puțin mai încolo, lampa Coleman, care nu costa decât 17.25 $ și era numai bună pentru el și Idalys. Să îndrăznească să o ia? Bineînțeles, ce mama naibii! Avea nevoie de ea ca și de congelator, și era mult mai ieftină. Cu mâna tremurând sub greutatea deciziei, luase lampa, o pusese pe fundul căruciorului, făcuse trei pași și brusc îl oprise o senzație insuportabilă de vinovăție. Cum de nu

se gândise să mai ia una, pentru mama și Stalina? Se întorsese, Leo îl urmase răbdător, și-și amintise că lampa funcționa cu gaz. La ce-i putea folosi, când în Cuba făceai rost atât de greu de combustibil? „Am s-o pun la loc pe raft", se gândise, și așa și făcuse.

Privise ceasul digital uriaș cu cifre verzi, strălucitoare, care clipea ca un broscoi glumeț. Îi rămâneau mai puțin de două ore. Când pornise iar, tot repetându-și că trebuia să se decidă, văzuse un ventilator cu picior, înalt cât un stat de om. Costa 59.99 $ și avea un design atât de modern, că părea nepotul lui Pepe, bătrânul lui ventilator de la Havana. În stare de criză, pusese mâna pe el, observând în treacăt că era foarte ușor, și hotărâse să-l cumpere. Când văzuse că-i era imposibil să-l urce în cărucior, simțise că-l lua cu leșin și fusese gata să-l înapoieze, dar Leo se oferise să-l care, iar el îi mulțumise, entuziasmat că luase, în sfârșit, o hotărâre. Dar, de cum făcuse doi pași, simțise că-l paraliza aceeași senzație de vinovăție. Va putea, oare, să doarmă liniștit, la răcoare, în vreme ce mama, Stalina și Carmencita se topeau de căldură? Nu, ar fi o ticăloșie. Atunci, ce să facă? Să cheltuiasca alți 59.99 $ pe un al doilea ventilator? Da, își zisese, făcând cale întoarsă, deși, desigur, sacrificiul era uriaș. Întinsese mâna, dar și-o trăsese imediat, tremurând la amintirea mamei, surorii și nepoatei care dormeau în camere diferite. Să cumpere alte trei ventilatoare? Să cheltuiască, practic, încă o sută optzeci de dolari? Nici în ruptul capului! Să-și uite de familie ca un ticălos?

La gândul de a înapoia și propriul ventilator, făcuse tahicardie. Ridicase ochii, să vadă cât arăta ceasul din tavan, și pe neașteptate găsise soluția dilemei. Ceva mai încolo, în raftul din stânga, se vindeau ventilatoare de masă, foarte frumoase, cu numai 19.90 $. Fugise într-acolo, pusese trei în cărucior și părăsise raionul în goana mare, ca să nu se mai poată răzgândi. Leo îl urmase calm, ținând ventilatorul cu picior ca pe propria-i pereche la dans, iar el se întrebase cum putea, oare, frate-său să meargă atât de liniștit printre oameni

în costum de clovn. Deodată, zărise una, două, zece păpuși Barbie și se gândise la nepoată-sa. Își zisese că ele nu erau mare lucru pentru ea și pusese un urs de pluș mare cât un copil în cărucior. Când văzuse că acesta costa 34.95 $, fusese gata să-l dea înapoi. Dar se abținuse, fiindcă avea o slăbiciune pentru Carmencita, care își dorea nespus de mult un frate. Acum, pe terasă, de pe care soarele se făcuse nevăzut, s-a gândit iar la nepoată-sa, iar ochii i s-au umezit de dor. Poate n-o s-o mai vadă nicicând. Doar dacă totul are să-i meargă atât de bine, încât să le poată cere pe ea, pe Stalina și pe mama, și să se instaleze cu toții la Miami. Se gândise și la Idalys, își spusese că pe ea n-avea s-o ceară, de curvă ce era, și îi trimisese un blestem teribil. Să rămână în Cuba pe veci!

Totuși, când era în hipermarket, o iubea încă atât de mult, că, dintre feluritele motive pentru care hotărâse să se întoarcă în Cuba, Idalys era primul. Trebuia să-i ducă un cadou mare, în afara unui chihuahua din pluș luat la ieșirea din sectorul jucăriilor. Parfumuri, detergenți, ciocolate, lavete, seria completă a discurilor Gloriei Estefan? Îl năucise varietatea ofertelor, dar zărise în dreapta raion de încălțăminte de damă, își amintise pe loc că Idalys avea nevoie de pantofi și intrase fericit. Leo îl informase că acolo nu vindeau decât pantofi de damă și el zisese că asta și căuta, iar Idalys purta același număr ca el. Pantofii aveau să-i vină absolut sigur. Deși oferta era nespus de variată, nu i-a fost greu să aleagă. Idalys avea gusturi foarte precise și, neîndoios, or să-i placă foarte mult acei pantofi cu toc înalt și fin, care lăsau unghiile afară și acopereau căputa cu o garnitură translucidă, împodobită cu steluțe aurii. Deși, firește, or s-o încânte și ceilalți, saboții roșu-electric, ideali pentru ziua Sfintei Barbara, care pentru ea era Changó, una din ocrotitoarele ei. Conștient că nu putea pierde vremea, luase ambele perechi, se așezase pe un fotoliu liber, își pusese pantofii cu toc și făcuse doi pași șovăielnici, ridicându-și pantalonii, ca să se privească în oglindă. De comozi erau comozi, dar veneau și bine?

— Îți plac, Leo?

— *That's too much!* exclamase lângă el o americancă în vârstă, cu nasul coroiat și ochelari cu ramă de aur.

Martínez nu-și dăduse seama că femeia îi vorbea, atrăgându-i atenția că sărise calul, fiindcă voia să știe dacă fratele lui aproba sau nu cumpărarea fericiților pantofi. Bătrâna i se plantase în față și el se simțise ca în fața unei păsări de pradă, gata să-l atace cu ciocul.

— *That's the cuban pervertion!* proclamase, arătându-l cu degetul.

— *Fuck you, mam!* intervenise Leo, și imediat îi spusese: Hai, scoate-i.

Când izbutise să înțeleagă că baba denunța perversiunea cubaneză, pe Martínez, care își scosese pantofii cu toc, îl apucase râsul, același care îl zguduia acum, pe terasă, amintindu-și cum se înfuriase americanca pentru că el hohotea și, mai ales, pentru că Leo se oferise s-o facă fericită, așa cum îi tradusese ceva mai încolo, când ieșiseră din încurcătură.

— *It's not funny, you know! It's not funny!* exclamase străina, continuând să-l arate pe Martínez cu degetul.

— *Close your mouth, you american asshole!* îi poruncise Leo.

Fața nespus de albă a femeii se făcuse roșie ca semaforul.

— *Help, police!* exclamase, ridicând brațele spre cer. *Help!*

Câteva cliente se apropiaseră, atrase de țipetele ei. Vânzătoarea, blondă, cu nasul cârn și plin de pistrui, venise la ei, cu degetul pe buze.

— *Silence, please!*

Martínez a continuat să râdă pe terasă, unde se înnoptase, amintindu-și că frate-său îi explicase în șoaptă că-i spusese bătrânei „găoază americană". Da, acum râdea mult și bine, dar atunci, la hipermarket, devenise imediat serios. Pe vânzătoare o înfuriase scandalul. Un paznic se îndreptase spre ei cu pași uriași. Scena era atât de tipic americană, că

se simțise erou de cinema și, speriat, hotărâse să-și pună vechii mocasini, pentru eventualitatea că ar fi fost obligat s-o șteargă din magazin. Înalt ca un jucător de baschet, cu un Colt de calibrul 38 la cingătoare, paznicul ajunsese la ei. Lui nu-i mai rămâneau nici două ore de grație în Florida, dar Leo putea suferi urmările imprevizibile ale scandalului. Tânăra vânzătoare i se adresase paznicului.

— *No problem, Bob. Everything is under control.* Tipul îi zâmbise, complice. Vânzătoarea se întorsese spre Martínez și-i arătase pantofii pe care încă îi mai ținea în mână: Îi cumperi, tăticule?

— Ești cubaneză! strigase, căci, auzind-o, îi venise inima la loc.

— Din Consolación del Sur, consimțise fata, în provincia Pinar del Río.

— Îi iau.

Bătrâna urmărise îndeaproape dialogul, uitându-se ba la el, ba la vânzătoare, ca o găină nesuferită; fata luase pantofii și îi invitase s-o urmeze la casă, iar femeia își potrivise ochelarii, mergând pe urma lor.

— *This in unacceptable!* țipase, de cum pusese vânzătoarea pantofii în cutie și pe aceasta într-o plasă. *Those cubans are transvestites!*

— *So what?*

Martínez și-a amintit de discuție și de mândria pe care i-o trezise stilul autoritar al fetei, ce înfrunta cu dispreț privirea străinei.

— *They are homosexuals!* insistase bătrâna, privindu-i gata să vomite.

— *So what?* repetase fata, lăsând întrebarea să plutească în aer câteva clipe, și dăduse lovitura de grație: *This is a free country!* Apoi li se adresase confidențial, de parcă americanca nici nu exista: M-am săturat de yankei până peste cap, spusese, ducând mâna în creștet. Cincizeci și doi nouăzeci

și cinci. Le întinsese pachetul și bonul, le zâmbise și îl îndrumase pe Martínez: Plătești la casă, iubitule.

— Mulțumesc, mămico, spusese Leo, zâmbindu-i, la rândul său. Pusese pachetul în cărucior, luase în mână ventilatorul cu picior și i se adresase: Ai văzut ? Ce zici, este că noi, cubanezii, suntem toți dați dracului ? Suntem ori nu suntem la putere aici ?

Exulta, fericit ca un copil, iar Martínez se molipsise de starea lui și recunoscuse că da, toți cubanezii erau dați naibii și erau oriunde la putere. Îl lovise febra cumpăratului, căci, dacă tot era cubanez, trebuia să fie și el dat dracului, și începuse să umple căruciorul cu nimicuri. Nu trecuse mult și, cu el umplut ochi, mersese la casă cu Leo, gândind că se sfârșise calvarul cumpărăturilor, îngrijorat să nu fi greșit socoteala. Chiar atunci o văzuse.

— Ia te uită, frate, privește-o ! zisese, emoționat. Uite ce frumoasă-i !

— O gagică ? întrebase Leo, sucind capul dintr-o parte într-alta. Unde ?

Nu, nu o gagică. Dar Martínez era atât de impresionat, că nu putuse să-i spună pe nume obiectului care îl stârnise și se dusese, tremurând, la bicicleta *mountain bike* din fibră de carbon, care peste câteva ore avea să devină unul dintre principalele motive ale nefericirii lui. Era neagră, solidă și elegantă ca o iapă de rasă, avea toate accesoriile, claxoane, lumini, oglinzi și cască, dar, așa cum se întâmplă cu lucrurile cu adevărat bune din viață, era neprețuită. Deasupra ei, era un afiș cu litere de un roșu-electric:

699 $ only !

A privit-o de aproape, sfios și cu jind, ca pe o femeie onorabilă, frumoasă și goală pușcă, și s-a întors transfigurat spre fratele său.

— De-ai şti cât mă canonesc zilnic ca s-ajung la treabă! Cu asta aş zbura.

— Cumpăr-o.

Martínez o privise iar. Avea cinci viteze, ca automobilele! Cedase tentației de a o ridica și o simțise ușoară ca un fulg.

— E foarte scumpă, murmurase, cu trista convingere că un asemenea obiect perfect nu-i era destinat.

— Pot face un efort, zisese Leo. Ce mi-s șase, ce mi-s șase sute nouăzeci și nouă.

Ridicând privirile spre frate-său, Martínez văzuse cărucіorul plin cu cadouri, uitat în mijlocul culoarului.

— Și toate astea?

— Tu alegi.

Fusese ca o lovitură în moalele capului, și-a zis Martínez, privind lumina nesfârșită a farurilor aprinse ale mașinilor care treceau prin *expressway*. El întrebase de cadouri, sperând că Leo avea să-i spună că nu putea cumpăra bicicleta, dar nu că avea să-l pună să aleagă între ele și ea. Nu era pregătit pentru așa ceva, nu știa și nici nu voia s-o facă, dar frate-său nu-i oferise altă alegere. De-o parte iluziile tuturor; de cealaltă, posibilitatea ca un neica nimeni ca el să trezească o dată în viață invidia celorlalți.

— Dă tot înapoi, frate, zisese, agățându-se de bicicletă ca un copil. Și iartă-mă.

O crampă i-a străbătut stomacul, și-a pipăit barba și a hotărât să se întoarcă în pat, unde s-a întins, cu ochii la frumusețea cerului nopții. Oare o fi existând Dumnezeu? Nu fusese niciodată credincios, nu era nici acum, dar avea totuși certitudinea că o forță obscură îi pedepsise ambiția. Destinul oamenilor o fi stând scris undeva? Nu credea așa ceva, dar în același timp era sigur că încercase să-l forțeze pe al lui, cumpărând blestemata de bicicletă. Dacă n-ar fi cedat tentației, nu și-ar fi rupt mâna, deși, dacă se gândea bine, probabil că Idalys tot l-ar fi trădat, iar el ar fi zăcut tot aici, nemângâiat,

amintindu-și discuția avută cu Leo la aeroportul regional, de unde decolase avionul care îl dusese înapoi în Cuba.

Terminalul era mic, cu doar două porți de îmbarcare și un grilaj pe care scria Havana, Tampa, Fort Lauderdale, Saint Petersburg. La intrare, Martínez strănutase și se întrebase dacă impactul dintre arșița din parcare, de unde venea, și frigul aerului condiționat din salon nu-l procopsise cu vreo răceală. Totuși, cel mai mult îl deranjase că împroșcase cu muci ghidonul splendidei *mountain bike*. O ștersese imediat cu poalele halatului de dentist, dar nu izbutise s-o mai facă să strălucească de parcă era nouă.

— Trebuie să folosești un lichid special pentru curățarea metalelor, îi zisese Leo. Dă-mi-o, o dau la bagaje.

Martínez se simțise umilit. Oare Leo nu știa că în Cuba nu exista lichid nici normal, nici special, pentru curățat? Îi lăsase bicicleta, fiindcă nu se putea altfel, simțise cum inima îi bătea mai iute, punând-o pe banda rulantă, o văzuse dispărându-i de sub ochi și se întristase, de parcă se despărțea de ființa iubită.

— N-ai alt bagaj?

— Nu, spusese, ocolind privirea lui Leo. Mă consideri un gunoi, nu?

— De ce? Ți-am spus deja ce cred: trebuie să rămâi aici.

Martínez plecase capul; lumina era ștearsă, dar soarele lucea prin geamuri ca o lamă de cuțit, reflectându-se în linoleumul curat al dușumelei.

— Nu duc nimic nimănui, zisese; făcuse un efort și-și privise iar fratele. Sunt un ticălos. Așa cred.

Leo îi înfruntase privirea cu o dragoste atât de intensă și de reținută, că fusese gata să-l ia în brațe; dar chiar atunci se oprise în fața lor funcționarul de la Imigrație care îl întâmpinase la sosire; ținea cu o mână ghidonul Fredesvindei, bătrâna bicicletă chinezească, iar cu cealaltă trusa de dentist. Îl însoțise la o masă goală, Martínez semnase o hârtie, iar tipul,

scund și uscățiv, îi dăduse obiectele. Leo o luase pe Fredesvinda de ghidon.

— Fir-aș al naibii, zisese, pufnind în râs. Dar chiar că-i antediluviană. Nu-ți face griji, scap eu de ea.

Hohotele lui îl umiliseră iar pe Martínez; nu-i plăcuse deloc că Leo vorbea cu atâta dispreț despre Fredesvinda. Dar n-avusese curajul să i-o spună, fiindcă frate-său începuse pe loc să-i spună ce dor îi era de familie, de cartier și de prieteni. Martínez s-a răsucit în patul de campanie; tocmai găsise Calea Lactee și se simțea nespus de mic, pierdut și mizerabil în fața stelelor. Și lui îi lipsea acum lumea lăsată definitiv în urmă, dar atunci, în aeroport, fusese suficient de josnic încât să se bucure de dorul nestins al fratelui său; totul îi mersese bine, își spusese, avea o casă și o mașină noi, așa că nu-i strica să sufere nițel, să plătească pentru fericirea interzisă cubanezilor de pe insulă. Totuși, bucuria răzbunătoare îl ținuse doar câteva clipe, căci, de cum anunțaseră zborul cu destinația Havana, iar timonierul și un călător de pe *Noul Răsărit,* care se întorceau și ei în Cuba, ieșiseră din biroul unde stătuseră izolați, Martínez remarcase că, practic, nici nu vorbise cu frate-său, nu fusese în stare să-i spună cât îl iubea, și îl privise tăcut.

— Ai grijă de a bătrână, pentru mine, îl rugase Leo la ureche, sărut-o pentru mine pe Stalina și spune-i nepoatei pe care n-o cunosc că o iubesc.

— *Gentlemen, please*, îi întrerupsese discret funcționarul companiei aeriene.

Martínez și-a frecat barba, la fel de udă de lacrimi acum ca și atunci, și și-a amintit clipa când trecuse din frigul terminalului în arșița pistei, mergând și privind în urmă, sperând să-și mai vadă o dată fratele. Înaintase vreo douăzeci de metri, când Leo apăruse pe terasă, strigând și gesticulând, dar zgomotul făcut de motoarele avionului îl împiedicase să audă ce spune. Urcând în aeronava care îl ducea înapoi în Cuba, se gândise că n-avea să-l mai vadă niciodată;

acum, privind neantul înspăimântător al nopții, se gândea că n-avea să-și mai vadă nicicând mama și sora. Printre lacrimi, a văzut stelele strălucind ca un snop de lumini sfărâmate și și-a zis că așa era și viața lui; a închis ochii, sperând că, printr-un miracol, avea să-i adune și să-i lipească cioburile, și a încercat să-și exorcizeze gândul că nefericirile de acum erau rodul greșelilor din trecut, și să-și închipuie că avea să scape de sine pe vecie, liber și fericit, în cele din urmă, urmând fulguranta Cale Lactee.

Sâmbătă 25

Crampa din stomac l-a smuls din picoteală. N-avea ceas și pierduse socoteala timpului, așa că nu știa dacă era zece ori unu noaptea. A hotărât să stea liniștit, să-și păcălească burta și să mai aștepte puțin înainte de a se duce la baie. Nu putea să riște ca nepotul Jeff, vreun vecin ori vreun musafir să-l descopere și să-l acuze pe Leo că proteja un fugar clandestin. Da, era mai bine să se liniștească, să rememoreze scurta călătorie cu avionul de la Key West la Havana, și să se mire iar, ca și atunci, ce aproape erau două lumi atât de diferite. Și mai uimitor chiar decât apropierea geografică era faptul că el era acum la Miami și-și amintea că doar cu câteva zile mai înainte năzuise să ajungă o dată pentru totdeauna la Havana. Oare când își schimbase părerea? Când îi ajunsese cuțitul la os și hotărâse să dea naibii tot ce până atunci fusese viața lui? Nu putea preciza, dar putea evoca rând pe rând firele de nisip din care crescuse, până la urmă, muntele care se prăbușise brusc peste el. Povestea începuse imediat, chiar pe pista aeroportului José Martí din Rancho Boyeros, unde trei agenți așteptau la picioarele scării. Erau îmbrăcați civil și se dăduseră drept membri ai Direcției de Protocol din Ministerul Afacerilor Externe, dar aveau ceva inconfundabil, care trăda ceea ce erau de fapt: agenți ai Departamentului Securității Statului din Ministerul Afacerilor Interne.

Martínez s-a răsucit în pat, întrebându-se ce era acel ceva. Ochelarii de soare Ray Ban pe care tustrei îi purtau cu mândrie? Autoritatea militară cu care se mișcau? Da, totul le

trăda condiția de securiști[1], și-a zis, dar îndeosebi politețea sinuoasă pe care o afișaseră, traversând pista spre salonul de protocol. O politețe alcătuită din zâmbete, perfecte ca reclamele de pastă de dinți, din pălmuțe delicate pe umeri, cărora le simțise substratul de avertizare, greu de definit, din referiri repetate la lupta inegală pe care noii sosiți o duseseră pe teritoriul yankeu, din comentarii vagi despre tacticile subtile folosite de spionajul dușman pentru a racola agenți și din formale urări de bun venit pe glia sfântă a patriei.

Când intraseră de pe pistă în salon, fiecare agent invitase câte un nou sosit să-l urmeze. Cât ai clipi, Martínez se trezise într-un birouaș înghețat, unde mulatrul cabalin pe care i-l rezervase soarta îi luase un interogatoriu prietenesc. De ce venise înapoi? Aducându-și aminte de întrebarea lui laconică, a simțit iar o crampă în stomac, și-a ținut respirația câteva clipe, a expirat aerul pe îndelete și și-a zis că tot mai putea aștepta nițel, înainte de a coborî la baie. De ce venise înapoi? Îi enumerase mulatrului motive similare celor de care, cu câteva ore înainte, făcuse caz în fața lui Leo, la Key West, dar în birouașul aseptic de pe aeroportul havanez avusese un ton foarte diferit. De unde, oare, s-a întrebat, trecându-și mâna peste pântece, ca să amuțească ghiorăiturile surde ale mațelor, de unde-i răsărise grija de a-și aduce justificări, care îi uscase gura? De unde teama, care îi făcuse glasul să tremure? De ce se simțise vinovat în fața acelui necunoscut? De ce afirmase despre Key West că era foarte urât și că nici o clipă nu fusese tentat să tragă o fugă la Miami? De ce făcuse pe furiosul, până când se înfuriase de-adevăratelea, afirmând, în picioare, dând din mâini și ridicând tonul, că întrebarea dacă se gândise să ceară azil politic dovedea o lipsă de respect pe care nu i-o îngăduia nici maică-sii? De ce, observând umbra de zâmbet pe care mulatrul cabalin i-o adresase, care părea să-i spună „eu știu că tu știi că eu știu“, se înjosise și mai abitir, ajungând să spună că frate-său era

1 În spaniolă, *segurosos*.

un trădător de patrie, un clovn vulgar, care mai comisese și fapta nedemnă de a-și fi schimbat numele?

S-a așezat pe pat, căci durerea de burtă îl îndoia și era gata s-o ia la goană spre scara în spirală. Dar crampa a cedat brusc. Și-a șters sudoarea rece de pe frunte și a hotărât să câștige timp, amintindu-și de clipa când, în sfârșit, mulatrul cabalin îl lăsase să iasă din birouaș și îi înapoiase splendida *mountain bike*. Se simțise liber și murdar totodată, de parcă luase un examen, copiind. Ce s-ar fi întâmplat, de pildă, dacă i-ar fi spus agentului că Leo era și avea să-i fie întotdeauna frate, un tip dat naibii și plin de succes, și că el, Stalin, își spusese Esteban la televiziunea yankeilor? Ori dacă ar fi refuzat să-i răspundă mulatrului, argumentând că nimeni n-avea dreptul să interogheze pe cineva care se întorcea în țară? S-a întins iar, spunându-și că numai un nebun ar îndrăzni să-i vorbească așa unui securist. Intuise, totuși, că agentul nu voia să afle ce gândea el în realitate și nu-și făcuse griji dacă îi dădea răspunsuri adevărate ori false, fiindcă testul nu era important decât ca să-l copleșească pe cel interogat, făcându-l să spună ceea ce voiau ei să audă. Din acest unghi, jocul era simplu și nu trebuia să se disprețuiască pentru că-l jucase, respectând regula; la urma urmelor, făcuse ceea ce făceau toți în Cuba: înotase cu hainele pe el.

Atunci îi fusese foarte limpede că, dacă ar fi spus măcar jumătate din ceea ce gândea, ar fi ajuns suspect, stigmatizat, iar asta era mult mai mult decât era dispus să suporte. Așa că-și înghițise gustul amar pe care i-l lăsase interogatoriul, își pusese trusa pe *mountain bike* și intrase în salonul principal de protocol, flancat de cei doi bărbați de pe *Noul Răsărit*, care se întorseseră odată cu el. În salon îi așteptau camerele de luat vederi, luminile și microfoanele televiziunii, un detașament de pionieri; în difuzoare răsunase imnul național, iar el dusese mâna dreaptă la piept și nu se clintise, ca într-o poză. Luarea poziției de drepți la auzul imnului era un reflex din școala primară; dar melodia pe care o

considera sfântă nu fusese cântată nicicând în onoarea lui. Savura momentul, plesnind de mândrie, când un ofițer de la Imigrație venise lângă el și-i ceruse în șoaptă să-i dea bicicleta.

Era o erezie să vorbești când se cânta imnul, dar el nu stătuse mult la gânduri și, agățat de *mountain bike*, îi spusese printre dinți, ca ventrilocii, că nu i-o dădea nici mort. Nu se cuvenea ca un erou abia sosit de la Miami să apară la televiziune cu acea bicicletă teribilă, explicase ofițerul, angajându-se să i-o înapoieze de cum se încheia ceremonia și-i arătase o cameră de luat vederi care înainta deja spre ei. Faptul că fusese numit erou și, în plus, era pe punctul să apară la televiziune îl emoționase pe Martínez, dar își cedase bicicleta cu sentimentul insuportabil că o trăda și trăsese cu coada ochiului la ofițer până se sfârșise imnul. Intenționase să se ducă imediat să-l caute, ca să-și recapete bicicleta, dar comandanta detașamentului de pioneri începuse lectura unui comunicat în onoarea lor, noii eroi ai patriei socialiste, iar el nu putuse decât să asculte în poziție de drepți. Fetița în uniformă să tot fi avut vreo șapte ani, purta ochelari și era foarte slabă, dar venele de pe gâtul lung i se umflau ori de câte ori promitea că în Cuba copiii aveau să lupte asemenea eroilor de pe *Noul Răsărit*, până la moarte, dacă era nevoie, uniți în jurul gloriosului Tineret Comunist, al gloriosului Partid Comunist din Cuba, sub înțeleapta conducerea a neînfrântului Comandant Suprem.

Martínez ascultase lozincile rituale ale pionierilor, pentru comunism și vom fi asemenea lui Che, apoi o luase la goană după ofițer; abia făcuse doi pași, când o pionieră îl oprise și-l sărutase pe obraji. Izbucnise un ropot de aplauze și, încercând să-și continue drumul în căutarea bicicletei luate de ofițer, se trezise în fața camerelor de luat vederi și a microfoanelor.

— Bun venit în patrie, tovarășe! îi urase Manolo Ortega, vedeta reporterilor de la televiziunea națională. Câteva vorbe pentru națiune. Cum te cheamă?

— Stalin Martínez.

— Un nume simbolic, fără nici o îndoială, revelator. Spune-mi, Stalin, te-au interogat dușmanii?

Martínez schițase un zâmbet. Era înnebunit să-și recapete bicicleta, dar voia să apară în fața camerelor; își făcea iluzii că Idalys o să-l privească, înțelegând imediat că el se întorsese în Cuba pentru ea. Acum, pe terasă, știa că în acea seară Idalys avusese repetiție la cabaret și că nici nu-i trecuse prin minte că el putea fi atât de idiot încât să vină înapoi. Dar atunci avea nevoie să se fudulească și nu găsise ceva mai bun de spus decât ceea ce voia Ortega să audă.

— Păi, da, adevărul e că m-au interogat cei de la Imigrație, în Cayo Hueso, și la televiziune.

— Vasăzică n-au făcut numai presiuni, ci și propagandă.

— Păi, au vrut să facă, dar cu mine nu merge așa ceva.

Atunci, și-a amintit, ridicase mâna dreaptă și salutase camera cu certitudinea că Idalys stătea la televizor, mândră nevoie mare.

— Ți-au căutat rudele, ca să facă și ele presiuni asupra ta, să zicem, indirecte?

— Da, spusese și făcuse o pauză, căutând cea mai bună cale de ieșire din încurcătură, l-au localizat pe fratele meu, Leo.

Mințise ca un ticălos și o știuse de când pronunțase „l-au localizat“, ca și cum nu el ar fi cerut să fie căutat Lenin.

— Cu ce se ocupă fratele tău, tovarășe Stalin?

— Aici era avocat, dar acolo... e clovn.

Nu mințise în mod expres; dar nici nu fusese nevoie. Căzuse în cursă și răspunsul lui stârnise zâmbetul prostesc al lui Ortega, care se voia deștept.

— Și tu cu ce te ocupi, tovarășe Stalin?

— Eu sunt dentist.

— Dentist și clovn. Doi frați, două societăți, două realități, două destine, comparase, triumfător, Ortega. Făcuse un pas, gata să fugă din încercuire și să-și recupereze bicicleta, dar Ortega îl reținuse, luându-l de braț: O ultimă întrebare, doctore Stalin, ți-au sugerat să dezertezi?

„De unde să dezertez ?“ se gândise, cu ochii la stele, deznădăjduit în fața neputinței absolute de a ocoli măcar una dintre cursele care se succedau.

— Păi, șovăise înainte de a se preda iar, mi-au propus să rămân la Miami.

— Dar n-ai făcut-o, evident, ca un cubanez de nădejde ce ești, încheiase Ortega. Îi mulțumim din suflet doctorului Stalin Martínez și imediat vom lua un interviu altui erou al odiseei, timonierul șalupei deturnate mișelește.

Plecase ca din pușcă. Nu voia doar să-și recapete bicicleta, ci și să nu-l mai vadă pe ticălosul care insinuase că Lenin nu era om de nădejde. Când îl zărise pe ofițerul de la Imigrație, fusese pe punctul să leșine; blestematul încălecase pe *mountain bike* și era cum nu se poate mai binedispus, făcând ture prin salon ca un blestemat de copil. O luase la goană după tip și văzuse, ca într-un coșmar, că-l chema șefa lui, dar cel puțin atunci avusese suficient curaj ca să nu se oprească. Îl ajunsese din urmă pe ofițer și luase bicicleta de ghidon. Din fericire, omulețul i-o cedase, zâmbind. Tocmai atunci, Bárbara Cifuentes ajunsese lângă el, îl felicitase pentru atitudinea de care dăduse dovadă în cursul deturnării și spusese că i se părea foarte îndrituit frumosul cadou pe care guvernul revoluționar i-l făcuse în semn de apreciere pentru purtarea lui.

O nouă crampă l-a obligat să se așeze iar pe patul de campanie. De ce nu-l ținuseră balamalele să lămurească neînțelegerea și să-i spună șefei că pe *mountain bike* nu i-o dăruise guvernul, ci fratele lui, Leo ? Adevărul e că, și-a zis, o asemenea atitudine nu i-ar fi convenit deloc, era mult mai logic să fi făcut ceea ce făcuse, lăsând-o pe șefă în purgatoriu, fără să devină suspect de ceea ce o extremistă ca ea ar fi calificat drept pactizare cu dușmanul. Privită dinspre Miami, atitudinea lui putea să pară lașă; chiar și lui i se părea uneori. Dar chestiunea nu era chiar așa simplă. A fi sau a nu fi în Cuba era o problemă nu doar de poziție geografică, ci și de psihologie, implicând, mai ales, puterea de a suporta presiuni foarte felurite. În Cuba, o bicicletă dăruită

de stat era un premiu, aproape o medalie; dar aceeași bicicletă dăruită de ruda din Miami presupunea un privilegiu, un soi de recunoaștere a vinovăției. Și de ce-ar fi trebuit el să se acuze în fața șefei?

O colică brutală l-a îndoit de durere; s-a pus în patru labe, înaintând cât putea de repede spre casa scării, unde se sfârșea scara în spirală, fără să se întrebe nici măcar cât era ceasul. A coborât, ținându-se cu mâna stângă de burtă, hotărât să nu facă zgomot. Din fericire, Leo lăsase aprinsă lumina din bucătărie, care l-a ajutat să se orienteze. Dar, când a ajuns jos, lumina l-a obligat să închidă ochii. I-a redeschis molcom, de teamă să nu dea peste un vizitator neașteptat. Nu era nimeni. Și-a stăpânit durerea cu mult calm, și-a regăsit ritmul respirației, și-a șters sudoarea rece de pe frunte și a aruncat o privire în jur. Ce bucătărie! Era cât toată căsuța lui din Havana, strălucitoare și bine echipată ca o sală de operații. De fapt, i-ar fi plăcut să-și instaleze acolo cabinetul de consultații. Și chiar părea un cabinet de consultații. Totul era alb, strălucitor și, în plus, erau foarte multe aparate electrice. Ei, de i-ar fi putut oferi o asemenea bucătărie, Idalys nu l-ar mai fi părăsit! și-a zis, îndreptându-se spre baia de pe culoar și trecând în vârful picioarelor pe lângă odaia nepotului său, Jeff. A împins ușa băii și a rămas tablou; era cel puțin de cinci ori mai mare decât biata lui băiță slinoasă din Havana și, în plus, strălucea la fel ca bucătăria. Ei, de i-ar fi putut oferi o asemenea baie, Idalys nu l-ar mai fi părăsit!

Privind vasul closetului, a simțit renăscându-i nevoia; și-a dat jos pantalonii și izmenele, a luat o sticlă oarecare de șampon și s-a așezat, gata să citească eticheta, așa cum obișnuia în atari situații. N-a izbutit, căci textul era în engleză, iar camera de baie era atât de frumoasă, că merita să se bucure de ea în vreme ce se ușura. Totul era de invidiat. Însuși vasul pe care stătea era o minune, avea forme nobile de culoare oliv, iar pe margine un colac protector comod, tapisat cu pluș, care l-a făcut să se simtă ca un împărat pe tron. Dar

ce să mai zică de hârtia igienică! Avea trei straturi foarte fine, demne de un rege, ca și florile de crin care o împodobeau. Contactul cu acea operă de artă i-a înfiorat fundul de fericire, fiindcă în Cuba se obișnuise cu asprimea hârtiei de împachetat ori de ziar. S-a gândit că o asemenea bucurie nu era demnă de un cubanez, a terminat treaba, a apăsat pe un buton și l-au uluit iuțeala și eficiența cu care se golea bazinul, care, în plus, se mai și umplea cât ai zice pește și lăsa în vas o apă albăstruie, care mirosea a roze. A zâmbit ușurat, plimbându-și privirile peste acel regat și oprindu-le pe oglinda de pe ușița protectoare a căzii de baie, care i-a reflectat vag chipul.

Instinctiv, i-a fost silă. Avea părul lung, ciufulit, și ochii înfundați în orbite; barba încâlcită îi strângea fața ca într-un clește, de părea nebun. A deschis ușița, ca să nu se mai vadă, și l-au uluit cada strălucitoare și sistemul de hidromasaj. Ei, de-ar putea măcar să se radă și să facă un duș, ar fi altul! Și de ce să nu se spele cel puțin la subraț și să nu se dea cu deodorant? Era prea destul că nu-și atingea părul, nici trupul, nici barba, ca să semene tot mai mult cu un plutaș, așa cum îi promisese lui Leo. În fond, ce mai conta dacă puțea ceva mai mult ori ceva mai puțin? O să mai stea câteva zile pe terasă, transpirând ca porcii, și o să duhnească iar. Totuși, dacă profita, spălându-se la subraț și dându-se cu deodorant, mâine ar putea-o primi pe Miriam fără să pută ca un nenorocit. Așa are să facă, ce naiba, și-a zis, îndreptându-se spre lavabou. S-a privit la iuțeală în oglindă și a lăsat capul în jos, rușinat. Mare noroc că pe consolă nu era nici o foarfecă; căci n-ar fi rezistat tentației de a-și îndrepta barba, poate că ar fi arătat ceva mai bine. A luat un pieptăn mic din baga, și-a netezit-o delicat și a tras dureros de ea; barba îi era încâlcită ca și gândurile. Lângă pieptăn erau un tub cu pastă de dinți Colgate și o splendidă periuță de dinți electrică Braun.

Cu gura căscată, a luat aparatul și a început să-l cerceteze. Citise prin cataloage, așa că știa de existența acestor

periuțe, dar nu văzuse nici una. Iar aici, la Miami, până și un copil ca nepotul Jeff își permitea luxul de a avea una, comparație nespus de umilitoare pentru un dentist. A apăsat pe buton, motorașul a început să huruie ca o freză și periuța s-a învârtit. Ce minune! Și dacă ar folosi-o? E adevărat că periuța de dinți era ceva personal ca o taină, dar nu-și mai spălase gura de zile întregi, ceea ce îl deprima. Avea curajul s-o folosească, ce naiba. Neștiind că trebuia să oprească mai întâi motorul, a pus un pic de pastă de dinți pe periuța rotitoare: sub impulsul mișcării, crema i-a sărit în ochiul stâng, orbindu-l. A tras un țipăt și a scăpat periuța pe jos, cablul s-a desfăcut cât era de lung și ea a continuat să funcționeze în aer, ca un șarpe metalic. S-a speriat al naibii și, gata să plângă, s-a spălat cu un pic de apă pe ochi, ca să-și aline arsura, a oprit periuța și a decis să fugă cu dinții și subțiorile murdare în singurătatea terasei.

Nici n-a făcut doi pași pe culoarul care ducea la bucătărie, că a auzit zgomot în odaia lui Jeff.

— *Dad? Are you there?*

A înghețat. N-avea rost să se întoarcă în baie, iar la bucătărie nu putea ajunge decât trecând prin fața camerei lui Jeff. Era gata s-o facă, dar băiețelul a ieșit pe culoar, căscând, desculț și în pijama, a ridicat ochii și pupilele i s-au dilatat pe loc de spaimă.

— Castro! a exclamat, tremurând ca un posedat.

Martínez și-a dus arătătorul la buze, blestemând bezna care făcuse posibilă acea confuzie înspăimântătoare.

— Ssst!

— *Dad!* Băiețelul era gata să plângă. *Castro is here!*

Era un gest inconștient. Martínez și-a atins barba și s-a gândit că, dacă ar fi vorbit englezește, l-ar fi putut liniști pe Jeff, explicându-i că el era unchiul lui, nu Fidel Castro. Dar cum s-o facă, dacă n-avea vorbe pe care să le poată pricepe mucosul ăla?

— *I don't want to go to Cuba, mister Castro!* Jeff a început să plângă, repetând printre sughițuri, ca un exorcism:

I don't want to go to Cuba! I don't want to go to Cuba! I don't want to go to Cuba!

A treia oară, Martínez a izbutit să priceapă ce zicea. Nepotul lui nu voia să meargă în Cuba. „Nici eu", și-a zis, a făcut un pas și a ridicat mâna, vrând să-l mângâie pe Jeff, poate că așa reușea să-l liniștească.

— *Don't touch me, mister Castro!* Băiețelul s-a lipit de perete și și-a acoperit fața cu mâinile. *I don't want to go to Cuba! I don't want to go to Cuba! I don't want to go to Cuba!*

Deznădăjduit, Martínez a dat să fugă, l-a împins pe Jeff, a trecut prin bucătărie și a luat-o pe scară în sus, urmat de strigătele isterice ale nepotului care nu se mai oprea. Ajuns pe acoperiș, nu le-a mai auzit, dar ecoul lor a continuat să vibreze în el. S-a pus iar în patru labe, a înaintat din greu până la balustradă și s-a întins cu fața în sus pe patul de campanie, acoperit de o sudoare rece. Leo nu era în oraș, era într-un turneu de clovnerii, dar Cristina se deșteptase, cu siguranță, și avea să urce dintr-un moment într-altul să-i facă scandal. Poate că o să-l dea chiar afară. Și ce naiba o să facă pe străzile din Miami fără hârtii, fără serviciu și fără bani? O să cadă în mâinile poliției. „Ai dont guant tu gou to Chiuba!" a exclamat, și strigătul i s-a pierdut în noapte.

A urmărit atent vuietul insuportabil al tăcerii, așteptând-o pe Cristina. Dar ea n-a urcat și el a început să moțăie ușor, chinuit de gânduri. De unde să știe că blestemata aia de periuță de dinți electrică făcea atâta zgomot, dacă nu mai văzuse nici una? Firește, Cristina îi putea reproșa că îndrăznise să folosească periuța de dinți a fiului ei și el n-avea cum să-și justifice abuzul de încredere. Pe de altă parte, cum e posibil ca nepotul să-l confunde nici mai mult, nici mai puțin, decât cu Fidel Castro, cu toate că, din întâmplare, n-aveau nimic comun? Ar fi fost mai logic să-l fi luat drept un hoț, de pildă. Deși trebuia ținut seama și de faptul că pe culoar era întuneric, că atât el cât și Castro aveau barbă, iar bietul Jeff nu putea ști că o aveau din motive absolut opuse.

A lui Castro era simbolul puterii; în schimb, a lui se datora faptului că în Cuba era nespus de greu să faci rost de lame de ras, iar el avea pielea feței atât de sensibilă și barba atât de tare, că rasul cu lame uzate era o tortură indescriptibilă, pe care prefera s-o evite.

Dar acum nu-i mai păsa de nimic. Era, într-adevăr, grav că Jeff știa că în casă intrase un bărbos. O să spună prietenilor, aceștia or să povestească părinților, care aveau să toarne totul la poliție, iar aceasta o să-l pescuiască de pe terasă. Și ce explicație să-i dea fratelui său ? Imposibil. Leo își pusese soarta în joc ca să-l facă cetățean american, iar el îi spulberase visul dintr-o poftă stupidă de a se spăla pe dinți cu o periuță electrică, renunțând, printre altele, și la iluzia de a fonda într-o zi Marea Clinică Stomatologică Marti. Brusc, ceva i-a sunat excesiv de familiar în acel nume. Repetându-l, și-a dat seama de ceea ce trebuia să-i fie evident încă de la început. Dacă-și numea clinica așa, cubanezii aveau să-i spună Martí[1], fără să-și dea măcar seama că numele lui n-avea accent. Și în Cuba, și la Miami, lucrurile cele mai diverse primeau până la urmă numele bietului apostol al independenței, ceea ce, cum se și zicea în Cuba, era prea mult pentru o singură inimă. Într-adevăr, străzi, parcuri, piețe, cinematografe, magazine, teatre, edituri, avioane, nave, aeroporturi, posturi de radio și televiziune se numeau Martí și, culmea, și Marea lui Clinică Stomatologică... A, perfect! O să-i spună mai bine Marty, ca într-un vechi film nord-american care îi plăcea atât de mult. Dar de ce-l interesa atâta chestiunea, când nu exista clinica, nici mare, nici mică ?

Și, colac peste pupăză, de ce să nu-și accepte înfrângerea, așteptându-și liniștit destinul insular ? De ce să nu contribuie chiar la el, ieșind în stradă și cerând poliției să-l trimită înapoi la Havana ? Poate că doar așa o să poată dormi

---

1 Este vorba despre omul politic și scriitorul cubanez José Julián Martí (1853-1895), militant pentru independența Cubei față de Spania și fondator al Partidului Revoluționar Cubanez (1892).

liniștit, punând capăt noianului de neoprit al amintirilor. S-a uitat la soare, care începea să urce deasupra orașului Miami, a mijit ochii și în minte i-a răsărit imaginea lui Miriam. Oare la ce oră o să vină azi? Când și-a dat seama că, dacă se întorcea în Cuba, n-avea s-o mai vadă, l-a luat cu frig. Neliniștea i s-a mai potolit, gândindu-se la Idalys; pentru ea era gata de orice, chiar și să se întoarcă pe insulă. S-a uitat la dușumeaua slinoasă a terasei; durerile îl chinuiau într-atât, încât a ajuns să-și facă speranțe că ar putea-o recâștiga pe Idalys, deși știa că o pierduse pe veci. Atunci, cum naiba de se gândea să se întoarcă? Dacă ar îndrăzni, autoritățile cubaneze l-ar trata ca pe un criminal care încercase să rămână în Statele Unite. Niciodată nu i-ar mai îngădui să practice stomatologia și, colac peste pupăză, l-ar declara și apatrid. Dacă s-ar întoarce pe insulă, ar avea doar două șanse de salvare, să pactizeze cu Securitatea și să apară spășit la televiziune; ori să stea câțiva ani în temniță și apoi să se dedice pieței negre, supraviețuind plin de dolari și căcat.

Ambele opțiuni i se păreau atât de inacceptabile, că a hotărât să nu se întoarcă cu nici un preț și pe loc a început să-l chinuie dorul. După ce părăsise aeroportul havanez, al cărui nume era, bineînțeles, José Martí, își pusese casca, aranjase trusa pe grilajul cu care era dotată minunata *mountain bike*, căreia îi dăduse numele de Juana, și începuse să pedaleze. Bicicleta era atât de ușoară, că se credea imponderabil. I se părea că plutește pe *Avenida* Rancho Boyeros, dar descoperise că Juana avea calități și mai și. Oamenii îl invidiau, căscau ochii mari, văzându-l cum călărea acea mașinărie americană splendidă, îl urmăreau din priviri, îi aruncau chiar înjurături și complimente. „Bucură-te, cosmonautule!“ îi strigase o negresă la semaforul de la Santa Catalina, iar el dusese mâna la cască și o salutase ca un domn. Era în al nouălea cer, se considerase mereu un neica nimeni, iar acum, grație Juanei și căștii sclipitoare, cu vizieră Ray Ban incorporată, care combina negrul cu auriul metalizat, era întâia oară în viață că provoca admirație în plină stradă, ca vedetele

de telenovelă. Şi, ca şi cum astea toate nu erau destul, el, care n-avusese niciodată talent la sport, putea să-i depăşească cu uşurinţă pe ceilalţi biciclişti, lăsându-i de căruţă ca un campion.

Doar o dată trebuise să facă un efort pe acel itinerar glorios, când trecuse de pe *Paseo*[1] del Prado spre *Avenida* del Puerto şi văzuse că în depărtare şalupa de Casablanca era pe plecate. Nu se îndoise nici un moment că avea să ajungă la vreme; pur şi simplu schimbase viteza, înteţise pedalatul şi se lăsase peste ghidon, iar Juana prinsese viteză ca o iapă de rasă. „Ţelul e casa, marele premiu, Idalys", îşi zisese, aplecat peste ghidon şi vorbindu-i Juanei în şoaptă, ca s-o ambiţioneze. Ţinuse piept ameţelii pe care i-o provoca viteza şi chiar abordase şalupa în stil englezesc, aristocratic, meritat de calitatea excepţională a bicicletei. Uimiţi, pasagerii îi făcuseră loc, iar el se aşezase la proră, parcă pentru a scurta drumul. Chiar atunci, şi-a amintit, îndreptându-se spre rezervorul cu apă de mare din celălalt capăt al terasei, îşi făcuse iluzia că era posesorul unei şalupe rapide, asemenea celor din flotila de la Key West, unde ancorase *Noul Răsărit*; o asemenea rachetă ar traversa golful havanez cât ai clipi din ochi. Îşi scosese casca, ca să simtă aerul mării în jurul capului, îşi spusese că în Cuba lucrurile mergeau prea încet, apoi, ridicând privirea, descoperise zidurile coloniale înalte ale fortăreţei La Camaña, explozia florilor roşii de *flamboyán* şi cenuşiul blând al Casablancăi, şi trebuise să tragă zdravăn aer în piept, ca să nu izbucnească în plâns.

Apa de mare abia de mai ajungea la jumătatea rezervorului; şi-a privit imaginea neclară în suprafaţa ei irizată şi a simţit că îi era peste puteri să se mai aplece şi să-şi cufunde capul în ea. La urma urmelor, pielea îi era aproape total neagră şi plină de răni, ca a unui plutaş, aşa cum văzuse chiar în acea noapte în oglinda din baia lui Jeff, doar cu câteva

1 Bulevard (sp.).

minute mai înainte ca blestematul de copil să-l confunde cu Fidel Castro și să înceapă să chiraie. Oare când o să urce cumnata să-i ceară socoteală? Dintr-o clipă într-alta. Dar el n-avea altă opțiune decât să rămână acolo, sperând că i se va permite să se prăjească în continuare, până o să-l convingă pe Mahomed că tocmai sosise cu pluta. S-a uitat la strada fără nici un chichirez, pe care o vedea într-o parte, și și-a zis că, față de Havana, Miami era un oraș din plastic, provizoriu, portabil. Ce mama naibii căuta el acolo? În loc de orice răspuns, și-a amintit cum ajunsese la debarcaderul din Casablanca și s-a înfiorat, retrăind emoția care îl copleșise când își pusese casca, încălecase pe Juana și începuse să pedaleze spre casă și spre Idalys. Era înnebunit s-o vadă și, totuși, nu-l supărase deloc că Pipi Blestematul îi tăiase calea, ieșind din braseria Viitorul Luminos, cartierul lui general.

— Stalin!

Ochii mari și albaștri ai Blestematului străluceau increduli, mutându-se de la cască la bicicletă.

Martínez zâmbise și o oprise pe Juana; își ridicase viziera și pentru întâia oară dăduse răspunsul ritual cu un ușor aer fanfaron.

— Nu-mi spune așa, Blestematule. Știi că nu-mi place.

— Spune-mi adevărul, Stalin. Blestematul era neliniștit, aproape înspăimântat: Ești de la Secu?

Martínez sărise ca ars. Nu se așteptase la întrebare, care în gura Blestematului putea fi ori o acuzație foarte gravă, ori un elogiu înflăcărat. Își dăduse brusc seama că nu știa prea multe despre scandalagiu, pe care îl cunoștea, totuși, din școala primară. Era informator, ori doar o pramatie? Pentru orice eventualitate, hotărâse să facă pe prostul.

— Ce spui tu, cumetre?

Scârbit, Blestematul își scuturase capul enorm și desfăcuse brațele, ca să-i demonstreze că era o persoană de încredere.

— Ah, te rog! Vorbește limpede, Stalin, ca oamenii. Suntem prieteni de când eram mici. Pe mine nu mă duci cu

preșul. Își fluturase acuzator degetul arătător în aer: Te cheamă cum te cheamă și mai înainte erai cu guvernul. Te-ai pus de-a curmezișul și, ce știu eu, ai ieșit de peste tot. Până și din Comitetul de Apărare a Revoluției ai șters-o... Făcuse o pauză, ca într-un roman radiofonic, ca să sublinieze și mai abitir ceea ce urma: Și, trosc, într-o zi o ștergi la Miami... Repetase pauza, sugerând că avea îndoieli cu privire la ce se putuse întâmpla acolo: ...și nu rămâi, ci... pleosc! Îți faci apariția la Havana cu mașinăria asta. Nu mă înnebuni la ficați, Stalin, că-i mai limpede ca un clar de lună! Ești de la Secu!

Logica raționamentului îl înspăimântase pe Martínez. Trebuia, oare, să-i explice că nici măcar nu fusese la Miami, ci la Key West? Că revenise în Cuba din dragoste pentru soția și munca lui? Că bicicleta era un cadou de la frate-său? Că fusese destul de egoist ca să nu aducă nimic nimănui, nici măcar mamei? Nu, își spusese, la ce bun?

— Las-o baltă, Blestematule, murmurase, hotărât să se mențină într-un soi de nebuloasă. Pe curând.

Încercase să plece, dar Blestematul nu-l lăsase, luând bicicleta de ghidon.

— Ți-o cumpăr. Două sute de parai în cap.

— Pe Juana? Ți-ai pierdut mințile!

— Două sute cincizeci.

Martínez zâmbise; luase, în sfârșit, conducerea și-l avea pe Blestemat la cheremul lui, agățat de ghidonul Juanei, salivând de invidie.

— Șterge-o de aici. Nu i-o vând nici mamei.

Blestematul se supusese imediat, ca un copil pedepsit. Martínez încălecase pe Juana și pedalase tot mai iute.

— Adio și n-am cuvinte!

— Îți dau cinci sute, Stalin!

În loc de rămas-bun, Martínez îi făcuse semnul coarnelor, ridicând arătătorul și degetul mic, înainte de a da colțul la prima stradă. Ajunsese într-o clipită și se oprise în fața casei, de care acum își amintea cu nostalgie. Era cu adevărat urâtă, fusese construită în anii '20 de cine știe de ucenic

de zidar, care nu știuse nici măcar să folosească echerul, așa că părea să se țină pe picioare doar printr-o minune. Fațada era direct pe trotuar, iar Martínez s-a uitat de pe acoperiș la grădina vilei lui Leo, întrebându-se dacă avea să aibă vreodată una la fel. Dar atunci, în față căsuței din Casablanca, nu se gândise la așa ceva. Era prea nerăbdător să-i facă o surpriză lui Idalys, s-o îmbrățișeze, s-o sărute, să-i povestească, să facă șuapi-șuapi și s-o uimească apoi, când avea să i-o arate pe Juana. Dar cum să-i spună că nu-i adusese nici un dar, că sacrificase totul ca să-și cumpere bicicleta? Se simțise cumplit și, după ce se gândise puțin, hotărâse să-i zică o minciună. N-avea de ales. Avea să-i spună că pe *mountain bike* i-o dăruise Leo, că el n-avusese dolari să cumpere nimic, că bicicleta de dar nu se caută la roți. Așa avea să scape cu fața curată. Deschisese trusa de pe grilaj, scosese lanțul zdravăn pe care îl folosea ca s-o protejeze pe Fredesvinda, îl răsucise de două ori între șaua și ghidonul Juanei și a treia oară îl petrecuse pe după gratiile grilajului care proteja fereastra, închisese lacătul mare marca Yale și, convins că nimeni nu era în stare să-l spargă, intrase în casă.

Salonul era mic și încins ca un cuptor, închis și lăsat pe întuneric, pentru a evita arșița străzii. Pe Martínez îl lovise emoția, revăzându-l în penumbră, de parcă ar fi fost mult timp plecat pe lumea cealaltă. Se uitase cu drag la mobile, două fotolii și o sofa din lemn, pe care i-o cedase maică-sa, fiecare dintre ele cu câte un cavaler spaniol sculptat pe spătar, de a căror sărăcie Idalys obișnuia să-și bată joc, spunând că erau în stilul remușcării spaniole. Pusese casca pe sofa, se închinase ritual la altarul zeiței Yemayá, intrase în odaia vecină și rămăsese mut de uimire. În izmene, Jesús, taximetristul, dormea ca un îngeraș pe pat, în briza trimisă de un splendid ventilator care se rotea. Un lanț de aur cu medalion, pe care apărea Sfânta Barbara, îi strălucea de mama focului pe pieptul păros. Fără să stea prea mult pe gânduri, Martínez se năpustise asupra lui.

— Hei, ascultă! țipase, zguduindu-l violent. Ce mama mă-tii faci aici?

— Fir-aş al naibii, Stalin! Dar tu ce cauți aici? Nu erai în State?

— Eram, dar m-am întors! răspunsese Martínez și imediat se simțise îngrozitor, pentru că-i dăduse explicații nenorocitului.

— Cine să fi crezut așa ceva, cumetre? bâiguise Jesús, neîncrezător și plin de reproş. Idalys și cu mine eram mai mult ca siguri că nu mai vii. Acu' să vezi ce halima o să iasă! Și numai din vina ta!

Martínez se dusese cu pași mari în bucătărioară. Culmea, blestemată fie ziua când se născuse, nenorocitul îi punea coarne și tot el, Martínez, era de vină. Dar o să-i arate el, se gândise, punând mâna pe un cuțit.

— Îți arăt eu cine sunt! exclamase, agitând arma încă din ușa odăii.

Trăgând după el o pernă, Jesús sărise din pat și se lipise de perete.

— Nu te înfuria, cumetre! Stăm de vorbă și ne' înțelegem! Te lămuresc!

Martínez dăduse ocol patului și aruncase cuțitul în el. Dar Jesús se apărase cu perna. Cuțitul intrase în pânză, o rupsese și odaia începuse să se umple de bucăți de vată, care dansau, zburătăcite în aer de ventilator.

— Liniștește-te, de sufletul maică-tii, Stalin! Cum să se bată Stalin și Jesús?

Martínez ridicase iar cuțitul și atunci răsunase un zgomot brutal, care cutremurase fațada casei.

— Asta ce-a mai fost?

— Habar n-am, răspunsese Jesús, acoperindu-se în zadar cu o bucată ruptă din fața de pernă.

— Juana! țipase Martínez, luând-o la goană cu cuțitul în mână spre ușa de ieșire. Juana!

Ieșise în stradă și văzuse, înspăimântat, că gratiile ferestrei fuseseră smulse din perete. Trei flăcăi urcau într-o

camionetă cu motorul pornit gratiile, lanțul, lacătul și bicicleta. Martínez se năpustise după ei. Camioneta demarase imediat, iar el își trecuse cuțitul în mâna stângă și se agățase cu dreapta de marginea din spate. Un flăcău îl lovise cu gheata militară peste degete. Îndurase durerea și rămăsese agățat de lemn, alergând în urma camionetei și agitând în aer cuțitul, neluându-și ochii de pe Juana. Flăcăul îl lovise iar, vehiculul accelerase, iar Martínez căzuse răscrăcărat în mijlocul străzii, urlând de durere și furie.

Acum s-a așezat pe pat, privindu-și ghipsul jegos și întrebându-se de ce, fir-ar mama ei de viață, i se întâmplaseră toate tocmai lui. I se furase oare bicicleta drept pedeapsă pentru egoismul de a nu aduce nimic nimănui? Trecuse multă vreme de când nu-l mai dureau degetele; totuși, uneori, îl înțepau îngrozitor, mai ales când se gândea la ele, ca acum. Și-a băgat arătătorul mâinii stângi sub ghips și a început să se scarpine, amintindu-și cum dorința de a o recăpăta pe Juana îi atenuase durerea care îl copleșise când fusese lovit cu picioarele. Stătea întins în mijlocul străzii, iar Jesús ieșise din casă strângându-și cureaua și fugise spre el să-l ajute. Luaseră taxiul și încercaseră, disperați, să dea de camionetă, dar într-un sfert de oră se dăduseră bătuți. Era evident că hoții fugiseră din Casablanca, iar el avea câteva fracturi la mâna dreaptă; turba de durere, degetele îi erau tumefiate și umflate ca niște cârnați, iar Jesús îi făcuse favoarea să-l ducă la spital.

A auzit pași pe scară, a crezut că îl vizita Miriam, s-a ridicat dintr-un salt și s-a dus la ușa fără canat, gata s-o primească. Dar era Cristina, care gâfâia în capătul terasei. Văzând-o, zâmbetul i s-a schimbat în rictus. Practic nu-și cunoștea cumnata, o cubaneză cu care Leo se însurase la Miami în urmă cu șapte ani. Fără întâlnirea nefericită cu Jeff, s-ar fi bucurat s-o vadă, căci era singur cu tristețea lui, iar ea îi era rudă și vorbea spaniolește; dar se simțea atât de vinovat, atât de convins că o făcuse lată și atât de sigur că ea venea să-i ceară socoteală, că și-a lăsat, copleșit, capul în pământ.

— Bună ziua, a spus Cristina.

— Bună.

Adusese o umbrelă de soare, o trusă din plastic și un coș identic cu al lui Miriam. A pus coșul și trusa pe pat și a instalat umbrela multicoloră. Și-a plimbat privirile peste tot, iar el a privit-o pe furiș. Fără îndoială, Cristina fusese frumoasă cândva, dar acum era prea grasă; pe fața rotundă, ochii, nasul și gura îi erau prea mici, ca de păpușă artizanală, prost întocmită, dar îndrăgită. Halatul cubanez amplu, cu decolteu pătrat, abia îi ascundea grăsimea; dar era destul de tânără și avea pielea destul de întinsă ca să și pară tânără.

— E oribil ce trebuie să suportăm noi, cubanezii, știi tu, a spus, de cum a terminat de inspectat locul.

El a dat din umeri, abia ridicând privirile, ca un elev în așteptarea pedepsei, convins că femeia se referise la ceea ce îndurase Jeff în zorii zilei.

— Îmi pare rău, a spus.

— Mie și mai și. A arătat patul, al cărui căpătâi era sub umbreluță. Pot să stau? I-a arătat laba piciorului drept, acoperită cu un bandaj elastic, de culoarea hârtiei de împachetat: Am o entorsă, știi tu.

A lovit salteluța cu mâna stângă, un norișor de praf s-a ridicat în aer, formând sub lumina foarte puternică a dimineții un perete multicolor în zona umbrelei. Ea s-a așezat lângă trusă și coș, foarte molcom, ca și cum se temea să nu rupă sub greutatea ei prelata patului.

— Stai și tu, a zis, privind în sus. Și-a dus mâna streașină la ochi, a strâns din ochi și a adăugat: Avem *a problem*, știi tu.

Ar fi vrut să-l înghită pământul. Dar, din nefericire, cumnata vorbea foarte limpede *spanglish*. A socotit că, dacă se așeza lângă ea, prelata putea să cedeze și să se rupă, și s-a pus pe podea, profitând, în treacăt, de umbrelă, dar dând și o dovadă de umilință, care poate că avea să-i placă Cristinei. Așa, la picioarele ei, a zâmbit ca să-i facă plăcere. N-a fost greu; umbra multicoloră îi cădea ca un duș delicat pe pielea crăpată și foarte uscată.

Oftând, ea a deschis trusa și el s-a temut că o să scoată cine știe ce act afurisit. O declarație, de pildă, pe care va trebui s-o semneze, recunoscându-se vinovat de încălcarea proprietății și acceptând să fie deportat în Cuba. Ea a ridicat capacul, el s-a aplecat în față, ca să vadă mai bine, și a fost surprins. Înăuntru era un soi de cofraj, tot din plastic, cu trei despărțituri pline ochi cu dulciuri; în stânga, într-o despărțitură specială, erau un pachet cu șervețele, păhărele din plastic și o sticlă cu coca-cola de doi litri, practic înghețată.

— Sunt hipoglicemică, a zis ea, scuzându-se cu un surâs scurt. Mi le-a recomandat medicul, ca să compensez lipsa de *sugar* și să nu leșin, știi tu.

El a încuviințat, ușurat că declarația nu fusese decât o invenție a fricii lui. Ea a luat o tartă mică cu ciocolată și a început să-i înlăture cu grijă hârtia; avea unghiile lungi, vopsite roșu-aprins.

— Vrei?

— Nu. Nu pot, știi tu.

S-a simțit prost, pentru că luase și el ticul după care se presupune mereu că interlocutorul știe totul, și s-a străduit să reziste demn valurilor de foame și dorinței de a gusta dulciurile care păreau dintre cele mai fine.

— Vina e a mamei, a zis ea, punând hârtiuța în trusă și făcând nevăzută tarta micuță din doar două înghițituri. Știi tu.

Nu, nu știa, s-a gândit. Ce vină? Ea a luat un șervețel, s-a șters cu grijă pe mâini și la gură, a netezit obsesiv hârtia și a pus-o în alt compartiment mic din trusă.

— Așa cum ești acum, pari deja plutaș, mi se rupe inima de tine, a spus și l-a privit duios, înainte de a devora un ștrudel.

A început să saliveze, i-a fulgerat prin minte amintirea clipei când salivase peste jambonul lui Pipi Blestematul și n-a mai rezistat tentației.

— Dă-mi și mie ceva.

— *Oh, yes!* a exclamat cu gura plină. Ia, ia. Fața i s-a luminat de zâmbetul radios al celui care dă de un complice:

Fratele tău nu mă lasă, spune că mănânc de teamă, că am bulimie, știi tu.

I-a întins o tartă mică cu ciocolată, el a băgat-o imediat în gură și abia atunci și-a dat seama că nu-i scosese hârtiuța de pe fund. A mestecat-o fără să zică nici pâs, căci îi era rușine să scuipe în fața Cristinei; înghițind-o, și-a zis că, totuși, hârtiuța în care era învelită ciocolata nu era deloc rea.

— *Well, we've a problem*, a spus ea, scoțând alt șervețel. *Now Jeff knows*, adică, *excuse me*, el știe. S-a șters meticulos la gură și pe mâini pentru a doua oară și a adăugat: Nu-i bine și vina-i a mamei mele, știi tu. Trebuie să mă ajuți.

Nu înțelegea ce vrea cumnata, așa că a luat o prăjitură cu căpșuni și frișcă, i-a scos hârtiuța și a început să mestece, crezând că așa câștiga, probabil, timp. Cristina a deschis sticla de coca-cola, a umplut un pahar pentru fiecare și i-a întins unul.

— Leo vrea să beau *light*, a spus și a dat pe gât jumătate de pahar dintr-o înghițitură, dar ce mai, aia *light* e altă mâncare de pește, miroase ca și cum nici n-ar fi coca-cola. Cea *classic* e mult mai bună. Nu crezi?

A terminat prăjitura. Buzele i-au tremurat, când a început să bea prima coca-cola din viața lui de adult; o dușcă i-a fost de-ajuns ca să se asigure că, într-adevăr, mirosea mult mai bine ca ceaiul pe care i-l aducea Miriam, dar, cum n-avea nici cea mai mică posibilitate de a o compara cu cea lait, a preferat să tacă.

— Cum îți spuneam, a zis ea, nepărând să fi așteptat vreun răspuns, mama-i de vină. Eu trebuia să lucrez la fabrică, știi tu, iar ea stătea acasă, teikeând grijă de Jeff. A făcut o pauză, ca să umple iar paharele cu coca-cola. Așa că i-a băgat plodului în cap că, dacă nu era cuminte, *one night* Castro o să vină ca să-l vâre într-un sac și să-l ducă în Cuba.

Observase, firește, cum împerechea Cristina vorbe englezești și cubaneze, cum ar fi plod, cuvânt pe care pe insulă nu-l foloseau decât țăranii, dar faptul că dăinuise barbarul obicei al sperieturii cu bătrânul care venea cu sacul l-a uluit.

— Nu mai spune! a zis.

— Cum te văd și cum mă vezi! Eu o chemam înapoi...

— Ce?

Nelămurită, ea l-a țintuit cu privirea, iar ochișorii ei căprui, de păpușă din cârpe, întrebau ceva.

— Ce ce?

— Nu înțeleg ce-i aia că o chemai înapoi.

— E limpede, a zis, profitând să mai pescuiască o prăjiturică, de astă dată cu *guayaba. Mom* îi umfla capul lui Jeff și atunci *I call her back*, adică am chemat-o și eu la telefon, știi tu, și i-am zis *don't do it again, mom!* dar, ce mai, ea îi dădea înainte, amenințându-l cu Castro și sacul, până când Jeff s-a simțit *bad* și a început să facă în pat. A trebuit să-l ducem la spital, iar acum vii și tu, băiete, cu barba ta și, firește, știi tu.

El a oftat și a luat o prăjitură cu migdale și frișcă, ușurat că nu-l considera vinovat de reacția lui Jeff.

— Atunci, a zis ea între două înghițituri de coca-cola, am să-l aduc aici, sus, pe Jeff, ca să te cunoască și să nu-i mai fie frică de tine. *All right?*

— Ol rai, a încuviințat și a început să hăpăie prăjitura. Trăsnet.

Și-a netezit barba, în care îi rămăseseră firimituri de prăjitură. Ar fi vrut să se spele pe dinți, a renunțat imediat, gândindu-se la incidentul cu Jeff și la periuța de dinți electrică și a mușcat iar din prăjitura cu migdale.

— Păi... Ea a pus păhărelul pe podea și și-a frecat mâinile. Spune-mi ceva despre Cuba.

În fața rugăminții, s-a simțit dezarmat. Nu știa ce să spună și nici măcar nu putea lua drept scut lipsa unei limbi comune, cum făcea cu Miriam. Atunci și-a dat seama că ea trebuia să știe cine era Miriam și a hotărât s-o întrebe după ce avea să îi răspundă cuviincios.

— Acolo e de rău pentru cine n-are parai, a zis.

— Parai?

— Dolari. În Cuba, luăm salariul în *pesos*, dar cumpărăm pe parai. Cum să supraviețuiești? A savurat câteva clipe curiozitatea neliniștită a cumnatei și a adăugat: Acolo-i bine să ai flenderi la export.

Ea a luat mecanic altă prăjitură cu migdale, dar n-a mușcat din ea; era atât de prinsă de poveste, că-și uitase de lăcomie.

— Tu ai flenderi la export?

El a izbucnit în râs.

— Nu de asta vorbesc... În Cuba, flenderi la export înseamnă rude în străinătate, gagii care să-ți trimită parai.

De data asta, a râs ea, iar el i s-a alăturat din toată inima. Brusc, ea a oftat.

— Eu m-am născut în Güines, a zis, un sat atât de *nice*, știi tu, mergeam la râul Mayabeque și la plaja Rosario. Eram slăbuță. (A întins degetul mic, acum aproape cât un cârnat, l-a privit îndelung și brusc a început să plângă. Martínez i-a luat mâna și a simțit-o rece și asudată, cu toată arșița copleșitoare.) Ce s-o fi întâmplat cu noi, cubanezii? a întrebat, uitându-se la el printre lacrimi. Explică-mi.

A plecat privirile rușinat, simțindu-se profund vinovat că nu-i putea da un răspuns.

— Nu știu, a zis.

Ea și-a șters lacrimile cu un șervețel, a luat trusa și umbrela și s-a ridicat în capul oaselor. El a imitat-o și, pe când se îndreptau spre ușa fără canat a balustradei, a cedat tentației de a-i trece brațul pe după umeri.

— Nu-ți las umbrela, pentru că mai trebuie să *make* plajă, s-a scuzat și a făcut un gest de rămas-bun. Dar el a oprit-o.

— Ascultă, cine-i Miriam?

Privirea tristă a Cristinei s-a luminat ștrengărește.

— Îți place, *right*? L-a amenințat în glumă cu degetul: *Be careful, she is my nephew.*

— Uat?

L-a privit buimacă, nelămurită și iar au izbucnit în râs în același timp.

— E... nepoata mea. S-a născut în Cuba. Au adus-o aici la doi ani și a crescut la Chicago. A venit la Miami *three years ago*. Nu vorbește spaniola, dar îi place să vorbească despre Cuba. Când i-am zis să urce, ca să-ți teikească de mâncare, a fost *crazy* de bucurie. Apropo, *how* ? Adică oare cum va înțelegeți ?

— Ne înțelegem, a spus, incapabil să-i explice miracolul. Apropo, unde lucrează ?

— La Miami Aquarium, e psiholoagă de delfini. Una dintre meseriile astea ciudate de pe-aici, știi tu.

Cristina și-a luat rămas-bun, dând din cap, iar el s-a întors în pat, încântat de întâlnire, gândindu-se că i-ar plăcea să fie delfin, pentru ca Miriam să se țină de capul lui, și că de fapt cumnata avea destul haz ca să-și facă uitat fizicul neavantajos. Deși probabil că Leo nu-i împărtășea părerea și de aia îi interzicea dulciurile și răcoritoarele. Ridicol, frate-său era ridicol. El nu i-ar face niciodată așa ceva lui Idalys. Deși, firește, nici nu-i nevoie. A zâmbit, gândindu-se că Idalys era mult mai bine decât Cristina și că, cel puțin în acest punct fundamental, i-o luase de departe înainte fratelui său. Brusc, râsul i-a murit pe buze. Fiindcă Leo nu trebuise niciodată să suporte umilința de a găsi un bărbat dormindu-i buștean în pat.

Și-a privit ghipsul slinos, gândindu-se că ar fi preferat să se întoarcă singur de la spital, unde îi găsiseră trei fracturi la degetele de la mâna dreaptă, pe care i-o puseseră în ghips până la antebraț. Dar cum să se întoarcă singur, dacă la Havana aproape nu erau nici autobuze, nici taxiuri și, în plus, i se furase bicicleta ? Era atât de îndurerat, năuc și obosit, că acceptase ca Jesús să-l ducă cu mașina lui veche. Ajuns acasă, cedase impulsului meschin de a nu-i spune nici mulțumesc, nici adio. Nu se gândise nici măcar cum să refacă gratiile furate. Aia nu mai era casa lui. Dacă fereastra fațadei rămăsese neprotejată, nu era problema lui; dacă șuții profitau de asta ca să intre în casă și să manglească noul ventilator, adus cadou de Jesús, nu era problema lui; dacă

patru matahale negre intrau peste Idalys când dormea și o violau, nu era problema lui. Și cum să fie, dacă ea nu-i mai era soție?

Intrase în odaie, își dăduse jos valiza de pe bufetul cu vitrină și o pusese pe pat. Comparată cu valizele Samsonite și Sisleym, pe care le văzuse la hipermarketul din Key West, a lui era un hârb bun de aruncat la gunoi. Deschisese larg ușa bufetului cu vitrină, își scosese singurii pantaloni de ocazie, Christian Dior, cenușii, cumpărați de Idalys pe sub mână, și încercase să-i împăturească pe pat cât mai corect. După trei încercări nereușite, trăsese concluzia că mâna stângă îi era prea neîndemânatică pentru așa ceva, băgase pantalonii în valiză și simțise un gust amar, dându-și seama că era singur și fără apărare. Abia de-avea haine. În două dintre cele trei corpuri ale vitrinei erau hanțele lui Idalys; ale lui spânzurau în al treilea. Le înșfăcase dintr-o mișcare și pusese toată liota pe masă. Lio, și-a zis acum, așa se pronunță în engleză numele fratelui său Leo, dar coincidența nu l-a amuzat. A ridicat capul, oftând; soarele înroșise deja cerul orașului Miami, dar își simțea pielea atât de încinsă, de parcă avea febră ori mai era încă în casa din Havana, în toiul acelei nopți, când totul se prăbușise pentru el.

Deschisese singurul sertar care era al lui dintre cele șase ale bufetului. Avea doar patru perechi de ciorapi, dintre care două găurite, și trei perechi de izmene oribile, cu cracii foarte lungi, cărora parșiva de Idalys le zicea moartea pasiunii. Își spusese că, poate, de-ar fi avut izmene mai frumoase, pasiunea lui Idalys pentru el nu s-ar fi stins, așa că le aruncase, trist, peste legătura de haine de pe pat. Și concepuse răzbunarea care i se păruse crudă și dreaptă totodată. Avea să ia cu el cearșafurile și prosoapele. Erau tocite, dar erau ale lui, iar Idalys nu le putea înlocui. A, și ce-o să mai sufere cățeaua! Să-și pună pofta în cui! Să doarmă pe salteaua cu gloduri și să iasă în pielea goală din casă, să se usuce la aer! S-o vadă toți în curul gol! Păi ce, nu-i ațâța ea pe clienți noapte de noapte la cabaret, apărând pe scenă cu

steluțe pe sâni și ață dentară între buci? Ce mai, să se ducă să se usuce în parc! Trântise bocceaua cu prosoape și cearșafuri pe pat și se dusese doar din câțiva pași la băiță, gata să-și transforme răzbunarea în război total.

O să vadă ștoarfa cine era el! O s-o lase fără pastă de dinți! Luase tubul din aluminiu, tremurând de plăcere; nici măcar n-avea marcă, dar era abia început. Și, conform ciclului de distribuție al cartelei de aprovizionare, nu dădeau altul până peste două săptămâni, cel puțin! Da, ticăloasei avea să-i duhnească gura și să-i putrezească dantura de iepuroaică; nici dracu' n-o să se apropie de ea. Deschisese tubul, îl strânsese în mână, identificându-l cu gâtul lui Idalys și izbucnise în râs ca un apucat, văzând cum ieșea pasta de culoare roz, ca limba blestematei, când avea să-i ceară iertare. Dar n-o să mai fie niciodată slab; continuase să strivească între degete tubul, golindu-l în closet. Luase apoi periuța de dinți, tocită de Idalys, și încercase s-o rupă. Nu putuse, fiindcă avea o singură mână, așa că o aruncase pe jos și o călcase în picioare, cum ar fi vrut să facă și cu chipul arzoaicei. Ridicând capul, văzuse săpunelele pe care le furase din baia lui Carles, sticluțele cu parfum, rujurile, fardurile de pleoape și cremele de care nenorocita fără pereche se folosea ca să atragă masculi, să-i înșele și să-i bage în rahat. Toate acele sulimanuri erau rodul unor trocuri complicate, în care Idalys investise mulți bani, abilitate și timp. „E practic imposibil să le înlocuiască odată pe toate", gândise, golind flaconașele de Paloma Picasso, Christian Dior și Puig în closetul vechi. Trăsese de lanț, dar amestecul insuportabil de arome, care îi amintea atât de intens de nevastă-sa, tot se mai păstrase între pereții băii.

Baie? Putea oare să numească baie cutia aia cu pereții acoperiți de faianță spartă, în care stăteau claie peste grămadă dușul, chiuveta, vasul closetului, etajera și oglinda spartă chiar în mijloc, în care până și o gagică nurlie ca Idalys arăta oribil? Nu, baie era a lui Jeff, de pildă, din care trebuise să iasă în goană chiar în acea dimineață. Ar fi putut

visa vreodată în Cuba să aibă o baie ori cel puțin o periuță de dinți electrică, așa cum avea nepotul lui? Niciodată. Și, atunci, de ce-l loveau dorul și, la fel ca în acea noapte, gelozia, gata să-l înnebunească? Cătrănit că aromele blestemate persistau în baie, pusese cutiuțele cu farduri în chiuvetă, lăsase robinetul să curgă și amestecase sub apă pulberile menite s-o înfrumusețeze pe Idalys, până se făcuseră terci, apoi fărâmase săpunelele furate cândva pentru ea, aruncase bucățelele în closet, spărsese cutiile cu creme și băgase cioburi în resturile de cosmeticale, ca ea să-și zgârie fața, dacă se mai aventura să le folosească.

Dreapta pedeapsă îl ațâțase într-atât, încât mai concepuse o răzbunare, în bucătărioară. Pereții și toate vechiturile aveau o patină cenușie, un slin acumulat de-a lungul anilor, în care se amestecau gaz, funingine și grăsime. Luptele încăpățânate pe care le purta de obicei împreună cu Idalys contra lui erau practic inutile, căci pe cartela de aprovizionare li se dădea de fiecare dată foarte puțin detergent, și acela de calitate inferioară. Ei bine, acum totul o să fie și mai rău pentru ea, fiindcă era dispus să lovească în ce aveau mai sfânt. Deschisese venerabilul frigider General Electric, pe care Idalys îl moștenise de la bunică-sa, iar cele trei ouă, porția lor pe cartela din acea lună, luciseră, albe ca nevinovăția. O să vadă ea, degenerata. Scosese ouăle, mâna îi tremurase de parcă se pregătea să comită o crimă, dar își învinsese îndoielile și dăduse ouăle unul după altul de perete, cu plăcerea cu care i-ar fi crăpat capul lui Jesus. O să moară de foame pușlamaua! se gândise, aruncând la gunoi altă comoară, feliile de pâine uscată pe care ea le economisea cu zgârcenie, pentru a le prăji la micul dejun. A, dar exista și ceva mai bun decât s-o lase să moară de foame! își zisese foarte ațâțat, privind recipientul de cristal în care țineau cea mai mare bogăție a lui Idalys: sfertul de livră de cafea. Ea o plătea cu prețul platinei pe piața neagră, susținând că, dacă nu bea cafea dimineața, migrena nu-i dădea răgaz până noaptea, ca gândul care îl urmărea pe el acum,

că fusese înșelat în propriu-i pat. Scosese capacul recipientului și aroma tare a prafului negru ca nefericirea lui, care-i amintea de zorii zilei, îl tentase să-și facă o cafea. Dar renunțase imediat. Blestemata trebuia să plătească! se gândise, amestecând praful de cafea cu celălalt, mai negru, cu care omorau gândacii. Ștoarfa o să moară, dârdâind de durere cu picioarele în sus, ca o gânganie!

Îl pufnise râsul, se întorsese în odaie și, dând cu ochii de boarfele care îl așteptau pe pat, lângă valiză, simțise iar plăcerea întunecată de a fi părăsit și fără apărare. Începuse să așeze hainele cu o singură mână, știind că aveau să se mototolească și că Idalys nu suporta așa ceva. Mai bine, își spusese, așa o să afle toți că trădătoarea îl lăsase cu fundul în baltă; ca s-o acuze în ochii vecinilor, trebuia doar să meargă pe ulițele din Casablanca ca o sperietoare de ciori. Auzise zgomotul cheii în broască și se întorsese instinctiv cu spatele la ușă. N-o putea privi în ochi, dar îi număra pașii ca un orb: treisprezece, ghinion, până în clipa exactă când ea se oprise în prag și salutase cu o voce care duhnea de vinovăție.

— Bună seara.

Nu-i putuse răspunde, prezența ei îl înfiora ca și acum, în amintire. A, ce tare dorise atunci să-l fi întâlnit pe Jesús doar în vis, ori cel puțin să nu fi cedat pornirii de a distruge atâtea lucruri de care Idalys nu se putea lipsi! Cum să-i fi spus bună seara, când se gândise că seara era cum nu se poate mai oribilă?

— Iartă-mă, spusese ea.

Preț de câteva clipe, sperase că rugămintea se referea la faptul că, orice-ar fi fost, ea era dispusă să se întoarcă la el, și încercase să-și închipuie cum s-o accepte, salvându-și totodată mândria de bărbat, dar nici măcar n-avusese vreme să încerce.

— Cum de ți-a dat prin minte să vii înapoi? Eram sigură că rămâi la Miami. M-am încurcat cu Jesús, gândindu-mă că... ai să-ți refaci viața acolo, și acum... Acum nu mai putem drege nimic.

— De ce? întrebase cu glas uimit, surd și tremurător. Doar te iubesc.

— Fiindcă nu te iubesc, Stalin. Și nu te pot înșela.

S-a răsucit în pat, a sorbit din răcoritoarea lăsată de cumnată și a zâmbit amar, amintindu-și de acea ironie. Oare Idalys nu-l înșelase încă? Totuși, nu dăduse curs pornirii de a înfrunta evidența, fiindcă înțelesese perfect ce voise ea să zică atunci. Se culcase cu altul când el era în Statele Unite, așa că nu putea fi vorba de infidelitate. Fusese ca și cum ar fi murit, ori poate ca și cum ar fi înviat, ajungând în străinătate, pe care ea o considera un soi de paradis de pe altă lume, de unde nimeni zdravăn la minte nu s-ar fi întors pe insulă. S-a uitat la soarele roșiatic al amurgului, înconjurat de norii mari și sângerii care aruncau peste Miami o lumină funebră, și a încercat să disece paradoxul. Dintre feluritele motive pentru care revenise în Cuba primul era tocmai intenția de-a rămâne cu Idalys, fără să știe că era pierdută deja și că, așa cum spusese și ea, nimic nu se mai putea drege.

Dar nu se resemnase să accepte realitatea și continuase să-și facă valiza și mai neîndemânatic, cu o singură mână, hotărât să-i sugereze lui Idalys două lucruri. Acuzația tăcută și evidența că lui îi era practic imposibil să trăiască fără ajutorul ei. Se simțise singur și nefericit ca un orfan, fericit în mijlocul tristeții insondabile, de parcă avea febră și se agita, savurând plăcerea de a-i reproșa mamei lui în tăcere că nu venea să-l învelească. Nu fusese nevoie de prea multă vreme ca să atingă acea stare și să obțină ajutorul și iubirea pe care, fără nici o îndoială, le merita. Idalys se apropiase de el pe la spate, îl dăduse delicat la o parte și începuse să refacă valiza în tăcere. Iar el se trântise pe pat, simțind că oboseala tuturor suferințelor îndurate îi băltea în suflet, ca acum, când s-a întors în pat cu senzația de gol care de atunci mergea în umbra lui ca un câine. Obosit de atâta suferință, s-a agățat de speranța că tot ce se întâmplase de la deturnarea *Noului Răsărit* nu fusese decât un vis, și a picotit până când n-a mai știut dacă era în odaia lui din

Havana, lângă Idalys, pradă unui coșmar în care era condamnat la insolație pe un acoperiș, pentru că un copil idiot îl confundase cu Fidel Castro, ori era la Miami, visând ceva și mai bun, că Idalys murise în dureri atroce, ca un gândac de bucătărie otrăvit cu un fir de cafea.

Duminică 26

S-a deșteptat buimac, revenind la meschina realitate a terasei. A urinat în țeava de scurgere și s-a spălat ca pisicile cu apa sărată și ruginie rămasă pe fundul rezervorului. N-avea nici puteri, nici chef să-și bage torsul acolo, își simțea picioarele și voința ca de câlți și, dacă își lua inima în dinți s-o facă, putea rămâne cu picioarele în sus ca șoricelul Pérez din povestea copilăriei, care căzuse în oală de pofta unei cepe gustoase, lăsând-o văduvă pe gândăcița Martina. Deodată, fără să știe de ce, și-a amintit o poezioară învățată nu mai știa unde: „Gândăcița Martínez, văduva lui Pérez, / S-a măritat azi-dimineață cu titirez". Poate așa și făcea acum Idalys cu Jesús, taximetristul, fără să comită delictul de bigamie, fiindcă în Cuba, din clipa când unul din soți lua calea exilului, căsătoria se putea anula doar printr-un denunț. Tehnic vorbind, el era mort, iar Idalys văduvă.

S-a reîntors în pat, și-a clătit gura cu o dușcă din răcoritoarea trezită, a înfulecat un sandviș care se umezise și a început să se studieze cu minuțiozitatea unui entomolog. Ar fi făcut silă oricui. Pielea, care abia în urmă cu câteva zile era frumos bronzată de soarele și apa mării, avea acum tot atâtea culori ca un curcubeu pe cerul de furtună. Pielea i se exfolia ușor ca o coajă de banană în zonele moarte, de un maro urât, aproape negru, când trăgeai de ea; lângă maro, puteau să stea albul murdar al unei bășici, roșul scârbos al unei coji ori rozul bolnăvicios al unei răni. Dar cel mai rău era că pielea aceea îl ardea tot atât de rău ca amintirile, de parcă și memoria i-ar fi fost plină cu pustule. Din

fericire și pentru întâia oară de când stătea pe terasa de pe acoperiș, ziua era înnorată. Căutându-și de lucru, a ales ce era mai ușor și a început să-și cojească pielea.

Asta i-ar fi făcut acum și Idalys la Havana. Îl lăsase să doarmă în patul ei de milă, iar el fusese atât de prost, încât să se deștepte plin de speranțe, atât de lipsit de demnitate, încât să se umilească, rugând-o cu cerul și cu pământul să nu-l părăsească, atât de imbecil, încât să-i spună că otrăvise cafeaua, visând s-o omoare din dragoste. Dar ea nu numai că se ținuse tare pe poziții, dar se și răzbunase, neieșindu-și din sărite și nereproșându-i nimic, nici încercarea de a o otrăvi, nici smintelile din noaptea anterioară, de care el se căise în zori, când contemplase rușinat în baie distrugerile, pentru care acum se felicita iar, începându-și plimbarea rituală în jurul balustradei. Fir-ar a naibii de boarfă! Să sufere până la capăt din lipsa parfumurilor, mâncării și pastei de dinți! Ce-i păsa lui? Dacă n-ar fi preferat un taximetrist, dacă ar fi vrut să se împace, să facă șuapi-șuapi pentru ultima oară, să-i accepte rugămințile, lacrimile ori teribilele reproșuri și insulte, dacă i-ar fi cerut o parte din cearșafuri și prosoape, dacă nu i-ar fi strâns hainele cu încăpățânarea resemnată a celui care acceptă să primească ultima pedeapsă, ori dacă, cel puțin, când îl dusese până la ușă și-i pusese valiza în mâna sănătoasă, pe fața ei s-ar fi citit și altceva decât amestecul impenetrabil de milă și ușurare, el ar plânge că a pierdut-o.

Dar nu, ducă-se în fundul iadului, ducă-se naibii, ducă-se dracului! El o să fie fericit, liber ca păsările cerului, de cum o să plece de pe terasa asta oribilă și-o să le tragă clapa yankeilor, dându-se drept plutaș. O să-i scrie zilnic și-o să-i trimită poze cu Cadillac-ul, vila, piscina și, mai ales, Marea Clinică Stomatologică Marty, ca să crape de invidie și să sufere ca o sfântă. Da, o să se răzbune ca în filme; toți cei care îi făcuseră vreodată rău vor trebui să se plece în fața succesului său. Începând cu Idalys și continuând cu Bárbara Cifuentes, grasa aia rea și savantă. Fiindcă Fidel Castro o să moară odată și odată, nu-i așa?, iar a doua zi el o să-și mute

Marea Clinică Stomatologică Marty la Havana și Cifuentes o să fie obligată să se umilească și să-i ceară de lucru. Sigur că are s-o angajeze, fiindcă știoarfa e un chirurg a-ntâia, dar șef o să fie el. Niciodată n-o să se mai înjosească în fața celor puternici, așa cum făcuse cu Cifuentes, când sosise la spital cu un braț atârnat într-o eșarfă și cu vechea valiză în celălalt, distrus și de trădarea lui Idalys, dar și pentru că n-avea unde să locuiască.

Ar fi făcut orice numai să nu se întoarcă înfrânt acasă la mama, fiindcă nici ea, nici soră-sa nu fuseseră de acord ca el să se însoare cu Idalys, pe care o consideraseră întotdeauna o curvă. Timpul le dăduse dreptate, dar lui nu-i pica bine să recunoască evidența în fața lor și cu atât mai mult să se mute acasă la mama, unde ar fi trebuit să înghită reproșurile muierilor din neam și, în plus, să facă pe rândașul la Tocănița Cubaneză, preparând salate, curățând cartofi, servind la mese și, în plus, spălând vasele, gresia și bucătăria, ca femeile. Aici, în Miami, e foarte ușor de închiriat un mic apartament, o vizuină în care să locuiască singur. Dar catastrofa de a rămâne fără casă îl lovise la Havana, unde nu puteai închiria o odaie decât pe dolari. Neputând s-o facă, firește, trebuia să încerce să impresioneze. Numai statul poseda locuințe și le putea vinde în toată țara. Pentru el, statul începea cu șefa, Bárbara Cifuentes, care nu putea să aloce locuințe, ci doar să tragă sforile care duceau, prin îndepărtata Direcție Regională a Sănătății Publice, la ghemul încurcat al ministerului, care, la rândul lui, ducea la adevăratul mare mahăr, și mai îndepărtatul Consiliu de Stat.

Presupunea că n-avea să fie greu s-o convingă pe Cifuentes, care îl considera acum un adevărat erou; așa că, de cum o văzuse de dimineață la spital, hotărâse să lanseze un atac serios. Era nerăbdătoare să-l asculte, iar el se lăsase târât într-un cabinet gol și începuse o poveste în care, chiar dacă nu-și propusese conștient, nu șovăise să îmbine adevărul cu minciuna. Aplicase târâș-grăpiș strategia de a-i spune șefei ceea ce ea voia să audă și-i istorisise cum se opusese

deturnării *Noului Răsărit*, încercând să-i răzvrătească pe pasageri împotriva autorilor acesteia, deși, subliniase, de cum îl țintuiseră agenții dușmani cu pistoalele, el nu mai opusese rezistență, ăsta era adevărul. Ea îi pricepuse gestul și îl considerase prudent, iar el continuase povestea. Când ajunseseră la Cayo Hueso, îi relatase, îi aștepta deja o televiziune yankee avertizată de CIA, care trăgea firele întregii operațiuni anticubaneze. Ei bine, el nu doar refuzase să ceară azil politic, dar și apărase revoluția în fața camerelor care transmiteau din releu în releu, pe întreg teritoriul Statele Unite.

Brusc, Bárbara Cifuentes îi pusese un sărut pe obraz, iar lui i se păruse că era udă. De-ar fi vrut, ar fi putut-o pune jos chiar acolo. Din fericire, nu voise, așa că acum nu trebuia să se rușineze de asemenea decădere. E drept că se gândise la așa ceva, ca să câștige mai multe puncte și s-o prindă bine în laț pe șefuță, dar amintirea lui Idalys îl convinsese fulgerător că n-o dorea decât pe ea și că, dacă ceda posibilității sugerate de Cifuentes, scula n-avea să-i mai stea în loc. Ca să se mai liniștească, a continuat să facă politică. Îi relatase că televiziunea îi găsise fratele și, ca o etapă din planul dușman, acesta îi sugerase să ceară azil. Firește, nici măcar nu luase propunerea în considerare; fratele, al cărui nume era Lenin și pe care revoluția îl făcuse avocat, fusese silit de viermii[1] din Miami să-și schimbe numele; acum se numea Leo și nu era decât un biet clovn mort de dor, căruia trebuise să-i suporte văicărelile îngrozitoare că trăia departe de Cuba.

Așa stătea treaba, zisese, și, totuși, „ai putea crede, tovarășă doctor, că întoarcerea a fost cum nu se putea mai îngrozitoare?". Niște hoți, pleava contrarevoluției, îi șutiseră bicicleta cu care partidul îl premiase pentru că se întorsese în patrie, și îl mai și bătuseră când îi înfruntase, strigându-i că așa merita pentru că nu rămăsese în State. „Ce spui!" strigase Cifuentes făcându-i semn totodată, ca bună cubaneză

1 Regimul comunist îi numește pe cubanezii exilați în Statele Unite, mai ales la Miami, „viermi".

ce era, să continue. Îi povestise și cum îi reproșase Idalys că nu ceruse azil politic la Miami, ca s-o ia și pe ea mai târziu, și că el îi făcuse un scandal teribil. Cum îndrăznea, spusese că i-ar fi reproșat, fie și să-i sugereze așa ceva? Cum i se năzărise, fie chiar și pentru o clipă, zisese că ar fi întrebat-o, că el se putea purta ca un trădător de patrie? „Nu, de o mie de ori nu!“ insistase că i-ar fi strigat, înainte de a-și face valiza și de a pleca pentru totdeauna. Voia mai curând, afirmase vehement, să n-aibă bicicletă, soție și casă, decât să fie trădător de patrie.

Era, oare, un trădător? s-a întrebat acum, jupuindu-și pielea arsă. Brusc, s-a simțit atât de fragil, că vorba patrie i s-a părut prea mare pentru ca un prăpădit ca el să-i poată sta alături, nici ca trădător, nici ca erou. „Patria ori moartea“, a murmurat fără emfază, iar expresia care altă dată îi era atât de familiară i-a sunat straniu și de neînțeles, ca o ghicitoare. Ce naiba aveau una cu alta patria cu moartea, sula cu prefectura, slănina cu viteza? Și, totuși, în Cuba, moartea apărea mereu în aceeași poză cu patria, libertatea ori socialismul, ca un mare premiu de televiziune, femeia spectaculoasă care primea în pat numai învingătorii morți în luptă.

Cei ca el erau condamnați să gonească de ici-colo, împungându-se cu coarnele între ei, doar-doar izbuteau întâmplător să scape din labirint. Numai că el greșise într-un punct al traseului și de aceea făcea acum insolație pe terasa cu o singură ieșire care dădea pe o plută din largul mării. Nici măcar nu-și închipuise asemenea destin când o însoțise pe Cifuentes în biroul directorului clinicii, un tip chel și nerușinat, care își lăsa să crească singurele douăzeci de fire de păr pe tâmple, zece de fiecare parte a capului, și le aduna în creștet, formând un soi de coroană căruntă. Tipul îl aștepta și îl primise cu un „Ia te uită, eroul nostru“, care lui Martínez îi deșteptase orgoliul. Acum, pe terasă, vorbele acelea i s-au părut o glumă de prost gust, dar atunci, când Cifuentes înșirase rând pe rând ceea ce numise „meritele colegului nostru“, el chiar crezuse că merita elogii

pentru că înfăptuise lucruri excepționale. Le-a evocat din nou, iar fiecare în parte și toate la un loc i s-au părut prostești, mai ales faptul că nu ceruse azil politic în Statele Unite, cum îl sfătuise frate-său; poate de aceea, și-a zis acum, inima îi bătuse mai tare când, comandând cafea pentru toți, directorul îl întrebase dacă era dispus să reprezinte Cuba la Congresul Latino-american de Chirurgie Maxilo-facială, care se ținea peste puțin timp în Mexic.

De ce îi ațâța atât de tare pe cubanezi simplul gând de a pleca din insulă ? Motivele nu erau doar politice, fiindcă, de pildă, când îi făcuseră propunerea, el nici măcar nu visa la saltul de la Ciudad de México la Miami, pe care îl făcuse apoi, dar, de cum îi evocase directorul posibilitatea unei călătorii în străinătate, începuse să saliveze de poftă și spusese pe loc că da, ar fi încântat să se ducă, firește, deși afișase imediat și obligatoria cotă de modestie, adăugând că nu se simțea demn de asemenea onoare. Cifuentes profitase ca să-i amintească directorului că deplasarea în Mexic îi revenea ei, iar încordarea din încăpere crescuse, ca și cum fusese activată o bombă artizanală. Directorul și Martínez se uitaseră la ea, iar Cifuentes își scociorâse alunița micuță și păroasă de pe obrazul drept și continuase să argumenteze că ea îndeplinise deja formalitățile și scrisese comunicarea pentru congres. „Microchirurgia laser aplicată la molarii bolnavi“, o tehnică, strecurase, despre care doctorul Stalin Martínez n-avea deloc habar; de ce să nu fie trimis la New York, la Congresul Mondial de Ortodonție ?

Întrebarea plutise în aer, iar Martínez întorsese capul și-l privise pe director, asistând parcă la un meci de ping-pong, de al cărui rezultat îi depindea soarta. „Imposibil, tovarășă doctor“, replicase acesta, care asista mereu la congrese mondiale și se pregătea să dea lovitura de grație: „doctorul Martínez nu cunoaște engleza“. Răspunsul fusese atât de categoric, că directorul câștigase punctul, dar Cifuentes nu se dăduse bătută și servise iar. De ce să nu pună capăt discuției, trimițându-l pe doctorul Stalin la Camagüey, la

Congresul Național pentru Administrarea Clinicilor Dentare? Mingea era din nou în aer, iar lovitura fusese atât de puternică de astă dată, că Martínez o simțise drept în cap. Dacă directorul consimțea, n-avea să se ducă în străinătate și asta nu i se părea drept. De ce trebuiau să călătorească mereu doar șefii? De ce oamenii din Cuba se împărțeau în categoriile A și B: A la Ciudad de México, la Paris, la New York, B la Camagüey, la Pinar del Río, Oriente? El fusese întotdeauna de categoria B, un gunoi; nu cunoștea tehnica laser, nu cunoștea engleza, dar n-avea nici cea mai mică idee nici despre administrarea clinicilor. Se pricepea la stomatologie pur și simplu și era printre cei mai buni. Voia să călătorească, fir-ar să fie, voia să meargă în Mexic ori la New York, măcar o dată în viață voia să fie de categoria A. O voia atât de tare, că fusese gata să-l îmbrățișeze pe director când acesta hotărâse să-l trimită în Mexic din rațiuni politice, ca premiu pentru eroismul de care dăduse dovadă, ținându-le piept deturnatorilor, refuzând să ceară azil politic în Statele Unite și revenind de bunăvoie în Cuba.

S-a întins pe patul de campanie, a privit norii mari și cenușii care se îndreptau spre sud și și-a zis că atât Havana, cât și Miami, atât de diferite, nu puteau fi concepute fără soare. Îi plăcuse întotdeauna nespus de mult lumina zilei, dar acum, că avea pielea arsă și încinsă, o ura. „Să plouă, să plouă, baba să se ouă“, a cântat ca în copilărie, făcându-și iluzii că ploaia o să aline arsurile care îl chinuiau. Dar nimic, cu excepția lui Miriam, nu-i putea alina mintea. Oare avea să-l viziteze azi? Și-a dorit atât de intens prezența ei, că a început s-o invoce, fredonând o melodioară veche de-a lui Elvis Presley, „Lof mi tender, lof mi suit, never let mi gou. Yu hef meid mai laif complit, end ai lof yu sou“. Era incapabil să spună exact ce însemnau acele vorbe, dar știa că pomeneau de iubire și asta îi era de ajuns. Oare o să îndrăznească să i le spună? Îi era tot atât de dor de ea ca și de Idalys, deși în sens absolut contrar. Amintirea lui Idalys era amară și îl incita la

răzbunare; cea a lui Miriam, în schimb, era dulce ca trestia de zahăr.

A evocat-o pe fată atât de intens, că a izbutit să și-o imagineze aproape fizic. Și-a culcat amintirea în pat, lângă el, și brusc a sărit în sus, îngrozit. Și-o închipuise goală pușcă. S-a întors cu spatele, spunându-și că n-avea dreptul să fie atât de violent cu ea, dar iluzia întrezărită a început să-l atragă precum amintirea Cubei. A închis ochii ca în copilărie, când se juca de-a baba oarba, s-a așezat pe jos, lângă pat, și n-a putut rezista tentației de a mângâia aerul paralel cu prelata, dar cu două palme mai sus. Acolo ar putea sta ea dezbrăcată, Doamne Dumnezeule! Cu părul negru ca nefericirea de a fi singur pe terasă, ochii verzi ca viitorul pe care visa să-l aibă odată, buzele roșii ca ațâțarea care îl orbea, sânii mici și albi ca de fetiță, pântecele neted ca plaja de la Varadero, sexul umed ca aerul din acea zi de vară, fierbinte ca febra care pusese stăpânire pe el, și deschis ca porțile raiului.

Și-a pus arătătorul în centrul iluziei și a început să-l miște dulce, delicat, șoptind gânduri neliniștite în amintirea urechii acelei fete, curva mea mică, puicuțo, micuța mea americancă, viermișoara mea. Îți place, curvă mică, pisicuțo, micuțo, micuța mea americancă, puicuțo, mămicuțo, viermișoaro? Îți place cum ți-o dă prietenul tău cubanez, tipul tău din Cuba, tăticul tău din Cuba, bărbatul tău din Cuba, omul tău din Cuba? Da, de-adevăratelea? Las'că vezi tu acum, deschide-te, fii a mea, dăruiește-te, acum o să intru în tine, acum intru în tine, am intrat în tine ca insula în mare, acum o să dansăm un *son*, un *danzón*, un *danzonete*, un bolero dulce, arzător și frumos, molcom ca ploaia, care crește ca vuietul ei și se face rumbă, *arolla*, cubanezo, totu-i al tău, bucură-te de tot, fată din Cuba, totu-i al tău, dă-mi-o, mami, sunt tot al tău.

A rămas întins, sfârșit, umilit, cu ochii pe pata care i se întindea între picioare ca un scuipat. Din fericire, pantalonii erau atât de murdari, că foarte curând sperma o să se confunde cu celelalte pete care îi desenaseră pe stofă o hartă

cu insule inexistente, la fel de greu de înțeles ca și propria-i viață. Brațul, pielea, hainele și amintirile lui erau toate făcute fărâme. Nu mai avea decât zdrențe. Și-a amintit de seara când se oprise în fața casei unde locuia mama, cu un braț prins în eșarfă și cu valiza în celălalt, ros de furia că nici măcar nu îndrăznise să-i spună directorului că n-avea unde să stea. De ce tăcuse ? s-a întrebat. Fiindcă-și făcea visuri despre călătoria în Mexic, dar mai ales fiindcă-i venea al naibii de greu să-i spună că Idalys îl lăsase cu curul în baltă.

Cel mai rău era că nu putea să-și mintă mama și sora și nici să amâne recunoașterea rușinii, pentru că se ducea să le ceară găzduire. Stalina o să-l umilească mai întâi, subliniind trădarea lui Idalys, pe care o crezuse mereu o curvă, și apoi o să facă din el un sclav, căci o complexa faptul că-i revenea toată greutatea Tocăniței Cubaneze, iar ea era absolut incapabilă să priceapă și să accepte că el era un profesionist care practica. Dar n-avea ce face, își spusese, împingând ușa de la intrare, dispus să înfrunte orice, cu excepția a ceea ce-i căzuse sub ochi. Mesele dispăruseră, iar salonul-sufragerie al Tocăniței Cubaneze era iar simpul salon din casa mamei lui.

— Dar ce s-a întâmplat aici ? exclamase, lăsând valiza jos.

— Păi, ne-au închis „cerul gurii“, frate, ni l-au închis. Stalina venea din fundul casei cu ofițerul de securitate care îl interogase pe Martínez la aeroport. Ajungând lângă el, îl îmbrățișase și-l sărutase. Ce-ai pățit la braț ?

Martínez își privise ca pentru prima oară ghipsul pus cu o noapte mai înainte; acesta strălucea ca zăpada, dar era al naibii de greu și încă nu se obișnuise să-l poarte, așa că-și simțea mâna fragilă gata să se rupă iar. Dar acum, pe terasă, abia de simțea greutatea bucății de ghips cufurit, care devenise parte din brațul lui, ca o proteză. S-a întrebat ce-o să facă cu el după ce-i va păcăli pe yankei, dându-se drept plutaș, și fără voia lui, fără să afle răspunsul, s-a cufundat iar în amintiri. Nu-i lămurise Stalinei cauza fracturii, căci intuia că orice zicea de față cu mulatrul securist putea fi folosit

împotriva lui. Așa că-și concediase sora cu un sărut pe obraz și un „mai vorbim noi" și se întorsese spre polițistul cu pielea măslinie, încercând să-și stăpânească furia, hotărât să profite de recent cucerita faimă de erou, care îi adusese deja un voiaj în Mexic, ca să redeschidă Tocănița Cubaneză.

— De ce ne-ați închis „cerul gurii" ? întrebase cu o urmă de fanfaronadă. Cum ați îndrăznit?

Mulatrul nu se grăbise să-i răspundă; se întorsese cu tot calmul de pe lume, se trântise într-un fotoliu și i-l indicase pe celălalt, oferindu-i-l foarte natural, de parcă el era stăpânul casei. Amintindu-și acel moment în seara umedă de pe terasă, Martínez s-a întrebat de ce naiba acceptase fără să zică nici pâs autoritatea mulatrului, care îl scruta intens și calm, dezarmându-l. Tipul era stăpân pe situație și, ca să sublinieze acest fapt, scosese un trabuc din buzunarul de la piept al sacoului cenușiu, îi smulsese vârful dintr-o singură mușcătură, îl pusese în scrumiera din mijlocul mesei, aprinsese țigara de foi pe îndelete și azvârlise în sus un inel de fum, înainte de a formula o baterie de întrebări care îl pusesera în încurcătură pe Martínez.

— Păi, să vedem, tovarășe Stalin, spusese fără prea mult chef, ca și cum vorbea cu un elev de școală primară, foarte greu de cap. Ai refuzat să fii manipulat politic de televiziunea dușmană, nu-i așa?

— Da, acceptase.

— Ai refuzat propunerea fratelui tău de a cere azil la Miami, nu-i așa?

— Da.

— Te-ai întors de bunăvoie în patrie, nu-i așa?

— Da.

— Aici ai apărut la televiziune, nu-i așa?

— Da.

— Te-ai bătut cu hoții care ți-au luat bicicleta dată de partid, nu-i așa?

Martínez și-a amintit că întrebarea îl speriase, căci polițistul știa că el adusese bicicleta de la Key West. Și-a amin-

tit și că era să i-o spună, dar că privirea rece a mulatrului îl convinsese că era mai bine să lase totul baltă.

— Da.

— Ți-ai lăsat nevasta pentru că ți-a pus coarne, nu-i așa?

— De unde știi?

Drept orice răspuns, mulatrul ridicase din umeri, trăgând din trabuc cu suficiență profesorală. El recapitulase febril: doar patru oameni îi cunoșteau rușinea, Idalys, Jesús, directorul și Cifuentes. Care era turnătorul? Ticăloasa grasă, pușlamaua de taximetrist, parșivul de director ori curva curvelor? se întrebase, conchizând, poate fiindcă așa îl durea mai puțin, că îl turnase șefa.

— Da sau nu? îl presase polițistul, scoțând fumul pe nas.

— Da.

Securistul scuturase ușor țigara de foi pe marginea scrumierei și un inel de cenușă se desprinsese delicat din el, ca o frunză de copac.

— Ești un exemplu pentru poporul nostru, nu-i așa?

— Da, zisese Martínez, convins. Dar surâsul satisfăcut al mulatrului îi sugerase că-i întinseseră o capcană, așa că încercase să reacționeze: Adică nu. Vreau să zic, ce fel de exemplu?

Atunci pierduse totul, și-a zis, mergând la voia întâmplării pe terasă, căci îi oferise securistului pe tavă posibilitatea de-a bate câmpii, de a-i ține un discurs în care nimeni nu credea, dar pe care toți erau condamnați să-l accepte, ca să nu fie declarați opozanți, ceea ce era nespus de primejdios.

— Cum ce fel de exemplu? întrebase securistul. Începuse să înșire o salbă de elogii care îl dezarmaseră pe Martínez, incapabil să se apere și cu atât mai puțin să se bucure de toate virtuțile pe care i le atribuia polițistul: Un exemplu de bărbăție, patriotism, putere de sacrificiu, spirit revoluționar. Mulatrul marca fiecare har al lui Martínez lovind scurt cu trabucul în scrumieră și deschisese brațele larg, întrebând: Ți se pare logic ca un om ca tine, tovarășe Stalin,

premiat de noi, în plus, cu o călătorie în Mexic, să exploateze o afacere privată, ca să câştige dolari?

— Noi? spusese, întrebându-se cine hotărâse să-l trimită în Mexic, directorul clinicii ori Securitatea? Şi adăugase, dispus să lămurească chestiunea: Ce-i aia noi?

— Noi suntem noi, replicase didactic mulatrul.

Fără să vrea, Martínez a ajuns lângă rezervor şi s-a privit în apa sărată. Şi-a zărit chipul, la fel de întunecat ca seara, ca resturile apei ruginii de pe fund. Sau poate că era doar murdar, slinos, ca şi inima şi memoria? A plecat de lângă rezervor, fără să încerce măcar să-şi spele faţa, urmărit de gândul că voiajul în Mexic i-l oferise poliţia. Şi ce? şi-a zis, ascunzându-se în spatele certitudinii că era nevinovat. Dar avea nevoie să se refugieze în ceva, ca să uite, şi a recurs la amintirea clipei când trebuise, în fine, să le înfrunte pe mama şi pe Stalina, după ce nu putuse să obţină redeschiderea Tocăniţei Cubaneze. Ele îi pregătiseră o cină pe cinste, orez, fasole neagră, friptură de porc şi *tostones*. Rosa prăjea banane, pentru ca el să le mănânce crocante, aşa cum trebuia, iar Stalina îi tăia carnea în bucăţele, căci nu se putea descurca singur cu braţul în ghips.

— De ce n-ai rămas la Miami cu Lenin, ia zi? îl întrebase soră-sa, care ciopârţea un şorici. De ce?

— Pentru că aici muncesc şi aici am soţia...

— Soţia ta! Nu-mi vorbi tu mie de curva aia!

Carmencita, care îşi fripsese degetele, furând un *tostón*, şi acum sufla în ele, s-a întors spre ei cu un licăr de admiraţie în priviri.

— Mătuşa Idalys e turistă?

Pe Rosa o pufnise râsul, Stalina se molipsise şi începuse să râdă, spre stupefacţia fetiţei.

— Nu, draga mamii, îi explicase. Mătuşa nu-i turistă.

— Dar curvă? insistase Carmencita.

— Curvă da, replicase Stalina.

Nu credea că avea rost, dar voise automat s-o apere pe Idalys, însă Rosa turtise o felie de banană cu o lovitură zdravănă și retezase scurt orice discuție.

— Ajunge! exclamase, apoi dăduse sentința: Nu se vorbește de rău despre membrii familiei!

Acum Martínez și-a spus că morala mamei lui era cu adevărat de invidiat, mai ales fiindcă știa întotdeauna ce era bine și ce era rău. Și, tocmai când se gândea că el făcea numeroase confuzii, a auzit pași săltăreți pe scara în spirală și automat și-a dus mâna stângă la cap, încercând zadarnic să-și netezească părul, convins că Miriam urca să-i aducă provizii și să-l roage iar să-i spună ceva despre Cuba. În realitate, își dorea nebunește să-i spună vorbe dulci, dar știa perfect de bine că n-ar îndrăzni niciodată s-o facă. Și nu numai fiindcă nu-i cunoștea limba, ci și pentru că se temea să n-o jignească. O sperietoare de ciori ca el nu putea aștepta nimic de la un înger ca ea. Brusc, și-a adus aminte de epoca în care a spune prostii era sinonim cu a discuta despre sexul îngerilor și a zâmbit. În ce-o privea pe Miriam, o atare discuție n-avea nici un sens; senzualitatea ei era pe cât de intensă, pe atât de ingenuă, aproape îngerească, dacă se putea spune așa, și îl înnebunea. S-a dus în pragul terasei, hotărât s-o întâmpine, dar zâmbetul i-a înghețat pe buze, când și-a văzut nepotul, pe Jeff, lângă ușa care dădea în casa scării.

Băiețelul purta o șapcă mare de baseball și îl privea cu ochii cât cepele, paralizat de frică. Martínez s-a speriat că Jeff avea să urle, confundându-l iar cu Fidel Castro. S-au măsurat câteva clipe unul pe celălalt, până când Martínez s-a hotărât să-l ia în brațe, fiindcă, la urma urmelor, îi era nepot.

— Helou, a spus, agitându-și mâna în aer. Com aici, com. Jeff nu s-a clintit, iar Martínez a hotărât să insiste: Com tu mi, ai em unchiul tău.

Băiețelul a făcut un pas mic și sfios și imediat a dispărut, luând-o la goană și ascunzându-se în spatele ușii de la casa scării. Martínez a renunțat să-l caute, deoarece, ca s-o facă după

toate regulile, trebuia să stea în patru labe și să înainteze lipit de zid, și n-avea chef deloc. A auzit alți pași, lenți și grei, ca și cum urca scara o elefănțiță, și a oftat ușurat, căci sosea Cristina, cumnată-sa. Peste câteva clipe, ea s-a oprit, gâfâind, în ușița de la casa scării, și s-a îndreptat spre el cu Jeff ascuns după fustă. Ținea coșulețul cu mâncare într-o mână și termosul cu ceai în cealaltă, iar Martínez a oftat, înțelegând că nici azi Miriam n-avea să vină să-l viziteze.

— Bună ziua, a zis Cristina, zâmbitoare; s-a împiedicat și și-a recăpătat echilibrul cu greu, chinuindu-se să nu-i scape coșul și termosul. O să mă omori, băiete! a strigat, întorcând capul în spate, unde Jeff continua să stea ascuns. *Don't be silly!*

Martínez era uluit. Prima parte a scenei, cubaneză ca și amintirile lui, o tăiase brusc fraza al cărui înțeles nu-l intuia. Ce însemna sili? Pușlama, pisălog, plicticos?

— *How are you?* Cristina a ajuns în pragul terasei și l-a pupat pe obraz. Ți-am adus plodul, ca să nu mai fie *afraid* și să nu mai facă iar în *bed*, știi tu.

— E trăsnet, a zis Martínez și, fără voie, și-a îndulcit vocea, adăugând: Hau ar yu, Jeff?

Băiețelul n-a deschis gura, iar el s-a întrebat dacă izbutise să se facă înțeles în engleza lui de trei parale.

— Jeff, *please*, l-a rugat Cristina, aplecându-se și punând coșul și termosul lângă patul de campanie.

— *I'm fine, and you?* a răspuns în cele din urmă băiețelul, încă ascuns în fustele maică-sii.

Martínez a simțit un gust dulce-acrișor. Mucosul îi înțelesese acel hau ar yu; în schimb, i-a pus altă întrebare, la care nu era sigur că putea răspunde corect, așa că a tăcut prostește. Cristina a făcut prin surprindere un pas la dreapta, iar copilul a rămas descoperit; era slab, bronzat și nervos, iar șepcuța de jucător de baseball îl făcea să pară un adevărat băiețel cubanez.

— *Stop!* a zis Cristina, oprindu-se, văzând că Jeff voia să se ascundă iar în spatele ei. *Look at me*, a adăugat dul-

ce, arătându-i-l pe Martínez cu degetul mâinii stângi, în timp ce cu dreapta îi mângâia obrazul, ca să-l liniștească. *He is not Castro. He is your uncle Stalin, okey?*

Băiețelul l-a măsurat pe Martínez din cap până în picioare; avea gene lungi și ochi negri, mari și vioi.

— *How are you, uncle Sta. Do you play baseball in Cuba?*

Acum, a clipit Martínez, încercând să deslușească întrebarea. I-a luat ceva timp, dar nu i-a fost greu, plei beisbol in Chiuba era foarte clar, oncăl era unchi, firește, ca oncăl Sam; dar cel mai mult i-a plăcut acel Sta foarte sportiv, de la Stalin, desigur o poreclă numai bună pentru un boxer ori un jucător de baseball.

— Ies, a răspuns, lăsându-se pe vine la înălțimea nepotului, care începuse să se miște în ritmul unui cântăreț de *rap*. In Chiuba ui ar ciampions.

— *Champions?* a replicat băiețelul pe loc, tot în mișcare. *Champions of what? We are the champions here in America, the champions of the world.*

N-a știut ce să zică; își pricepuse nepotul, dar n-avea vorbe pentru răspuns. Nu putea nici să-i explice în engleză că țara lui, Cuba, era campioană mondială la baseball amator, nici să-i precizeze că jucătorii cubanezi erau, în realitate, profesioniști deghizați, și nu înfruntaseră o echipă nord-americană din primele ligi nicicând. Era convins că, dacă ar fi făcut-o, nord-americanii ar fi câștigat la sigur, dar s-a agățat de amănuntul că nu se întâlniseră, ca să suporte mai ușor îngâmfarea tipic yankee potrivit căreia campionii Americii erau ai întregii lumi, iar continentul devenise sinonim cu Statele Unite. S-a ridicat în capul oaselor, fiindcă genunchii începuseră să-i tremure, și, știindu-se incapabil să continue dialogul cu Jeff, i s-a adresat Cristinei.

— Nu vorbește spaniola?

— *Only a little*, a zis, zâmbind ușor, parcă rușinată. Foarte puțin. Fratele tău nu vrea, știi tu. Vrea ca Jeff să fie american.

— *I'm an american*, a precizat orgolios băiețelul, confirmând, parcă, o evidență. A mimat gestul cuiva care își trece degetele peste coardele unei chitare electrice și a fredonat: *Born in the USA, born in the USA, born in the UUUUUSSSSSAAAAA*.

Cristina a surâs iar, mândră de talentele fiului, iar Martínez a bătut de două ori din palme fără chef, gândind că, din nefericire și definitiv, Leo făcuse după mintea lui. Jeff era de sus până jos un băiețel american. Cum să se înțeleagă vreodată cu Carmencita, vara lui primară? A hotărât să-l provoace, vorbindu-i spaniolește:

— Cu ce echipă ții, Jeff?

Băiețelul, căruia părea să-i fie total imposibil să stea locului, începuse să-și ridice încetul cu încetul brațele deasupra capului.

— Jeff, *please*, l-a rugat Cristina. *What are you doing now?* Răspunde-i unchiului tău. L-ai înțeles, *right*?

Dar Jeff nu i-a dat nici cea mai mică atenție. Iar Martínez a înțeles perfect tăcerea nepotului: se pregătea concentrat ca un jucător de baseball înainte de a arunca mingea. Admirându-l, și-a amintit că în Cuba crainicii numeau „uaind op" acele mișcări lente, care exprimau calmul tigrului cu câteva clipe înainte de a se arunca asupra prăzii. Îl vedea pe Jeff din profil, cu mâinile unite deasupra capului, așteptând parcă un semn, și a înțeles pe loc că băiețelul îl aștepta pe el, îi transmitea un mesaj tainic, și s-a lăsat entuziasmat pe vine, uitând chiar și de slăbiciunea picioarelor. Între ei s-a stabilit pe loc complicitatea secretă dintre *pitcher* și *catcher*, dintre cel ce aruncă și cel ce prinde mingea. Jeff a ridicat piciorul stâng la înălțimea bărbiei, și-a sucit torsul spre dreapta, arătându-și spatele, ca marii *pitchers* în clipele spectaculoase ale jocului, apoi spre stânga, lansând o minge imaginară cu toată greutatea corpului, și a imitat zgomotul tăios al mingii, iar Martínez s-a făcut că a prins-o chiar la înălțimea genunchilor.

— *Strike!* a țipat Jeff.

Martínez și-a simțit picioarele tremurând, n-avea putere să stea pe vine și nici să se ridice, așa că s-a lăsat în fund și a rămas pe podeaua terasei.

— Bun estrai, a zis.

— *Oh, yeah*, a zis Jeff. *A good strike, eh? I'll be pitcher, you know?*

— Nu vorbești spaniola?

Jeff s-a îmbujorat pe loc, a lăsat privirile în jos, și-a scos șapca și a început să se scarpine în cap.

— Puuăii... a spus cu un puternic accent american, *dad* nu mă lasă.

— De ce?

— Vrea să-l vindece pe Jeff de Cuba, a zis Cristina, punând un braț pe umerii băiețelului, ca pentru a-l apăra. Zice că noi, cubanezii, suntem al naibii de *crazy*, dar eu cred că el e *crazy*. Că doar cine pune mâței clopoței?

Uluit, Martínez s-a sprijinit de pat și s-a ridicat încet, evaluând gândul lui Leo: Jeff să se vindece de Cuba ca de o boală contagioasă. I se părea o crimă, dar simțea că n-avea dreptul s-o spună în fața cumnatei și a nepotului.

— Când vine fratele meu?

— Chiar azi, a zis Cristina. Și *for sure* o să urce să te vadă imediat. E *crazy* să te vadă. Din fericire, nu mai ai mult de stat în temnița asta.

Jeff s-a desprins din îmbrățișarea maică-sii și a început să se miște iar în ritmul unui *rap* imaginar.

— *Why are you here, uncle Sta?*

Martínez a dat din umeri. Cum să-i explice lui Jeff de ce stătea închis pe terasă, dacă nici el nu înțelegea prea bine de ce un cubanez care venea din Cuba era primit de yankei cu brațele deschise, iar altul, care venea dintr-o terță țară, avea atâtea probleme, că era sfătuit să-i înșele, făcând pe plutașul.

— *We made a deal, Jeff, didn't we?* Cristina și-a dus arătătorul la buze și a adăugat: Trebuie să plecăm, Stalin, *because Jeff has to study.*

S-a întors spre casa scării, dar Martínez a apucat-o de umăr.

— Ce voiam să spun... Miriam... nu mai urcă?

Cristina i-a aruncat un zâmbet complice.

— O placi, așa-i? a întrebat, făcând un gest acuzator cu arătătorul. *She* a fost *busy* întregul *week end*, dar *don't worry*, vine mâine. Și ea te place.

Martínez a fost fermecat. Era posibil? Nu, și-a zis. Era, cu siguranță, o confuzie, deoarece cumnata lui nu vorbea prea bine spaniolește.

— *Bye, bye*, a spus Cristina.

Și s-a dus spre casa scării, urmată de Jeff, care înainta în același ritm de *rap* imaginar.

— Adious, *uncle* Sta.

— Gud bai, a zis Martínez, agitându-și brațul foarte tare, de parcă își lua rămas-bun de la pasagerii unui tren ori ai unei nave.

Cristina și Jeff au dispărut pe scări în jos, iar Martínez și-a frecat barba. Deci Miriam îl plăcea. Cum adică, mai exact? Poate că-i părea nostim, ori simpatic și nimic mai mult. Dar să-i placă lui Miriam era mai mult ca destul în singurătatea lui. Celelalte puteau veni mai târziu, de ce nu? E adevărat că era bătrân pentru ea, dar și că acum era jegos ca un naufragiat, iar când n-o să mai fie, devenind strălucitul proprietar și specialist principal de la Marea Clinică Stomatologică Marty, totul putea fi altfel. I s-ar consacra lui Miriam cu trupul, sufletul și contul curent, și poate că, în cele din urmă, ea l-ar accepta. A, ce-ar mai face-o să turbeze pe Idalys, dacă ar avea asemenea noroc! Nu numai că i-ar trimite poze cu vila, clinica și Cadillac-ul, ci și de la nuntă: el în frac, iar Miriam în alb, cu catedrala din Miami în fundal.

Și-a dat seama că se gândea, de fapt, la Piața Catedralei din Havana, care îi plăcea nespus, și și-a zis că asemenea compoziție nu era posibilă. Oare Miami avea catedrală? N-auzise niciodată pomenindu-se de ea, nici n-o văzuse în fotografii ori cărți poștale. Poate că nici nu exista, sau era oribilă, nedemnă de nunta lui. Și-a amintit că nu era catolic, că Miriam nu-i era logodnică, și în gând a retras catedrala

din fundalul fotografiei, iar întreaga compoziție s-a topit cât ai clipi din ochi. S-a uitat la cer, unde norii mari și negri se tot duceau molcom spre sud, ceea ce însemna că foarte curând avea să plouă la Miami și poate că și la Havana. Să plouă, s-a rugat, sperând că apa o să-i calmeze arsurile de pe piele și de pe cap care i-o luase iar razna, căutând amintiri care să-i explice cum ajunsese pe terasa de pe acoperiș.

Memoria l-a târât în încăperea unde dormise în nopțile dinaintea călătoriei în Mexic. Mama nu-l lăsase să schimbe nimic în camera pe care o părăsise când se mutase cu Idalys în căsuța din Casablanca, iar acum, amintindu-și de ea, Martínez a simțit că vizita în odaia tinereții fusese un soi de pregătire pentru exil, ca atunci când, în agonie, retrăiești trecutul în clipele care preced mutarea în celălalt cartier. Acolo erau mănușa de baseball, patinele marca Unión 5, de-acum ruginite, și fotografia de la absolvirea facultății de stomatologie, înrămată și atârnată pe perete. S-a oprit în fața ei, gata să-și revadă colegii de studii, crezând că așa putea șterge amintirea chinuitoare a lui Idalys, și a observat la iuțeală că mai bine de jumătate dintre ei erau plecați din Cuba; unii prin Mariel, alții ceruți de familii, alții, în fine, dezertând din misiuni încredințate de guvern în străinătate.

Oare atunci, s-a întrebat, scărpinându-și furios pielea antebrațului pe sub ghips, atunci hotărâse să nu se mai întoarcă în Cuba, odată ajuns în Mexic? Nu, atunci nu luase încă hotărârea; pe umeri îi atârnau atât de greu trădarea lui Idalys, închiderea forțată a Tocăniței Cubaneze și pierderea bicicletei, că n-avea puteri să lupte pentru viitor. A râs, deoarece comparația dintre Idalys, afacere și bicicletă i s-a părut o răzbunare frumoasă; deși, dacă se gândea mai bine, comparația încă mai era exactă, recâștigarea lui Idalys era tot atât de imposibilă ca și redeschiderea Tocăniței ori cumpărarea altei *mountain bike*. Dar râsul i-a înghețat pe buze, amintindu-și că atunci, în fața pozei cu colegii care îndrăzniseră să-și ia viața de la capăt altundeva, nici nu-i dăduse prin minte că și el putea încerca așa ceva. Mai curând se

gândise să se sinucidă. Fusese o idee dulce, care îi garanta liniștea totală, în schimbul unei secunde de decizie, al apăsării pe trăgaci, al săriturii de pe un pod ori al unei scurte tăieturi la încheietura mâinii. Posibilitatea îl atrăgea pe atât de tare, pe cât se temea să și-o evoce. Începuse să se dea ritmic cu capul de perete, când simțise că cineva intrase în odaie.

— Mai tare, spusese Stalina. Poate ți-l spargi odată.

S-a întins pe patul de campanie, s-a uitat la norii care se tot scurgeau spre Cuba și le-a cerut, „vă rog eu mult", să-i spună surorii lui că o iubea enorm, orice s-ar întâmpla. Stalina îi dăduse o scrisoare pentru un prieten de-al ei mexican, un plic lipit cu pap de casă, care să-i servească de salvconduct pentru saltul în exil, pe care Martínez nici măcar nu și-l închipuia încă. Prima oară o făcuse când avionul cu care părăsise Cuba lăsase în urmă Havana, palmierii regali din valea Yumuri și cele patru nuanțe de albastru ale oceanului la Varadero, iar el se cutremurase, simțindu-și rădăcinile în văzduh, ca un copac smuls din loc, se temuse la fel ca acum, când își închipuia ce părăsit o să se simtă peste două zile, singur pe o plută în largul mării, și dorise cu disperare ca avionul să revină imediat pe insulă, unde ceva la fel de puternic ca fusta maică-sii să-l învăluie, făcându-l invulnerabil pe veci.

Dar aparatul se ridicase până în lumea norilor albi ca limbul, iar lui i se întețiseră bătăile tumultuoase ale inimii, spunându-și că, la urma urmelor, nimic nu-l obliga să se exileze, Congresul Latino-american de Chirurgie Maxilo-facială avea să dureze doar o săptămână, iar sâmbăta viitoare o să fie iar în Cuba. Ideea nu-l încântase, totuși, fiindcă știa perfect că, la întoarcere, avea să fie fără nevastă, fără casă, fără restaurant, fără bicicletă și fără viitor. Oare mersese atât de departe încât să includă și lipsa viitorului printre consecințele de înfruntat la întoarcere? Poate, dar, în orice caz, Stalina o făcuse dinainte, spunându-i că era un imbecil în stare să vină înapoi și că, de astă dată, guvernul o să-l

decoreze cu ordinul Bonifacio Bryne; îi recitase în batjocură versurile bietului poet studiat la școală: „Revenind de pe-un țărm depărtat / cu suflet trist și îndoliat“, și pe loc transformase al doilea vers într-o parodie conform căreia el avea să vină de pe țărmul depărtat „cu portofelul gol și avariat“.

Nu s-a mai scărpinat pe sub ghips; unghiile îi crescuseră coroiate, jegoase și tari ca ale uliului, și își făcuse o rană. A scuipat pe piele chiar la marginea ghipsului, a înclinat brațul, pentru ca saliva să-i lunece în jos până la rană, și s-a mai alinat puțin. Și-a mirosit axilele, care duhneau a sudoare veche, stătută, cu iz de sulf. S-a uitat furios la cer, potopul era tot iminent, dar nu mai începea odată. „Vulture pleșuv, fă-te cruce!“ a strigat pe loc, ridicându-se și făcând o cruce cu brațele, ca în copilărie, dar n-ar fi știut să spună dacă zisese așa ca să aducă ori ca să gonească ploaia. A cântat „Să plouă, să plouă, baba să se ouă“, dansând în ritmul micului refren. Oare Miriam știa să danseze pe ritmuri cubaneze? Ce mult i-ar plăcea un bolero cu ea, obraz lângă obraz! S-o ia încetinel de talie, să-i atingă ușurel sânii cu pieptul și să-i șoptească la ureche: „În viață există iubiri ce nu se pot uita“.

De ce naiba tot revenea amintirea lui Idalys, înnebunindu-l și nelăsându-l să-și savureze iluzia? Foarte bine, cât timp mai duhnea atât de atroce nu putea dansa cu Miriam, dar, de cum o să înceapă să plouă, o să rămână în pielea goală și o să facă o baie fără pereche, ca la Miami, care să-l purifice pe dinafară și pe dinăuntru. Oare când se spălase ultima oară? În Mexic, unde sosise cu zece zile în urmă, zece zile care acum îi păreau zece ani. Și-a amintit de sediul congresului, un hotel de cinci stele, la fel de luxos ca hotelul Nacional din Havana, de unde furase săpunelele și hârtia igienică. În Mexic, cel puțin, a fi cubanez nu era o nenorocire, ca în Cuba, dar și acolo se simțise un păduche. Costumul cenușiu pe care i-l vânduseră la El Louvre, magazinul

havanez pentru uzul celor care călătoreau în misiune oficială, îi era strâmt, valiza avea încuietoarea pe jumătate stricată și, urcând în cameră, nu-l lăsase inima să dea bacșiș, fiindcă n-avea decât cinci dolari și preferase să facă pe niznaiul, prefăcându-se că privește luminile orașului pe fereastră, în vreme ce băiatul făcea pe prostul, explicându-i iar unde erau baia și dulapul.

„Ce baie, Dumnezeule!" s-a gândit, amintindu-și-o, îndreptându-se spre țeava de scurgere, ca să urineze. Așa făcuse și atunci, cu câteva clipe înainte de a se dezbrăca, învelindu-și ghipsul în punga de nailon pentru spălătorie și intrând în jacuzzi, ca să-și lase acolo murdăria și îndoielile. La sfârșit, își pusese un halat de baie splendid, cu emblema hotelului brodată pe piept, revenise în odaie, privise luminile nesfârșite din Ciudad de México și se simțise un domn adevărat. De ce naiba trebuia să se întoarcă în Cuba? Păi, fiindcă hotelul era o iluzie care n-avea să dureze mai mult de o săptămână, adică, până la încheierea congresului. Hotărât să uite pricinile încordării, se așezase în fața mesei splendide, din lemn natur, scoțând din bagajul de mână lăsat pe ea comunicarea scrisă de Bárbara Cifuentes, „Microchirurgia laser aplicată molarilor bolnavi". Datorită agitației din călătorie, n-avusese vreme de ea și acum trebuia s-o studieze, ca să nu apară în fața participanților la congres ca un impostor ce era.

Se privise în oglinda mare din perete, cu rama sculptată, și lăsase ochii în jos. Sigur că nu merita călătoria, dar merita, în schimb, atâtea lucruri care nu-i fuseseră date, că era mai bine să nu se lase obsedat de chestiune. Deschisese dosarul cu comunicarea, văzuse deasupra plicul scrisorii pe care Stalina i-o trimisese lui Javier Reyes Heroles, prietenul ei mexican, și se simțise pe loc tentat s-o citească. Nu trebuia s-o facă, firește, n-avea s-o facă, se gândise, cântărind-o. Pliculețul era într-adevăr oribil, lipit cu pap de cea mai proastă calitate, aproape deschis. De ce să nu-i

schimbe plicul? De ce să n-o pună într-un plic din hotel, de exemplu, care era atât de elegant? N-ar fi o problemă insolubilă să imite scrisul Stalinei ca să rescrie numele, adresa, telefonul lui Reyes Heroles și chiar expresia aceea atât de delicată, pusă între paranteze („Prin amabilitatea fratelui meu, Stalin"), căci studiase la același colegiu cu sora lui și avea o caligrafie foarte asemănătoare cu a ei. Închisese ochii, își prelinsese degetul mic peste reverul pliculețului și peste papul uscat, iar acesta se dezlipise fără nici o greutate. Pe pipăite, descoperise că Stalina îi scrisese lui Reyes Heroles peste o pagină. O lăsase pe masă și se privise în oglindă. Văzuse propriul său chip și reflexia inversă a scrisorii în argintul oglinzii. Îl luase cu călduri. Era convins că soră-sa vorbea de el în scrisoare, poate că avea dreptul să citească cel puțin acele fragmente; așa cel puțin o să știe cum să se poarte cu mexicanul. Dacă se limita să citească doar paragrafele în legătură cu el, nimeni n-o să-l acuze de indiscreție. În orice caz, Stalina abuzase, fiindcă scrisese despre el fără să-l consulte.

Lăsase privirile în jos, murind să afle ce scria și, învingându-și ultimele scrupule, începuse să citească cu fervoarea unui dependent de droguri. Stalina îi spunea tipului iubirea mea, de când plecase el, zicea, era neconsolată. Lucrurile mergeau cum nu se putea mai rău în Cuba și, culmea culmilor, guvernul tocmai îi închisese Tocănița. Era îngrozitor. Cei o mie de dolari pe care i-i lăsase el îi investise în ea, iar acum nu știa din ce-avea să mai trăiască familia. Iubirea mea, repeta, scrisoarea o s-o primească prin Stalin, fratele ei preferat, de al cărui nume râseseră atâta împreună. Stalin era prost de bun; sfios și nesigur, incapabil să ia singur o hotărâre. Poate că de aceea, bietul de el, îl lăsase nevasta pentru altul. Cineva trebuia să-l împingă de la spate, să-l ajute să trăiască. Poate că îi cerea prea mult acum, dar îndrăznea s-o facă pentru că ea renunțase la tot pentru iubirea lor, inclusiv la speranțe. „Te rog, pe ce ai tu mai scump", îi spunea, „ajută-l pe Stalin să treacă frontiera la

Miami în siguranță, nu cu șpagă și clandestin, pentru că n-are curaj pentru așa ceva și, în plus, are un braț rupt." Stalin era ca un copil mare, pe care ea și mama lor îl protejaseră până când plecase de-acasă și căzuse în mâinile vrăjitoarei de nevastă-sa, care acum îl părăsise. Nici nu-i putea spune cât o să sufere fără fratele drag alături, dar orice sacrificiu era preferabil rămânerii lui Stalin în infern.

Un fulger a luminat terasa de pe acoperiș cu forța unui incendiu scurt și lacom, de parcă un arbore de foc ar fi ars pe fundalul negru al cerului. Martínez l-a privit copleșit; ecoul unui tunet a intensificat, făcând-o de nesuportat, tensiunea din atmosferă și din amintiri, iar el a simțit că avea să-i explodeze capul dacă nu începea odată să plouă, ajutându-l să se curețe și să uite că parcursese scrisoarea în continuare, chiar și după ce era evident că pasajele referitoare la el se terminaseră. Ar fi vrut să-și omoare sora, pentru că-l făcuse prost, sfios, nesigur și bietul de el, și apoi s-o sărute pentru că-l numise frate drag. Împărțit între furie și duioșie, se lăsase în voia dorinței de a viola nepedepsit intimitatea Stalinei, așa că ispășise păcătuind, și în a doua parte a scrisorii trimise de soră-sa citise evocarea amănunțită, făcută pentru Reyes Heroles, a brutalelor obscenități trăite de cei doi împreună.

Alt fulger a deșirat cerul, luminându-l. Martínez a crezut că fulgerul cu trunchi roșu, cu ramuri și rădăcini portocalii, care părea un arbore de foc pictat de un nebun, era un semn ocult, dar s-a simțit incapabil să-l descifreze. Cerul s-a înnegurat iar. A răsunat alt tunet, iar el și-a amintit de Stalina când era mică, pe vremea când amândurora le era frică de tunete, iar mama îi liniștea, explicându-le că auzeau vuietul mobilelor din cer, căci Dumnezeu se muta. Unde? s-a întrebat, simțindu-se părăsit de soartă și amintindu-și ce remușcări avusese când terminase scrisoarea. Stalina schimba foaia, cum obișnuia să se spună în Cuba, și îl sfătuia pe Reyes Heroles să-și răsfețe soția și copiii, că pe lumea asta nimic

nu-i mai valoros ca familia; ea, pe care viața o dăduse de toți pereții, știa foarte bine lucrul acesta și tocmai de aceea n-o să se interpună nicicând între Reyes și ai lui. Își lua apoi rămas-bun de la el cu o delicatețe ambiguă, spunându-i că-l iubea mult și era dispusă să se ocupe, ca întotdeauna, de orice prieten mexican care, venind în Cuba, avea nevoie de dragoste și tovărășie.

Martínez își privise chipul în oglinda bine lustruită din camera de hotel și plecase ochii, rușinat că îndrăznise să citească scrisoarea. Acum totul era limpede și verificat. Sora lui dragă, fetița dulce care se temea de tunete, ajunsese o prostituată de lux; de aceea putuse pune pe picioare Tocănița Cubaneză atât de iute, scoțând paraii din fund, cum comentase Idalys odată. Ascultând ceea ce atunci îi păruse o infamie, fusese gata să-și pălmuiască nevasta, dar acum, pe terasă, și-a amintit cât o uimise pe Idalys reacția lui violentă. Ce era rău dacă o femeie își ducea traiul cu ce-i dăduse Dumnezeu? întrebase Idalys, înainte de a adăuga, fără ca măcar să-l lase să zică ceva, că Stalina n-avea nici o vină că guvernul plătea în *pesos* și vindea pe dolari. El îi tăiase vorba, refuzând să mai dezbată subiectul, a cărui simplă enunțare i se părea o bârfă scârboasă. De atunci își tot reprimase îndoielile pe această temă, dar acum amintirea scrisorii pe care n-ar fi trebuit s-o citească niciodată îl chinuia.

O picătură rece i-a căzut pe ceafă și i-a lunecat pe șira spinării, înfiorându-i pielea. A ridicat capul și a primit prima aversă ca pe un balsam pe pielea arsă. Gata să plângă de bucuros ce era, și-a scos pantofii, cămașa, pantalonii, izmenele și ciorapii, și le-a strâns pe patul de campanie; hainele rupte și slinoase îl iritau, dar nu s-a oprit să-și plângă de milă. A început să cânte ca și cum era în sfârșit sub duș, sigur că, de cum avea să fie curat, o să se simtă ca nou. Dar, când a început să se frece, a urlat de durere; pielea chinuită nu suporta atingerea mâinilor. S-a gândit că din pricina bărbii și a rănilor semăna, probabil, cu Sfântul Lazăr, cu Babalú

Ayé al negrilor yoruba și Bătrânul Luleno al congolezilor, sfântul bonavilor și nenorociților. Nu-i mai lipseau decât câinii pentru ca imaginea să fie completă, dar era, poate, suficientă viața lui de câine. A ridicat ochii, zâmbind luminos ca un preafericit, a vrut să privească bolta cerească, dar forța aversei l-a obligat să-i închidă. A ridicat brațele și apa a început să-i curgă pe subsuori, ducând jegul cu ea. Fericit pentru prima oară după multe zile, s-a lăsat în voia apei, simțind-o cum i se scurgea pe trup ca un botez, un semn bun, ca și cum Dumnezeu îi spunea că fuga luase sfârșit, iar acum era la Miami.

După trei minute, a început să simtă cârcei în brațele ridicate. Nu putea sta așa la nesfârșit, ca într-o poză, și a început să-și spele pustulele, rănile și cojile cu apă de ploaie. Era dureros, dar nu chiar cum crezuse la început, pentru că apa proaspătă care curgea pe el îl seda, iar senzația că-și ispășea definitiv vechi greșeli făcea din durere fericire. Apa care îl curăța se făcea roz, din cauza urmelor de sânge. Când a terminat cu trupul, s-a gândit să-și spele hainele, pentru ca, până la sfârșitul ploii, să scape de praf și gunoaie. Și-a luat cămașa, cândva albă și acum cenușie, aproape neagră de jeg, și a început s-o frece din răsputeri. Pânza putredă de sudoare s-a rupt ca o hârtie, iar el a rămas câteva clipe cu ochii pe zdrențe. Ruptura a avut ceva magic, căci răpăitul ploii a acoperit fâșâitul pânzei deșirate. A luat cea mai mare zdreanță din cămașă și a legat-o de stâlpul pe care se sprijinea balustrada în capătul sudic, care privea spre Cuba. Dar dorința de a înălța un steag alb nu s-a împlinit, fiindcă ploaia ținea cârpa lipită de catarg. Înfrângerea i s-a părut de rău augur și s-a așezat pe pat, lângă legăturica cu haine murdare. Pielea pantofilor, biciuită de soare, se muia, ceea ce putea fi semn bun, dar izmenele moartea pasiunii continuau să fie scârboase, iar ghipsul începea să se moaie.

S-a așezat pe podea, și-a băgat brațul bolnav sub prelata patului, ca să apere ghipsul, s-a întrebat pentru a nu știa

câta oară cum naiba ajunsese acolo, iar amintirea unor hohote zgomotoase l-a readus în Mexic. Stătea în fundul amfiteatrului unde se ținea plenara congresului, când președintele anunțase că era rândul ilustrei delegate a Republicii Cuba, doctor Bárbara Cifuentes, să dea citire rezultatelor cercetării intitulate „Microchirurgia laser aplicată molarilor bolnavi". Nu se clintise, incapabil să reacționeze cumva la tăcerea generală. Președintele sesiunii, un bolivian măsliniu, cu fața lată, așteptase câteva clipe înainte de a-i repeta invitația colegei Cifuentes. Martínez n-avusese putere să se ridice, deși delegații erau tot mai uimiți și întorceau capetele, căutând-o în toate direcțiile pe doctor Cifuentes. Bolivianul își aranjase nodul cravatei, prea strâns pe gâtul lui gros și scurt.

— Doctor Bárbara Cifuentes din Cuba, zisese, ducând mâna streașină la ochi, se află printre noi ? Doctor Cifuentes...

Martínez avusese senzația că tipul era gata să cheme alt vorbitor și se ridicase în picioare. Chiar atunci izbucniseră în jurul lui hohotele de râs, de care tocmai și-a amintit și care crescuseră din simpatie, în vreme ce el o luase la fugă înainte pe culoarul central, dorindu-și să-l lovească un fulger, așa că, atunci când ajunsese pe podium, toți delegații, inclusiv cei cinci membri ai prezidiului, mureau de râs.

— Presupun... bolivianul făcuse un efort să se stăpânească – presupun că nu sunteți doctor Bárbara Cifuentes.

— Nu.

Hohotele crescuseră și, lăsându-se în voia hilarității generale, începuse și el să râdă. Bolivianul își mușcase buzele, ca să nu mai hohotească, își aranjase iar nodul cravatei și încercase să țină situația sub control.

— Liniște, vă rog, zisese, plimbându-și privirile prin sală; își reluase aerul demn de președinte și se întorsese spre podium. Deci cum vă numiți ?

Martínez își dresese vocea și făcuse o pauză vană, ca și cum nu înțelegea întrebarea. Se gândise să spună că Esteban, ca la televiziunea din Miami, dar ceva lăuntric îl trădase.

— Stalin Martínez.

Bolivianul îl privise o clipă neîncrezător, apoi hohotise iar, molipsindu-i și pe ceilalți, așa că tot amfiteatrul se prăpădea de râs. Dar nu asta fusese cel mai rău, s-a gândit acum, răsturnând patul ca să scape de apa adunată în prelată, adevăratul dezastru fusese succesul avut imediat după aceea, deoarece comunicarea scrisă de Cifuentes pe baza unei cercetări practice riguroase era de primă mână și îi impresionase pe foarte mulți delegați, care îi atribuiseră lui meritele ei și începuseră chiar să-i spună profesore Stalin. Conștiința imposturii lui devenise tot mai insuportabilă, iar disprețul de sine atinsese punctul culminant când șeful delegației mexicane îl invitase public, ca răspuns la cererile mai multor delegați, să facă în clinica lui privată o operație cu laser asemenea celor descrise în comunicare. El nu făcuse nicicând asemenea intervenții, așa că încercase să scape, spunând colegilor că avea brațul în ghips. Dar mexicanul luase situația în calcul și-i spusese că ar fi onorat să-i servească de asistent, era suficient ca profesorul Stalin să-l dirijeze într-un soi de lecție-model.

Martínez a pus iar patul pe picioare și și-a băgat brațul bolnav sub prelată, ca să-și apere ghipsul; dar nu i-a folosit la mare lucru, fiindcă aversa era foarte puternică, picăturile mari treceau prin pânza de un verde oliv acum întunecat, negru ca bolta cerească. Ghipsul începuse să se moaie, dar cel puțin nu-l mai ardea pielea, așa cum continua să-l ardă amintirea panicii care îl copleșise la congres, în fața colegilor hotărâți să obțină de la el o lecție pe tema pe care el o ignora total. Cum să le spună că era acolo pe temeiuri politice, că era un impostor și citise o comunicare scrisă de altcineva? N-o putea face, desigur, și cu atât mai puțin putea risca să conducă în public o operație cu laser. Și, totuși, se angajase s-o facă, numai să-l lase în pace să se ducă în camera de hotel, unde se simțise hăituit. Așa se simțea și aici, pe acoperiș, sub ploaia neîndurătoare, așa se simțise și în Cuba, când

închiseseră Tocănița, o pierduse pe Idalys și i se furase bicicleta, de parcă Dumnezeu se încăpățâna să se distreze, urmărindu-l.

A scos brațul în ghips de sub prelată; îl plictisea poziția absurdă, care îl obliga să primească toată ploaia în spate și să rămână așezat pe podeaua pe unde începuseră deja să curgă șiroaie de ploaie. În plus, apa începuse iar să băltească pe prelată, de pe care cădea în picuri mari, și, oricum, ghipsul o să se moaie și o să cedeze până la urmă, așa cum cedase și el în hotelul mexican, când nu găsise alt mod de a fugi de colegi decât, reprimându-și scârba, să formeze numărul de telefon al lui Reyes Heroles. Telefonul sunase de trei ori, apoi se auziseră trompete, tromboane și vocea unui cântăreț cubanez cântând „Mambo! Ce mambo frumos!"; fusese gata să închidă telefonul, surprins, când muzica trecuse în planul doi și o voce de femeie, cu un accent dulce, mexican, îl informase că sunase acasă la familia Reyes Lara și că după semnal putea lăsa un mesaj ori trimite un fax. Auzise un fluierat, se făcuse tăcere și închisese telefonul deconcertat, fără să fi spus nici pâs.

Își amintea vag că văzuse un asemenea robot într-un film, dar nu înfruntase niciodată vreunul, iar acum îi era rușine că nu știuse să răspundă la mesajul amabil, ușor inuman. Era sigur, totuși, că nimerise casa pe care o căuta. Probabil că mesajul îl înregistrase soția lui Reyes Heroles, așa că, dacă hotăra să lase un mesaj, trebuia să înghită și umilința de a n-o pomeni cumva pe Stalina. N-avea să mai sune, ce naiba, și-așa era impostor, nu trebuia să mai facă și pe comisionarul. Se întinsese în pat și se liniștise treptat, până abolise timpul și ajunsese să plutească într-un soi de limb, unde n-avea nevoie să ia hotărâri. Telefonul sunase brusc, speriindu-l. Deși nu voia să răspundă, ridicase receptorul ca un automat și spusese: „Alo". Era șeful delegației mexicane, care îi zicea profesore Stalin și îl invita la restaurant, ca

să stabilească, prânzind, unele detalii tehnice în legătură cu lecția-model.

Spusese că da, mulțumesc, închisese telefonul și începuse să transpire ca lovit de un atac neașteptat de febră; cămașa i se lipise de spate, pantalonii, de pulpe, ciorapii, de tălpi. În doar câteva clipe, se simțise ud ca acum, pe terasă, sub ploaia torențială. Cu mâna tremurândă formase iar numărul lui Reyes Heroles; ascultase soneriile, trompetele, tromboanele, pe cubanezul din orchestra lui Pérez Prado cântând „Mambo! Ce mambo frumos!“, vocea dulce de femeie care îl îndemna să lase un mesaj ori să trimită un fax după semnal și semnalul însuși, fluieratul după care iar nu știuse ce să zică. Închisese și se simțise bolnav și stupid, incapabil să trimită măcat un S.O.S. Gândul la acea expresie disperată îl făcuse să se simtă naufragiat și-i dăduse puteri să încerce a treia oară. Formase numărul, pregătit să nu se mai lase vrăjit de sarabanda sunetelor care se năpusteau, iar după semnal fusese gata cel puțin să bâiguie că la telefon era Stalin Martínez și că aducea o scrisoare de la Havana.

Fusese ca un „Sesam, deschide-te“. Cineva ridicase receptorul la celălalt capăt al firului, o voce de bariton spusese imediat *hola*, se prezentase drept Reynaldo Reyes Heroles și întrebase dacă la telefon era fratele Stalinei. Din acea clipă, totul fusese mai ușor ori poate mai greu, s-a gândit Martínez, luându-și mădularul, hotărât să-și facă plăcerea de a sfida regulile impuse de Lenin și să se pișe pentru prima oară în mijlocul terasei, sub ploaia care avea să șteargă urmele urinei ca pe ale unei crime perfecte. A îndreptat șuvoiul în sus, cu neobrăzarea cu care în copilărie se lua la întrecere cu Lenin în vârful dealului Chaple, din mahalaua Víbora, cu Havana la picioare, încercând să-și trimită jetul cât mai sus și mai departe și să înalțe la cer șuvoaie de urină, care licăreau în soare ca aurul lichid și cădeau pe acoperișurile caselor de departe, pe terase și pe turnurile bisericilor, având impresia

că se pișau pe Víbora, pe Havana și pe toată Cuba, în vreme ce vântul le purta hohotele înalte și răsunătoare.

Dar Lenin avea pula mai mare și întotdeauna se pișa mai sus, mai departe și mai îndelung ca el, apoi striga și se bătea tare în piept ca o gorilă, iar el, Stalin, îl aplauda, simțindu-se o maimuțică-puță-mică. Tocmai de aceea, fără știrea lui Lenin, o invitase într-o zi la întrecere pe Stalina, ca să câștige și el măcar o dată; ea nu putea nici măcar să-și lanseze șuvoiul în sus, dar avusese curajul să-și dea jos pantalonașii, să-și ridice fusta, să se răscrăcăreze chiar pe buza râpei și să țintească drept înainte, izbutind cel puțin să se pișe pe mahala, în vreme ce el îi privea poponețul, fericit, fascinat și vinovat, încercând să nu se excite, râzând cu hohote de fetele care n-aveau lunguleț, arătându-i-l pe al lui, care, drept ca un catarg miniatural, începea să se pișe peste Cuba, și sperând să se liniștească după ce o va înfrânge. Se pișase mai sus și mai tare ca oricând, iar ea îl aplaudase, neluându-și ochii de la puța lui, care rămăsese sculată și sfidătoare și după ispravă, cu toate că el se bătuse cu pumnii în piept până îl duruse și hăulise iar, sperând să-și înfrângă dorința,de a se apropia de ea ca somnambulii, îmbrățișând-o și strângându-i din răsputeri în brațe poponețul. Ea desfăcuse picioarele și-și săltase fusta, iar el își simțise jucărica atingându-i, în sfârșit, acadeaua udă de urină și-și bombardase sora între picioare cu șuvoiul lui nebunesc.

Brusc, și-a dat seama că de atâta excitare nu sfârșise de urinat, și-a amintit de maică-sa și a început să bâzâie shshshshsh cu blândețea și răbdarea cu care ea îl ajuta să facă pipi în copilărie, înainte de culcare. Totuși, a rămas blocat până s-a gândit la Leo și regulile lui blestemate, și abia atunci a început să urineze iar, sub impulsul bucuriei tulburi de a le încălca. Aversa îndărătnică a șters pe loc orice urmă de urină și duhoare, făcându-l să se simtă ca fugarii care scapă în filme din temnițe teribile și trec râuri nespus de adânci, pentru ca apa să le spele mirosul și urmele. Așa,

ca un fugar, îl sunase pe Reyes Heroles, un pişicher amabil. Nu-i spusese că era într-o situație fără ieșire, din cauza lecției-model despre microchirurgia cu laser, pe care se simțea total incapabil s-o țină, ci că-l urmăreau niște tipi de la Securitatea cubaneză, care se dădeau drept funcționarii ambasadei. Lui Reyes Heroles asta îi fusese suficient ca să se hotărască să-l salveze, pornind chiar atunci spre hotel, ca bolidul. Martínez hotărâse să fugă unde vedea cu ochii, numai să nu dea ochii cu colegii, și peste trei sferturi de oră era în ușa hotelului, cu valiza în mâna stângă, așa cum stabiliseră prin telefon, pentru ca Reyes Heroles să-l poată recunoaște. Un Mercedes negru și strălucitor aștepta la cincizeci de metri de intrare, cu motorul pornit; de cum ajunsese lângă portieră, mașina clipise de trei ori din lumini și începuse să înainteze așa cum stabiliseră. Chiar atunci ieșise din hotel un grup de participanţi la congres în frunte cu bolivianul și, zărindu-l pe Martínez, se îndreptase spre el. Mercedesul deschisese portiera. Martínez urcase fără să privească în urmă, total convins că era urmărit, și exclamase: „Iute, vă rog, iute!"

Acum a pus mâinile pe o cârmă imaginară și și-a amintit ce riscant gonise Reyes Heroles cu limuzina prin Ciudad de México. Convins că agenții Securității cubaneze erau pe urmele lor, tipul trecea pe roșu, lua virajele cu o viteză de speriat și chiar îi ceruse lui Martínez să deschidă torpedoul, să ia un pistol, să-i dea lui altul și, la nevoie, să tragă. Nu ținuse nicicând un pistol în mână, dar îi dăduse ascultare, ce era să facă!?, doar nu-i putea dezvălui că nu-l urmărea nimeni. Atunci, și-a amintit acum, simțise pentru întâia oară acea mâncărime insuportabilă pe cap: pusese Parabelum-ul în poală, se scărpinase, iar o ploaie de mătreață începuse să-i cadă pe umeri, pe piept și pe pântece, ca o zăpadă de necontenit.

Încă se mai scărpina, când Reyes Heroles micșorase viteza, intrase pe o stradă mărginită de copaci înalți, scosese și manevrase o telecomandă, iar o poartă mare de fier începuse să

se ridice în fața lor, exact ca în filme. Mașina se oprise pe o cărare cu pietriș, lângă o grădină unde licărea apa dintr-o piscină căreia, și-a adus aminte Martínez acum, Reyes Heroles îi spusese *alberca*[1]. După ce pusese pistoalele la loc în torpedou, Martínez se simțise mai liniștit și își urmase amfitrionul, care era încântat ca un copil că izbutise să scape de urmăritori. Urcaseră o scară de marmură până la primul etaj al unei vile și Reyes Heroles îl dusese în bibliotecă, îl invitase să stea jos într-un fotoliu din piele și îl întrebase ce voia să bea, scotch, whisky, gin, rom, coniac, bere, vin, *pisco*[2], tequila ori *mezcal*[3]?

Martínez și-a amintit cât îl năucise neobișnuita varietate a ofertei, l-a trecut un fior și, pentru prima oară, și-a dorit să stea ploaia la Miami. I-ar fi convenit să se îmbrace, dar cămașa legată de balustradă era praf, nu mai era bună nici de steag. A început să-și frece turul izmenelor, ca să-l curețe cu apă de ploaie, și a văzut că ghipsul de pe antebraț se muiase ca o pastă. Poate s-ar fi cuvenit să-l scoată de tot, s-a gândit, nehotărât, pradă altui frison. Avea nevoie de o dușcă zdravănă, așa cum trăsese atunci, în biblioteca luxoasă a lui Reyes Heroles, după ce depășise confuzia în care îl cufundase varietatea ofertei. Ceruse tequila, pentru că oriunde te-ai afla fă ce vei vedea, cum obișnuia maică-sa să-i spună, iar acum a salivat, excitat de amintirea sării, a lămâii și mai ales a savorii plăcute a celebrei tequila Souza, pe care Reyes Heroles i-o preparase după tradiție, ca un adevărat profesionist, înainte să-i spună că, totuși, el personal prefera scotch-ul, mai ales cel de malț, să-și toarne patru degete într-un pahar înalt, să le bea dintr-un foc și să întrebe: „Ce face Stalina, fir-aș al naibii, ce-aș mai vrea s-o văd!"

---

1 Numele dat piscinei în limba spaniolă vorbită în Mexic.

2 Rachiu fabricat inițial în localitatea Pisco din Peru.

3 Rachiu obținut în Mexic din planta numită *mezcal*, o varietate de *pita* ori agavă.

Martinez n-a putut evita un tainic acces de furie. Viciosul, un tip cu purtări delicate, ușor efeminate, înalt, cu părul cărunt și lucios și ochi verzi plăcuți, era, totuși, dispus să-l ajute. Iar el avea mare nevoie să fie ajutat de cineva, s-a gândit acum, pe terasă, punându-și izmenele și pantalonii, care i s-au lipit de piele, fără să reușească să se încălzească vreun pic. Poate că frigul rămăsese în el de atunci, și-a zis, amintindu-și ce buimac se simțise când Reyes Heroles îl întrebase deschis cum îl putea ajuta. Îi mai ceruse un pahar de tequila, ca să-și înfrângă teama și să câștige timp; simțea cum îi ardea pieptul scrisoarea Stalinei, pe care o avea în buzunarul interior al sacoului și de care îi era rușine. După ce linsese sarea, supsese lămâia și băuse până la fund tequila, o scosese totuși și i-o înmânase lui Reyes Heroles, fără să știe dacă astfel câștiga sau pierdea partida. Nu aflase asta nici până acum, când, în răpăitul ploii, a auzit pași pe scara în spirală și și-a făcut iluzii că, în sfârșit, Miriam venea să-l viziteze iar, dar l-a văzut intrând pe Lenin, învelit într-o pelerină neagră.

Privindu-l cum înainta spre el, s-a gândit că fratele lui semăna cu o fantomă ori un vampir, dar, de cum s-au îmbrățișat și Leo l-a sărutat pe obraji, a simțit că toată căldura aceea era a lui.

— Am venit de cum am terminat blestematul ăsta de turneu. Leo s-a desprins o clipă din îmbrățișare, ca să i se uite în ochi, explicând: Vino, hai în casă.

Martinez a lăsat privirile în jos și s-a refugiat iar la pieptul fratelui său.

— Nu, mai bine rămân aici.

Refuzul venea dinlăuntrul lui, ca și dârdâiala care îl apucase brusc. Nu-i purta pică fratelui său, lui își făcea reproșuri. Se simțea slab și nehotărât în fața propunerii lui Leo și era gata să se dea mare și să lase pe alții să hotărască pentru el, ca de atâtea ori în viață.

— Trebuie să cobori. Leo i-a trecut mâna prin păr, de pe care a curs un șuvoi de apă. Ești ud leoarcă.

— Plutașii sunt uzi leoarcă.

Răspunsul i-a întărit hotărârea de a rămâne pe terasă, sub ploaie; poate nu era un plutaș adevărat, dar avea cel puțin să-și ducă până la capăt crucea pe care i-o hărăzise soarta.

— Atunci rămân cu tine. Leo a răsturnat patul de campanie, aruncând apa strânsă în prelată, l-a pus iar pe picioare și s-a așezat, ridicând un capăt al pelerinei. Hai, *sit down*.

Martínez s-a gândit că frate-său părea o găină mare și neagră, gata să-l bage sub aripa ei și a dat să refuze oferta, dar avea atâta nevoie de căldură și duioșie, că s-a așezat, tocmai când îl trecea un frison. Leo i-a pus un capăt al pelerinei pe umeri și l-a îmbrățișat din răsputeri. Martínez l-a dat deoparte.

— Mă arde, a zis; simțise contactul ca fratele său ca o lovitură de bici pe pielea arsă.

— Hai, că nu mai e mult. Mâine te urcăm pe plută și gata, navighezi *a little*, ajungi pe uscat și gata.

— Și gata, a repetat, ca un ecou.

În căldura din pelerină, la pieptul fratelui său, i s-a părut imposibil ca aventura de plutaș să fie atât de aproape.

— Știi ce zi e azi? a întrebat Leo.

— Nu. Le-am pierdut socoteala.

— 26 iulie.

Martínez a simțit o lovitură în piept, ca și cum ziua care altă dată fusese sacră pentru amândoi mai avea și acum vreo importanță simbolică. N-a putut să și-o scoată de la inimă, dar s-a bucurat, cel puțin, că pleca pe mare cu pluta pe 27, într-o zi oarecare.

— A, a zis.

— L-ai cunoscut pe Jeff, a murmurat Leo.

— Da, a recunoscut, adăugând un reproș pe care poate ar fi trebuit să și-l înghită. De ce îl crești așa, cum să zic, ca și cum ar fi american?

Leo i-a aruncat o privire ambiguă, pe jumătate rușinată, pe jumătate furioasă.

— Păi Cuba e un căcat, a spus liniștit, parcă scuipând vorbele. Și vreau ca fiul meu să și-o scoată din minte o dată pentru totdeauna.

L-a privit și a observat că semănau foarte mult, chiar dacă Leo, fratele mai mare, părea mai tânăr, cu toate că pe chelie i se zărea urma perucii de clovn, o dungă roșie ca o cicatrice.

— Ți-ai pierdut mințile, a zis.

— Toți cubanezii ne-am pierdut mințile, a replicat Leo.

Luni 27

Pluta mergea pe marea liniștită ca pe un bazin imens, plin cu ulei. Martínez era în pielea goală, în patru labe, cu încheieturile mâinilor legate de cheile sol care formau căpătâiul patului de fier înșurubat în lemnul plutei. Stalina, cu picioarele în apă până la genunchi, cosea o hăinuță și fredona un cântec de leagăn în celălalt capăt. El zărea rechinii venind spre soră-sa și începea să țipe, dar ea continua să coasă de parcă nici n-auzea. Disperat, încerca să-și rupă lanțurile care îl țineau legat de cheile sol din fier, dar nu izbutea decât să se rănească la încheieturi. Rechinii continuau să se apropie de plută, atrași parcă de cântecul de leagăn al Stalinei. El striga iar, zadarnic. Dintr-o singură mușcătură, primul rechin îi înhăța Stalinei piciorul stâng. Marea începea să se înroșească; soră-sa se albea la față, zâmbea dulce și cosea înainte, deși rechinii continuau să muște din ea, până îi smulgeau ambele picioare, lăsând-o în pace doar după ce-și pierdea tot sângele și se făcea albă, sfârșită cum era, ca o lumânărică, iar marea era roșie ca focul și valurile erau de sânge.

Martínez s-a trezit când a scos urletul care îi încrâncena beregata. După o vreme s-a liniștit și a văzut că urinase pe pelerina lui Leo, în patul de campanie, din cauza umezelii și a fricii. Și-a amintit vag că Leo așteptase să stea ploaia, folosise pelerina drept cearșaf și pătură, îl culcase, îl învelise și îl lăsase să doarmă, ca pe un copil. După aceea, pușlamaua coborâse la patul cald, lângă grăsana de Cristina. Dar nu-i putea face o vină și din asta, fiindcă, ce mai, Leo îl invitase să doarmă jos, iar el refuzase, hotărât să se ude

ca un plutaș în toiul furtunii. Și-a amintit coșmarul, a dus mâna la frunte, de parcă voia să-l șteargă și a observat că, uscându-se, ghipsul luase o formă ciudată. Nu și-a dat seama dacă micile lui protuberanțe aveau să-l afecteze, dacă oasele degetelor de la mâna dreaptă aveau să se sudeze prost și n-avea să mai poată lucra iar ca dentist; s-a uitat la cer și a zâmbit, descoperind că spre răsărit, în mijlocul ceții indecise din zori, se forma un curcubeu.

Încurajat de semn, s-a dat jos din pat. N-a știut ce să facă, pentru că tocmai făcuse pipi pe pelerina lui Leo, și, deși îi era o foame de lup, nu mai avea de mâncare. Și-a trecut limba peste buzele foarte uscate, crăpate sub razele soarelui prea puternic din celelalte zile, și s-a îndreptat spre rezervorul din capătul balustradei, târând după el pelerina care acum mirosea a urină, ca și el. S-a spălat și și-a potolit setea cu apa de ploaie, care i-a lăsat totuși un iz aproape la fel de neplăcut ca amintirea lui Reyes Heroles. În realitate, omul se purtase foarte bine cu el; n-avea nici un motiv să nu-l placă, dar amintirea nopții petrecute în casa lui îl irita peste măsură. Hotărât să-l dea uitării, și-a scos pantalonii și izmenele, s-a spălat iute și superficial, fiindcă pielea îl ardea ori de câte ori încerca să se frece, și a muiat hainele și pelerina în rezervorul plin cu apă de ploaie, ca să le dispară mirosul de urină. Și-a dat seama că spurcase apa. Și-a zis că era ultima zi de nefericire și s-a uitat iar spre dungile curcubeului, ale cărui culori se lămureau treptat. Zâmbea, când o amețeală i-a tulburat vederea, obligându-l să se rezeme de rezervor.

Câteva clipe, s-a simțit slăbit. Treptat, culorile curcubeului în formare au revenit la locul lor, iar el a îndrăznit să se așeze pe pat și să-și mângâie barba. Probabil că la acea oră Leo punea la punct iahtul care să remorcheze pluta cu care va naviga singur în largul mării, ca să revină în Florida, prefăcându-se că ar fi plecat cu trei zile mai înainte din Jaimanitas, o localitate din vestul Cubei. Nu izbutea să înțeleagă de ce cubanezii care veneau dintr-o terță țară își

regularizau situația în Statele Unite mai greu decât cei care, părăsind clandestin insulă pe mare și punându-și viețile în pericol, erau acceptați imediat. Nu înțelegea nici de ce guvernul cubanez nu le permitea să plece celor ce voiau să părăsească țara, ca și cum Cuba era o temniță. Nu înțelegea nimic. Era absolut incapabil să spună dacă, de-ar fi știut ce-l aștepta pe acoperiș, ar fi acceptat ca Reyes Heroles să-l ajute să treacă frontiera clandestin în Statele Unite. Deși nu mai putea reveni la Congresul de Chirurgie Maxilo-facială, de la care fugise ca un bandit și unde ar fi fost obligat să-și înfrunte deschis ignoranța și impostura, și cu atât mai puțin în Cuba, după ce fugise de la congres.

Totul era încurcat. Poate că singura soluție care îi mai rămăsese era chiar ceea ce făcuse, s-a gândit, rememorând scurta ședere în casa lui Reyes Heroles. Se simțise îngrozitor în căsoiul cât un palat, unde îl trataseră cu aleasă politețe, iar în singura noapte petrecută acolo nu putuse închide ochii. Umilința secretă provocată de scrisoarea Stalinei îl ardea ca soarele care acum i se punea iar pe răni. S-a gândit să se refugieze în zona umbrită a terasei, dar a renunțat. Era sătul să tot fugă. Îi făcuse bine refuzul de a coborî în casă la Leo și ținuse piept averselor de pe terasă, așa că era dispus să suporte și bătaia soarelui peste arsuri, ca un plutaș adevărat. Stalina o să afle cândva adevărul și n-o să mai poată zice că era un tip fără curaj, care trebuia apărat ca un copil mare. Așa se simțise în fața delicateții părintești a lui Reyes Heroles care, la micul dejun, îl prezentase soției și celor patru copii drept un vechi prieten cubanez, urmărit de poliția din țara lui.

Nici superba doamnă, căreia îi spusese frumoasa mea, nici vreunul dintre copii nu întrebase nimic și luaseră un mic dejun copios într-o tăcere complice. Ca să șteargă urmele încordării conspirative, Martínez cochetase cu gândul de a le dezvălui că, în realitate, nici nu era prieten cu Reyes Heroles, nici nu-l urmărea nimeni. Mersese chiar mai departe și zâmbise, închipuindu-și ce față ar fi făcut frumoasa dacă i-ar fi

șoptit la ureche că Reyes Heroles era, de fapt, amantul surorii lui, Stalina, cu care întreținea relații sado-masochiste. Nu zisese nimic, firește, iar zâmbetul i s-a șters din memorie, recunoscând că Stalina nu era amanta, ci curva lui Reyes Heroles. Simțise o nevoie atât de acută să iasă cât mai repede din acea casă, că acceptase fără nici o împotrivire planul de fugă pe care mexicanul i-l propusese imediat după micul dejun, deși încă nu bănuia că rănile provocate de scrisoarea Stalinei aveau să-l însoțească în călătorie, rămânând prezente și aici, pe terasă. În biblioteca vilei din Mexic, se simțise iar ca un copil, când Reyes Heroles îi promisese să-l ajute să treacă frontiera, îi dăduse trei sute de dolari, două bilete de avion la clasa întâi, unul până la Matamoros și altul pe linia Brownville-Miami, ca și o scrisoare pentru Hermenegildo Cuenca, patronul barului Broasca Roșie, și-i sugerase ca, spre propriul lui bine, să-l asculte în toate pe acel camarad.

Rănile de pe spate îl ardeau tot mai tare; a ridicat capul, s-a uitat drept în soare, care începuse iar să-l prăjească, a descoperit un steag alb care fâlfâia în vânt la celălalt capăt al terasei și s-a apropiat cu pași nesiguri de acea minune. Chiar de pace avea nevoie. Doar când a ajuns lângă steag și-a dat seama că era bucata ruptă din cămașa ale cărei mâneci le legase de stâlpul terasei. Nu și-a putut aminti când anume o făcuse, dar s-a simțit mulțumit, de parcă steagul era parte din el. A făcut cale întoarsă, gândindu-se că acum terasa era ceva așa, ca o plută, care naviga cu o misiune de pace, s-a întins pe patul de campanie, hotărât să privească liniștit simbolul, dar o arsură bruscă i-a străbătut spatele ca un fulger de foc, obligându-l să se așeze iar. Soarele îi făcuse tot spatele o rană, transformând contactul pielii cu prelata într-o tortură. Steagul alb putea semnala și că se preda.

A hotărât să reziste și a încercat să se lungească iar. Dar n-a putut suporta arsura de pe spate, s-a sucit și a rămas pe burtă, privind cu coada ochiului cerul albastru și steagul alb. Soarele trecuse printr-o gaură a norilor cenușii și topise

curcubeul. Era semn rău, și-a zis și n-a știut ce-avea să fie rău mai târziu, când avea să ajungă, în sfârșit, singur în largul mării: soarele, care o să-l pedepsească înnebunindu-l, ori vântul și ploaia, care or să răscolească apele, făcându-l să naufragieze. Spatele expus la soare îl ardea de parcă fierbea la foc mic și, inconștient, s-a întors iar cu fața în sus. A simțit iar cum îi ardea spinarea la contactul cu prelata și și-a mușcat buza, ca să reziste. Și-a înghițit lacrimile. În realitate, nu putea sta așezat. Acum soarele îi bătea în piept și în față și, de enervare, a ațipit. Ca într-un coșmar, s-a uitat iar la steagul alb profilat pe nori și a avut senzația că mai trăise și înainte acel moment. În avionul care îl dusese la Matamoros nu-i ardea pielea, dar îi plesnea capul de nenumăratele întrebări fără răspuns pe care și le punea în legătură cu trecerea clandestină a frontierei în Statele Unite, cu Hermenegildo Cuenca și Broasca Roșie.

Dăduse ușor de barul care, așa cum îi spusese Reyes Heroles, era chiar pe șoseaua care ducea la aeroport. În țarcul cald de pe terasă, și-a amintit că și atunci, când coborâse din taxi și-și pusese valiza veche pe podeaua benzinăriei din fața barului, aerul frigea, vântul ridica un praf insuportabil, iar anunțul luminos inconfundabil era aprins, deși noaptea încă nu se lăsase de tot. În vârful clădirii, unde erau barul și hotelul, se zărea o firmă mare cu neon, pe care scria Broasca Roșie; sub ea, un broscoi purpuriu uriaș zâmbea satisfăcut, căzut ca într-un somn letargic, până când o muscă verde începea să zboare în stânga lui. Broscoiul se oprea din râs și, brusc, fără să clipească măcar, scotea limba, o săgeată de culoare roșu-aprins, prindea musca, o hăpăia și începea iar să zâmbească liniștit. Intrând în barul întunecos și rece ca burta broaștei, Martínez se simțise ca musca de pe panoul fantasmagoric.

Așteptase câteva secunde, ca să se acomodeze cu lumina slabă din interior, și se îndreptase spre bar, pusese valiza pe dușumea și se așezase pe o banchetă înaltă, din lemn, cu spătarul tapisat cu blană de vacă. O tânără leneșă, cu aer de

amerindiancă și părul negru împletit într-o coadă lungă, se apropiase tăcută de el, parcă plutind, și-l întrebase ce voia. Ceruse o tequila dublă. Ar fi preferat o bere la gheață, dar întrebarea îl luase prin surprindere într-atât, încât nu-și mai putuse gândi răspunsul. Se simțise vinovat și nesigur, ca și cum comisese un delict. Nu voia să atragă atenția și, totuși, trebuia s-o facă, să întrebe cât mai repede de Hermenegildo Cuenca, să se prezinte și să-i înmâneze scrisoarea de la Reyes Heroles, ca să afle, în sfârșit, la ce putea să se aștepte. Dăduse tequila pe gât dintr-o suflare, uitând de ritualul lămâii și al sării, și imediat își reproșase că procedase ca un străin. Un val de căldură îi urcase din capul stomacului, umplându-i ochii de lacrimi.

Își trecuse mâna în răspăr peste blana de vacă de pe banchetă și rezistase tentației de-a o lua la goană; n-o mai putea face. N-avea bilet de întors la Ciudad de México, nu cunoștea pe nimeni în Matamoros și nici nu se mai putea duce în Cuba, unde la ora aceea era deja considerat dezertor. Putea să fugă doar tot înainte. Se uitase prin salon și privirile i se opriseră pe fotografia mare a unui luptător tânăr, zâmbitor, mustăcios, cu pușca în bandulieră, purtând pe piept două benzi de cartușe încrucișate, sub care se putea citi „Generalul Francisco Villa[1], comandant al Diviziei de Nord". I-ar fi plăcut să fie ca el; un bărbat neînfricat, în stare de orice, ca să nu se mai simtă mizerabil ca musca prinsă pe limba broaștei.

Își dresese glasul, ceruse cu glas tare o bere la gheață și luarea hotărârii îl făcuse să se simtă mai împăcat cu sine. Dar chelnerița tânără, cu coadă lungă, îl întrebase amabil ce bere dorea, iar el se prăbușise iar. Ca orice bun cubanez de pe insulă, n-avea habar de mărci și șoptise rușinat că oricare. Brusc, i se năzărise că poate pierduse scrisoarea lui Reyes

---

1 Căpetenia revoluționară Doroteo Arango Villa (1878-1923), numit și Pancho (diminutiv al numelui Francisco), erou național mexican.

Heroles, dusese, tremurând, mâna la buzunarul interior al sacoului și pipăise plicul. Inima îi bătea ca o tobă în noaptea din Santa Bárbara. Tânăra cu aer de amerindiancă îi adusese berea, iar el băuse pe nerăsuflate chiar din sticlă, se uitase la etichetă și mai ceruse o Coronita. Ar fi vrut să facă la fel și acum, poate izbutea să-și transpire teama și să scape din cuptorul terasei. S-a cufundat iar în amintirile de la Broasca Roșie, dăduse pe gât a doua Coronita de la gheață și o ceruse pe a treia. Când ajunsese la a cincea, niște muzicanți ocupaseră podiumul mic, încercându-și chitarele mari. Chestia îi plăcuse, fiindcă îl făcuse să uite că venise să întrebe de Hermenegildo Cuenca. Solistul, înalt, cu părul și mustățile foarte negre, imita portul și felul de a fi al lui Pancho Villa, căruia îi și consacra cântecele lui.

„Ce cred soldații texani, că războiu-i floare la ureche ?" a fredonat Martínez cu un ușor accent mexican, țintuind cu privirile cămașa albă care plutea ca un vis în celălalt capăt al terasei. Nu și-a amintit cum continua cântecul, nici câte Coronitas mai băuse atunci. Zece, douăsprezece ? Tot aia era, acum s-ar mulțumi și cu una, cu o jumătate ori cu o simplă sorbitură, care să înșele soarele ce îi ardea buzele. La urma urmelor, berile băute în acea noapte la Broasca Roșie nu-l liniștiseră până ce muzicanții se opriseră, iar el îndrăznise să întrebe de don Hermenegildo Cuenca. O făcuse cu glas atât de tare, că se mirase și el, ascultând parcă vocea altuia. Chelnerița cu coadă lungă se mărginise să-și arunce ochii pe un muzicant care tocmai se apropiase de tejghea și se întorsese imediat spre Martínez, spunând că era Hermenegildo Cuenca în persoană și întrebând de ce îl căuta.

Îi întinsese tăcut scrisoarea lui Reyes Heroles, ceruse altă Coronita, o golise dintr-un foc și așteptase reacția lui Hermenegildo Cuenca, de parcă întreaga-i soartă depindea de acele rânduri. Tipul era scund, aproape pitic; pielea înnegrită și urechile mari îl făceau asemenea jokerului de la cărțile de joc, iar Martínez se gândise că asta o să-l ajute să câștige partida. După ce terminase de citit, Cuenca ridicase

privirile; avea ochii negri, mici, aspri și strălucitori. Îl privise pe Martínez de jos în sus, îl îmbrățișase și îl rugase să-l urmeze. Intraseră dincolo de tejghea și coborâseră o scăriță îngustă din ciment până în beciul Broaștei Roșii, dreptunghiular, slab luminat, cald ca o mină de cărbune. Martínez începuse să asude ca acum, pe terasă, când încerca să afle prin ce se deosebea căldura de aici de cea de acolo. Ambele erau umede și insuportabile, dar cea de la Miami era limpede ca o lovitură de pumn, căci venea direct de la lumina soarelui care îl chinuia, făcând să-i crape pielea, pe când cea de la Matamoros părea ieșită din adâncurile pământului și era neagră ca trădarea. Frica era, totuși, aceeași în ambele locuri; nici una din călduri nu-i alinase greutatea care atunci, înainte de a trece ilegal frontiera în Statele Unite, și acum, înaintea călătoriei cu pluta, îi stătea pe suflet ca un bloc de gheață.

Traversase beciul cu ochii pe spatele drept și picioarele curbate ale lui Hermenegildo Cuenca, un om obișnuit, evident, să călărească; acesta scosese o legătură de chei din buzunar, deschisese o ușă cu gratii, intrase într-un soi de birou din capătul beciului și aprinsese lumina. Un bec apărat de un cornet din carton proiectase un con de lumină gălbuie pe o masă din lemn tare și negru. Hermenegildo Cuenca se așezase pe o banchetă și îl invitase cu un gest să facă la fel. Așezându-se, Martínez observase că Hermenegildo stătea mai sus ca el. Era limpede că tipul se simțea în siguranță pe bancheta personală, înaltă ca un tron; Cuenca se aplecase maiestuos, scosese o sticlă cu *mezcal* și umpluse două pahare luate dintr-un sertar, îl ridicase pe al lui, surâzând peste capul lui Martínez, care acceptase toastul și băuse până la fund, pe nerăsuflate, sigur că trebuia să dea dovada de bărbăție ca să obțină sprijinul trebuitor. Cuenca golise paharul și îl pusese jos, izbindu-l sec de masă. Martínez îl imitase, căci sfidarea implicită a gestului îl atrăgea ca un magnet. Hermenegildo umpluse iar paharele, îl ridicase pe al lui și strigase:

— Să trăiască Fidel Castro, Comandantul Suprem, biciul blestemaților lumii!

Martínez simțise o mâncărime bruscă pe cap, începuse să se scarpine și pe umeri i se pusese alt norișor alb ca zăpada. Cuenca îi aruncase o privire pătrunzătoare și directă ca un glonț.

— Nu ești castrist?

Frica îl împiedica să mintă, pielea capului îl mai mânca încă, iar mătreața continua să-i cadă pe umeri.

— Nu.

— Cumetre! țipase Hermenegildo Cuenca. Ești om de opinie! Umpluse iar paharele; avea mâna mică și puternică, parcă era o gheară. Brusc, împinsese fața de șoarece înainte și întrebase: Ești cu alde *gringos*?

Martínez băuse până la fund, încercând să-și alunge nervozitatea.

— Nici. Nu fac politică.

Cuenca golise paharul la iuțeală, cu graba celui care nu-i dispus să lase pe nimeni să i-o ia înainte la nimic, și dăduse iar cu paharul de masă.

— Atunci zăpadă? Aduci zăpadă în valiza asta răpciugoasă?

Martínez se simțise buimac ca acum, pe terasă, căci preț de o clipă nu mai știuse cine era și ce naiba căuta acolo, ars de soare sub cerul de culoarea cobaltului. Zăpadă, în toiul vipiei lipicioase din beciul Broaștei Roșii, piticul Hermenegildo întrebase dacă avea zăpadă în valiză. Își amintise de Rusia: cândva, nu putea spune când, văzuse zăpadă la Moscova. Era moale, albă ca mătreața care începuse să-i curgă iar din cap la Broască Roșie, ca o pedeapsă, când Cuenca îl lămurise că vorbea de droguri, de cocaină. Dăduse pe gât alt pahar cu *mezcal*, zisese că nu, n-avea zăpadă, și acceptase fără proteste hotărârea piticului. O să lase valiza și o să treacă granița fără bagaj, ca să nu trezească bănuielile polițistului *gringo* care o să-l ascundă în portbagajul mașinii, un tip cu părul roșu ca homarii, care avea datorii la Cuenca și, ducându-l pe el, avea să și le plătească, feciorul de lele.

Pe teritoriul dușman, adică, *gringo*, spusese Hermenegildo Cuenca, mașina americanului o să oprească la o benzinărie, foarte aproape de aeroportul din Brownville, iar polițistul o să se ducă la toaletă. Atunci trebuia să iasă din portbagaj, singur, în voia sorții, să se ducă la aeroport și să urce în avionul de Miami, că doar de-aia îi dăduse cumătrul Reyes Heroles biletul de clasa întâi. Lui Martínez puțin îi păsa dacă trecea frontiera în pielea goală și mergea pe jos de la stația de benzină până la Miami, avea atâta alcool în burtă, că se simțea invulnerabil și credea ca în Evanghelii în cântecul pe care și-a amintit că-l fredonase împreună cu Cuenca: „Cu bani sau în fundul gol, / Fac ce vreau, chiar de-i nasol, / Iar vorbulița mi-e legeee! / N-am nici tron și nici regină, / Și nimeni nu mă-nțelege, / Dar continui să fiu regeee!“ Tipul cu picioare încovoiate și urechi mari era nebun de legat și, după ultimul pahar de *mezcal*, se crezuse un avatar al lui Pancho Villa și începuse să fredoneze cântecele revoluției mexicane, teren pe care Martínez nu-l putuse urma. Când se plictisise de băut, cântat și strigat trăiască Reyes Heroles, Cuenca urcase să vorbească cu polițistul *gringo* care, la ceasul acela, spusese, sigur ajunsese la Broasca Roșie, așteptându-și porția. Amețit, Martínez pusese fruntea pe masă, pradă unui coșmar năucitor ca și cel de acum, când auzea pași pe scară și nu-și dădea seama dacă era beat pe terasă ori într-un beci. Poate mai era încă acolo, și-a zis, visând că Hermenegildo urcase să-i vorbească unui *gringo* și se și întorsese, iar acum îi trecea o bucată de vată muiată în ceai rece peste buzele și ochii inflamați.

— Miriam!

— *Take it easy*, a spus ea, stând în genunchi lângă patul de campanie și ținând în mâna dreaptă un smoc de vată muiată în ceai. *Keep silence.*

A tradus cuvintele *easy* și *silence*, ușor și tăcere, nu le-a găsit nici un sens împreună, și a ținut gura închisă până când ea i le-a udat iar cu ceai, ca pe ciocul unei păsărele. Apoi n-a mai putut și nici n-a mai vrut să tacă.

— Ce faci? Adică hau ar yu?

— *I'm fine, I spent some days of vacation in Key Largo, with my boyfriend.*

Fină, a tradus ca întotdeauna, dar, în plus, fata avea acum pielea bronzată și strălucitoare ca și cum stătuse îndelung la plajă. Oare de ce lui, în schimb, soarele îi crăpa pielea? N-a aflat răspunsul, fiindcă se străduia să-și traducă și restul frazei, după care ea fusese în vacanță cu copilul ei prieten.

— Guat is e boyfrend?

Ea l-a privit fluturând din gene, iar el s-a simțit transportat, de parcă șuvițele de păr negre, lungi și mătăsoase, îi mângâiau pielea, ostoind arsurile care îl umpleau de deznădejde.

— *A boyfriend...* Miriam a făcut o pauză, căutând cea mai bună traducere; brusc a deschis brațele, a îmbrățișat delicat aerul și a început să-l muște și să-l sărute cu limba lungă, ca de șarpe.

Logodnic, și-a zis el, boyfrend însemna logodnic ori poate soț. Oricum, a fost sigur că ea se referea la tipul cu care se tăvălise în toate acele zile lungi, pe care el le petrecuse singur pe terasă, și a simțit că-l copleșeau ațâțarea și o gelozie de neînțeles, închipuindu-și-o cum se iubea, stând deasupra unui bărbat.

— *What's wrong?*

Eu, s-a gândit el, sigur că rong voia să spună rău, greșit, supărător, părăsit, de tot rahatul.

— Ai, ai em rong.

— *You are so sweet.*

L-a privit în ochi atât de duios, că a trebuit să întoarcă privirile. Era recunoscător ca un cățeluș, fiindcă ea îi spusese suit, dulce, și știa că nu era în stare să-i înfrunte ochii fără să cadă pradă dorinței de a o îmbrățișa și a o săruta, așa cum făcuse ea mai înainte cu văzduhul. Și-ar fi dat viața doar s-o facă, ar fi semnat pe loc pactul cu diavolul, angajându-se să-i dea sufletul și chiar să se scufunde cu pluta în larg, la câteva ore după ce ar fi făcut dragoste cu fata asta

măcar o dată. Dar unul ca el n-avea dreptul la asemenea iluzii, n-o merita, trebuia să nu uite că era un fel de sperietoare de ciori și să se mulțumească să țină ochii închiși, fericit că o respira, că ea o să-i mai mângâie o dată obrajii, punându-i ceai pe pleoapele umflate și pe buzele încinse. O, Doamne! acum degetele lui Miriam îi treceau peste față, aplicându-i o cremă cu adevărat suit, ceva dulce de tot, delicat, un balsam care îi alina fierbințeala pielii crăpate, îl făcea să zâmbească și îl excita de parcă era la porțile raiului, care s-au deschis când a început să-l ungă cu cremă pe umeri, cu mișcări circulare extinse încet-încet pe piept, pe spate și sub pântece, dar care s-au oprit brusc, sub cuțitul unui hohot de râs melodios. Știa ce se întâmplase, dar n-a putut să nu se ridice în coate, ca să și vadă: mădularul i se sculase, săltându-i stofa pantalonului. A vrut să-i ceară scuze, dar n-a găsit cuvintele englezești de care avea nevoie.

— *Close your eyes.*

N-a înțeles, dar ea i-a închis pleoapele cu degetul mare și arătătorul, ca o vrăjitoare gata să facă un farmec. Și-a zis că el era urâtul adormit și că, poate, ea o să-i atingă buzele cu un sărut și au să se trezească făcând șuapi-șuapi în Cuba. A rămas o clipă buimac, căci nu izbutea s-o asocieze fizic cu insula și nu voia să se deștepte într-un loc unde ea nu era. S-a consolat cu gândul că vrăjitoarele puteau face miracole, așa că, poate, primindu-i sărutul, o să se trezească drăgălind-o în tihna unei Cube fără revoluție și fără exil.

— *Okey. Open your eyes.*

Prin opoziție, a înțeles că de astă dată îi dădea voie să deschidă ochii. N-a făcut-o, dezamăgit că nu primise sărutul așteptat, s-a gândit că o s-o facă doar când o să-l sărute și chiar a pescuit din memorie vorba sărut. Kis, a visat că-i zicea gif mi e kis, că ea îi atingea buzele ca prințesele din basme și se trezeau îmbrățișați, în Cuba. Dar ea nu-l săruta, iar el și-a spus că nici n-o s-o facă. Se amăgise, crezând că miracolul putea deveni realitate, n-o merita pe fată, punct. A deschis ochii, a sărit în sus și s-a așezat pe pat.

— Fir-aș al naibii! a zis.

Era goală pușcă. Părea o fetiță care tocmai făcuse o năzbâtie și, poate tocmai de aceea, femeia cea mai frumoasă pe care o văzuse vreodată. Soarele o lumina din spate, făcându-i să lucească pielea bronzată, iar pletele negre formau un oval de lumină în jurul chipului. Dar nu de aceea nu părea o fecioară, ci o fată jucăușă și neobrăzată, în stare să-l privească drept în ochi fără ca măcar să roșească și chiar să ridice molcom brațele spre cap, ca acum, îngăduindu-i s-o mănânce din priviri. Avea ochi vioi, de un verde adânc, perișori fini și negri deasupra buzelor întredeschise, sâni învolți, mici, fermi, cu vârfurile subliniate de sfârcuri rotunde și vineții, iar un arc subțire de chitară deschis în sus, pe șolduri, marcat în centru de o linie de perișori creți foarte negri, se adâncea, deschizându-se în părul generos de la înălțimea coapselor ușor depărtate, pe unde se strecura iar soarele, ca un cuțit.

Văzând-o înaintând spre el, Martínez s-a lăsat iar pe spate, convins că Dumnezeu, soarta, destinul ori toți trei îi ascultaseră ruga și că pentru asemenea dar merita să fie aici. Dar, de cum s-a suit pe el, a simțit că un curent de foc îl obliga prin pielea arsă s-o împingă involuntar într-o parte.

— *Oh, my god!* a exclamat ea, înainte de a îngenunchea lângă el. *Excuse me, please.*

El și-a blestemat soarta, iar ea a privit imediat în jos, începând să-i mângâie trupul cu pletele negre, aproape fără să-l atingă, făcându-l să creadă că părul abia de-i era aer ori mătase, până a ajuns sub pântece, unde el n-avea pielea arsă, l-a eliberat de haine și a început să-l sărute, să-și lunece limba pe membrul în erecție, începând de jos, sugându-l de nenumărate ori de sus în jos, cu pasiunea delicată a obsesiei. Atunci, s-a simțit una cu ea și s-a ridicat în coate, pe pat; trebuia să vadă clipa, să învețe pe de rost chipul fetei în extaz, ca să și-l amintească în largul mării, dacă soarta avea să-i întoarcă spatele. Continuând, ea l-a privit adânc și complice, iar el a simțit că-și ia zborul și și-a amintit într-o singură

clipă peregrinările prin lume, risipindu-se în gura fetei și gândindu-se că vederea ei meritase toate suferințele.

Puterile l-au lăsat, a căzut pe pat într-o beatitudine inefabilă, cu fața la norii cenușii care începeau să se deseneze iar pe cer, și a stat așa un timp care i s-a părut nesfârșit, până când ea s-a pus iar pe podea, aproape el, de-acum îmbrăcată, și a scos coșul de sub umbra patului.

— *Well, here you have tea and some sandwiches*, a spus, adăugând cu un zâmbet brusc întristat: *I have to go down right now*.

— Senchiu, a zis, privind-o în ochi. Un milion de senchiuri. Ai...

A amuțit. Trebuia să-i spună mai mult. Să-i mărturisească, de pildă, că era gata să facă moarte de om, să se sinucidă ori să numere una câte una stelele de pe cer, fără să le piardă socoteala, dacă ea îi poruncea, și să rămână stană de piatră ori chiar să dispară din viața ei ca să n-o sâcâie. Când a început să bâiguie, și-a dat seama că era incapabil să articuleze o frază cu sens și și-a pus întreaga neputință într-un oftat.

— Ischiuzmi. Ai... Văzând că luase de la capăt cercul primejdios al tăcerii, a adăugat: Știi tu, convins că asta rezuma tot ce putea spune.

Ea i-a șters lacrimile cu încheieturile degetelor, continuând să-l privească drept în ochi.

— *You have been important for me, you know. You teached me so many things about Cuba...*

Ca mai mereu, a încercat stângaci să traducă. Importăn era important, firește, iar ticid venea, probabil de la ticer, învățător. Miriam s-a ridicat în capul oaselor, iar el a avut curajul de a nu-i cere să mai rămână, dar n-a găsit cuvinte ca să-i spună că nu credea nici că fusese important pentru ea, nici că o învățase ceva despre Cuba, și s-a mărginit să-i mai mulțumească o dată.

— Senchiu veri maci.

— *Good luck*.

Ea i-a suflat un sărut în zbor, înainte de a pleca de pe terasă, și el a văzut-o cum se pierdea pe scară în jos, a închis ochii, s-a simțit pustiu ca o seară de duminică și a început trist să fredoneze: „Pancho Villa trece cu aeroplanul și din văzduh spune gud bai". Asta cântase Hermenegildo Cuenca în parcarea pe jumătate goală de la Broasca Roșie, chiar înainte de a-i face un semn de bun-rămas cu mâna și de a închide portbagajul mașinii cu care venise polițistul *gringo*, în întunericul căruia Martínez se simțise prins ca un șoarece beat. Poate fusese mai bine, și-a spus acum, da, cu siguranță fusese mai bine că băuse atât de multă bere și mai ales atât de mult *mezcal* înainte de a porni în aventură. O încurcase, beat până în fundul sufletului, băgat ca umplutura de cârnați între cei patru pereți ai portbagajului, și nu-și dăduse practic seama de nimic în timpul călătoriei, neagră ca îngropăciunea unui om sărac. A plătit factura cu spaimă și durere, la sfârșitul călătoriei, când o rază de soare i-a rănit pupilele și a știut din instinct că polițistul *gringo* deschisese portbagajul și se dusese la toaletă, lăsându-l în voia sorții.

Avea cârcei și era speriat, ar fi rămas din tot sufletul în acel mormânt, în poziția fetală pe care o adoptase inconștient pe drum. Dar mormintele erau negre ca nenorocirea, iar el era sub lumina soarelui și trebuia să fugă, ca să nu fie prins. Ieșise din portbagaj ca o fantomă, cu ochii închiși. Când atinseseră asfaltul, picioarele refuzaseră să-i dea ascultare, pipăise aerul ca orbii și, fără să vrea, se sprijinise de capacul portbagajului, închizându-l. Îl dureau fiecare mușchi și fiecare oscior. Deschisese ochii, ca să nu mai facă și alt pas greșit, și abia atunci zărise un negru tânăr care îl privea de lângă una dintre pompele de benzină, holbându-și globii albi ca pe niște mingi de baseball. Se gândise s-o ia la goană, dar renunțase imediat; negrul părea iute ca un căprior și l-ar fi prins imediat. Știa că dăduse de dracu', că toate strădaniile îi fuseseră zadarnice și ridicase mâinile deasupra capului, dându-se bătut, ca în copilărie, când se juca de-a

hoții și vardiștii. Dar negrul dăduse din umeri și-i întorsese spatele, rezemându-se leneș de pompa de benzină; atunci, lăsase mâinile jos și pornise la drum pe acostamentul șoselei, de parcă tocmai scăpase cu viață.

Amintirea acelei neliniști l-a făcut să se așeze pe pat. A sorbit din ceaiul rece lăsat de Miriam și și-a amintit ce mizerabil se simțise mergând sub soarele nemilos din Brownville care, după Hermenegildo Cuenca, însemna Orașul Maro, adjectiv care nu se folosea în Cuba[1], unde acea localitate de frontieră s-ar fi numit mai curând Orașul Caramel. Dar atunci nu se gândise la așa ceva și vreo zece minute nici măcar nu știuse că mergea în direcția bună, până văzuse în zare turnul de control al aeroportului și aeronavele companiilor Delta, Aeroméxico, National și American Airlines, parcate la sol ca o promisiune că avea să ajungă teafăr și sănătos la Miami. Avea biletul și banii de la Reyes Heroles în buzunarul interior al sacoului, ceea ce era de ajuns ca să-și atingă scopul, și chiar se simțea în stare să-și domine emoțiile și oboseala. Durerile din mușchi și oase îi cedaseră treptat, dar era însetat ca un șobolan în deșert, speriat ca personajul negativ din filme când află că nu mai are scăpare, va fi prins și va trebui să plătească pentru una dintre crimele comise.

Oare ce crime comisese? s-a întrebat acum, înghițind o îmbucătură dintr-un sandviș lăsat de Miriam. „Ce crimă am comis împotriva voastră, că m-am născut?" a recitat plin de furie. Întrebarea, învățată în școala generală cu atâția ani în urmă și uitată, cum era normal, îi răsărise iar din adâncul sufletului, uimindu-l brusc cu precizia ei neliniștitoare. N-o pusese un tip închis ca și el pe o terasă? Nu, la orele de literatură nu le vorbeau de așa ceva. Ori poate că da? Era tot aia, oricum nu-și aducea aminte nimic altceva decât întrebarea fără nici o legătură cu nimic, pe care și-a repetat-o la

1 *Marrón* < fr. *marron*, folosit frecvent în spaniola peninsulară, e o raritate nu numai în Cuba, ci și în întreaga Americă Latină.

iuțeală, în gura mare. „Ce crimă am comis împotriva voastră, că m-am născut în Cuba?“ Strigătul i-a amintit de cântecul pe care îl folosea Idalys ca să se disculpe și pe care l-a repetat și el acum, ca pe un exorcism: „Ce vină am dacă sângele mi se urcă la cap? Ce vină am că m-am născut în Cuba?“ Cutremurat de forța întrebărilor și de propriile-i strigăte, și-a astupat gura, de teamă să nu-l audă vreun vecin, să dea fuga la poliție și să raporteze că pe terasă era un cubanez nebun și fără acte. Și-a ascultat preț de o clipă bătăile furioase ale inimii, căci atacul de spaimă îl trimisese înapoi, la tremuriciul care îl lovise în timpul călătoriei, după ce intrase, în sfârșit, în terminalul aeroportului din Brownville.

Acolo totul era curat, tihnit și mirosea urât, a flori ușor putrezite, ca un spray dezodorizant, așa că a luat-o la goană spre toaletă. Din fericire, chestia cu *Ladies* și *Gentlemen* era atât de limpede, că o înțelesese pe loc și intrase la vreme într-o cabină pentru bărbați, îngenunchease în fața closetului și-și vomitase până și sufletul. Purificat și tremurând tot, se dusese la chiuvete și băuse pe săturate apă direct de la robinet. Apoi se privise în oglindă. Arăta îngrozitor, deși, dacă se gândea bine, acum era și mai oribil, probabil. Atunci era puțin bronzat, iar costumul cenușiu mai ascundea câte ceva din slinul lipit de el în portbagajul polițistului *gringo*. Sigur că era scârbos, cu părul și barba încurcate și ochii plini de urdori, dar poate că, spălat și pieptănat, avea să pară om. Își scosese sacoul și văzuse că era mult mai murdar decât crezuse la început și că așa n-avea să poată duce de nas pe nimeni și nici măcar să fie lăsat să urce în avion. N-avea nici măcar pieptăne; era jegos și așa și arăta.

— Domnule, *here*, domnule.

Făcuse un salt, speriat ca un iepure. Lângă el, un mexican scund, cu fața rotundă ca luna plină, întindea mâna, umil ca un cerșetor. Martínez îl privise de sus, încântat că se putea simți superior și fusese gata să-i zică în față să se ducă la toți dracii. Se abținuse, totuși, căci era incapabil s-o facă în engleză și observase că tipul avea o perie de haine în

cealaltă mână. În spate, foarte aproape de intrare, pe o masă acoperită cu postav roșu, stăteau claie peste grămadă sticluțe cu apă de colonie și o farfurioară cu firfirici.

— *Okey.* Îi întinsese sacoul, morocănos ca un potentat, gata să-i zică „ține“, dar se abținuse, ca să nu vorbească spaniolește.

— *Thank you*, domnule.

Cu un aer atât de nobil, că părea un prost, mexicanul îi periase viguros sacoul. Când rotea robinetul spre roșu, apa venea foarte fierbinte, așa că Martínez își spălase fața cu mâna stângă; se bucurase că i se deschideau și curățau porii, până când apa începuse să scoată aburi și scosese un țipăt.

— Trebuie regulată, domnule, îi sugerase mexicanul, care continua să-i curețe sacoul, fără preget.

— *Okey.*

Mutase robinetul la începutul zonei roșii, își privise umbra în oglinda aburită și îl apucase râsul: așa obișnuiau să numească în Cuba actul sexual. Își turnase săpun lichid în căușul palmei stângi și se spălase conștiincios pe față. A, de-ar putea-o face și acum, pe terasă, s-ar simți mult mai bine! Dar așa era scris: plutașul trebuia să fie jegos; dar pasagerul de avion trebuia cel puțin să dea impresia că era om, așa că acolo își făcuse, într-adevăr, plăcerea să se spele pe față ca de sărbătoare și chiar să înlăture grosul murdăriei de pe ghipsul care îi acoprea brațul drept. La sfârșit, căutase, ud leoarcă, ceva cu care să se șteargă.

— *Here*, domnule.

Mexicanul, care pusese deja pe un umeraș sacoul proaspăt periat, începuse să-l aprovizioneze cu prosoape din hârtie și îi tot dăduse, până ce Martínez își uscase fața și mâinile, care străluceau deja, și se privise iar în oglindă. Își spusese că, dacă și-ar fi netezit părul și descâlcit barba, ar fi arătat normal, și începuse să se pieptăne zadarnic cu degetele.

— *Here*, domnule.

Mexicanul îi întinsese un mic pieptăne alb, de plastic, pe care scria Brownville Airport.

— *Gracias*, adică senchiu.

O făcuse lată, vorbind spaniolește, dar, din fericire, tipul părea un idol din lut și nici măcar nu se prinsese. Începuse să se pieptăne și se lăsase în voia încântării de a-i fi superior mexicanului. Tipul era scund, brunet și servil; iar el era înalt, alb și servit. În plus, după ce-și netezise părul și barba, acceptase ca un adevărat magnat ca mexicanul să-l ajute să-și pună sacoul și scosese bani de bacșiș. Doar atunci își amintise că paraii erau darul lui Reyes Heroles, un tip într-atâta mai înalt, mai elegant și, mai ales, mai bogat ca el, că-și putea permite luxul de a se folosi de Stalina ca de o curvă. „Viața e un coteț în care se muncește mult", a murmurat pe terasă, potrivind, întru amintirea băii făcute la aeroportul din Brownville, câteva versulețe pe care obișnuia să le recite tatăl lor, convins că așa contribuia la educația comunistă a plozilor, „și cine urcă primul mereu se cacă-n cei de jos, / dar, dacă e un elefant nu prea ușor, / se poate rupe craca, și-atunci se duc de-a dura și cei de sus și cei de jos".

Exact asta i se întâmplase lui în Cuba, și-a zis: Fidel Castro era cel mai greu elefant, creanga se rupsese, cei de sus se duceau la dracu' și peste câteva ore, când avea să fie singur pe plută, o să-i vină și lui rândul. Deși nimeni nu știe care îi va fi soarta, și-a zis, și a început să cânte din răsputeri: „Chei será, será? Guateber uil bi, uil bi...?" Imediat și-a astupat iar gura cu mâna; dacă o ține tot așa, până la urmă o să atragă atenția vreunui vecin și tot ce făcuse ca să arate ca un plutaș are să se ducă la dracu'. Oare ce-ar zice micul mexican din toaleta aeroportului dacă l-ar vedea aici, pe terasă, arătând ca un cerșetor? Nimic, n-ar spune nimic. Un cubanez ar face garagață, dar indianul ăla l-ar privi în tăcere, fără ca pe fața lui de idol din lut, care părea să știe mult prea multe despre suferințele omenești, să se clintească vreun mușchi.

El, în schimb, nu știuse destule în aeroportul din Brownville și îl blestemase pe Reyes Heroles, văzând că-i dăduse doar bancnote de o sută, douăzeci și zece dolari. N-avea mărunțiș,

firește, dar nici măcar bancnote de unu ori cinci dolari; Hermenegildo Cuenca nu-i luase bani. Se gândise s-o șteargă fără să dea bacșiș și făcuse greșeala de a se privi în oglindă. Grație micului mexican, arăta mult mai bine și ar fi fost un abuz să nu-i dea ceva. Cum nu voia să-i zică în spaniolă că se ducea să schimbe bani și se întorcea, închisese ochii, lăsase să cadă o bancnotă de zece dolari pe farfurioara cu bacșișuri și se îndreptase îndurerat spre ieșire.

— *Thank you*, domnule, dar *wait a moment*, vă rog.

Martínez pricepuse instinctiv, se oprise, îl căutase pe mexican din ochi, îl găsise aplecat în fața lui, gata să-i perie pantalonii, și abia atunci înțelesese că mai era murdar de la talie în jos. Ridicase sacoul și dăduse de două ori cu mâna în față și de alte două ori în spate, căci nu suporta ideea să i se perie fundul. Apoi îi oferise pantalonul și mexicanul începuse să-l perie conștiincios de la genunchi în jos, scoțând din el o serioasă cantitate de praf.

— *Wait a moment*, domnule, zisese iar tipul, ridicând mâna mică și plinuță. Fără să se salte de tot, se dusese la măsuță, scosese o ladă de lustragiu de sub acoperământul din postav și se lăsase iar pe vine în fața lui Martínez. *Up*, domnule, *please*.

Cât ai clipi din ochi, îi făcuse pantofii lună; s-a uitat iar la ei și i-a văzut nespus de murdari, diformi și distruși de excesul de ploaie, soare și senin de pe terasă, și și-a zis că nici toată știința idolului de lut nu i-ar mai putea aduce iar pe linia de plutire. Dar, când îi privise lucind ca oglinda în aeroportul din Brownville, se simțise un domn adevărat. Presupusese că în engleză era *gentlemen*, cum scria pe ușă, și ieșise în salon fără ca măcar să mulțumească pentru acel „*Thank you*, domnule, *thank you*, domnule, senchiusito, domnule“, pe care i-l adresase amerindianul, pentru că nu știa s-o facă în engleză și nu voia să se înjosească, vorbind spaniolește acolo. Se gândea și că nu era nevoie; avea un bilet de clasa întâi Brownville-Miami, cu rezervarea corectă, iar Reyes Heroles îl lămurise că totul depindea de cât de

sigur de sine era, că era suficient să pună biletul pe ghișeul pentru *Executive class* al companiei American Airlines, pentru ca funcționarul de serviciu să se ocupe de tot, fără să mai fie nevoie să arate și alte hârtii ori să zică ceva.

Dar, de cum ieșise din toaletă, siguranța de sine pe care i-o arătase mexicanului cu fața rotundă ca luna începuse să se năruie. Texanii înalți, zdraveni și bronzați, care treceau ca niște adevărați cowboy, îl făcuseră să se simtă sărac, mic și slab ca un amerindian. Se așezase timid pe un fotoliu din fața ghișeelor companiei American Airlines, făcându-și iluzii că putea deveni invizibil, și se amuzase, verificând continuu, pe un ecran din stânga lui, ora la care urma să se îmbarce. Îi plăcea să vadă cum dispăreau numele orașelor de destinație de pe primul ecran, pe măsură ce avioanele decolau, și cum se formau pe cadrane supe din litere care se învârteau cu mare viteză. A, da Miami, calul lui, începuse de la coadă, dar se apropia puțin câte puțin de fruntea listei! Înaintea lui nu mai erau decât San Diego, San Francisco, Austin și alte două, trei iepe, dar o luase deja înaintea unui cvintet de cai foarte iuți și vestiți, printre care Los Angeles Houston și Ciudad de México.

Brusc, își dăduse seama că se juca de-a cine câștigă pierde. Cu cât înainta Miami, cu atât îi rămânea lui mai puțin timp pentru a se prezenta la ghișeul pentru *Executive class* și a finaliza demersurile care, așa credea atunci, îl puteau duce la libertate ori la dezastru. Acum, așteptând să urce Leo, ca să-l ducă pe iahtul cu care or să meargă până la plută, știa totuși că atunci înfrunta doar două dintre opțiunile dezastrului. Să fie declarat imigrant clandestin ori să ajungă la Miami, unde nu-l aștepta libertatea, ci temnița în care acum își blestema soarta. Deși poate n-ar trebui s-o facă; la urma urmelor, aici a cunoscut-o pe Miriam, a ajuns să creadă că tot ce pățise meritase osteneala, numai și numai ca ea să-l sărute, și a uitat practic trădarea lui Idalys. Și-a dat cu ghipsul în cap, până l-a durut. Da, totul era exact, dar pedeapsa de a urca pe o plută i se părea nemeritată.

A privit cerul pe care nori mari și cenușii anunțau altă furtună, și-a zis că putea amâna ieșirea în larg pentru a doua zi și imediat a urlat că nu. Nu mai suporta, dacă mai stătea închis pe terasă, înnebunea. Ori poate era deja nebun? A început să meargă dintr-un capăt într-altul al terasei, ca și cum așa se elibera de obsesie. Dar n-avea scăpare; oricât se gândea, nu știa să evite pedeapsa plutei. Deși, firește, isprava lui era floare la ureche față de riscurile teribile asumate de mii și mii de cubanezi care se aventurau în largul mării. Unii sfârșeau pe fundul mării, înghițiți de Curentul Golfului ori scufundați de grănicerii care îi atacau, cum erau să pățească și ei, când cu deturnarea *Noului Răsărit*, și cum pățiseră nefericiții de pe feribotul *13 Martie*. Amintirea tragediei i-a evocat o sumedenie de orori și s-a oprit înspăimântat, ca pe buza unei prăpăstii. Coverta vechiului feribot, plină ochi cu cubanezi, fusese măturată de nenumărate ori cu jeturi de apă sub presiune, aruncate de alți cubanezi. Deși cereau îndurare, zeci de femei și copii fuseseră aruncați în mare, apoi bătrânul *13 Martie* fusese abordat, rupt în două, scufundat.

Trebuia să se liniștească, să accepte că avusese noroc și să uite acele amintiri fără răspuns. A început iar să meargă dintr-un capăt într-altul al terasei, refugiindu-se în amintirea aeroportului din Brownville. Când Miami ajunsese, în cele din urmă, pe primul loc al listei, voise să aplaude, dar înțelesese imediat că nu mai avea scăpare. Era obligat să se prezinte și, ca să-și ia inima în dinți, începuse să-și închipuie nenumărate feluri de a o face. Când îl menționaseră prima oară în difuzoare, Miami era de vreo cinci minute în fruntea listei, iar el obosise tot privindu-și vârfurile pantofilor și închipuindu-și că ajungea la ghișeul pentru *Executive class*, își punea biletul pe placa de marmură, funcționara năsoasă îi dădea biletul de bord și el pleca mândru spre avion. Numai când auzise pentru a treia oară cuvântul Miami în difuzoare, hotărâse să încerce, de spaimă să nu piardă zborul.

În fața celor trei ghișee pentru *Tourist class* erau tot atâtea cozi, dar, din nefericire, la *Executive class* nu era nimeni, și nu mai putuse întârzia nici un minut, așa că-și luase cel mai nimerit aer de șef și-și lăsase biletul la ghișeu. Funcționara năsoasă, în uniformă bleumarin, începuse să proceseze automat datele, ca un computer, iar el oftase și izbutise să surâdă, până când ea ridicase privirile și-i răspunsese la zâmbet.

— *Window or aisle, sir?*

Își trecuse mâna asudată peste frunte. Nu înțelesese nimic. Dar trebuia să răspundă ceva, pentru ca ea să nu mai bată cu unghia în gemuleț și să nu se mai uite la el ca o judecătoare.

— *Okey*, zisese.

Funcționara clipise intens, privindu-l, de parcă era surd ori prost.

— *You mean aisle?* precizase, tot mai nerăbdătoare; avea ochii de un albastru apos, aproape albi.

Se speriase de privirea ei. Nu putea greși iar; dacă atrăgea atenția, o să-i ceară actele. Și, culmea culmilor, un *executive* adevărat se oprise în spatele lui, așteptându-și rândul. Tipa îl întrebase ceva. Ca să iasă din impas, cel mai simplu era să spună ies ori nou și să se lase în voia sorții, ca la ruletă.

— Ies, zisese.

Ea încuviințase, dând din cap și oftând, apăsase o clapă și mașina începuse să scuipe biletul de bord. „Bingo“, gândise, convins că tortura luase sfârșit. Dar ea zâmbise iar, aseptică precum un anunț de pastă de dinți.

— *Any baggage, mister Martínez?*

Simțise că-i sărea stomacul din loc. Cum de-i știa numele nenorocita? Preț de o clipă, fusese convins că totul se ducea de râpă, că era filat, că spusese ori făcuse ceva rău și ea avea să țipe, iar cei doi paznici mari cât urșii, care hălăduiau prin salon, o să-i pună cătușe. Ori poate că nu. Numele lui era scris pe bilet. Ce-o fi întrebat? Trebuia să spună

repede, s-a lăsat în voia inspirației de a repeta mișcarea câștigătoare și în ultima clipă a hotărât s-o inverseze.

— Nou.

— *Okey*, zâmbise ea din nou și-i pusese biletul de bord pe ghișeu. *This is your boarding pass*, adăugase, subliniind câteva rânduri cu degetul, ca învățătoarea la școală. *Line number one, seat C, aisle. Door number seven. We are boarding right now.* Îi întinsese documentul, zicând: *Thank you, mister Martínez. Have a good flight.*

S-a oprit la jumătatea terasei și a râs, cum voise să facă și atunci, în sala de îmbarcare a aeroportului din Brownville, când, în sfârșit, avea cale liberă spre Miami, dar nu hohotise, de frică să nu atragă atenția. Era teribil, grozav, formidabil. Vorbise englezește fără să știe. „Eu sunt!" și-a amintit în gura mare acolo, în mijlocul terasei, un vechi mambo de Pérez Prado. *„El macalacachimba, el macalacachimba! Eu sunt! El iricuiricuiricui, ba da, ba nu, el iricuiricuiricui!"* A tăcut brusc, și-a astupat gura și s-a uitat într-o parte și într-alta, reprimându-și dorința de a cânta, așa cum înainte și-o reprimase pe aceea de a râde. *Okey*, și-a zis, n-o să mai urle, dar, ce mai, era dat naibii. Îi dusese de nas pe yankei o dată și-avea s-o facă iar nu peste multă vreme. Era dat și neluat, un șmecher care izbutise chiar să alcătuiască un minidicționar de călătorie când, după ce urcase în avion, își amintise că uindou voia să zică fereastră și dedusese că aisel însemna culoar. Încântat de ambele găselnițe, a început să murmure bagaș, bagaș, bagaș, până când vorba bagaj a răsărit de la sine, reamintindu-i de taximetristul pe care îl pescuise la ieșirea din aeroportul din Miami.

Tipul era negru. Martínez presupusese că era și cubanez, se apropiase de el, zâmbind, și-i dăduse adresa lui Leo în spaniolă, ca la Havana.

— *Cuban, ah*, spusese taximetristul, fără să-și ascundă ostilitatea. *Okey. I'm from Haiti. Any baggage?*

— Nou.

Urcase în taxi, întrebându-se de ce era tipul așa ostil și privise în oglinda retrovizoare. Negrul era tuciuriu de tot, iar tuleiele din barbă îi păreau albastre. Martínez își zisese că în Cuba era greu de găsit negri atât de tuciurii, hotărâse să dea uitării incidentul și se uitase prin ferestruica mașinii la zgârie-norii din *downtown*, care, atunci și acum, văzuți de pe terasă, i se păreau un miraj. Mersese o jumătate de oră cu mașina prin orașul pe care îl simțea ciudat și străin, până opriseră brusc în fața unei viluțe.

— *Here.*

Coborâse din taxi, îi dăduse ocol, privind casa lui Leo, care, comparată cu a lui, părea un palat, și se oprise lângă șofer.

— Hau maci ?

Haitianul bătuse darabana în taxi ; avea unghiile albe ca dinții și ca globii ochilor.

— *Forty eight dollars.*

Martínez lăsase ochii în jos, verificând dacă înțelesese bine și dacă taximetrul marca chiar atât ; se temea să nu-l tragă negrul pe sfoară. Citise $47.50, preferase să nu se certe și întinsese o bancnotă de o sută, gândindu-se că așa are să-și facă plăcerea de a-i lăsa tipului cincizeci de cenți bacșiș.

— *Thank you, cuban.*

Haitianul luase bancnota între arătător și mijlociu, o băgase pur și simplu în buzunarul cămășii, apăsase pe accelerator și mașina plecase ca din pușcă.

— Ticălosule ! țipase, făcând un salt înapoi. Negru ticălos !

A țipat iar, fără să vrea, amintindu-și cum dispăruse taxiul în depărtare. S-a dus spre patul de campanie : oare cum fusese posibil ca pe un dat și neluat, un șmecher, un pișicher, un tip fără pereche cum era el, un macalacachimba, un icuiricuiricui, să-l tragă pe sfoară un negru de tot rahatul, mai precis un haitian ? Amintindu-și, s-a simțit tot atât de nenorocit ca atunci, când apăsase pe soneria casei lui Leo

și provocase încurcătura care îl dusese pe terasă și căreia era pe punctul de a-i pune capăt azi.

Deschisese cumnata Cristina, care nu-l știa, fiindcă îl cunoscuse pe Leo la Miami, departe de familia din Cuba. Grasa aștepta pe altcineva și era prost dispusă, așa că, de cum îl văzuse pe Martínez, îi strigase în față că ei nu cumpărau *nothing* și-i trântise ușa în nas. Din fericire, reușise să audă glasul lui Leo, care întrebase cine era, și sunase iar. Leo îi deschisese ușa și rămăsese ca la dentist, ca în fața unei stafii. Când își revenise din uimire, îl trăsese în casă, ca să nu-l vadă nimeni; acolo îl bombardase cu întrebări, iar el îi povestise totul de-a fir a păr, în timp ce grasa de Cristina, rușinată că-i trântise ușa în nas, nu mai contenea cu scuzele, îi aducea cantități uriașe de mâncare și îl obliga să mănânce cu atâta amabilitate, de parcă era copil sau bolnav. Stând pe pat, Martínez a privit întreaga terasă și s-a întrebat dacă, improvizând țarcul de pe acoperiș, întemnițându-l acolo, ca să-l bată soarele și astfel să arate ca un plutaș, Leo nu cumva se răzbunase pe el.

Pentru Cristina, găselnița cu terasa era o nebunie, yankeii n-aveau obiceiul să deporteze cubanezi, iar ei trebuiau să se prezinte în fața legii și să rezolve problema. „Să rezolvăm ce?" întrebase Leo, ironic și agresiv. În acest caz, Stalin trebuia să aștepte treisprezece luni permisul de muncă, „și unde și din ce, să-mi spuneți, vă rog, o să trăiască în tot acest timp, în *mid west* ori în nord, din mila baptiștilor sau a anglicanilor?". Cristina izbutise să strecoare că putea sta la ei, dar Leo refuzase categoric, nu-l țineau puterile, spusese, era prea mult să întrețină pe cineva treisprezece luni. Martínez și-a amintit și accesul lui de orgoliu; n-avea să rămână acolo nici mort, spusese, nici chiar dacă pleca în nord ori în vest, să trăiască din pomeni, conchisese și optase pentru soluția terasei de pe acoperiș. În realitate, nu-i putea reproșa prea multe fratelui său, cu excepția ieșirii pe care trebuise să i-o suporte atunci. Leo îi spusese că înfruntase toate primejdiile posibile, de când se refugiase în ambasada

peruană din Havana, în urmă cu aproape douăzeci de ani, când nimeni nu știa dacă guvernul avea să le permită sau nu s-o taie în exil, și chiar o anumită rudă, ascunsă în mulțimea care arunca cu ouă clocite în fereastra casei lui, îi strigase că era pleava țării, condamnându-l printr-un act pe care nu izbutise nicicând să-l uite. Martínez s-a întins pe pat, copleșit de greutatea amintirilor. Știa perfect că ruda pomenită de Leo era el, îi era recunoscător că i-o spusese indirect și nu-și închipuia cum de putuse să-și condamne propriul frate. Dar o făcuse, iar acum plătea, și-a zis, dornic să încheie o dată pentru totdeauna socotelile legate de acea datorie oribilă. Atunci n-ar mai fi vrut să asculte, dar Leo tuna și fulgera și el nu-i putuse spune că avea dreptate și să tacă odată. Ar fi fost zadarnic, pe de altă parte, fiindcă Leo avea nevoie să-i scuipe în față toate acele amintiri. Nici la Miami nu fusese ușor, zisese, acolo cei mai mari cubanezi îl făcuseră și ei pleavă comunistă, îi închiseseră ușile și îl obligaseră să pună osul la treabă ca șoarecele la fierărie. La ce era bun în Statele Unite un *lawyer* cubanez, un avocat expert în legislație revoluționară, pe care, colac peste pupăză, îl mai chema și Lenin ? Trebuise să-și schimbe numele, din fericire, și profesia, tot din fericire, și să lucreze în centre comerciale și *parties* de aniversare, îi luase ani să se mute în acea casă și să fie cine era acum, alt om, Leo, *the best clown in town*. Avea un fiu, era pe punctul de a primi cetățenia americancă, dar muncea nebunește, încă mai avea datorii pentru casă și mașină, era singurul care câștiga *fucking pesos* în casă, iar Cristina și Stalina trebuiau să înțeleagă că nu putea mai mult.

Își înțelesese fratele, și-a amintit Martínez, își luase inima în dinți și urcase pe terasă. Dar, sub greutatea amintirilor și în ajunul riscului pe care avea să și-l asume în zori, nu voia decât ca purgatoriul să ia sfârșit, poate era în stare să uite tot, inclusiv ceasurile petrecute ca un ciumat în camera de oaspeți, până ce improvizase Leo țarcul și-l dusese pe terasa unde

i-a dat în pârg certitudinea că plătea o datorie contractată nu știa nici când, nici față de cine. Îl durea faptul că propriul lui frate, cel care încasa, aplicase fără discernământ principiul „scapă cine poate". S-a oprit îndelung să contemple puținele stele care licăreau peste Miami, incapabil să-și dea seama dacă a doua zi o să plouă ori nu, și s-a răsucit în pat, poate ațipea până urca Leo. Fără să vrea, a nimerit în copilărie, iar amintirea mamei i s-a alăturat, ca să-i șoptească, așa cum obișnuia să facă pe atunci, că visul trebuia căutat sub pernă.

Dar n-avea pernă și s-a consolat, spunându-și că visul putea fi căutat și în viitor, în iluzia că va avea propria-i clinică și că el și Leo se vor împăca, la o petrecere unde or să-și facă o poză de familie, împreună cu soțiile, mama și Stalina. Izbutea să se instaleze în vis, dar iluzia se ciobea brusc într-o parte. El n-o lăsa pe Idalys în fotografie, fiindcă-i pusese coarne, Leo pe Stalina, fiindcă era curvă, el îl făcea pe Leo paiață, iar mama plângea în hohote. Ori poate că nu. La urma urmelor, iluzia era liberă, avea tot dreptul de pe lume să-și închipuie că asemenea scandal n-are să se petreacă nicicând. O scotea pe Idalys din poză și o înlocuia cu Miriam, care zâmbea lângă el și-i era soție. S-a agățat de fericirea evidentă din poză cu disperarea unui naufragiat, s-a liniștit, a început să surâdă și a tot făcut-o până s-a lovit de evidența că personajele din imagine nu viețuiau nici în același oraș, nici în aceeași țară, și că nici un aparat fotografic din lume nu le putea aduce laolaltă.

Plângea cu sughițuri, când a auzit pași pe scara în spirală, și-a zis că nu putea fi decât Leo și și-a șters lacrimile cu dosul palmei, să nu-l vadă frate-său că bocea. S-a ridicat, a simțit că-i tremurau picioarele, dar s-a stăpânit și a ajuns în ușa terasei, tocmai când Leo a intrat pe terasă.

— Gata, i-a spus.

— Bine, a oftat Leo din ușa casei scării. *Let's go*.

Martínez a privit umbra fratelui său în depărtare, s-a lăsat în patru labe și a început să meargă ca pisicile, aproape lipit de zidul terasei.

— Dar *what are you doing, chico*?! a exlamat foarte furios Leo, ajungându-l din patru salturi. Oprește-te, hai!

L-a prins de subsuori și l-a ridicat dintr-un salt, iar Martínez a simțit cum îi trecea un șarpe mare de foc peste pielea arsă de soare.

— Dă-mi drumul, fir-ar să fie!

Leo s-a supus imediat.

— Ce se întâmplă?

— Mă arde rău.

— Iartă-mă.

Au coborât în tăcere. Într-un capăt al bucătăriei, unde lumina din stradă abia se strecura prin obloane, așteptau Cristina și Miriam. S-a simțit împăcat cu lumea, văzând ochii fetei licărind în penumbră, dar n-a vrut să-și arate sentimentele în fața lui Leo și s-a îndreptat către cumnată-sa.

— Noroc, i-a zis ea, sărutându-l pe un obraz. *Tomorrow* ai să fii aici și imediat ai să găsești un *job*, de lucru, știi tu.

A sărutat-o și el și a simțit brusc că o iubea din tot sufletul pe grăsana aia și că-l durea despărțirea de ea.

— Senchiu pentru tot, a spus. De-adevăratelea.

S-a întors spre Miriam, cu impresia că fata se îmbujorase. N-a putut să vadă, căci în penumbră nu-i distingea decât luciul verde al ochilor de pisică.

— *You know*... Ea și-a mușcat buza de jos, parcă incapabilă să exprime ceea ce simțea. *Well, you know everything.*

— Spune că tu știi tot, a tradus Leo.

— Ies, a zis el.

A strâns-o pe Miriam la pieptul gol, peste arsura pielii încinse. S-a întrebat ce voise ea să spună mai exact. N-avea nici vorbe, nici vreme să pună întrebări și s-a mulțumit să recunoască singurul lucru pe care îl știa în realitate. Era îndrăgostit de fată până în vârful urechilor.

— Gud bai, a zis.

S-a desprins de ea, s-a dus în garaj, a urcat în mașină și și-a închis lejer centura de siguranță, ca să nu-i roadă pielea

arsă. Leo a manevrat telecomanda și poarta mare s-a deschis ca o gură de balenă. Mașina s-a pus în mișcare. Brusc speriat, Martínez s-a întors, a făcut un semn de adio cu mâna și le-a zărit pe Miriam și Cristina, răspunzându-i din beznă. Leo a apăsat pe un buton al radiocasetofonului și Willy Chirino a început să cânte *Oxigen, femeia asta are oxigen*, în timp ce mașina trecea prin noaptea străzilor fantomatice din Miami. A început să dârdâie, dar nu și-a dat seama dacă de frică sau pur și simplu din pricina aerului condiționat din vehicul.

— Închid aerul? a întrebat Leo.

— Nu. Nu-i nevoie.

Înspăimântat că avea o datorie inexplicabilă de plătit, credea că frigul care îl chinuia acum era parte din plată și presupunea că astfel, când o să fie singur pe plută în largul mării, avea să datoreze mai puțin. Poate așa o să se salveze. Deși refuzase ca Leo să închidă aerul și nu voia să-și recunoască nici lui că dinții îi clănțăneau de frică. Mașina a luat-o pe *expressway* și el s-a întrebat dacă aia era autostrada la care privea mereu de pe terasă, dacă ducea spre nord, spre sud, spre est sau spre vest, și s-a lăsat în voia sorții, fără să știe unde mergea, până ce Willy Chirino și-a încheiat *Oxigenul* și a început *Uite că vine*.

Au ieșit din Miami. Mașina era acum pe o șosea de unde se presimțea marea. Apoi s-au auzit imnul cubanez, niște țipete ieșite din comun și dangăt de clopote. I-au trebuit câteva secunde ca să priceapă că era o parte din *Uite că vine*; când a înțeles, în sfârșit, a început să fredoneze în sinea lui vorbele imnului. „Mergeți la luptă voi, cei din Bayamo, / fiindcă patria-i mândră de voi“, dar tocmai atunci Leo a stins, furios, radiocasetofonul.

— Nu-l stinge, a protestat el. E imnul.

— *Bullshit.*

— Nu-mi mai vorbi englezește, fir-aș să fiu!

Leo a rămas cu gura căscată și l-a privit de parcă voia să țipe. Dar a renunțat, s-a agățat de volan, a apăsat din toate puterile pe accelerație și automobilul a început să prindă, constant și sinucigaș, viteză. Era gata să-l roage să reducă viteza, dar a înțeles la timp că însemna să piardă ritmul a cărei existență însăși îl eliberase, și a insistat.

— Tradu-mi, fir-ai să fii!

— Balegă de taur. Leo ținea, obsedat, piciorul pe accelerație, încercând parcă să scape de ceva. *Bullshit* înseamnă balegă de taur, adică rahat. În spaniolă înseamnă căcat, iar toată chestia cu imnul și cu muritul pentru patrie e o viață de căcat, ai înțeles?

Martínez a priceput că Leo dublase miza și că tensiunea sinucigașă reducea șoseaua la o panglică lungă, care ajungea la el ca un bici și avea să-l omoare, dacă nu reacționa pe loc. A vrut să cedeze, dar de pe buze i s-a desprins un ordin.

— Pune iar muzica.

Leo n-a mai privit șoseaua și s-a întors spre el fără să micșoreze viteza, și mai sfidător. În față, a apărut din noapte un camion enorm, luminat ca un car alegoric. În loc să-l avertizeze pe Leo de primejdie, Martínez i-a înfruntat privirea și a strâns din fălci, ca să nu-i mai clănțăne dinții. Bolidul care se apropia le-a cerut să schimbe luminile. Leo a privit în față, a lovit în centrul volanului, parcă neputându-se stăpâni, iar sunetul claxonului a ajuns în surdină până în mașină, ca un lătrat de departe.

— *Bullshit!*

Leo a luat piciorul de pe accelerație și a manevrat, încercând să evite matahala luminată, care i-a zguduit când a trecut pe lângă ei, tăind aerul ca trenul. Ar fi aplaudat, dar s-a abținut. Leo a apăsat furios pe un buton al radiocasetofonului, *Uite că vine* a răsunat din nou, iar el s-a refugiat în gânduri, tot murmurând vorbele imnului, „Nu vă temeți de moartea glorioasă, / Căci să mori pentru țară înseamnă să trăiești". Orice-ar fi fost, Leo cedase, iar încor-

darea se topise ca un chibrit. Martínez a pierdut orice interes pentru cântat și s-a surprins întrebându-se dacă nu cumva, în caz că pluta de scufunda, iar el se îneca, însemna că murea pentru patrie. Într-un anume sens, da, pentru că tocmai din chestia aia încurcată cu patria ieșiseră plutașii. Brusc, ideea însăși că a muri pentru patrie însemna să trăiești i s-a părut o aberație, dar s-a speriat de propriu-i gând ca de o erezie pe care nicicând n-ar fi avut curajul s-o împărtășească altcuiva.

Leo a redus viteza până aproape că s-a oprit și a manevrat de trei ori luminile. Farurile altui automobil i-au răspuns din beznă. Leo a accelerat din nou, iar mașina complice a ieșit de pe carosabil și a început să-i urmărească. Aproape imediat, Leo a cotit la dreapta, a intrat într-un soi de cartier și a oprit mașina lângă un chei. Mașina complice a frânat în spatele lor. Leo s-a întors către Martínez.

— Ești *ready*?

— Da.

— *Okey, then let's go* jos.

A deschis portiera și a tras adânc în piept aerul cald, umed și sărat. Zeci de iahturi, ancorate de dig, se legănau ușurel sub lumina tulbure a câtorva felinare. Odgoanele și velele scoteau diferite zgomote neliniștitoare. Șoferul mașinii complice s-a apropiat iute de ei, iar Leo le-a făcut cunoștință foarte în șoaptă, ca un conspirator.

— Stalin, *my brother*; Régulo, un *ecobio*.

Propriul lui nume i-a părut lui Martínez îndepărtat ca al unui străin; în schimb, l-a surprins și i-a plăcut că Leo îi spusese lui Régulo *ecobio*, vorba cu care în mahalalele Havanei numești un prieten și tovarăș de suflet, pe viață și pe moarte.

Régulo, un alb pe care soarele îl făcuse mulatru, cu mâini mari și aspre ca șmirghelul și păr blond și ars de soare, s-a dus spre automobilul lui, legănându-se fanfaron ca un lup de mare, și, cu un gest larg, i-a invitat să-l urmeze.

— E teribil, i-a șoptit Leo. A fugit din Cuba cu pluta; nu se teme de nimic.

Sub primul felinar de pe dig, pe un trailer legat de Buick-ul lui Régulo, era un soi de bărcuță, al cărei nume era chiar *Pluta mea*, dominată de o velă artizanală, jegoasă și ruptă.

— Mandea a făcut-o. Régulo s-a bătut cu pumnul în piept, ca o maimuță orgolioasă, apoi și-a arătat palmele: *With my own hands.*

Pluta mea i-a părut lui Martínez un dezastru, picioarele îi tremurau și era tentat să se întoarcă acasă. Dar, cum n-avea casă unde să se întoarcă și, ajuns aici, nu putea să dea înapoi în fața unui plutaș și, cu atât mai puțin, a fratelui său, a început să împingă împreună cu Régulo și Leo trailerul de care era legată *Pluta mea*. Optzeci de metri mai încolo, au ajuns la lansatorul la apă al digului, o macara pe care Régulo o manevra cu măiestrie.

— Lucrează aici, a zis Leo. El e capul, *boss* peste toată marina asta.

Era atât de mândru că avea un asemenea *ecobio*, că Martínez s-a întrebat dacă Leo era conștient de ceea ce pregăteau, dacă se gândise, oare, că nu peste mult rimp, el, fratele lui, o să fie în largul mării, la bordul *Plutei mele*, chestia aia care se legăna în aer ca o coajă de nucă, în voia cârligelor macaralei de care atârna. A închis ochii, dorind din răsputeri ca *Pluta mea* să se scufunde la primul contact cu apa. Dar Régulo a mormăit satisfăcut și, când el a deschis iar ochii, micuța plută era de-acum pe mare, iar pânza ca vai de lume îi atârna peste singurul ei băț, mărturisire a propriei neputințe.

— Nici *Queen Mary* nu-i ca ea! a exclamat Régulo în șoaptă și s-a întors spre ei, cerându-le să-i împărtășească admirația pentru acea minune.

Leo a făcut-o imediat, în tăcere și dând larg din mâini. Dar Martínez n-a găsit puteri ca să-l imite, nici măcar din

politețe; totul trebuia să se termine, ori o lua la goană. Régulo a pus macaraua în poziția în care o găsise, a retras trailerul, s-a dus spre dig și a abordat un iaht de dimensiuni medii, al cărui nume era *Cuba mică și frumoasă*. L-au urmat în rând. Ajuns la bord, Martínez era încordat de parcă își jucase toate cărțile și nu aștepta decât sfârșitul partidei. Motorul *Cubei mici și frumoase* a început să toarcă și iahtul s-a desprins de dig cu luminile stinse și viteza redusă, până când s-a oprit lângă *Pluta mea*, pe care Régulo a sărit îndemânarea de pisică. Din pricina impactului, micuța plută a început să se clatine primejdios. Dar Régulo a ținut-o în frâu, mișcându-se calm, fără să se pună cu ea, a aruncat capătul unui odgon, pe care Leo l-a prins în aer cu un gest reflex, și amândoi au legat *Pluta mea* de pupa *Cubei mici și frumoase*. Ajutat de Martínez, care îi invidia fără preget îndemânarea de pisică, Régulo a urcat atunci pe iaht și, cât ai zice pește, a făcut un nod la capătul frânghiei, legând cele două ambarcațiuni una de cealaltă. Având drept scut negura nopții și un soi de zid format din celelalte iahturi, *Cuba mică și frumoasă* a pornit pe mare în noapte, trăgând după ea *Pluta mea* ca pe un cățeluș de salon.

De cum a lăsat în urmă micul golf artificial unde stătuse ancorată, *Cuba mică și frumoasă* a început să prindă viteză, iar prova îi sălta ușor. Îmboldit de frică, Martínez s-a dus la pupa, țintuind cu privirile *Pluta mea*. Bărcuța urma siajul *Cubei mici și frumoase*, mișcându-se ca o hârtioară sub aura luminilor din Miami, care licăreau în depărtare ca o imensă pompă cu neon. Treptat, noaptea și depărtarea au înghițit totul, luminile din Miami au ajuns o simplă prevestire, *Pluta mea* o umbră abia perceptibilă, iar Martínez a dat să-și netezească barba, de parcă avea nevoie să se agațe de ceva. Abia când luminile orașului au rămas definitiv în urmă, Régulo le-a aprins pe cele de pe *Cuba mică și frumoasă*, *Pluta mea* și-a vădit toată șubrezeala, iar Martínez s-a întors imediat spre prova, fiindcă n-a mai putut privi acel

coşciug. Lemnul şi alămurile *Cubei mici şi frumoase* i-au strălucit sub priviri, de parcă veneau dintr-un superb salonaş de lux, pierdut în chip ciudat în bezna abisală a oceanului.

— Ia-o încet, cumetre. Régulo l-a strigat delicat ca pe un copil, dinspre panoul de comandă: Vino-ncoa, vino. *Sit down there.*

L-a ascultat pe loc, hotărât să nu-l mai intereseze pluta fragilă. *Cuba mică şi frumoasă* era altceva, şi-a zis, aşezat lângă Leo, pe unul dintre cele patru fotolii rotative lipite de covertă, în faţa cărora era câte o undiţă, care făcea din ea un iaht poate nu foarte mare, dar adevărat, pentru bogătani, cu care se putea ajunge în Cuba şi chiar la capătul lumii. Régulo a fixat direcţia şi a coborât pe covertă, arborând o elegantă şapcă albă de căpitan de navă.

— *Something to drink, gentlemen? Whisky, rhum*, coniac, bere Hatuey abia adusă de la Havana?

A izbutit să-l impresioneze pe Martínez, care s-a întrebat cum mama mă-sii obţinuse Régulo berea aia şi i-a cerut pe loc una. Leo a vrut *whisky on the rocks*. Régulo a dat din cap, a coborât pe scăriţă în cala vasului şi a reapărut imediat cu o tavă pe care erau un bol cu arahide, o sticlă de Chivas Regal, pahare, gheaţă şi patru sticle de Hatuey. Martínez a luat o bere de la gheaţă, a verificat dacă era făcută, într-adevăr, la El Cotorro şi nu şi-a putut ascunde nedumerirea.

— Cum faci rost de ea?

A înţeles imediat că făcuse o gafă. Leo l-a privit, gata să-l omoare.

— Într-o *mouth* închisă nu intră muşte, a zis.

Martínez şi-a muşcat buzele, ca să nu răspundă; i se părea că frate-său abuza de greşeala lui, ca să-i facă observaţie în faţa unui străin.

— Fratele unui *ecobio* e pentru mine un *ecobio*, a proclamat Régulo, filosofic şi conciliant. Călătoresc *all the weeks* în Cuba mică şi frumoasă. Duc chestii acolo, computere,

leacuri, unelte... și aduc chestii aici: trabucuri, Havana Club, cocaină... ce mai, *you know*.

Un val puternic a lovit tribordul *Cubei mici și frumoase*, iahtul s-a cabrat, iar Martínez s-a agățat de fotoliu, întrebându-se dacă auzise bine, dacă într-adevăr Régulo făcea contrabandă cu droguri cubaneze ori spusele lui erau doar un *bluff*, iar tipul doar un cubanez fanfaron. În orice caz, berea pe care a deschis-o oarecum disperat chiar atunci era Hatuey veritabilă, care nu se producea decât în Cuba.

— *Okey*, domnilor. Régulo a graseiat ca un crupier francez și s-a uitat la ei; părea gata să dea cărțile. Intrăm în zonă; dacă, din întâmplare, se apropie de noi un *Coast Guard*, eu dau drumul odgoanelor cu care-i legată *Pluta mea*, tu – și l-a arătat pe Martínez – te bagi sub puntea falsă și te închizi în *water closet*, iar tu, Leo, ține minte că ai închiriat *Cuba mică și frumoasă*, ca să pescuiești în larg, *all right*?

A propus un toast, căruia Martínez i s-a alăturat tăcut, copleșit de gândul că operațiunea putea da greș, căci știa că n-avea puteri s-o ia de la capăt. S-a gândit să le ceară să-l treacă imediat pe *Pluta mea*, ca să rămână singur cu marea și miza să fie definitiv ireversibilă, dar alt val a cutremurat *Cuba mică și frumoasă* și s-a întrebat cum avea să suporte *Pluta mea* asemenea lovituri.

— Mă duc la baie, a zis.

A coborât cele șase trepte care duceau în cala iahtului, a intrat în băiță și a început să-și ușureze pântecele. Dar n-a fost în stare să-și ușureze și capul; jos, loviturile valurilor erau tot mai puternice și-l obligau să se întrebe mereu dacă *Pluta mea* se putea ține la suprafață și, mai ales, dacă el era în stare să păstreze direcția pe valuri. În fond, s-a gândit, ștergându-se, triumful în viață constă tocmai în a ști cum să nu te îneci și să păstrezi direcția. El și-o pierduse și de-aia era acolo, cu pielea arsă și mâna ruptă, gata să înfrunte ultimul hop. Să se scufunde odată, naiba s-o ia de viață, ori să ajungă pe țărmul Floridei, câștigându-și astfel dreptul de-a

o lua de la capăt, practic de la zero. S-a gândit o vreme la toate, ca într-un labirint; și, brusc, i s-a părut că-l auzea pe Leo strigându-l de sus, cu aceleași vorbe cu care îl făcea cu ou și cu oțet, când erau copii. A înălțat capul, a apăsat pe butonul lateral, mare și negru, iar un șuvoi foarte puternic de apă i-a dus mizeriile în mare. Când s-a ridicat, a observat pe chiuvetă un tub de Colgate și o periuță de dinți, nu și-a mai spălat ghipsul, de teamă să nu-l moaie iar, dar și-a zis că tocmai își punea viața în joc, ceea ce scuza îndrăzneala de a folosi o periuță străină, așa că a început să se spele pe dinți cu mâna stângă, fără să se simtă cu nimic vinovat, ca și cum își împlinea ultima dorință de condamnat la moarte. S-a întors aproape entuziasmat pe covertă, convins că, înfruntând destinul cu dinții curați, o să aibă noroc.

— Cum merge? a întrebat.

— Poate să fie furtună, poate să nu fie, a răspuns Régulo, scrutând cerul, pe care abia de se zăreau câteva stele în depărtare. A privit marea, tot mai agitată, și a adăugat: Depinde de capriciile vântului.

— Dacă vrei, ne întoarcem, a propus Leo, îndoit, și încercăm mâine ori poimâine.

— *Niet!* a exclamat el.

Refuzase pe rusește, așa cum obișnuia pe vremuri în Cuba, când voia să exprime refuzul absolut. Era convins că n-ar mai fi suportat să stea închis pe terasă și, mai ales, dacă părăsea acum *Cuba mică și frumoasă* n-avea să-și mai ia nicicând inima în dinți ca să se îmbarce iar. Régulo și Leo l-au privit în același timp, împărțiți între admirație și uimire, iar el s-a străduit să zâmbească. Ăia doi nu înțelegeau că era hotărât de frică, nu de prea mult curaj. Și n-o să le-o explice tocmai el.

— De-acuma-i târziu.

S-a dus la pupa, iar Leo l-a urmat uimit, tăcut, plin de solicitudine. Vela murdară a plutei era acum la fel de încordată ca Martínez, care s-a oprit brusc, văzând că *Pluta mea* urca

și cobora vertiginos de pe micii munți de apă pe urmele *Cubei mici și frumoase*. Brusc, motoarele iahtului s-au oprit, ambarcațiunile au adăstat și lui i s-a părut că marea începea să se liniștească. Atunci, Régulo a venit la pupa cu o sacoșă din pânză de sac pe umăr.

— Dacă izbutești să mergi tot spre nord, cam într-un ceas ești pe coastă, a zis. A deschis sacoșa, i-a arătat ce era în ea, o pâine, niște brânză, trei sticle de bere Hatuey pline cu apă și o busolă, și i-a întins-o lui Martínez: O să te ajute curentul. *Remember*: vela desfăcută, cârma fermă și direcția nord, orice-ar fi. Nu se poate întâmpla nimic. *All right?*

— Olrai, a acceptat.

Dar știa perfect că nimic nu mergea. Niciodată nu folosise o busolă, nu mânuise o velă și nu ținuse o cârmă în mână. Putea să ajungă la Cayo Hueso, să se trezească în zorii zilei în Cuba, să se piardă pe mare și să înnebunească din cauza insolației, ori să sfârșească pe fundul Atlanticului. Dar îi era imposibil să le împărtășească asemenea temeri; navigatul era pentru Régulo atât de simplu, că n-ar fi înțeles. Leo a dat să zică ceva, a roșit brusc, a început să tușească violent și s-a aplecat peste balustradă, gata parcă să se sufoce. Régulo s-a făcut alb ca varul. Dar Martínez a zâmbit trist în fața trucului cu care îl uimea fratele lui când erau copii și pe care acum îl repeta la despărțire. Spre surpriza lui Régulo, Leo și-a tras pe neașteptate o palmă în cap cu mâna stângă, a scuipat un ou și l-a îmbrățișat tandru pe Martínez, ca să nu-i atingă pielea arsă. Régulo a pufnit în râs; amintindu-și, parcă, de ceva urgent, a apucat brusc odgonul și a tras de *Pluta mea* până a lipit-o de *Cuba mică și frumoasă.*

Martínez a înțeles că nu mai era vreme pentru nimic, s-a întors, ca să coboare pe *Pluta mea* cu spatele la mare, a trecut pe scărița lipită la pupa *Cubei mici și frumoase*, a privit în jos, ca să vadă fușteiele pe care călca, și s-a oprit în fața apelor neașteptate, negre și tulburi ca și frica lui.

— Dacă vrei, ne întoarcem, a insistat Leo, care era la înălțimea lui, de cealaltă parte a scăriței. Poți sta la mine treisprezece luni, doi ani, cinci, până-ți rezolvi hârtiile, ți se recunoaște titlul și te instalezi pe socoteala ta.

— Nu mai repeta toate astea, broder. Martínez s-a uitat în ochii fratelui său și instinctiv și-a atins ghipsul. Că, de nu, o las baltă.

Se simțea la fel de înfricoșat ca în copilărie, când nu îndrăznea să sară de pe gardul înalt, ud și plin cu mușchi ridicat la hotarul ogrăzii bunicului.

— Las-o baltă. Leo i-a apucat capul și l-a sărutat pe frunte. Mi-e frică.

— Și mie. Iartă-mă, frate, iartă tot ce-am făcut.

— Te iubesc până-n coaie, Stalin. N-am ce să-ți iert.

Martínez a început să coboare, cu ochii țintă la frate-său, până când a călcat în aer cu piciorul drept și a înțeles că scara se sfârșise. Atunci a închis ochii, ca să nu fie tentat să urce iar pe *Cuba mică și frumoasă* și să se ascundă în brațele lui Leo. A stat câteva clipe cu un picior în aer, a făcut brusc un salt înapoi, a căzut pe *Pluta mea*, a încercat să-și țină echilibrul, făcând o cruce cu brațele, și o clipă l-a invadat o bucurie sălbatică: izbândise. Dar, foarte curând, au început să-i tremure picioarele. *Pluta mea* se clătina ca un trapez, iar el a început să dea înapoi, s-a dus lângă vela întinsă de vânt și a căzut în fund pe o scândură care traversa pupa, de lângă timonă. A încercat zadarnic să-și tragă sufletul, s-a uitat la iaht, ca să-și facă curaj și să crească în ochii lui Leo, dar l-au cam incomodat stegulețul american și asociația pe care i-o sugera inscripția de pe pupa, *Cuba mică și frumoasă. Miami*. Și lui, ce-i păsa? și-a zis, totul era să ajungă odată și odată pe uscat.

Régulo i-a repetat instrucțiunile, urlând din adâncul bojocilor, direcția nord, cârma fermă, vela desfăcută, orice-ar fi, a făcut un V de la victorie cu arătătorul și degetul mijlociu și a dat drumul capătului de odgon care ținea unită

Pluta mea de *Cuba mică și frumoasă*. Lăsată în voia ei, pluta și-a început propria derivă, depărtându-se iute de iaht. De la pupa, Leo își lua rămas-bun, cu brațele ridicate. Martínez s-a ridicat în capul oaselor și a imitat gestul fratelui. Motorul *Cubei mici și frumoase* a demarat, mugind, iar iahtul s-a pus în mișcare, ridicând valuri tot mai mari, care băteau în *Pluta mea*. Martínez a căzut pe banchetă și a privit, hipnotizat, cum se topeau în depărtare luminile *Cubei mici și frumoase*. O bună bucată de vreme, *Pluta mea* și-a continuat deriva; brusc, vuietul violenței reînnoite cu care vântul se opintea în velă l-a smuls pe Martínez din stupefacția în care îl cufundase singurătatea. A luat busola, a cărei sferă sclipea în beznă, și a observat că acul ei tremura la fel ca inima lui.

Marți 28

Cuprins

Scriitor și cineast cubanez, Jesus Díaz s-a născut în 1941, la Havana. Profesor de filozofie la Universitatea din Havana, conduce secția de cultură a publicației *Juventud Rebelde* (1965-1966), apoi fondează revista *El Caimán Barbudo*, al cărei director este în perioada 1966-1967. Prima sa carte, volumul de povestiri *Los años duros*, vede lumina tiparului în 1966 și câștigă premiul pentru proză scurtă acordat de Casa de las Americas. Între 1967 și 1971, Díaz este membru al colegiului de redacție al revistei *Pensamiento Crítico*. Semnează scenariile mai multor filme, printre care *El extraño caso de Rachel K.* (1973), *Clandestinos* (1987), *Barroco* (1989), și regizează *Crónica de la victoria* (1975), *Polvo rojo* (1982) și *Lejania* (1985). În paralel, își continuă activitatea literară: în 1987 publică romanul *Las iniciales de la tierra*. În 1992 scriitorul este nevoit să se exileze din rațiuni politice în Europa, stabilindu-se mai întâi în Germania, apoi la Madrid în 1994, unde este profesor la Escuela de Letras și editează revista *Encuentro de la cultura cubana*. Totodată publică la edituri prestigioase din Spania romanele *Las palabras perdidas* (1992), *La piel y la mascara* (1996), ***Dime algo sobre Cuba*** (***Spune-mi ceva despre Cuba*** – 1998), *Siberiana* (2000), *Las cuatro fugas de Manuel* (2002; romanul va apărea la Editura Humanitas, în colecția „Raftul Denisei"), care îi aduc consacrarea internațională, și predă cursuri de artă cinematografică la Roma și Berlin. Moare în 2002, la Madrid.

Între Cuba și statul Florida sunt nouăzeci de mile. O distanță neînsemnată pe hartă, dar care desparte două lumi ireconciliabile. O distanță imensă pentru Stalin Martínez, stomatologul nevoit să-și rotunjească veniturile lucrând seara, pe dolari, într-un restaurant creol din Havana. Însă dezamăgirile îl vor împinge să-și părăsească țara unde își are rădăcinile și, atras de mirajul „visului american", să înfrunte într-o coajă de nucă apele Atlanticului.

„Cu un umor feroce și cu o vitalitate debordantă, Jesús Díaz descrie un univers al penuriei absolute."

Le Monde

„O poveste spusă cu o dezinvoltură diabolică, prezentându-ne un antierou care îi cucerește imediat pe cititori."

Le Point

„Un roman plin de ironie și tandrețe."

El Mundo

Foto copertă © GULIVER

ISBN 978-973-50-1531-2

5 948353 011920